جلد سیم

(کتاب ابی)

خلاصه وقایع ایران در سال ۱۹۱۱ میلادی

مطابق ۱۳۲۹ هجری

قیمت هر جلدی شش قران است

بدون مهر ادارهٔ حاجی میرزا علی صراف اصفهانی

تقلب است و گرفته خواهد شد

جمادی الثانی ۱۳۳۱ هجری

(طهران خیابان ناصریه مطبعهٔ برادران باقراف)

بطبع رسید

(کتاب ابی)

(جلد سوم)

۱۹۱۲

❀ متمم کتاب آبی نمره ۱ (۱۹۱۱) ❀

بقیه مکاتبات راجع بامور ایران (۱۹۱۱)

نمره ۱

ربیع الاول ۱۳۳۱ هجری

(طهران خیابان ناصریه)

مطبعه „ برادران باقراف “ بطبع رسید

❀ دیباچه ❀

چون تاریخ آئینهٔ سراپا نمای حسن و قبح اعمال مردمان و بهترین سر مشق و عبرت از برای خوانندگان است و این اوقات تاریخ صحیحی که بدون طرفداری از شخصی یا حزبی و یا غرض رانی از نفسی یا گروهی در زبان فارسی که خوانندگان را بکار آید وباعث تذکر وتنبه گردد کمیاب وصعب الحصول است لهذا ارادهٔ معارف پرورانهٔ حضرت اشرف آقای سردار اسعد دام اقباله چنین تقاضا نمود که کتب آبی را که درحقیقة مفید ترین تاریخ ایران در مسئلهٔ مشروطه برای خوانندگان است بدست آورده ترجمه وطبع فرمایند علیهذا ترجمهٔ این جلد سوم را باین بنده تمدن الملك محول فرمودند این بنده هم باقلت وقت وعجاله به ترجمهٔ آن پرداخت وحتی الامکان سعی نمود که بزبانی بسیار ساده ترجمه شود که خاص وعام را بالسویه بهره بخشد و امید است که خوانندگان محترم از مطالعهٔ این تاریخ که مامورین کاردان دولت بهیهٔ انگلستان از روی کمال دقت برای آگاهی دولت وملت خود از نقاط مختلفهٔ عالم بوزارت خارجهٔ دولت بهیه مخابره ومکاتبه نموده اند بهرهٔ وافی بردارند و ازسهو وخطای در عبارات چشم پوشی فرمایند

❀ کتاب آبی جلد سوم ❀

۱۹۱۲

(بقیهٔ مکاتبات راجع بامور ایران ۱۹۱۱)

(نمره ۱)

تلگرام سر جرج بارکلی (*) بسر ادوارد گری (**) (واصله سوم ژانویه) از طهران مورخهٔ سوم ژانویهٔ ۱۹۱۱

لیوتنان کولونل (کوکس) راپرت میدهد که صولة الدوله باچهار صد نفر قشقائی و بعضی از خوانین دیگر با سوار های شخصی خود شان که من حیث المجموع یکهزار نفر ثیلاتی مسلح میشوند در بوشهر حاضرند دولت ایران میگوید حضرات برای استقبال نظام السلطنه جمع شده اند ولی لیوتنان کولونل (کوکس) اندیشه دارد که اگر این جمعیت مدتی بدون خدمت بمانند خود سر خواهند شد علیهذا برحسب

(*) سرجرج بارکلی وزیر مختار انگلیس مقیم طهران

(**) سرادوارد گری وزیر امور خارجهٔ دولت بهیهٔ انگلیس

تصویب جنرال قونسولگری بوشهر بدولت ایران تأکید کرده ام
احکام لازمه به نظام السلطنه که بایستی فردا چهارم ژانویه وارد محمره
شود بفرستند که هر قدر بتواند در ورود خود ببوشهر تعجیل
نماید و نیز بدولت ایران اظهار کرده ام هرگاه بی نظمی در بوشهر
بروز نماید برای حفظ وحمایت اروپائیان مقیم بوشهر از کشتی های
پادشاهی که فعلا مقیم بندر مزبور هستند پیاده کردن قوه بخشکی
لازم خواهد شد و ازطرف جنرال قونسول بوشهر بصولة الدوله
وحکمران بوشهر نیز همینطور اخطار شده است

(نمره ۲)

تلگرام سر جرج بارکلی بسر ادوارد گری (واصلهٔ چهارم ژانویه)
ازطهران مورخهٔ چهارم ژانویه ۱۹۱۱

دیروز وزیر امور خارجه درمجلس اظهار داشته که دولت
ایران مصمم است در فارس قوهٔ ژاندارمری درتحت ریاست صاحب
منصبان خارجه تشکیل نماید و بوسیلهٔ وزیر مختار ایران در پاریس
بدولت سوئد اظهار شده وشرایطی را که دولت مزبور پیش نهاد
کرده درتحت دقت نظر است

(نمره ۳)

تلگرام سر اسپرینگ رایس (*) بسر ادوارد گری (واصلهٔ ششم ژانویه)
از استکهولم مورخهٔ ششم ژانویه ۱۹۱۱ . —

از قراریکه در اینجا رسماً در جراید بطبع رسیده از طرف

(*) سر اسپرینگ رایس وزیر مختار انگلیس در سوئد

دولت ایران از دولت سوئد مقدمتاً استعلام شده که اگر دولت ایران
برای تشکیل ژاندارمری صاحب منصب از دولت سوئد بخواهد
دولت مشار الیها تقاضای دولت ایران را چگونه خواهد پذیرفت ؟
لایحهٔ مزبور نیز مینویسد دولت سوئد جواب داده است مادامیکه
شرایط خدمت مفصلا معلوم نشود نمیتواند جواب قطعی بدهد

(نمره ٤)

مراسلهٔ سر ادوارد گری بسر اسپرینگ رایس
ازوزارت خارجه مورخهٔ دهم ژانویه ۱۹۱۱ .

آقا . — امروز وزیر مختار سوئد از طرف دولت خود
از سر نیکلسن سؤال نمود که هرگاه دولت سوئد تقاضای دولت
ایران را در دادن صاحب‌منصبان سوئدی بجهة تشکیل ژاندارمری
ایران قبول نماید آیا موجب ملالت دولت پادشاهی خواهد شد ؟
سر نیکلسن بکونت رانژل اظهار داشت که از نقطهٔ نظر پلتیکی
دولت انگلستان مخالفتی با دادن صاحب‌منصبان سوئدی ندارد واین مسئله
بسته بمیل دولت سوئد است سر نیکلسن سؤال نمود که آیا بعقیدهٔ
کونت رانژل میان صاحب‌منصبان سوئدی کسانی یافت میشوند که بقدر
لازمه زبان و عادات و رفتار اهالی مشرق را بدانند ؟

کونت رانژل جواب داد که چند نفر از صاحب‌منصبان سوئدی
با نهایت موفقیت در دولت عثمانی مشغول خدمت بوده اند و نیز
یقین دارد که دولت سوئد در انتخاب صاحب منصبان دقت کامل
بعمل خواهد آورد . (گری)

(نمره ٥)

مراسلهٔ سر جارج بارکلی بسرادوادگری (واصلهٔ یازدهم ژانویه ۱۹۱۱)
از طهران مورخهٔ بیست و هفتم دسامبر ۱۹۱۱ .

آقا . — افتخار دارم یاد داشتی را که ماژور استوکس از
مکاتیب و تلگرافات کفیل قونسولگری شیراز راجع بمذاکرات
فیما بین دولت ایران وصولة الدوله در باب افتتاح شاهراه بین بوشهر
و اصفهان در ظرف چند هفتهٔ گذشته استخراج و جمع نموده
ارسال دارم . از یاد داشت مزبور معلوم میشود که هر چند
صولة الدوله اظهار داشته که شاهراه بوشهر و شیراز باز است
ولی اقدامات مشار الیه برای مصونیت راه مزبور و جلوگیری از
سرقتها یا اطمینان دادن از پیدا کردن اموال مسروقه کافی نبوده
و عدهٔ از تجار انکلیس در حمل مال التجاره خود تردید کرده از
من اطمینان میخواهند که دولت ایران مسؤل سرقتهای واقعه شمرده
شود و با وجود یاد داشت رسمی بهار گذشته در افتتاح راه جره
نمیتوانم چنین اطمینانی بدهم مگر اینکه بتوانم از دولت ایران اظهار
رسمی در باز بودن راه تحصیل نمایم و تا بحال نتوانسته ام چنین
اظهاری را بدست بیاورم . معذالك این نکته نیز قابل توجه
است که قوافل در این راه و راه شیراز واصفهان عبور مینمایند
و از پنجم دسامبر از هیچ نقطهٔ خبر سرقتی نرسیده . و بلا شك
این پیشرفت از اثر سرمای هوا بوده نه بواسطهٔ اقداماتیکه بجهة
امنیت راه شده — و اما اگر دولت ایران در اقدامات خود استقامت

بورزد و بواسطهٔ قبول استقراض از بانك شاهنشاهی قشون تدارك
نموده بنظام السلطنه فرمانفرمای جدید فارس برساند البته مشار الیه
تا آخر زمستان قوت و قدرتی خواهد داشت که بتواند با وضع
حالیه بدون کمك صولة الدوله مقصود خود را از پیش ببرد بهرحال
اگر امنیتی که در عرض راه بوشهر و اصفهان در ظرف سه هفتهٔ
گذشته حاصل شده امتداد یابد دیگر گمان نمیکنم چندان لازم
بشود که مجدداً برای قبولاندن نقشهٔ خودمان بجهة امنیت راه اصرار نمائیم

(بارکلی)

(ملفوف نمرهٔ ٥)

یاد داشت ماژور استوکس

در اوایل نوامبر بر حسب تقاضای وزیر داخله صولة الدوله
وارد کازرون شده فوری مخابرات تلگرافی با مشارالیه بجهة افتتاح
راه کازرون بعمل آمد . همان اوقاتیکه مشغول مذاکره بودند در چهاردهم
نوامبر سرقت عمدهٔ ازطرف بویراحمد یها که مرکب ازیکصد نفر پیاده
وده نفر سواره بوده اند در آق چشمه محل تلاقی راههای کازرون
و فیروز آباد تقریباً دوازده میلی شیراز واقع و بیش از یکصد
قاطر و یکصد بار برده شد که نصف اموال مسروقه مال تجار انکلیس
بوده و این سرقت وقتی اتفاق افتاد که مخل منافع شخصی صولة الدوله
بود مشار الیه در جواب تلگرافات کفیل قونسولگری انکلیس و
تجار شیراز اظهار داشته که استعدادی برای استرداد اموال مسروقه
فرستاده ولی تا کنون هیچیك از اموال مزبوره بدست نیامده و

ضمناً مذاکرات افتتاح راه کازرون جاری بود .
صولة الدوله بملاحظهٔ خسارات مالی که از انسداد راه جزء متوجه شخص مشار الیه میشود و بواسطهٔ اینکه هرگاه راه کازرون باز شود حکومت مرکزی میتواند متدرجاً وسائل انتظام آنجا را فراهم نماید فوق العاده مخالف افتتاح راه مزبور بود زیرا اگر دولت با نتظام آن راه موفق شود نفوذ صولة الدوله در شاهراه تجارتی که وسیلهٔ عمدهٔ اقتدار او است از میان خواهد رفت — از طرف دیگر نمایندگان مشار الیه اظهر ان باو خاطر نشان کرده اند که دولت ایران نظر بیادداشت دولت انگلیس مورخهٔ چهاردهم اکتوبر باید راه کازرون را باز نماید و اگر او قبول افتتاح آن را نماید دولت مجبور میشود که بقوهٔ قهریه با او معامله نماید صولة الدوله که از عدم ثبات و دوام خود در مقابل قوهٔ قهریه کاملا مطلع بود افتتاح راه را قبول نمود و دولت هم قبول کرد هر قدر مستحفظ که او برای افتتاح راه لازم بداند مواجب بدهد و از قراریکه میگویند حکومت کارج و ممسنی و بعلاوه همه قسم مساعدت را نیز بمشار الیه وعده داده اند علیهذا راه کازرون باز شد و از چهار صد نفر مستحفظی که قرار شده بود دولت مواجب بدهد دویست نفر بین شعبهٔ راه کازرون و شیراز برقرار گردید .

باطمینان اعلان صولة الدوله در امنیت راه در هفتهٔ آخر ماه نوامبر کاروانیکه متجاوز از سه هزار قاطر بود از شیراز برای بوشهر حرکت کرد . در بیست و هفتم ماه نوامبر جمعیت زیاد با استمدادی

از سارقین که از قرار مذکور مرکب از بویر احمدی و قشقائی بوده اند در سر پل قره آقاج بکاروان مزبور برخورده یکصد و هشتاد و چهار بار و دویست و شصت رأس مال و دو نفر زن زواره را بردند در این کاروانها مال التجارهٔ اتباع انگلیس هیچ نبوده این سرقت غوغائی بین تجار شیراز برپا کرد و لطمهٔ بزرگی باعتبار عودت نمای صولة الدوله وارد آورد در اواخر ماه نوامبر بواسطهٔ اقدامی که صولة الدوله در تنبیه طایفه فارسی مدان که ظاهراً مسؤل عمدهٔ خسارات واردهٔ بخطوط تلگراف در ماه اکتوبر گذشته بودند نموده بود در نزدیکی کازرون نزاعی بین قشقائیها واقع و تقریباً بیست نفر از طرفین کشته شدند

سرقت سومی در پنجم دسامبر در چهل میلی شیراز واقع شد یعنی یکدستهٔ از سارقین قشقائی ولر به کاروانیکه مستحفظ همراه داشته حمله برده و از این سرقت خبر تفصیلی بدست نیامده چیزی که واضح است این است که شیوع عدم رضایت طایفه صولة الدوله از مشار الیه مسئلهٔ امنیت راه کازرون را برای او بسیار دشوار نموده تا بحال نه از عهدهٔ محافظت راه کازرون بخوبی برآمده و نه از استرداد اموال مسروقه معذلك خیلی از قوافل شاهراه بسلامت ببوشهر رسیده و میرسند و اکثر از تجار داخلی مال التجارهٔ خود را حمل میکنند با وجود این بعضی از تجارتخانهای انگلیس تردید دارند و موکول به تحصیل اطمینانی از سفارت نموده اند که دولت ایران مسؤل خسارات وارده بر آنها باشد . اولین نتیجه یاد داشت انگلیس مورخهٔ چهاردهم اکتوبر همین شده که صولة الدوله را فعلا مسلط و بافتتاح راه کازرون

مجبور نموده مدت سه ماه خیلی کم بود برای دولت ایران که فرمانفرمای جدیدی بفارس بفرستد وخودش راه را دائر نماید علیهذا دولت صولة الدوله را مخیّر کرد که یا افتتاح راه را تعهد نماید یا اینکه یاغی دولت شناخته شود واو شقّ اوّلی را انتخاب نموده ــ فعلا درراه شیراز واصفهان کاروان باامنیت عبور مینماید این امنیت بیشتر بواسطهٔ نزدیك شدن زمستان است ــ وهرگاه حاکم مقتدری باقشون واستعداد حاضر نشود دربهار موقع حرکت ایلات قهراً دو مرتبه زمان مخاطره خواهد بود

(نمره ٦)

مراسله سرجرج بارکلی به سرادوارد گری واصله ١٦ ژانویه ١٩١١ ازطهران مورخه بیست و هفتم دسامبر ١٩١٠ ــ

آقا ــ افتخار دارم خلاصه وقایع معمول ماهیانه ایران را در مدت چهار هفته گذشته لفاً ارسال دارم امضاً (بارکلی)

(ملفوف نمره ٦)

خلاصه وقایع یکماههٔ ایران لغایت ٢٧ دسامبر ١٩١٠

(طهران)

تمام خوانین بختیاری دراوایل دسامبر وارد طهران شده فوراً بعد ازورود خود ازوزیر مختار دولت انگلیس دیدن کردند همهٔ آنها بنظر دوست میایند میان خودشان اینطور مقرر شده که سردار محتشم (غیل بیگی) و سردار بهادر پسر بزرك سردار اسعد بااختیارات تامه ازطرف سایر خوانین به بختیاری رفته که در آنجا بعضی مسائل مختلف فیه را اصلاح

کنند و مصمم هستند که دردوم ژانویه از طهران حرکت نمایند سردار اسعد هرچند فعلا ازشغل خارج است ولی در طهران نفوذ و دخالت تام دراموز سیاسی کماکان دارد حسینقلی خان در ٢٧ شهر جاری از منصب وزارت خارجه استعفا داده علیهذا تجدید تشکیل کابینه قریب الوقوع است

در ششم شهر جاری درخواست قرضهٔ از بانك شاهنشاهی ایران از طرف صنیع الدوله وزیر مالیه بمجلس پیشنهاد شد هرچند لزوم استقراض از طرف اعضای مجلس انکار نشده اصرار کردند که پروگرام مخارج باستحضار آنها باشد وهمچنین میخواهند اطمینان کامل از نظارت مخارج حاصل نمایند این مسئله هنوزعلناً مذاکره نشده است

(مشهد)

وضع خراسان بهمه جهة خوب نیست روش پلیس محلی خیلی محتاج باصلاح است محمد علی نیشابوری هنوز درکوناباد مقیم است در غیبت حاکم ظهیر السلطان دچار مشکلات زیاد است نه پول دارد و نه قشون که حفظ اقتدار خودرا نماید معذلك کفایت وقدرت خوبی بخرج داده ودرجلوگیری ازبی نظمی خود داری نکرده است همینکه تلگرافات هیجان آمیز نجف بمشهدرسیدکه مؤکداً بروتست سخت برضد اتلان انگلیس مورخه ١٤ اکتوبر بود ظهیر السلطان جلوگیری کرده نگذاشت که تلگرافات مزبوره بدست مردم بیفتد و انجمن ایالتی را وادار نمود که بمخابره یك تلگرام پروتستی خطاب بنمایندگان خارجه در طهران اکتفا کنند راپرتهای تربت مشعر برعدم امنیت آن نواحی و

عموماً عدم انتظام راهها است

ماژور سیکس (قونسول انگلیس درمشهد) در سیزدهم دسامبر تلگراف کرده که درمشهد احتمال اغتشاش میرود و نایب الحکومه از جان خود خائف است. — در دره جز در اواسط نوامبر اغتشاش شروع شده حکومت و رئیس نظمیه آنجا را از شهر خارج کردند در بیست و پنجم حاکم جدیدی با قدری سواره از مشهد گسیل شد در بیست و هشتم نوامبر یك از دحامی یکنفر از صاحب منصب گمرك و هفت نفر سوار را کشته حاکم را زخمی کردند در دویم دسامبر قسمتی از اهالی دره جز با جگیران رفته گمرك خانه را که در تصرف صاحب منصبان نظمیه بود توقیف ومسافرین را که بیشتر آنها از اتباع دولت روس بودند لخت کردند همینقدر که عدهٔ آن جمعیت به سیصد نفر رسید در خیال حملهٔ بقوچان افتادند ولی یك اسکادران قزاق روسی که از قوچان مرخص شده به مشهد میرفتند دو باره به قوچان عودت داده شدند وبهمین جهة شهر قوچان از حمله وغارت آنها خلاصی یافت سپس قونسول جنرال روس پیشنهاد نمود پنجاه نفر قزاق در قوچان بگذارند وچهار صد نفر هم درغدان که سرحد است حاضر باشند که در موقع لزوم احضار شوند ماژر سیکس با این پیشنهاد موافقت نمود — در سیزدهم دسامبر ماژر مشار الیه راپرت داد که حاکم جدید دره جز بمحض ورود آنجا محبوس و نوکر های او کشته شدند و مظنون است که هنوز سیصد نفر از غارتگران مزبور در نزدیکی قوچان باشند

مسیو پوکلوسکی (وزیر مختار روس در طهران) در پیشنهاد های

مسیو گریگوریف (قونسول روس درمشهد) تغییرات داده پنجاه نفر قزاق برای قوچان وفقط یکصد نفر بجههٔ غدان تصویب کرده است

(بیرجند)

درشب سوم نوامبر بین علی آباد وبندان ده نفر مسلح بکاروان مستر هوسن حمله برده خوش بختانه مستر هوسن وفامیلش قدری عقب تر ازکاروان بوده اند بمجرد اینکه صدای شلیك بلند شد باچند نفر از سواره چقائی خود را رسانیده همینقدر که نزدیك شدند سارقین پانزده نفر ازشتر ها را با بار پیش کرده فرار نمودند مستر هوسن درسپیده دم آنها را تعاقب کرده دوازده شتر بابار را از آنها پس گرفت اگر چه تا سی میل آنها را تعاقب نمود ولی دزدها سه نفر ازشتر هارا پیش کرده بدر رفتند

(سیستان)

از قراریکه راپرت رسیده راههای سیستان نا امن است و چندین سرقت شتر ازکاروانها اتفاق افتاده برای قوافل حرکت بدون مستحفظ خالی ازمخاطره نیست وتحصیل مستحفظ از سوار های ایرانی خیلی مشکل است

(اصفهان)

وضع شهر بحال سابق است. قیمهٔ ارزاق بالا رفته. برف زیاد باریده. سرما وگرانی آذوقه ازقرار مذکور فوق العاده موجب سختی و ناخوشی گردیده. بلدیه ترتیبی بجههٔ خریداری گندم از محتکرین عمده داده ولی تاکنون قیمت گندم تنزل نکرده است در

ظرف این ماه عدهٔ از بختیاریها بانجمن ولایتی شکایت نموده اند که رؤسای آنها حقوق استخدامشان را در کاشان نپرداخته اند انجمن هم سعی کرده این اختلاف را بارؤساء که فعلا در طهران هستند رفع نمایند . وضع ولایت اصفهان علی الظاهر خوب و روی هم رفته راهها امن است پست شیراز تا آباده باکوله بار و از آنجا باصفهان با اسب حمل میشود و از بیست و هشتم نوامبر خبر سرقتی در عرض راه شیراز نرسیده درهیچیك از راهها در ظرف ماه دسامبر سرقتی اتفاق نیفتاده است

(یزد)

غیر از راه نائین که دراین اواخر بخوبی امن بوده تمام راهها خیلی مغشوش وخبر سرقتهای متعدد رسیده است دسته های زیاد سارقین که قوافل را میزنند و دهات را می چاپند در اطراف هستند مسیو بطروف در انار متوقف نمیتواند به یزد بیاید سالار مؤید حکمران سابق در هفدهم نوامبر از یزد حرکت کرد ضیغم الدوله قشقائی بجای او حاکم شده – در ویس قونسولگری دولت انگلیس فعلا بستی نیست ولی درظرف چند هفته گذشته چندین نفر پناهنده شده بودند علتی که موجب پناهندگی آنها بوده خطر مستقیم و غیر مستقیمی که از حاکم سابق بآنها میرسید. بوده است

(کرمان شاهان)

نظام السلطنه در بیست و هشتم نوامبر از راه پشت کوه بسمت شیراز حرکت کرده تا ورود رکن الدوله حکمران جدید دو نفر

نایب الحکومه برای اینجا معین شده رؤسای دسته هائیکه درکرمان شاه مخالف یکدیگرند مجتمع وهم قسم شده اند که در آتیه باموافقت یکدیگر کار بکنند . اطراف کرمان شاه تایکدرجه مغشوش بوده و بموجب راپرت واصله در راهها چندین سرقت اتفاق افتاده است . راه بین قصر شیرین وسرپل بواسطهٔ بودن سارقین در انجا که از قرار مذکور کلهر هستند ناامن است بین تیره های مختلفه ایل علیائی نزاع واقع شده نایب الحکومه ماموری برای اصلاح بین آنها فرستاده است

(همدان)

بموجب راپرتهای واصله سرقت قوافل دودفعه درنزدیکی همدان واقع شده درهر یك ازدودفعه چهار نفر بدست سارقین کشته شده اند دربیستم نوامبر پست را با امانات ومسافرین را زده اند و یکنفر از مستخدمین قونسولگری کرمان شاه بین منهوبین بوده است در آخر ماه نوامبر حکمران آنجا استعفا داده امور حکومتی را برؤسای ادارات سپرده وحرکت کرد

(کرمان)

وضع شهر بحالت سابق باقی است ولی قونسول پادشاهی انگلیس اوضاع ایالت را درماه نوامبر خیلی رقت آمیز شرح میدهد . راه یزد هنوز بواسطهٔ راهزنان مسدود است ازقرار راپرت واصله بیست و چهارم دسامبر چهار صد نفر آنها درتحت ریاست صمصام نظام درچهار میلی راه گل آباد بوده اند هرچند ازحرکت بلوچها خبرها شهرت میدهند ولی خبری از حرکت واقعی آنها نرسیده است

(بندر عباس)

دربیست و یکم نوامبر در عرض راه کرمان یك قافله را زده اند ومعادل یکصد لیره مال التجاره اتباع انکلیس جزء اموال غارتی رفته است .

(نمره ٧)

مکتوب سرجرج بارکلی به سرادوارد کری واصلهٔ ١١ ژانویه ١٩١١ از طهران مورخه بیست و یکم دسامبر ١٩١٠

آقا   افتخار دارم ترجه یادداشت دولت ایران در جواب یادداشت من مورخه هفدهم ماه کذشته (رجوع بکتاب آبی راجع بایران نمره یك سال ١٩١١ نمره ٢٠٦ بشود) . در خصوص عدم امنیت راههای جنوب را لفاً تقدیم نمایم   (امضاء بارکلی)

(ملفوف نمره ٧)

از طرف وزیر زاده به سرجرج بارکلی

جناب جلالتمابا در جواب مراسله جوابیهٔ مورخه چهاردهم ذی‌قعدهٔ آن جناب جلالتماب باکمال احترام زحمت افزا است اینکه اثرات توقف قشون خارجه را در خاك ایران خارج از موضوع تصور نموده اند بطوریکه خاطر مهام شناس آن جناب مستحضر است جای شبهه نیست که وجود عساکر اجنبی در داخله مملکت طبعاً خاطر اولیای امور را مشغول و سکته بحیثیت دولت وارد آورده و بدینجهة از مقاصد حسنه دولت در تنظیمات کامله بطورمطلوب نتیجه حاصل نمیشود و چون در مراسلهٔ هفتم شوال نمرهٔ ٥٨١ دوستدار شرح داده شده

دیگر تکرار آنرا در اینمورد لازم نمیداند درباب مراودات بین بوشهر وشیراز که باشاره فرموده بودند بر آن جناب جلالتماب مستور نیست که اولیای دولت علیه که همواره استقرار مراودات تجارتی را در نظر داشتند مخصوصاً صولة الدوله را برای انتظام راه بوشهر وشیراز مأمور نموده اند وبعلاوه بجهة تکمیل انتظامات اولیای دولت علیه مقدمتاً اقداماتی نموده که دراین موقع اجمالاً باطلاع آنجناب میرساند . اولاً فرمانفرمای کافی باتعلیمات لازمه بفارس مأمور وروانه شده وعنقریب بمحل مأموریت وارد خواهد شد وبعد از ورود و اقدامات اساسی برای تکمیل انتظام کلیهٔ آن صفحات خواهدنمود ثانیاً مسؤلیت حفظ امنیت راه کازرون بصولة الدوله واگذار شده فعلاً مشارالیه در آن راه سیصد و هشتاد نفر پیاده و سوار مستحفظ گذاشته و مراقبت کامل بعمل می‌آورد موافق اخبار موثقه راه کازرون هم در نهایت امنیت است ثالثاً اردوئی مرکب ازسواره و پیاده توپخانه اعزام شده هفتصد نفر آنها باسه عراده توپ که از طهران حرکت کرده اند از قم گذشته اند ودوفوج همدان وجلالی در اصفهان باردو ملحق میشوند این اردو علاوه بر ساخلوی است که درفارس موجود است رابعاً یك مبلغ معتد به ازوجه استقراضی که درشرف انجام است برای تکمیل امنیت منظور خواهد شد ودولت مشغول ترتیب وسایلی است که بواسطهٔ آن مخارجی که برای این مقصود لازم است بطور صحیح داده شده و تفتیش آن بوجه اکمل بعمل آید خامساً علاوه براینکه یکی از صاحب منصبان نظامی اروپائی که درخدمت دولت ایران است عاجلا

برای انتظام ژاندارمری بفارس مامور شده و عماً قریب چند نفر
مستخدم که از خارج خواسته شده وارد خواهندشد یقین کامل حاصل
است که باین ترتیبات منظورات اولیای این دولت علیه برای تکمیل
موجبات انتظام کاملاً بعمل آمده و نگرانی که آن جناب تصوّر فرموده‌اند
مرتفع خواهد گردید اما اینکه اظهار فرموده‌اند که ازدیاد گمرکات
تخاقوی ئیل ۱۰ – ۱۹۰۹ راجع است بشمال ونه بجنوب لازم است
خاطر محترم را باین نکته متوجه نماید که جهة ازدیاد عواید گمرکی
شمال بر جنوب فقط وارد شدن مقدار مهمی نقره است وربطی بمسئله
تجارت عمومی مملکت ندارد واینکه آن جناب جلالتماب در ضمن
مراسلهٔ محترمه مرقوم داشته‌اند عایدات بوشهر درسنه گذشته خیلی کمتر
ازسنه پیچی ئیل ۹ – ۱۹۰۸ بوده و همچنین عایدات مزبوره در سنه
پیچی ئیل ۹ – ۱۹۰۸ خیلی کمتر از سال قبل آن بوده است محترماً
خاطر آنجناب را مطلع میدارد که اگر چه عایدات گمرکی بوشهر در
سنهٔ پیچی ئیل کمتر بوده لکن درعوض برعایدات گمرکی وسایر بنادر
جنوب مضاعفاً اضافه شده است در اینصورت بخوبی واضح است که
حتی درموقع مراجعه بعواید گمرکی سه سال اخیر میزان عایدات پنجماهه
که در مراسلهٔ دوستدار ذکر شده ترقی محسوس را داراست اما در
باب ازدیاد پنجماههٔ اول هذه السنه که مرقوم فرموده‌اند حاصل امساله
استثناءً خیلی زیاد بوده است احتراماً زحمت میدهد که زیادی محصولات
تجارتی فقط در عایدات راجعه بصادرات میتواند اثر داشته باشد نه

واردات در خصوص اینکه اظهار فرموده‌اند عایدات گمرک بوشهر
صدی دوازده افزوده شده است زاید نمی‌داند که بخاطر آن جناب
متذکر شود بااینکه ازدیاد صدی دوازده هم اضافهٔ معتنا به و
قابل دقت است ودر اسطاتسطیك تجارتی سایر دول هم همین
مقدار اضافه دلیل بر رونق تجارتست معهذا ازدیاد عایدات گمرك
بوشهر خیلی بیش از صدی دوازده است چنانچه ۲۰۹۴۲
تومان اضافه ایت ئیل وتخاقوی ئیل است که تفاوت آن صدی بیست
می شود و اگر فقط حقوق گمرکی واردات را منظور داریم زیادی
ایت ئیل بر تخاقوی ئیل ۲۵۴۱۲ تومان است که صدی بیست وپنج
تفاوت پیدامینماید دوستدار یقین دارم که بااین تفصیل خاطر اصول
شناس آن جناب تصدیق خواهد فرمود که به تجارت کلیه در سمت
جنوب تنگی وارد نشده وبلکه دراین سنوات اخیره در فزایش و
ترقی بوده است در خصوص اضافهٔ صدی ده بر حقوق گمرکات
جنوب اولیای دولت علیه ازحسن مساعدتیکه دولت فخیمهٔ انگلیس
نموده‌اند امتنان حاصل نموده با اهمیت فوق العاده که به تکمیل نظم
واستحکام روابط تجارتی داده میشود ترتیبی اتخاذ خواهد شد که
وجوه حاصله ازاین راه مؤثراً بمصرف منظور برسد دراین صورت
دوستدار یقین دارد ترتیبی که دولت علیه برای مصرف وجوه
مزبوره بطور مؤثر در نظر دارند برای ابقای این شرط کافی
خواهد بود

اما درجواب جملهٔ اخیرهٔ مراسلهٔ آن جناب خاطر محترم را

عنـدرجات مراسلهٔ خود مورخهٔ هفدهم شوال معطوف نموده
احترامات فائقه را تجدید می نماید (امضاء وزیر زاده)

(نمره ۸)

تلگرام سرجوج بارکلی به سرادوارد گری (واصلهٔ یازدهم ژانویه)
طهران مورخهٔ یازدهم ژانویه ۱۹۱۱
رجوع به تلگرام من مورخهٔ سوم ژانویه بفرمائید فرمانفرمای
فارس دیروز وارد بوشهر شد

(نمره ۹)

مراسلهٔ سربرتی به سرادوارد گری (واصلهٔ چهاردهم ژانویه)
پاریس مورخه چهاردهم ژانویه ۱۹۱۱
آقا — وزیر مختار ایران امروز بمن اطلاع داد که شاه مخلوع که
در نیس باظل السلطان مشغول مشاوره بود درسی و یکم دسامبر وارد
پاریس شده ودر دوم شهر جاری بخیال مراجعت بطهران حرکت
کرده است وقبل از مراجعت به طهران ببروکسل وبرلن و وینه
خواهد رفت . وزیر مختار ایران ادله مثبته دارد که اعلیحضرت
مزبور بابعضی از طرفداران خود در ایران مکاتبه داشته و آنها
اورا تشویق میکرده اند همین قدر که بایران وارد شود خیلی هوا
خواه خواهد داشت و ابداً مایه تعجب نخواهد بود که با این حال
اعلیحضرت اقدام بمعاودت به مملکت خود نماید . عقیدهٔ شخصی
وزیر مختار ایران براین است که معاودت شاه مخلوع بایران مقرون
بموفقیت نخواهد بود ولی مایهٔ بدبختی ایران خواهد شد

(امضا) فرانسیس برتی

(نمره ۱۰)

مراسلهٔ سرادوارد گری بسرجرج بکانن (وزیر مختار انگلیس در سن پطرزبورغ)
ازوزارت خارجه مورخهٔ بیست و سوم ژانویه ۱۹۱۱
آقا — سواد مراسله سفیر دولت انگلیس را در پاریس لفاً برای
جنابعالی فرستادم از مراسله مزبوره چنین مستفاد میشود که اقدام
شاه مخلوع ایران در مراجعت بمملکت خود خالی ازواقعیت نیست
جنابعالی باید اطلاعات مسطورهٔ مراسلهٔ مزبوره را محرمانه
بوزیر امور خارجهٔ دولت روسیه ابلاغ کنید که درصورتیکه مقتضی
بدانند بمقامات لازمه اخطار نمایند که بعداز مراجعت محمدعلی بروسیه
بیش از سابق هشیار ومراقب حرکات او باشند
(امضاء) ادوارد گری

(نمره ۱۱)

تلگرام سرجرج بارکلی به سرادوارد گری (واصلهٔ بیست وپنجم ژانویه ۱۹۱۱)
ازطهران مورخهٔ بیست و پنجم ژانویه ۱۹۱۱
رجوع بتلگرام من مورخه چهارم ژانویه بفرمائید — وزیر خارجه
بمن اطلاع داده که دولت ایران میخواهد بواسطهٔ صاحب منصبان
سوئدی تشکیل یکقوه جاندارمری ملی بنماید واینکه درضمن اظهاری
که در مجلس نموده فقط از فارس اسم برده برای این بوده که
مذاکرات آن روز مجلس فقط راجع بایالت فارس بوده است

(نمره ۱۲)

تلگرام مستر برایس (وزیر مختار انکلیس در واشنگتن) به سرادوارد گری (واصلهٔ بیست و ششم ژانویه)
واشنگتن مورخهٔ بیست وششم ژانویه ۱۹۱۱

از قراریکه اطلاع حاصل کرده ام شارژدافر ایران بر حسب دستور العمل دولت خود ازوزیر خارجه تقاضا کرده است که در استخدام پنجنفر مستشار های مالیه برای دولت ایران بامشارالیه موافقت نمایند ازقراریکه در روزنامه ها می نویسند این تقاضا از طرف مستر ناکس اجابت خواهد شد

(نمرهٔ ۱۳)

تلگرام مستر برایس بسرادوارد گری (واصله بیست هشتم ژانویه)
واشنگتن مورخهٔ بیست و هفتم ژانویه ۱۹۱۱

رجوع بتلگرام بیست وششم ژانویه من بفرمائید — از قراریکه اطلاع حاصل کرده ام دولت ممالك متحده برای دولت ایران صورتی از متخصصین مالیه که بیشتر آنها تجربیات خارجی داشته باشند معین نموده مناسب میدانند دو نفر از آنهارا انتخاب کرده وتعیین معاونین را بعهدهٔ خود آنها واگذار نمایند

(نمرهٔ ۱٤)

تلگرام سر جرج بارکلی بسرادوارد گری (واصله دوم فوریه)
ازطهران مورخه اوّل فوریه ۱۹۱۱

یکی از اتباع روس که اخیراً داخل خدمت دولت ایران و رئیس

نظمیه اصفهان بود امروز صبح بسمت حکمران آنجا تیر انداخته واورا سخت مجروح نموده استمقصر درجنرال قونسولگری دولت روسیه پناهنده شده است

(نمرهٔ ۱۵)

تلگرام سرجرج بارکلی بسرادوارد گری (واصله دوم فوریه)
طهران مورخه سوم فوریه ۱۹۱۱

دیروز مجلس تصویب نمود دولت کنترات مستشارهای مالیهٔ امریکائی را بسته و مبلغ پنجهزارو ششصد لیره مواجب آنها را تصویب کرد و باشعف فوق‌العاده به تحسین و اظهار تشکر از وزیرمختار آمریك رأی داده شد

(نمره ۱٦)

(مراسله سرادوارد گری بسر اسپرنیك رایس)

وزارت خارجه سوّم فوریه ۱۹۱۱

آقا وزیر مختار سوئد درسی‌ام ماه گذشته دار باب صدی ده اضافهٔ گمرك بنادر فارس که دریاد داشت آخری که ازطرف سرجرج بارکلی بدولت ایران داده شده توضیحات خواسته مطلبرا سرنیکلسن و اضحاً بمشارالیه حالی نموده بعداز آن کنت راتزل اظهار داشت که تا بحال دولت مشار الیه درباب مامورین سوئدی بجهة تشکیل ژاندارمری ایران اقدامی نکرده در جواب سر نیکلسن بمشار الیه گفت تا بجائیکه مربوط بدولت انکلیس بود مانعی برای اقدام نداشته اند . مذاکرهٔ که دراین خصوص بین

کنت رانژل و خود او شده این مسئله مبرهن گشته که استخدام
این صاحب منصبان برای تمام ایران بوده نه فقط برای فارس
چنانچه سابقاً فهمیده شده است

کنت رانژل گفت بخاطرداره که در دفعه اخیری که
اینمسئله بین او وسر نیکلسن مذاکره شد سرنیکلسن گفته که
صاحب منصبان برای خدمت‌سمت جنوب لازم بوده اند سرنیکلسن
اظهار نمود که راجع بشمال بدولت روسیه بیشتر مربوط است تا
بدولت انگلیس و شاید ازطرف دولت سوئد یادولت مزبور درسن
پطرزبورغ مذاکره شده باشد (امضاء) گری

(نمره ۱۷)

تلگرام سر جرج بارکلی به سرادواردگری (واصلهٔ چهارم فوریه)
طهران مورخهٔ چهارم فوریه ۱۹۱۱

از طرف دونفر قفقازی که ظاهراً تبعه روس هستند بطرف
صنیع الدوله وزیر مالیه شلیك شد ومشار الیه سخت مجروح گشته
ومقصرین گرفتار شده اند . چهار نفر پلیس در موقع دستگیری
مقصرین مجروح گردیده اند .

(نمره ۱۸)

تلگرام سر جرج بارکلی به سرادواردگری (واصلهٔ پنجم فوریه)
طهران مورخهٔ پنجم فوریه ۱۹۱۱

متمم تلگرام من مورخهٔ چهارم فوریه صنیع الدوله بین شب
چهارم وپنجم فوریه وفات کرد مسیو پوکاوسکی در صدد خواستن

قاتلین است که پس ازاینکه در انجا تحقیقات موافقی (از طرف
دولت ایران و روس) بعمل آمد، موافق ترتیبات معموله برای
محاکمه بروسیه فرستاده شوند

(نمره ۱۹)

مراسلهٔ سر جرج بارکلی به سرادواردگری (واصلهٔ ششم فوریه)
طهران مورخهٔ بیست و یکم ژانویه ۱۹۱۱

آقا — افتخار دارم که سواد یاد داشتی را که بموجب دستور العمل
جنابعالی در جواب یاد داشت دولت ایران مورخه بیست و هشتم
دسامبر گذشته در خصوص برقراری نظم در راه بوشهر و اصفهان
امروز نوشته ام لفاً ارسال میدارم (امضا) جرج بارکلی

ملفوف (نمره ۱۹)

مکتوب سر جرج بارکلی به محتشم السلطنه

آقای وزیر — در ابلاغ یاد داشت وزیر زاده مورخهٔ بیست و هشتم
دسامبر بدولت خودم قصور نموده ام و مأمورم که جنابعالی را
اطلاع بدهم که دولت انگلیس باکمال رضایت مطلع و ملتفت شده
که دولت ایران در اعادهٔ انتظام راه های جنوب اقدامات مخصوصی
بعمل آورده ـ راپرتهای صاحب منصبهای قونسولگری نشان میدهد
که قلت سرقت در بین شاه راه بوشهر و شیراز در ظرف چند هفتهٔ
گذشته چندان بواسطهٔ تدارکات صولة الدوله درامنیت راهها نبوده
بلکه بیشتر از اثرسختی فوق العادهٔ هوابوده است ـ مادامیکه اجرای
اقداماتیکه دولت ایران برآن مصمم شده ظاهر نشود دولت انگلیس

نمیتواند بسنجد که آیا ممکن است آن اقدامات بجای نقشهٔ مقررهٔ
در اعلان من مورخهٔ چهاردهم اکتوبر قبول بشود یا نه و نیز دولت
انکلیس در قصد دولت ایران اعتراف دارد که این اقدامات ثابت
میدارد که دولت مشار الیها مصمم شده که حق القوه در اعادهٔ انتظام
راههای تجارتی جنوب بکوشد علیهذا دولت انکلیس مایل است
که درتأکید بقبولاندن نقشهٔ خودش‌را بدولت ایران دست نکاه
دارد وموکول به بروز نتایج آتیهٔ اقدامات مزبوره نماید بهرحال
عرض میکنم که باید توضیحاً دانست همینکه در راه بوشهر واصفهان
اغتشاش بروز نماید دولت انکلیس این حالت تأمل را تغییر خواهد
داد ودرهر لحظهٔ که به بیند اقدامات دولت ایران دربرقراری امنیت
لازم فوری کافی نیست درتأکید بکارداشتن صاحب منصبهای هندی
محق خواهد بود — در خصوص پیشنهاد اضافه‌حقوق کمرکی مأمورم
که بجنابعالی بنمایم که در حقیقت این اضافه یك خراجی است برتجارت
انکلیس ودولت انکلیس تحمیل این سربار را مثل یك بهانه و وسیلهٔ
موقتی در صورتی تحمل پذیر میداند که صاحبمنصبهای انکلیس
درتشکیل استعداد درکار ومسؤل دولت ایران باشند و مخارج آنها
از آن اضافه پرداخته شود والا دولت انکلیس نمیتواند آن اضافه را
که فقط وسیلهٔ برای پیشرفت مقصد دولت ایران باشد که میخواهد
یك اضافه حقوق برقرار نماید که آن اضافه حقوق بایستی برعایدی
معمولی دولت مشار الیها برقرار شود قبول نماید آنهم بدون اینکه
مطمئن باشد که آن مقصد پیشرفت خواهد کرد یا نه

(نمره ۲۰)

تلگرام سرادوارد گری به سر جرج بارکلی

وزارت خارجه ششم فوریه ۱۹۱۱

راجع بتلگرام جنابعالی مورخهٔ پنجم فوریه در خصوص قتل
صنیع الدوله

مراتب تسلیت دولت اعلیحضرت پادشاهی را بدولت ایران
تقدیم نمائید

(نمره ۲۱)

تلگرام سر جرج بارکلی به سرادوارد گری (واصله نهم فوریه)

طهران مورخه نهم فوریه ۱۹۱۱

نایب السلطنه دیروز وارد شد

(نمره ۲۲)

تلگرام سرادوارد گری به سر جرج بارکلی

وزارت خارجه نهم فوریه ۱۹۱۱

در موقع مناسبی لازم است بنایب السلطنه اظهار نمائید که
دولت انکلیس مراجعت ایشان را به طهران تبریك کفته و ازخبر
ورود و سلامت شان خوشوقت است . دولت انکلیس موفقیت
ایشان را در انجام وظیفه شان آرزومند بوده مطمئن است که تمام
اقدامات ممکنه را در برقراری نظم وآسایش بعمل آورده خود را
فدای پیشرفت سعادت مملکت خود نمایند

(نمره ۲۳)

تلگرام سر بکانن به‌سرادواردگری (واصلهٔ یازدهم فوریه)

سن پطرز بورغ مورخهٔ یازدهم فوریه ۱۹۱۱

بمسیو پوکلوسکی دستور العمل داده شده است که در اوّل ملاقات رسمی خود بنایب‌السلطنه اطلاّع بدهد که اوامر لازمه برای برداشتن قشون روس از قزوین صادر شده ونیز اظهار نماید که دولت روسیه امید وار است که دولت ایران این حرکت دوستانه را دلیل حسن نیّت دولت روسیه دانسته درآتیه وضع وروش خود را نسبت به دولت روسیه مصلحانه نماید

(نمره ۲۴)

تلگرام سر جرج بارکلی به سرادواردگری (واصله دوازدهم فوریه)

طهران دوازدهم فوریه ۱۹۱۱

برطبق دستور العمل تلگرافی جنابعالی مورخه نهم فوریه — دیروز دریك مجلس غیر رسمی پیغام جنابعالی‌را بناصر الملك ابلاغ کردم — نایب السلطنه در جواب ازمن تقاضا نمود تشکرات او را در جواب پیغام مزبور و در مقابل احساسات صمیمانه که همه وقت از طرف دولت پادشاهی بمشار الیه اظهار شده بعرض برسانم تا بحال ناصرالملك قسم نیابت سلطنت را یاد نکرده وبمن میگفت مادامیکه باوکلای مجلس که امروز بعمارت سلطنتی دعوت کرده موافقت صحیح درمیان نیاید قسم یاد نخواهد کرد .

(نمره ۲۵)

مراسله سر جرج بارکلی به سرادواردگری (واصله سیزدهم فوریه)

طهران مورخه بیست و سوم ژانویه ۱۹۱۱ .

آقا — بواسطهٔ ملاطفت وزیر مختار روس توانسته‌ام سواد قرار دادی که بتازگی بین بانك روس و دولت ایران در خصوص تثبیت قروض دولتی بسته شده لفاً ارسال دارم . اقسام مختلفهٔ قروض دولتی ببانك معادل شش ملیون و چهل و یکهزار و ششصد وشصت و دو تومان و بیست و هشت دینار میشد ازاین‌مبلغ چهل و یکهزار و ششصد و شصت و دو تومان و بیست و هشت دینارفعلا باید اداشود بقیه که معادل شش‌ملیون تومان‌است مثل قروض دولت ایران ببانك شاهنشاهی که در تابستان گذشته یك کاسه شد دارای فرع صدی هفت خواهد بود که در ظرف مدت پانزده سال در هر سالی بدو قسط متساوی پرداخته شود و دولت ایران حق دارد که در صورتیکه دو ماه قبل اطلاع بدهد در آخر هر سال کلیهٔ دین خود را ادا نماید .

درخصوص قسمت (ب) ازمادهٔ سیم لازم‌است توضیح بدهم که این مخارج عبارت‌است ازمستمرّی شاه مخلوع و بعضی از مخارج مسطورهٔ دیگر که سابقاً بر حسب معمول از عایدات گمرك داده می شد و مهمترین آن مخارج بریگاد قزاق است که حال دولت ایران رسماً قبول کرده از گمرکات شمال داده شود — واین مخارج بعد از تأدیهٔ قروض ۱۹۰۰و۱۹۰۲ دولت‌روسیه باید بلافاصله پرداخته شود. ملاحظه

خواهید فرمود در صورتیکه عایدات گمرکات شمالی کفایت مصارفی
را که بدان اختصاص یافته نماید عایدات ضرابخانه برای جبران کسر
تسلیم بانك روس خواهد شد . این شرط بجای آن شرطی است
که یك وقتی تهدید بقطع مذاکرات میکرد — یعنی شرطی را که
بجهة کنترل گمرکات در صورت عدم کفایت عایدات میخواستند
قرار بدهند و پس از آنکه وزیر مختار روسیه ملتفت شد که این
شرط مانع بزرگی برای اختتام قرار داد خواهد بود بدولت خود
توصیه نمود که اصراری در آن موضوع ننمایند .

(امضاء بارکلی)

(ملفوف در نمره ۲۵)

قرار داد فیما بین دولت شاهنشاهی ایران و بانك استقراضی از قرار
ذیل است .

(مادهٔ اول)

کلیهٔ قروض دولت ایران ببانك استقراضی موافق صورت حسابهائیکه
بانك مزبوره داده و دولت ایران هم قبول نموده است تثبیت و یك
کاسه شده معادل شصت ملیون و چهار صد و شانزده هزار وششصد
و بیست دو قران و هشتصد دینار است که در مدت پانزده سال
از تاریخ اول ژوئیه ۱۹۱۰ الی اول ژوئیه ۱۹۲۵ پرداخته شود
فرع این مبلغ ازقرار سالی صدی هفت است و برای اینکه این قرضه یك مبلغ
بی کسری بشود مبلغ چهار صد وشانزده هزار وششصد و بیست ودوقران
و هشتصد دینار آنرا بعنوان حصهٔ از قسط استهلاك قرض

مزبور در تاریخ اول ژوئیه ۱۹۱۰ از بقیه عایدات گمرکات که در
بانك استقراضی جمع میشود کسر مینمایند .

(مادهٔ دویم)

دولت ایران باید این قرض را که مبلغ شصت ملیون قران است
بانضمام فرع آن در مدت پانزده سال از اول ژوئیه ۱۹۱۰ در سالی
بدو قسط مساوی که هر قسطی سه ملیون و دویست و شصت
و دو هزار و دویست و هفتاد و نه قران ونهصد دینار است که در
سالی مبلغ شش ملیون و پانصد و بیست وچهار هزار و پانصد
و پنجاه و نه قران و هشتصد دینار میشود بپردازد .

(ماده سوم)

عایدات گمرکات ایران باستثناء گمرکات فارس و بنادر خلیج پس از
تأدیهٔ مصارف ذیل وسیله و محل تأمین این قرض وتأدیهٔ اقساط
مرتبهٔ آن است .

(ا) قسط سالیانه دو قرضهٔ طلا ۱۹۰۰ و ۱۹۰۲ که من حیث
المجموع یك ملیون و ششصد و هفتاد هزار و یکصد و نود و
چهار منات و بیست کپك میشود (ب) پارهٔ مصارف معین
مجبوری دولت ایران که باید از محل گمرکات شمالی تأدیه شود که
من حیث المجموع در سالی مبلغ پنج ملیون و یکصد و هفت هزار
قران است . دولت ایران که بنا بر قرار دادهای کنترات قروض
سابق سنه ۱۹۰۰ و ۱۹۰۲ متعهد شده است که تمام عایدات
گمرکات مزبورهٔ فوق را بدون کسر ببانك استقراضی بپردازد

حال آن قراردادرا برای تمام مدت این کنترات حالیه بجهة ادای تما
قرضهٔ خود ببانك استقراضی تجدید مینماید علیهذا مراد ازعایدات
گمرکات عایدات تمام گمرکات موجودهٔ شمال و آنچه هم بعدها در آن
نواحی دایر شود بعد از وضع مخارج اداری و مصارف جمع آوری
که تقریباً در سالی سه ملیون و پانصد هزار قران میشود .

(مادهٔ چهارم)

در ظرف مدت هر نیمهٔ سال موافق شروط مادّه سوّم فوق بانك
استقراضی که عایدات گمرکات را که بامانت نگهداشته است به ترتیب
ذیل محسوب و رفتار خواهد کرد .

(ا) اوّلا بانك استقراضی باید معمولا قسط سالیانه دو قرضه
سنه ۱۹۰۰ و ۱۹۰۲ را بپردازد .

(ب) ثانیاً باید بردارد مبلغی را که کفایت نماید مخارج اجباری دولت
ایران مذکورهٔ در ماده سوّم و حوالهٔ پرداخت آنها را هم وزیر
مالیه دولت شاهنشاهی ایران بتوسط اداره گمرك خواهد داد .

(سی) بقیه عایدات را باید بمصرف تأدیهٔ قسط استهلاك این قرضهٔ یك
کاسه شده و فرع آن بموجب این قرار داد حاضره برساند .

(ماده پنجم)

در آخر هر نیمه سالی یعنی از اول ژوئیه و اول ژانویه بانك استقراضی
باید اضافه عایدات گمرکات را که ببانك مزبور بعنوان تأمین برای
تأدیه جاتیکه در مادهٔ چهارم قرار داد حالیه معین و تحویل
شده بدولت ایران تسلیم نماید .

(ماده ششم)

هرگاه عایدات گمرکات که برای تأمین ببانك تحویل میشوددرظرف
مدت شش ماههٔ نیمهٔ سال کفایت تأدیه جات معینهٔ در مادهٔ چهارم
مذکورهٔ درفوق ننماید دولت ایران متعهد وناچار است که مبلغ کمبود
را بانضمام فرع درسالی صدی هفت ازمحل دیگر در مدت شش ماه
ثانی بپردازد و هرگاه کمبود مزبور پس از مدت مذکور پرداخته
نشود بانك استقراضی حق دارد طلب نماید که تمام عایدات ضرابخانه
را در عوض تسلیم آن نمایند تاکمبود مزبور بافرع از قرار سالی
صدی هفت پرداخته شود نتیجه آنکه دولت ایران از اول ژانویه
۱۹۱۰ عایدات ضرابخانه را از هر گونه تصرفات معاف دارد

(ماده هفتم)

بانك استقراضی باید پس از انقضاء هر ماهی صورت آنچه
تنخواه از اداره گمرکات ببانك مزبوره رسیده ونیز همینطور صورتی
هم از حساب جاری که درماده نهم این قرار داد حاضره ذکر شده
بدولت ایران بدهد

(ماده هشتم)

دولت ایران حق دارد که این قرض را قبل از انقضاء مدت
مقرره درماده اول این قرار داد حالیه یك مرتبه بپردازد ولی پرداختن
قرض مزبور بایستی پس از انقضاء مدت یکسال تمام باشد یعنی از اول
ژویه و آنهم باید دوماه قبل ازوقت اخطار نماید

(ماده نهم)

عایدات گمرکات که ببانک استقراضی تحویل شد در بانک مزبور بامانت خواهد ماند با مبلغی که بجهة قسط نیم‌سال در ردیف (ا) و (ب) که درماده چهارم ذکر شده برسد واضافه آن را بعنوان طلب دولت ایران در حساب جاری که بجهة همین معامله معین شده بانضمام فرع ازقرار سالی صدی هفت ازتاریخی که تحویل بانک شده محسوب خواهد بود و درختم ادای این قرضه مثبته حساب جاری مزبور موقوف خواهد شد

(ماده دهم)

هرگاه اختلافی راجع بترجمه وتفهیم مواد این قرار داد نامه پیدا شود فرانسه آن معتبر و سند خواهد بود

(ماده یازدهم)

این قرار داد نامه حاضره دونسخه نوشته شده و ازهر گونه حقوق تمبر ایران وروس معاف است وزیر مالیه امضا (صنیع‌الدوله) رئیس بانک استقراضی (کورتین) امضاء وزیر امور خارجه ایران بجهة قانونی بودن و رسمیت داشتن این قرار داد حاضره امضاء سفارت امپراطوری — وزیر مختار روس بالک لیوسکی کزیل — طهران سی و یکم دسامبر ١٩١٠

(نمره ٣٦)

مراسلهٔ سر جرج بارکلی به سرادوارد گری (واصلهٔ سیزدهم فوریه) طهران مورخه بیست و سوم ژانویه ١٩١١

آقا — افتخار دارم سواد مراسلهٔ قونسول دولت بهیه در کرمان راجع بوضع حاضره ایالت کرمان و بلوچستان لفاً ارسال دارم سختی اوضاع آن نقاط محل انکار نیست وخیلی ممکن است ورود جلال الدوله فرمانفرمای جدید نتیجه خوبی به بخشد واطلاع اخیر من این است که وارد یزد شده است

(امضاء بارکلی)

(ملفوف نمره ٣٦)

از طرف هیك قونسول انگلیس به سر جرج بارکلی

کرمان مورخهٔ چهاردهم دسامبر ١٩١١

آقا — افتخار دارم وضع ایالات کرمان وبلوچستان را عرض کنم که درصورتیکه مقتضی بدانید باطلاع دولت ایران برسانید .

٢ . هرگاه گفته شود بلوچستان ایران ازچندی قبل تاکنون آزاد وخودسر بوده وهست مبالغه نشده وهرگاه بلوچها در حد خود متوقف وآرام بودند چندان اهمیتی نداشت مگر از برای دولت ایران ولی رعایت این مسئله را هم نکرده ومکرر حمله بایالت کرمان برده نه تنها مسافرینی را که باوضاع هرج ومرج این روزها معرض مخاطره هستند قتل وغارت می کنند بلکه بدهات بیچاره هم دست اندازی می نمایند هرگاه دولت ایران استقلال بلوچستان را هم تصدیق کند — که البته نخواهد کرد — باز مسئول دماء و اموال اتباع ایالت کرمان خودش میباشد

٣ . نسبت بخود کرمان بلوکات جیرفت و رودبار مثل این

است که از همسایکان بلوچ خودشان سرمشق کرفته بیش از یك ماه قبل نایب الحکومه جیرفت را علناً کشتند و مرتکبین هنوز دارای نفوذند حاکم جیرفت ورودبار راپرت میدهد که مادامیکه استعداد برای مشار الیه فرستاده نشود نمیتواند مالیات بکیرد

وضع بقیه ایالت کرمان خیلی بدتر و سخت تر از بلوچستان است زیرا که بلوچها میتوانند خودشان را حفظ کنند ولی کرمانی ها نه تنها عاجز از مدافعه خویشند بلکه از طرف یك حکومت ضعیف هم نمیتوانند انتظار حمایت و اعانت داشته باشند . سمت شمال و شرق ایالت معرض چپاول بلوچها طرف غرب عرصه غارت وتاخت وتاز سارقین فارس واقع است ودرمقابل‌هم هیچ قوهٔ که قابل مقابله و مقاومت با این اشرار باشد وجود ندارد . شرح واقعات مختلفه را درضمن اخبار هفتکی کرمان راپرت دادن موجب کسالت وخستکی است

ولی لزوماً عرض میشود که در ظرف یك ماه یادوماه کذشته بین بندر عباس و کرمان هندوها را غارت و معادل شانزده هزار تومان مال التجاره آنها را برده اند

بین کرمان و طهران پنج یاشش پست بسرقت رفته ازبیست‌و سوم نوامبر هیچ پستی از طهران برای من نرسیده وبیش ازدوهفته است که راه بین کرمان و یزد کاملا برای عابرین مسدود است منزل شمش که فقط دارای یك کاروانسرا ویك پستخانه است در دست یك عدهٔ زیادی از سارقین است که نه تنها مسافرین را لخت می کنند

بلکه از یکطرف تاحدود شمال غربی کرمان و ازطرف دیکر تا نزدیکی بهرام آباد مشغول غارت کری و خرابی می باشند مسیو پطروف کفیل سابق قونسولکری روسیه در کرمان‌متجاوز ازیك‌ماه قبل از شهر کرمان حرکت نموده سه منزل طی کرده دچار سارقین کردیده وهنوز نتوانسته ازانار که شش منزلی کرمان است تجاوز نماید

و درظرف چند روز کذشته بواسطه اینکه سارقین متوقف شمش بسمت انار حرکت کرده اند مجبور شده به بیاض مراجعت کند بلوچها یاسیستانیها باز بین‌ہم وکشیت مشغول هستند ودراین اواخر راپرت سرقت وقتلی که نموده اند بمن رسیده ــ سردارنصرت کفیل امور ایالتی کاملا متوجه مسئولیت خویش است ولی بهیچوجه نمیتواند بااوضاع حاضره مقاومت نماید اخیراً در دوموقع که غرامت اموال اتباع دولت انکلیس راکه در راه خط شمش سرقت شده از او مطالبه کرده‌ام در جواب اظهار داشته است که چون سارقینی که فعلا درشمش هستند از اهل فارس میباشند ایالت محلی فارس مسئول ادای غرامت مزبوره است

واین اعترافات صادقانه عدم توانائی مشار الیه‌را درحفظ انتظام بخوبی ثابت مینماید

٤ . هرچند برقراری حکومت مقتدری دراین ایالات از اهم مطالب والزم لوازم‌است هنوز خبرحرکت جلال‌الدوله فرمانفرمای جدید کرمان و بلوچستان را از طهران نشنیده‌ام و حتی نمیدانم که مشار الیه این خدمت را قبول کرده است یاخیر

(امضا . ت . و . هیك لیو تننت کالنل)

(نمره ۲۷)

مراسله سر جرج بارکلی بسر ادوارد گری واصله ۱۳ فوریه ۱۹۱۱
از طهران مورخه بیست چهارم ژانویه ۱۹۱۱

آقا — بعد ازمراسله مورخه ۲۷ دسامبر گذشته راپورت دوسه فقره سرقتهای جزئی در عرض راه بوشهر باصفهان رسیده که آنهارا قابل مذاکره تلگرافی ندانسته ام . بطور یقین تحقیق در اغتشاش راه حاصل شده کاروان عبور ومرور مینماید وبموجب تلگرافیکه امروز صبح ازطرف کفیل قنسولگری شیراز رسیده راه هارا کاملا برف گرفته وسرقت ممتنع الوقوع است مستر اسمارت نیزمیگوید کاروانها دسته دسته جمع شده وبامستحفظین مخصوص حرکت میکنند پست هردو هفته سه هفته یکمرتبه وارد میشود چندان پیشرفتی در اقداماتیکه دولت ایران درباد داشت ۲۸ دسامبر در خصوص برقراری امنیت راه اظهار نموده حاصل نشده که قابل راپورت باشد از قرار معلوم صولةالدوله اقتدارکافی برقبیله خود ندارد که اسباب امیدواری باشد که بتواند در بهار آینده جلوگیری از عدم امنیت وبی نظمی بنماید نظام السلطنه هنوز از بوشهر بسمت محل ماموریت خود تجاوز نموده قشونی هم از اصفهان برای شیراز حرکت نکرده است از قرار مسموع هفتصد نفر و سه عراده توپ که از طهران فرستاده شده باصفهان رسیده وهشتصد نفر هم درآنجا بران ضمیمه ومامور شیراز شده اند . مسئلهٔ استقراض بانك شاهنشاهی بیشتر پیشرفت

دولت ایران در فراهم آوردن وسایل انتظام راه بسته بانست مثل تمام امورات دولتی در طهران موکول بورود ناصر الملك نایب السلطنه است که در هفدهم شهر جاری از وینه حرکت کرده و فعلا ببادکوبه رسیده است اگر چه باعضاء کمیسونی که مامور رسیدگی بتقسیم وجه استقراض بین‌وزارتخانهای مختلفه وکونترل آن شده بودند دستور العمل داده شده معهذا پیشرفتی حاصل نکرده‌اند (جنرال مالتا) صاحب منصب خارجه که در یاد داشت بیست و هشتم دسامبر دولت ایران ذکر شده بود که مامور بفارس شده و عزیمت نموده هنوز از طهران حرکت نکرده است بنا بود دیروز حرکت کند ولی هنوز معطل دستور العملهای کتبي است — در نوزدهم شهر جاری برای خدا حافظی نزد من آمد قبل از اینکه بملاقات من بیاید وزیر امور خارجه را دیده اهمیت تسهیل امور (جنرال مالتا) را از هر جهة بمشار الیه خاطر نشان کرده بودم معظم له بمن اظهار داشت که مبلغ هشتاد هزار تومان بشعبهٔ بانك شاهنشاهی در شیراز برای مخارج قوه منظوره داده شده و بمن اطمینان داد که دیناری از این مبلغ بدون تصویب جنرال (مالتا) خرج نخواهد شد — این اطمینانها را بجنرال (مالتا) ابلاغ و از او خواهش نمودم هرگاه از طرف مامورین محلی تولید اشکالی بشود یا مانعی در اجرای وظایف او پیش آید فوری بقونسولگری دولت فخیمه در شیراز اطلاع بدهد و باو وعده دادم که هر شکایتی که در این خصوص داشته باشد جلب توجه عاجل مرا

خواهد کرد .

لزوماً عرض میکنم که اثرات و بروزات خوش از جنرال (مالتا) مشاهده کردم و او را بر حقیقت نکات و اهمیت موقع ماموریت خود واقف و مطلع یافتم .

(امضا بارکلی)

مجدداً مورخهٔ ۲۷ ژانویه — در ضمن مکاتبهٔ فوق خبررسید که دو هزار قشون باسه عراده توپ از اصفهان برای شیراز حرکت کرده و نظام السلطنه هم از بوشهر عازم مقصد شده است و نیز می شنوم که جنرال مالتا هم دستورالعملهای خود را کاملا گرفته و فردا از طهران حرکت خواهد کرد .

(نمره ۲۸)

مکتوب سرجرج بارکلی به سرادواردگری (واصله سیزدهم فوریه) از طهران مورخه ۲۴ ژانویه ۱۹۱۱ — آقا — افتخار دارم راپورت بدهم که دیروز ناصر الملك وارد انزلی شد .

همینقدر که بطور قطع معلوم شد که بالاخره ناصر الملك مصمم به مراجعت ایران شده مستوفی الممالك رئیس الوزرا اظهار نمود که کابینهٔ او مصمم است بمحض اینکه ناصر الملك مقام نیابت سلطنت را اشغال نماید استعفا بدهد از آنوقت تا بحال سردار اسعد از مشار الیه جلو گیری کرده نگذاشته که کابینه را برهم بزند و نیز حتی قبل از استعفای حسینقلیخان آثار اصلاحی در مناسبات وزارت خارجه با وزیر مختار روس بدیدار بود و این آثار در زمان تعیین محتشم السلطنه ترقی نمود و از وقتیکه محتشم السلطنه

روی کار آمده نه تنها قرار داد تثبیت قروض دولتی با بانك روس باتمام رسیده لیکن پارهٔ دعاوی روس نیز که عمدهٔ آنها مربوط بجملهٔ بمسیو پاسك بوده قطع شده است .

(نمرهٔ ۲۹)

مکتوب سرجرج بارکلی به سرادواردگری (واصلهٔ سیزدهم فوریه) از طهران مورخهٔ ۲۴ ژانویه ۱۹۱۱

آقا — افتخار دارم که خلاصه وقایع چهار هفتهٔ اخیر ایرانرا بطور معمول لفاً ایفاد دارم .

(ملفوف نمره ۲۹)

خلاصه وقایع ایران در ظرف مدت چهار هفته لغایت بیت و چهارم ژانویه ۱۹۱۱

(طهران)

درسوم ژانویه محتشم السلطنه بوزارت خارجه تعیین گردید

عین الدوله وزیر داخله در ۲۲ ژانویه استعفا کرد

رئیس الوزراء اظهار داشته است همین قدر که نایب السلطنه بطهران وارد شود استعفای خود وکابینهٔ خودرا تقدیم خواهد کرد

(مجلس)

درجلسهٔ سوم ژانویه رئیس الوزراء محتشم السلطنه را بسمت وزارت خارجه معرفی نمود درجواب استیضاح وزیر تازهٔ امورخارجه اظهار داشت که دولت درصدد است درفارس درتحت فرمان صاحبمنصبان خارجه تشکیل قوهٔ ژاندارمری نماید

براى انجام اين مقصود بدولت ايطاليا اظهار شده ولى دولت
مزبور وجهى براى اجابت تقاضاى دولت ايران نداشته است پس از
آن بدولت سوئد رجوع گرديده تلگرافى از وزير مختار ايران در
پاريس مشتمل بر شرايطى كه دولت سوئد با آن شرايط صاحبمنصبان
مزبور را ميدهد رسيده و مطلب به كمسيون خارجهٔ مجلس رجوع
شده . در خاتمه اظهار داشت دولت جداً مصمم است در فارس
اعادهٔ نظم نمايد .

درجلسهٔ پنجم ژانويه اقدامى شده بود رأى گرفته شود كه
كابينه را مورد مواخذه قرار دهند ولى مذاكرهٔ در قصور دولت
واظهار عدم اعتماد مجلس باكثريت رد شد معذلك وزراء كه دراطاق
مجاور بودند صنيع الدوله را بمجلس فرستادند كه نظر بمذاكراتى كه
واقع شده از مجلس تقاضا نمايد كه از موافقت يا مخالفت دربقاى كابينه
مستوفى الممالك راى قطعى بدهند صنيع الدوله اظهار داشت هركاه
كابينه منحلّ بشود ميتوان از نايب السلطنه تلگرافاً تقاضا نمود
رئيس الوزراى جديدى معين نمايد نطقهائيكه ردّ وبدل شد خيلى
از اغراض و ضديت فرق وشخصى را ظاهر و هويدا ساخت و
ضمناً اشاره شد كه بعضى ازمأمورين عمده دراسباب چينى هاى شاه
مخلوع همدست بوده اند . بالاخره بدون اينكه نتيجه گرفته شود
صنيع الدوله از مجلس خارج شد . در ٢١ ژانويه يكى از پنج
نفر علمائى كه بر طبق مادهٔ دوّم از قانون اساسى ١٩٠٧ براى
ردّ لوايح مخالف قوانين مقدّس اسلام انتخاب شده جداً بر ضد

لايحهٔ كه در خصوص برقرارى ماليات جديدى بر ترياك پيشنهاد شده
بود پروتست نمود در جلسهٔ ٢٤ ژانويه وزير جنك لايحهٔ در
خصوص گرفتن سوار از ئيلات تقديم كرده اظهار داشت كه بواسطهٔ
گرفتن يكنفر از هر سى خانوار ميتوان اقلاًده هزار مرد جنكى فراهم
نمود لايحهٔ مزبور رجوع بيك كميته گرديد .

(تبريز)

آسايش برقرار است اقدامى بر ضد فرمانفرما شروع شده بود
چون از طهران همراهى باقدام مزبور نشد رفع گرديد .

(مشهد)

صاحب اختيار فرمان فرماى جديد در ٢١ دسامبر وارد شد .
وضاع كليهٔ ايالت كماكان باقى و بموجب راپرت واصله شاهراه طهران
خوب امن است اغتشاش دره جز بواسطهٔ تعيين شدن مسعود خان
بحكومت مرتفع شده . اين شخص اوّلين وسيلهٔ اغتشاشات
بود اشرار تقاضا كردند كه خوداو حاكم بشود .
محمد على نيشابورى در قلعهٔ نزديكى طبس محصور شد بااينكه مجروح
گرديد فرار نمود احتمال دارد بنايب حسين كاشى كه از طرف يزد
بسمت طبس حركت كرده ملحق شود .

(اصفهان)

در شهر و ولايت آسايش برقرار و از قراريكه راپرت رسيده
راهها روى هم رفته امن است ولى از قرار مذكور اوضاع مادّى
راههاى يزد واهواز خيلى بد است . اخيراً سه فقره سرقت

واقع شده دوفقره انها در راه اهواز ویك فقرهٔ در راه طهران در دوفقره پست ودر فقرهٔ سوم کاروانی که متعلق بکمپانی لینچ بوده زده‌اند مظنون است که بختیاری های شاکی این سرقت ها را نموده‌اند در اوایل ژانویه عدهٔ ازاین بختیاریها در دهکو جمع شده بخیال حملهٔ باصفهان بودند ولی در هشتم ژانویه متفرق شدند سردار محتشم وسردار بهادر بختیاری در ۱۹ ژانویه وارد اصفهان شده در ۲۲ بسمت بختیاری حرکت کردند . از اول ژانویه قشون مأمور فارس از طهران و همدان وارد اصفهان شده و فوج جلالی که در اصفهان ساخلو بود نیز مامور فارس گردیده

یزد

در اوایل دسامبر ضیغم الدوله قشقائی حکمران جدید وارد شده مستحفظی راهها را تعهد کرده از قراریکه میگویند منتظر ورود دویست نفر سواریست که از قوامیها خواهش نموده که از فارس برای او بفرستند در ماه دسامبر راه کرمان تقریباً بالتمام مسدود بوده یکدستهٔ چهارصد نفری از سارقین فارس در شمش عمارتی را تصرف نموده و آنجا رامرکز خود قرار داده و بلوکات را غارت کردند . مسیو پطروف قونسول سابق روسیه در کرمان که مدت مدیدی در انار معطل بوده با جمعیت زیادی از مستحفظین راه حرکت کرده در ۳۱ دسامبر بیزد رسیده است .

(کرمان)

جلال الدوله فرمانفرمای جدید از طهران در ۲۱ ژانویه

وارد شد . راههای ایالت کرمان در مدت ماه دسامبر نا امن بوده است .

(شیراز)

در ماه دسامبر توجه بطرف اوضاع راه کازرون و بوشهر معطوف بود در پنجم دسامبر در سینه سفید پنجاه نفر سارقین ممسنی و قشقائی بکاروانی زده سیزده قاطر و چهار الاغ و ده بار را برده اند مستحفظینی که همراه کاروان مزبور که سی نفر توپچی با یك عرادهٔ توپ صحرائی و سی و شش نفر سواره بودند بشلیك اول فرار کردند یك قاطرچی سخت مجروح شد بلا فاصله سیصد نفر سوار با یك عراده توپ مأمور استرداد اموال مسروقه شدند — راههای سارقین مسدود بواسطهٔ برف شدیدی که کمتر نظیر آن دیده شده زودتر از موقع آمده قوافل از راه معمولی ایاب و ذهاب می نمایند ازقرار معلوم دیگر صولت الدوله نفوذ وقدرتی در ایل خود ندارد در صدد برنیامده که راهها را بتوسط کسان خودش منظم نماید تفنگ چیهای محلی گرفته است از قرار مذکور محمد علیخان کشکولی که مظنون به طمع ریاست ایل است ضمناً محرك سرقت های درعرض راه است صولة الدوله مشغول فراهم کردن وسایل آشتی با برادرش صولت السلطنه و محمد علیخان کشکولی است محمد علیخان نفوذ زیادی در بین الوار صفحات غربی فارس دارد — بتازگی دو نفر از رؤسای فارس مدان را که صولة الدوله در ماه اکتوبر گذشته بواسطهٔ خساراتیکه قشقائیها بخطوط سیم تلگراف وارد آورده حبس کرده بود محمد علیخان جبراً آنهارا

مستخلص نموده ــ راه اصفهان بواسطهٔ دسته‌های کوچك سارقین مغشوش بوده . در هشتم دسامبر یك قافلهٔ کوچکی را که برای تلگراف خانه کمپانی انکلیس آذوقه به بید میبرده در نزدیکی آنجا لخت کرده‌اند در سیزدهم دسامبر در نزدیکی سیوند کرشوئیها پست را زده اند و تقریباً همان اوقات کاروانی معادل یکصد و پنجاه الاغ داشته و محصول مرو دشت را بشیراز حمل میکرده در دوازده میلی شمال شیراز بسرقت رفته است بعد از آن دو پست دیگر را در نزدیکی خانه کرگان و سیوند زده اند .

رابرت های اخیره مشعر بر این است که برف صحرا را گرفته و سرقتها را غیر ممکن نموده راه کازرون از قرار مذکور مثل سابق است و راه اصفهان تقریباً بالمرّه مسدود .

بنادر فارس

بوشهر

در ۲۹ دسامبر ۱۹۱۰ صولة الدوله با چهار صد نفر قشقائی وارد بوشهر شدند . خوانین دالکی و برازجان نیز با یکصد و هفتاد و پنجنفر آمده اند

دریا بکی نیز سیصد نفر ایلات تنکستانی و الکائی آورده اغتشاشی در بوشهر واقع نشده است

(نمره ۳۰)

مراسله سر جرج بکانن بسر ادوارد کری
سن پطرز بورغ مورخهٔ ششم فوریه ۱۹۱۱

آقا ــ راجع بمراسلهٔ جنابعالی مورخهٔ ۲۳ ماه کذشته افتخاراً رابرت میدهم اطلاعاتی را که از طرف سفیر دولت اعلیحضرتی مقیم پاریس راجع بشاه مخلوع بایران یافته بودید امروز بعد از ظهر بوزیر امور خارجه ابلاغ کردم مسیو سازانوف اظهار داشت ازطرف نمایندکان دولت روسیه درهرجا مکرّر باعلیحضرت اخطار شده است که هرکاه بقصد مراجعت بایران مشغول اسباب چینی و آنتریك باشد حقوق که فعلاً دربارهٔ وی مقرّراست مقطوع خواهد شد . معظم الیه نیز اظهار داشت کههمانطوری که جناب عالی پیشنهاد کرده‌اید اقدام نموده بمقامات لازمه اخطار خواهد کرد که پس ازمراجعت مشارالیه بروسیه بیش از سابق مراقب اعمال و رفتار اعلیحضرت بشوند .

سر جرج بکانن وزیرمختار انکلیس مقیم سن‌پطرزبورغ
اعلیحضرت مقصود محمدعلی میرزااست
(امضاء) جرج بکانان

(نمرة ۳۱)

تلکرام سر جرج بارکلی به سرادوارد کری (واصله سیزدهم فوریه)
ازطهران مورخهٔ ۱۳ فوریه ۱۹۱۱

وزیر مختار روسیه بمن اطلاع میدهد که در راه اردبیل طایفه کالش که در نزدیکی آستارا هستند حمله بقزاقهای روسی برده یك نفر را کشته ودو یاسه نفر را مجروح کرده‌اند قسمت کمی از قشون روس از اردبیل برای جلو کیری اعزام خواهد شد وزیر خارجهٔ روس کمان می‌کند شاید تهیه‌استعدادی در آستارای روس لازم‌بشود

(نمره ۳۲)

تلگرام سرجرج بارکلی بسرادوارد گری (واصله ۱۳ فوریه)

ازطهران مورخهٔ ۱۳فوریه ۱۹۱۱

نایب السلطنه دیروز بعد ازظهر تمام نمایندکان مجلس را بعمارت سلطنتی دعوت کرده درضمن یك نطق که دوساعت طول کشید افکار خودرا باتان اظهار کرد والا حضرت باعضاء مجلس اظهار داشت که پیشرفت حکومت مشروطه بااوضاع حاضره مجلس کهباختلافات شخصی دستههای کوچك تشکیل داده غیر ممکن خواهد بود . یك اکثریت ثابتی که درتحت اصول معین متحد ومتفق باشد برای نکهداری هیئت وزراء لازم حتمی است . وبطور وضوح بیان نمود که مادامی که همچو اکثریتی تشکیل نشود مقام خودرا اشغال نخواهد کرد .

ازقرار معلوم در ظرف یکی دوروزه ملاقات دیگری خواهند کرد واعضاء مجلس باظهارات والا حضرت جواب خواهند داد .

نسبت بمناسبات خارجه والا حضرت اظهار کرده که نمایندکان خارجهرا بطور غیر رسمی پذیرفته و ازمراتب دوستی تمام دول کاملا راضی است و بر اظهارات خیر خواهانه دولتین انکلیس و روس اهمیت مخصوصی داده وکفته بنا براین مجلس نباید ازسمت خارجه ها اندیشه داشته باشد .

(نمره ۳۳)

مکتوب سرادوارد گری به سرجرج بارکلی

از وزارت خارجه مورخه شانزدهم فوریه ۱۹۱۱

آقا — وزیر مختار ایران امروز بوزارت خارجه آمده اظهار داشت از طرف دولت خود مأمور است که دولت اعلیحضرتی را برای اشارهٔ که درنطق پادشاهی راجع بایران شده که مایهٔ بسی امید واریها است تشکر نماید (امضاء) گری

(نمره ۳۴)

تلگرام سرجرج بارکلی به سرادوارد گری (واصلهٔ بیست ویکم فوریه)

از طهران مورخهٔ بیست ویکم فوریه ۱۹۱۱

رئیس بانك شاهنشاهی در طهران بمن اطلاع داده که دولت ایران از مشار الیه یکصد و بیست هزار تومان بطور مساعده خواسته قسمتی ازاین مبلغ برای قشون که بشیراز فرستاده شده فوراً لازم است زیرا اکر حقوق آنها نرسد موجب خطر و عدم امنیت شهر میشوند

امید وارم ادارهٔ مرکزی مخالفتی در قبول تقاضای دولت ایران ننماید تاکابینه جدید تشکیل نشود مسئله استقراض پیشرفتی نخواهد داشت

(نمره ۳۵)

تلگرام سرادوارد گری به سرجرج بارکلی

از وزارت خارجه بیست ودویم فوریه ۱۹۱۱ — ما مخالفتی درخصوص مساعدهٔ که دولت ایران از بانك شاهی خواسته نداریم . (رجوع بتلگرام خودتان مورخهٔ بیست ویکم فوریه بنمائید)

(نمره ۳۶)

مکتوب مستر برایس بسرادوارد گری

ازواشنکتن مورخهٔ چهاردهم فوریه ۱۹۱۱
آقا راجع بتلگرام من مورخهٔ بیست وهفتم ماه گذشته افتخار دارم
رابورت بدهم که درمطبوعات اعلان شده‌است که مسیو مورکان شوستر
مقیم واشنگتن بسمت خزانه داری مملکت ایران تعیین شده است .
علاوه برمشارالیه از قرار مذکور یك‌نفر مفتش امریکائی و یك نفر
محاسب مخصص ویك نفر مدیر مالیـات با یك معاون همراه خزانه دار
خواهند بود — این مأمورین درتحت‌امر وزیر مالیه ایران وکنترات
آنها اقلاً برای‌مدت سه سال خواهد بود امید است عنقریب اسامی
این مأمورین نیز اعلان شود مسیو شوستر در گمرکات ممالك متحده در
کوبا وفیلیپین مأمور تشکیلات گمرکات فیلیپین بوده است در سنه ۱۹۰۶
وزیر علوم جزایر فیلیپین ویکی ازاعضاء کمسیون جزایر مزبور گردیده
است بعلاوه یکی از اعضاء ادارهٔ وکالت محکمهٔ عالی ممالك متحـده و
محکمهٔ متفقهٔ استیناف گمرکات می‌باشد . امضا جیمس برایس

(نمره ۳۷)

تلگرام سرجرج بارکلی به‌سرادوارد گری (واصله بیست‌وسوم فوریه)
از طهران مورخهٔ بیست و سوم فوریه ۱۹۱۱
رجوع بتلگرام مورخهٔ سیزدهم فوریه در خصوص حملهٔ طایفه
کالش بقزاقان روسی بفرمائید قشونی که از اردبیل فرستاده شد دهی
را که مسئول حمله مزبوره محسوب میشده بتوپ بسته قسمتی از آنرا
خراب کرده اند ازقرار خبری که رابرتاً رسیده چند نفر زن وبچه
در موقع بمباردمان تلف شده‌اند وزیر مختار روسیه بمن میگـوید

بمأمورین نظامی اوامر خیلی مؤکد داده شده بود باهالی ساکت صلح
جو ابداً صدمه وارد نیاورند معهذا این اتلاف زن وبچه بایستی تصادفاً
واقع شده باشد برحسب تقاضـای قونسول روس در اردبیـل و
دستور العمل ایالت قفقاز یك باتالیون از سرحد ایران عبور کرده
است وزیر مختار روس بمن اطلاع میدهد باتالیون مزبور در نزدیکی
آستارای ایران متوقف خواهد بود

(نمره ۳۸)

تلگرام سرجارج بارکلی به‌سر ادوارد گری (واصله در بیست و سوم
فوریه)
ازطهران مورخهٔ۲۳ فوریه ۱۹۱۱ — دیروزوزیرمختار روسیه بازخواستن
قشـون روس را از قزوین بوزیر امور خارجـه اطلاع داد وزیر
مختار روسیه بمن اظهـار میدارد که پنجاه بایکصـد نفر بعنوان گارد
قونسولگری در قزوین خواهد ماند .

(نمره ۳۹)

تلگرام سرجـرج بارکلی به سرادواردگری (واصـله در بیست و
چهارم فوریه)
از طهران مورخهٔ ۲٤ فوریه ۱۹۱۱ — افتخـار دارم راپرت بدهم
که مجلس باکثریت آراء سپهـدار را برئیس الوزرائی قبـول نموده
طرفداران مشار الیه چهل و هشت نفر هستند .

(نمره ٤۰)

تلگرام سرجرج بارکلی به سر ادواردگری (واصـله بیست و چهارم

فـوریه)
از طهران مورخهٔ ۲۴ فوریه ۱۹۱۱ — دیشب قتـل دیگر ی در طهران اتفاق افتاده مقتول یکی از منسوبان دستهٔ فدائیـانی است که مظنون است نقشهٔ قتل صنیع الدوله را ریخته اند . قاتلین قفقاز ی هستنددونفر از آنها توقیف شدهاند .

(نمره ۴۱)

مکتوب سرادوارد گری بسر جرج بکانان

از وزارت خارجه مورخهٔ ۲۴ فوریه ۱۹۱۱ .
آقا — از جنـابعـالی تمنی میکنم مدلول تلگرام سرجرج بارکلی مورخهٔ ۲۱ شهر جاری را در خصوص تقاضای دولت ایران ازبانك شاهنشاهیایران بجهة گرفتنیکصد وبیست هزار تومان مساعده بوزیر امور خارجهٔ روسیه ابلاغ نمائید و بعلاوه بمشـار الیه بگوئید که من بوزیر مختار دولت انگلیس در طهران تلگرافاً اطلاع داده ام که در قرار داد مزبور مخالفتی ندارم . (امضاء گری)

(نمره ۴۲)

تلگرام سر جـرج بارکلی به سرادو ارد گری (واصـله بیست و ششم فوریه)

از طهران مورخه ۲۶ فوریه ۱۹۱۱ .
رجوع بتلگرام من مورخه ۱۳ فوریه بفرمائید .
دیروز در مجلس وزیر امور خارجه نطق خیلی مصالحت جویانه خوبی در تایید اظهارات نایب السلطنه نسبت بمناسبات خارجه نمود اظهار

داشت از روابط دوستانهٔ تمام دول بخصوص سه دولت همسایه کاملاً اطمینان دارد .
نسبت بدولت روس از احتراماتیکه در ضمن مسافرت روسیه نسبت بنایب السلطنه شده و بر داشتن قشون روس از قزوین از توقیف و تسلیم دو نفر از سارقین که بروسیه فرار کرده بودند شاهد آورده و از موافقتی که مأمورین روسیـه در ایران نسبت بدولت نموده اند صحبت کرده تشکرات فوق العاده را نسبت بآنها اظهار داشت مجلس و جراید را متذکر نمود که در تشیید و استحکام این مناسبات حسنه بخصوص نسبت بدول همسایه کمك و معاونت نمایند .

(نمره ۴۳)

مکتوب مستر رایس بسر ادوارد گری (واصلهٔ بیست و ششم فوریه)

از واشنکتن مورخه ۱۶ فوریه ۱۹۱۱ .
آقا — راجع بمراسله ۱۴ شهر جاری من در خصوص مأمورین مالیه امریکائی برای دولت ایران افتخـار دارم راپرت بدهم که در روزنامجات امروز صبح علاوه بر مأموریت مسیو شوستر بعنـوان خزانه داری کل ایران تعیین مأمورین ذیل اعلان شده است .
فرانك کرنز مدیر مالیات — مستر کرنز فعلا دربندر ئیلوآلو که از جزایرفیلیپین است مدیر کمرکات است .
کالنل مالککاسکی که فعلا کفیل نایب مهندس وممیز نیومارکاست مفتش مالیات ولایات (آرد بلیو هیلز) که فعلا در نیو یورك وکیل و محاسب است . مفتش محاسبات و محاسب . (امضاء) جیمس رایس

(نمره ٤٤)

تلگرام سرجرج بارکلی به سرادوارد گری (واصله بیست و هشتم فوریه)

از طهران مورخه ۲۸ فوریه ۱۹۱۱ .

راجع براههای جنوب ـ تنخواه مسروقه که در سرقت ۲۲ فوریه راپرت داده‌ام مسترد شده ولی در همان تاریخ در شمال شیراز دو سرقت دیگر واقع شده و راپرتهای قونسول دولت فخیمه در شیراز اطمینان بخش نیست بدولت ایران تاکید کرده ام که برای تنبیه سارقین و استرداد اموال مسروقه در فرستادن استعداد از شیراز که حال باید بیش از پنجهزار قشون در آنجا موجود باشد عجاله نمایند . و نیز تاکید در تسریع ورود فرمانفرما بشیراز کرده ام

(نمره ٤٥)

یاد داشت سرادوارد گری بمیرزا مهدیخان

از وزارت خارجه ۲ مارس ۱۹۱۱ .

وزیر امور خارجه دولت پادشاهی بوزیر مختار ایران سلام رسانیده و در خصوص مذاکرات ایشان در ۲۷ ماه گذشته با مستر ملت که ضمناً اظهار کرده اند که فعلا در راههای جنوبی ایران امنیت کامل حاصل است افتخار دارد بمشار الیه اطلاع بدهد که بموجب تلگرام مورخه بیست و هفتم فوریه وزیر مختار دولت اعلیحضرتی در طهران . در بیست و دوم فوریه دو فقره سرقت دیگر درشمال شیراز واقع شدة وراپرتهائی که از طرف قونسول دولت

اعلیحضرتی از شیراز رسیده اطمینان بخش نیست

(نمره ٤٦)

تلگرام سر جرج بارکلی به سرادواردگری (واصلهٔ پنجم مارس)

از طهران مورخهٔ پنجم مارس ۱۹۱۱

رجوع به تلگرام من مورخهٔ بیست و چهارم فوریه بفرمائید دیروز نایب السلطنه بمجلس رفته قسم یاد نمود .

قبل از اینکه قسم یاد کند باز شرحی از وظایف مجلس برای نمایندکان نطق کرده اظهار داشت اهالی طهران و ولایات انتظاردارند که همه کارها را او اصلاح نماید و اینمسئله مینماید که در وظیفه او اشتباه نموده اند زیرا بموجب قانون اساسی کابینه مسئول مجلس است و بایستی اقدام باصلاح امورات نماید وحق هم همین است وپیش‌ازاین هم تقاضای اقتدار واختیاری ندارند و تکلیف او تعیین یکنفر رئیس الوزرائی است کهمقبول اکثریت مجلس باشد واکر بایستی بکسی قدرت واختیار زیاده داده شود برئیس الوزرا وکابینه است

چون پیش ازاین مایل نبوده اند که اوضاع متزلزل حالیه مداومت نماید لهذا بمجلس آمده قسم یاد نماید وباید عموم طبقات مردم اورا ازصمیم قلب همراهی نمایند ـ اغراض شخصی باید ازمیان برود هر گاه امور بااین ترتیب اصلاح نشود نمیتوانند دائماً به نماینده و ناظر بوضعی که مایهٔ خرابی وخطر مملکت است باشند بعدازیاد نمودن قسم نایب السلطنه اظهار داشت برحسب میل اکثریت مجلس تشکیل کابینه را به سپهدار واکذار نمود که عنقریب پروگرام خود را بمجلس

اظهار خواهد داشت .

(نمره ٤٧)

تلگرام ازطرف سرجرج بارکلی بهسرادواردگری (واصله ششم مارس)
ازطهران مورخهٔ ششم ماه مارس ١٩١١

رجوع بتلگرام من مورخهٔ بیست و سوم فوریه بفرمائید
مسیو پوهوسکی بمن اظهار داشت که اقدامات مجدد برای تنبیه ایل
کالش بواسطهٔ تجاوزی که اخیراً نسبت بقشون روس نموده اند
بعمل خواهد آمد .

ازقرار مذکور دونفر قزاقیکه درحادثهٔ سابقی ناپدید بودند
قدری بعد جسد آنها بدست آمده طایفه مزبور آنها را بقتل
رسانیده اند .

(نمره ٤٨)

یادداشت میرزا مهدیخان بهسرادواردگری (واصلهٔ دهم مارس)

وزیر مختار ایران بوزیر امور خارجه سلام رسانده و افتخار
دارداصول مراسلهٔ مورخهٔ دوم شهرجاری معظم الهرا که مدلول آن مشعر
بر وقوع دوفقره سرقت درشمال شیراز است اشعار دارد . میرزا
مهدیخان درین خصوص تحقیقات کرده و تلگرام دولت متبوعه
مشار الیه مشعر براین است که بمحض وقوع این سرقت ها استعدادی
که مرکب ازپیاده وسواره با توپ بوده است ازقشون متحرك فارس
مامور تنبیه مرتکبین و استرداد اموال مسروقه شده است .
تلگرام مزبور نیز مشعر براین است که مبلغی پول که متعلق ببانك

شاهنشاهی ایران بوده و در حوالی اصفهان سرقت شده در ظرف
یکروز پیدا شده وهم چنین یکصد و دوصندوق تریاك ازکمپانی زیگلر
که درحدود ایالت فارس سرقت شده بود گرفته بصاحبان آنها مسترد
داشته اند از تلگرام دیگری که میرزا مهدیخان از طرف دولت خود
داشته است بطور اختصار از اقدامات مختلفه که نظام السلطنه فرمانفرمای
فارس از زمان ورود خود بآنجا کرده است شرح داده شده یاغیان
تنگستانی کاملاً مغلوب وقلاع آنها گرفته شده است بندر دیر که در
تصرف آنها بود تسخیر وامن گردیده استعداد زیادی برای تنبیه
بویر احمدی و بهبهانی گسیل شده وهم چنین اقدامات جدی دیگر
شده است ــ باین ترتیب سرادواردگری ملاحظه خواهند فرمود که
هر بی نظمی که اتفاق افتاده بسرعت وقدرت جلوگیری شده است
و این بخودی خود دلیلی است وافی برکفایت اقداماتی که از طرف
دولت ایران شده و نیز معظم الیه ملاحظه خواهند فرمود که این
اقدامات واینکه فرمانفرمای فارس اغلب نقاط مغشوش غیر منظم را
که درسر راه شیراز واقع است بشخصه رفته سرکشی مینمایند برای
حفظ انتظام وامنیت جنوب موجب بسی امیدواری است .

بالاخره وزیر مختار ایران خاطر وزیر امور خارجه را مطمئن
میدارد که حفظ انتظامات وامنیت راههای تجارتی سمت جنوب
وفی الحقیقه تمام صفحات جنوب ازمسائل مهمه است که خاطر اولیای
دولت خودرا فوق العاده متوجه ومشغولداشته وچنانکه سرادواردگری
بخوبی مستحضرند دراینمقصد از زحمت زیاد وخرج بسیار فروگذار

نشده است .

از سفارت ایران مورخه هشتم مارس ۱۹۱۱ —

(نمره ۴۹)

تلگرام سر جرج بارکلی به سرادوارد گری (واصله دهم مارس)

از طهران مورخهٔ دهم مارس ۱۹۱۱

راجع ببانك شاهنشاهی ودولت ایران رجوع بتلگرام خودتان مورخهٔ بیست و دوم فوریه بفرمائید

دولت ایران تقاضای جدیدی برای مبلغ یکصد و بیست هزار تومان بعنوان مساعده ازرئیس بانك مزبور نموده است

ازقراری که اطلاع حاصل کرده ام پروگرام سپهدار مشتمل انجام مسئلهٔ استقراض است . علیهذا گمان میکنم میتوان ازانجام مسئله استقراض مطمئن شد .

در اینصورت امید وارم ادارهٔ مرکزی موافقت در دادن پول بنماید هرگاه هیئت مدیره بتوانند بدهند شرطی نمایند که این پول برای پرداخت حقوق قشون‌شیراز بمصرف برسد بعقیدهٔ من بمقتضای پولتیك خواهد بود .

(نمره ۵۰)

تلگرام سرادوارد گری به سر جرج بارکلی

وزارت خارجه دهم مارس ۱۹۱۱

راجع به مساعدهٔ دولت ایران رجوع بتلگرام دهم مارس نمائید شما میتوانید امیدواری خودتان را بنایب السلطنه اظهار نمائید که

قدری از پولی که بانك بعنوان مساعده خواهد داد بمصرف حقوق قشونی برسد ولی آنها نمیتوانند شرطی را که شما پیشنهاد کرده اید بنمایند .

(نمره ۵۱)

مکتوب سر جرج بارکلی به سرادوارد گری (واصلهٔ سیزدهم مارس)

ازطهران مورخهٔ بیستم فوریه ۱۹۱۱

آقا — افتخار دارم راپرت بدهم که ناصر الملك هم خود را بر این مصروف میدارد که احساساتی که درمملکت برضد روسها تولیدشده برطرف نماید ودراقدامات معزی الیه محتشم السلطنه وزیر امور خارجه کاملاً موافق و شریك است چنانکه درجلسهٔ مورخهٔ چهاردهم‌فوریه مجلس در جواب سؤالاتی که درخصوص اقدام بقتل حکمران اصفهان وقتل صنیع الدوله از طرف اتباع روس شده محتشم السلطنه شرحی از موافقت صمیمی سفارت بامأمورین دولتی و معاملهٔ آنها بامرتکبین سخن رانده نیز اظهار داشت که مسئولیت این قبیل اعمال شنیعه حقیقتاً متوجه اشخاصی است که فراریان روسیه را مستخدم مینمایند و جداً درخواست نمود که درآتیه برخلاف سابق بخدمت دولت قبول نشوند .

محتشم السلطنه وزیر امور خارجه اظهار داشت وزیر مختار روسیه شخصاً تنفر خود را از اعمال بعضی از اتباع روس اشعار داشته و حضار را مطمئن نموده که پس از آنکه بموجب عهد نامه بروسیه اعزام شدند در آنجا مجازات کافی خواهند دید نطق وزیر خارجه

بەحسن قبول تلقی شده واثرات خوب بخشید (امضاً) بارکلی

(نمره ٥٢)

مکتوب سر جرج بارکلی به سرادوارد گری (واصلهٔ سیزدهم مارس) طهران بیست و دوم فوریه ۱۹۱۱

آقا — افتخار دارم راپرت بدهم که درجلسهٔ دوم فوریه مجلس باتفاق آراء حقوق مخصصین مالیهٔ امریکائی رابموجب صورت علیحده رأی داد. (امضاء) بارکلی

(ملفوف نمرهٔ ٥٣)

صورت حقوق مخصصین مالیهٔ امریکائی

خزانه دار کل (شخصی که رئیس جمهوری ممالك متحده توصیه کرده است) سالی دو هزار لیره بانضمام مخارج مسافرت برای خود و فامیلش.

مفتش سالی یکهزار لیره (پنجهزار دالار)

محاسب سالی هشتصد لیره (چهار هزار دالار)

مدیر مالیات مستقیم سالی یك هزار و دویست لیره (ششهزار دالار)

یك مفتش که بعلاوه معاون مدیر مزبور باشد سالی یك هزار لیره (پنجهزار دالار)

کنتراتشان برای مدت سه سال خواهد بود

(نمره ٥٣)

مکتوب سرجرج بارکلی به سرادواردگری (واصلهٔ سیزدهم مارس) از طهران مورخه بیست و دوم فوریه ۱۹۱۱

آقا — پس از مراسلهٔ من مورخهٔ بیست و سوم ماه گذشته فقط دو سرقت در راه بوشهر و اصفهان یکی از آنها نزدیکی قمشه در سیزدهم ماه جاری و دیگری در هیجدهم ماه جاری در هشت میلی جنوبی شیراز واقع شده. در سرقت اولی باندازهٔ که اطلاع یافته‌ام مال التجارهٔ اتباع انگلیس نبوده و اموال مسروقه فوری مسترد شده است در سرقت دومی از کمپانی ذیکلر معادل یك هزار تومان مال التجاره رفته و از قرار راپرتیکه رسیده نایب الحکومه شیراز جدیت بخرج داده و در پیدا کردن اموال مسروقه مطمئن و امیدوار است.

تا کنون بالنسبه امنیت راه برقرار بوده ولی بایددیدقشونیکه بشیرازفرستاده شده پس از آنکه هوا گرمتر و وسائل نا امنی و سرقت زیاد تر و آسان تر شد چگونه با آن اوضاع مقابلی مینمایند علاوه برقشونی که در ضمن مراسلهٔ بیست و سوم ماه گذشته بعرض رسانده ام هفتصد نفر با سی صندوق فشنك در بیست و پنجم ژانویه از اصفهان برای شیراز حرکت کرده ولی قشونیکه فعلاً در شیراز موجود و عدهٔ آنها تقریباً دو هزار و پانصد نفر است بواسطهٔ اینکه ترتیبی در ایصال حقوق آنها داده نشده اسباب زحمت شده‌اند. مقداری پول برای شعبه بانك شاهنشاهی در اصفهان در شیراز بواسطهٔ نرسیدن مواجب قشون که مأمورین محلی نتوانسته اند مستحفظ تدارك و همراه پول مزبور نمایند معطل مانده. من بدولت ایران تأکید می کنم پول بشیراز بفرستد ولی پول ندارند و استقراض بانك شاهنشاهی

که موکول بتشکیل کابینهٔ جدید با تعیین وزیر مالیه بجای صنیع الدوله
است بموجب راپورتیکه رسیده جنرال مالتا در کاشان معطل مانده جرأت
رفتن ندارد زیرا اخیراً راه بین کاشان و اصفهان معرض چندین خطر
سرقت بوده است و یك نفر از اعضای بانك شاهنشاهی و یك نفر
تاجر روس را نیز لخت کرده اند.

امروز بعد از ظهر از وزیر خارجه سؤال کردم که در خصوص
استخدام صاحبمنصب سوئدی بجهة تشکیل یك قوهٔ ژاندارمری ملی
چه اقدام شده معظم له بمن اظهار داشت فی الجمله تاخیری پیش
آمده زیرا صمدخان وزیر مختار ایران در پاریس که واسطهٔ مذاکرهٔ
اینمطلب با دولت سوئد است اظهار میدارد که نظر بسختی خدمتی که
صاحبمنصب فرمانده در پیش دارد بهتر اینست صاحبمنصب فرمانده جوانی باشد
سابقاً این طور خیال شده بود که یك نفر از درجه کلنل خواسته
شود ولی فعلاً دولت توصیهٔ صمدخان را طرف توجه قرار داده
و نیز وزیر خارجه بمن اظهار داشت که خود او و سایر اعضاً کابینه
در این رأی موافق هستند. این است که در خواستن
صاحبمنصبان مزبور قدری تاخیر شده. (امضاء بارکلی)

(نمره ٥٤)

مکتوب سرجرج بارکلی به سرادوارد گری (واصلهٔ سیزدهم مارس)
ز طهران مورخهٔ بیست و سوم فوریه ۱۹۱۱

آقا — افتخار دارم راپرت خلاصه وقایع چهار هفته ایران را بطور
معمول لفاً ارسال دارم.

(ملفوف نمره ٥٤)

خلاصه وقایع ماهیانهٔ ایران از بیست وچهارم
ژانویه تا بیست و سوم فوریه ۱۹۱۱

طهران

والا حضرت ناصر الملك در نهم شهر جاری وارد طهران شده
نمایندگان خارجه را در یازدهم بپذیرفت روز بعد از آن اعضای
مجلس را بپذیرفته نظریات خودرا بآنان اظهار داشت سپس هیئتی از
طبقات مختلفه را بپذیرفت — تا بحال قسمتی را که در قانون اساسی
درج شده یاد نکرده علیهذا قانوناً هنوز به نیابت سلطنت شناخته
نشده صنیع الدوله وزیر مالیه در چهارم شهر جاری از رئیس بانك
شاهنشاهی دیدن و آخرین شرایط استقراض دولتی را مذاکره
کرده در حالتیکه در کالسکه بخانه مراجعت میکرد یکی از تبعهٔ روس
بسمت مشار الیه شلیك کرده سه تیر کارگر شده هر چند دکتر
اسکات فوری حاضر شده معالجه ممتنع سه یا چهار ساعت بعد
وفات کرد. قاتل و همدستان مشار الیه در موقع فرار چند
پلیس را مجروح ساخته و بعضی از آنها تا بحال مرده اند.
قاتل و یك نفر از همدستانش بالاخره دستگیر و پس از تحقیقات
مقدماتی که معلوم شد تبعهٔ روس هستند هر دو تسلیم سفارت
روس شدند.

(مجلس)

در جلسهٔ بیست و ششم ژانویه ذکاء الملك رئیس مجلس بواسطهٔ آنکه

وکلاء نسبت غرض و طرفداری بمشار الیه داده بودند از ریاست استعفا داده در سی و یکم ژانویه بممتازالدوله با کثریت چهل و پنج رأی از هفتاد و شش رأی بریاست انتخاب شد . مرتضی قلی خان که سابقاً منشی شخصی ظل السلطان بوده بنیابت ریاست انتخاب گردید رئیس تازه برادر کوچك وزیر مختار حالیه ایران در پاریس در فرانسه تحصیل کرده و در موقع بمباردمان مجلس در ماه ژوئن ۱۹۰۸ نیز رئیس مجلس بوده آنوقت بسفارت فرانسه متحصن شد از زمان ورود ناصر الملك که نهم شهر جاری است چندین جلسه سری برای مذاکره در اظهارات نایب السلطنه در خصوص تأسیس یك اکثریت مرتب ثابتی که مقدمه تشکیل یك کابینه جدید است منعقد شده مستوفی الممالك رئیس الوزرا استعفای خود و سه نفر از همکاران باقی ماندهٔ خود را بعد از ورود نایب السلطنه بلا فاصله تقدیم داشته پارتی های مختلف در مجلس بالاخره اعلان نمودند که بدو دسته عمده هر یك با پروگرام معین منقسم شده اند اقلیت یا دموکراتها در هیجدهم شهر حال اظهار داشته که معادل بیست و یکنفر بوده وپروگرام خودرا ارائه دادند در بیست و دوم شهر جاری اکثریت یا اعتدالیون اظهار داشتند که چهل و نه نفر از اعضا که اکثریت را تشکیل داده بریك پرگرام موافقت کرده اند — اسامی اعضای اکثریت بتوسط مرتضی قلیخان قرائت شد این مسئله مبرهن است که سپهدار را بریاست انتخاب خواهند کرد وانتخابات آنها با نظریات نایب السلطنه خواهد بود .

(تبریز)

اقداماتی که بر ضد فرمانفرمای آذربایجان شده بود بتوقیف مؤسسین من جمله امیر حشمة وسید المحققین ازاعضای سابق انجمن ایالتی بوده اختتام یافت علی الظاهر روی هم رفته این اقدام فرمانفرما طرف قبول عامه شده و هیجانی درشهر بروز نکرده درظرف ماه ژانویه انتظام صحیحی در کلیهٔ ایالت برقرار بود و هیچ سرقتی از کاروان ها بقونسول گری دولت انکلیس رابرت داده نشد . در بیست و سوم ژانویه رحیم خان بایکعده مستحفظ که ازطرف فرمانفرمای آذربایجان معین شده بود سالماً وارد گردید

(رشت)

از رابرت هائی که اخیراً رسیده این طور معلوم میشود که از مله نوامبر کذشته مازندران بانصاف رحیم خان و اسمعیل خان امیر تومان سواد کوهی وامیر مکرم لاریجانی ورشید السلطان واکذار بوده که بایکهزار سوار و پیاده بار فروش را مرکز خود قرار داده اند در ظرف ماه نوامبر ظهیر الدوله حکمران مازندران بقوه مذاکرات اقدام بتفرقهٔ یاغیان کرده ولی موفق نشد زیرا یکی از شرایطی را که تقاضا مینمودند عفو عمومی دربارهٔ اهالی مازندران بود که سفارتین انکلیس و روس ضمانت نمایند اشرار مالیات را کرفته بمصرف نکاهداری قوای خود شان میرسانند مکرر بظهیر الدوله امر کردند که از مازندران برود ولی او اعتناء نکرد اشرار باترکمن ها درمقام مذاکره برآمده ترکمنها بواسطه سختی هوا از فرستادن استعداد

اعتذار جسته ولی وکیلی را ببارفروش فرستادند که قرار بدهند
همینکه هوا ملایم شود باستراباد حمله ببرند علما و اعیان مازندران
چندین دفعه از ویس‌قونسول انکلیس تقاضا نموده اند که در تحت
حمایت دولت انکلیس بیایند مشار الیه جواب داده که نمیتواند در
امورات داخلی ایران مداخله نماید در اوایل ژانویه در مشهد
سر یکی از اتباع روس از طرف برادر زن امیر مکرم ویوزباشی قربان
درحالتیکه درمنزل مشار الیه مهمان بوده کشته شده قاتلین را
ببارفروش بردند ولی برحسب خواهش قونسول روس در استراباد
مجدداً آنهارا مراجعت دادند امیر مکرم در تحریك این قتل
مظنون است .

(مشهد)

اوضاع کلیهٔ ایالات آرام است وسرقتی واقع نشده ولی این مسئله
بواسطهٔ سختی هواست

مسعود خان که به‌حکومت دره جز منصوب شده بود تا قوچان
رفته وچندی است همانجا متوقف است و علی الظاهر میترسد جلو تر
برود در اوایل فوریه استعدادی که مرکب ازیکصدنفر سوار ودو
عراده توپ بوده بمشار الیه رسیده وباین واسطه بدره جز رفته در
آنجا ازقرار رابرت ظاهراً حزم وکفایتی در اداره کردن آن ایالت
بخرج داده .

(اصفهان)

درشهر و اطراف آسایش بر قرار شده تقریباً تمام بختیاریها

از اصفهان رفته اند در اواخر ماه ژانویه سرما تخفیف یافته
پس‌از آن آذوقه بآزادی بشهر وارد میشود عموماً راهها مصون
از سرقت بوده ولی درنهم ماه فوریه در مادرشاه که سر راه طهران
است مستر دالتون یکی از اعضای بانك شاهنشاهی و سایر مسافرین
را نه نفر سوار لخت کرده هرچه داشته اند برده اند درراه‌شیراز
در دوازده میلی شمال شرقی قمشه یك کاروانیرا بسرقت برده ولی
اموال مسروقه مسترد وسه نفر ازسارقین دستگیر شده اند . در صبح
روز اول فوریه میرزا عباس خان رئیس سابق نظمیهٔ اصفهان بطرف
حکمران وبرادر زاده اش میرزا عبد الرحیم خان تیر انداخته میرزا
عبدالرحیم خان سخت مجروح شده ضارب باسه نفر از همدستانش
در جنرال قونسولگری روسیه متحصن ومدعی به تبعیت روس هستند
معتمد خاقان فوق العاده جانی بسلامت برده زیرا یك کاوله داخل ریه
چپ شده از نزدیکی قلب عبور کرده وریهٔ راست را سوراخ کرده
وحالش رو به بهبودی است

(یزد)

حکمران یزد علی الظاهر خیلی مایل بحفظ انتظام راههای قلمرو
خودش است ولی بواسطهٔ نداشتن پول دستهایش بسته و نمیتواند
از قبیلهٔ خود یا غیر آنها اشخاصی اجیر نماید که قابل مقابله با سارقین
باشند از قرار راپرتیکه رسیده در ظرف ماه ژانویه دویست نفر
سارقین بهارلو ده دهرا غارت و با اهالی آنجاها خیلی بد رفتاری
کرده‌اند و پنجاه هزار حیوان برده اند . از قرار مذکور در راه

بین نائین و یزد سارقین در کمین بوده اند و چون احتیاط لازم به عمل آمده سرقتی واقع نشده است . چون راه جنوب کلیةً مسدود بوده تجارت روسیه ترقی نموده است .

(دامغان)

از قرار راپرتیکه رسیده در هیجدهم فوریه نایب حسین با سیصد نفر سوار دهات نزدیکی گوشه را که در بیست و چهار میلی غربی دامغان واقع است غارت کرده . در گوشه سه نفر را کشته و اسبهای چاپار خانه را برده است محض رعایت احتیاط اسبهای منازل همجوار را بر داشته اند علیهذا حرکت پست ما بین مشهد و طهران تعطیل شده است در هیجدهم فوریه سیصد نفر سوار برای تعقیب نایب حسین از طهران حرکت کرده اند .

(کرمانشاهان)

در شانزدهم ژانویه رکن الدوله حکمران جدید با چهل وپنج نفر مستحفظ از قزاقهای ایرانی وارد شده آسایش بر قرار گردیده و تشکیل قوهٔ صحیحی از پلیس در شهر داده شده داود خان از آمدن شهر و ملاقات حکمران امتناع جسته علیهذا حکمران هم از قبول خدمت دویست نفر سوارهٔ کلهر که داود خان خواسته و جمع آوری نموده است امتناع ورزیده . وزیر داخله بحکمران دستور العمل داده است صمصام الممالك سنجابی را بحکومت قصر شیرین بفرستند ولی این مسئله با وجود ضدیت داود خان امکان نداشته است .

(کرمان)

فرمانفرمای کرمان بلافاصله بعد از ورود خود شروع بتهیه فرستادن اردو ببلوچستان نمود خیال کرده است بدواً خودش تا بم رفته پس از ورود بم معلوم خواهد کرد که لازم است خودشهم با اردو برود یا خیر — از قرار راپورتیکه رسیده بهرام خان که رئیس بلوچهای یاغی مشغول تهیه و جمع آوری استعداد است که باهر قوه که بجهة انتظام بلوچستان فرستاده میشود بجنگد .

راپرتهائیکه از سرقتهای ماه ژانویه رسیده بقرار ذیل است

(۱) دو فقره بین مرغاب و جیرفت که یکی از آنها کاروان هندو بوده
(۲) بین کرمان و بم نزدیکی تهرود (۳) نزدیکی مسکون بین بندر عباس و بم . در کل انجیره بین بندر عباس و کرمان پست را هم زده اند .

(شیراز)

در ظرف ماه ژانویه سرمای سختی شده . قوافل بر حسب معمول در راه کازرون عبور میکرده راه اصفهان نیم متروك مانده . در هیجدهم فوریه سی بار مال التجاره که معادل دویست لیره تریاك کمپانی زیگلر در جزو آن بوده در هشت میلی شمال شیراز بسرقت رفته وضع پست باصفهان باندازهٔ مغشوش است که کاغذهای شمال را از راه بوشهر میفرستند . فرمانفرمای فارس هنوز در براز جان با بعضی از رؤسای محلی که مالیات سنوات گذشته را نپرداخته اند در زد و خورد است صولة الدوله همراه او است و شهرت دارد

که صولة السلطنه و محمد علیخان کشکولی با مشار الیه موافقت
کرده اند قشون متحرك فارس که تقریباً دو هزار و پانصد نفر است
در شانزدهم فوریه از اصفهان وارد شیراز شده اند . نزاعی بین
بعضی از این قشون و بعضی از اهالی شهر واقع و یکنفر از اهالی
شهر کشته شده است .

(نمره ٥٥)

مکتوب سرجرج باکانین به سرادوارد گری (واصلهٔ سیزدهم مارس)
از پطرزبورغ هفتم مارس ١٩١١
آقا — برطبق دستور العملی که درضمن مراسلهٔ مورخهٔ بیست و
چهارم ماه گذشته به بنده داده بودید دیروز بوزیر امور خارجه
اطلاع دادم که انجام قرار داد استقراض بانك شاهنشاهی با دولت
ایران فعلاً موکول به تشکیل کابینهٔ جدید ایران است ولی دولت
ایران از رئیس بانك مزبور تقاضای یکصد و بیست هزار تومان
بعنوان مساعده نموده است ونیز اظهار داشتم که جنابعالی تلگرافاً
به سرجرج بارکلی اطلاع داده اید که دردادن مساعده مخالفتی نداشته اید
مسیو سازانوف تشکرات خودرا از این ابلاغ اظهار داشت
اینك که نقشهٔ معاهدهٔ باروسیه منظور وبمحل اجرا گذاشته شده
ابداً مخالفتی دراینکه بانك شاهنشاهی مساعدهٔ مزبور را بپردازد ندارد
معظم الیه درضمن مذاکرات اشاره کرد که موقع آن نزدیك شده
که لزومیت ترتیب استقراض عمدهٔ برای ایران درحمایت دو دولت
برخود حتم کنیم زیرا دولت ایران برای ادارات داخلی و حفظ

انتظامات فوق العاده احتیاج به پول دارد (امضا) باکانن

(نمره ٥٦)

تلگرام سرجرج بارکلی به سرادوارد گری (واصلهٔ پانزدهم مارس)
از طهران مورخهٔ پانزدهم مارس ١٩١١
قسمت آخر قشون روس امروز صبح ازقزوین حرکت کرده
هشتاد نفر بعنوان گارد قونسولگری باقی گذاشته اند .

(نمره ٥٧)

تلگرام سرجرج بارکلی به سرادوارد گری (واصلهٔ هیجدهم مارس)
ازطهران مورخهٔ هیجدهم مارس ١٩١١
راجع براههای جنوب — عبور و مرور قوافل در بین راه
بوشهر وبرازجان بواسطه خصومت و نزاع دونفر از رؤسای آن
محل که برضد یکدیگرند مقطوع است ومن بدولت ایران تأکید
در اقدامات میکنم .

(نمره ٥٨)

مکتوب سرادوارد گری به سرجرج باکانن
از وزارت خارجه هیجدهم مارس ١٩١١
آقا — مراسلهٔ جنابعالی مورخهٔ هفتم شهر جاری محتوی راپرت
مذاکرهٔ خودتان باوزیر امور خارجه دولت روسیه درخصوص یکصدو
بیست هزار تومان مساعده که دولت ایران از بانك شاهنشاهی ایران
تقاضا کرده بود واصل گردید
سواد مخابرات تلگرافی (مخابره نمره ٤٩ و ٥٠) باوزیرمختار

دولت فخیمه درطهران راجع بتقاضای دیگری که بتوسط بانك
رسیده لفاً برای جنابعالی فرستاده خواهشمندم موقعی بدست آورده
مراتب را باطلاع دولت روسیه برسانید (امضاً) گری

(نمره ٥٩)

یاد داشت سرادواردگری بمیرزا مهدیخان

وزیر امور خارجه انگلستان بوزیر مختار دولت ایران سلام
رسانده مفتخر است که تشکرات فایقه وصول مراسلهٔ مورخهٔ هشتم
شهر جاری را راجع باقداماتی که دولت ایران نسبت باعادهٔ نظم
راههای جنوب ایران و استرداد اموال مسروقه بصاحبان آنها وتنبیه
مرتکبین نموده اظهار میدارد

وزارت خارجهٔ بیستم مارس ١٩١١

(نمره ٦٠)

تلگرام سرادوارد گری بسر جرج بارکلی

از وزارت خارجه مورخهٔ ٢٢ مارس ١٩١١ .

راجع بسرقتهای راههای ایران

رجوع بتلگرام خودتان مورخه ٢٨ فوریه نمائید .
دار التجاره های منجستر اظهار میدارند دو فقره از چهار فقره
سرقتیکه سه فقرهٔ آنها در ٢٢ فوریه واقع شده یکی در دوازده میلی
شیراز بین ده بید ومرغاب و دیگری بین مرغاب و شیراز وقوع
یافته و یکی دیگر درهیجده هم فوریه در هشت میلی شیراز
واقع گردیده دو فقره آنها با حضور قشون دولتی

(که سرقت هیجدهم فوریه جزو آن است) بوده و قشون
دولتی نیز شرکت در سرقت کرده‌اند . آیا راجع باین مسئله
اطلاعی دارید ؟

(نمره ٦١)

تلگرام سر جرج بارکلی به سراد وارد گری (واصلهٔ بیست وچهارم مارس)
ازطهران مورخهٔ بیست و چهارم مارس ١٩١١
در جواب تلگرام جنابعالی مورخهٔ بیست و دوم مارس
افتخار دارم راپرت بدهم که فقط راپرت دو سرقت در بیست ودوم
فوریه بمن رسیده . کفیل قونسولگری شیراز درجواب سؤال بنده
تلگراف ذیل را نموده علی الظاهر یقین است که در هیجدهم فوریه
دویست یاسیصد نفر ازقشون دولتی کهتازه واردشده نزدیك کاروان
بوده‌اند و بمجردیکه بقدر سی نفر از سارقین پیدا شده‌اند شروع
بفرار کرده‌اند وسرقت درحضور چند نفر از صاحب منصبان یا
فرماندهٔ کل آنها واقع شده و هیچ اقدامی در ممانعت نموده‌اند
ازقرار مذکور در مقابل اصرار ناظرین واقعه فرمانده اینطور
جواب داده که دستور العملی برای جلوگیری سارقین بمشار الیه داده
نشده است بهرحال موافقت ومشارکت سربازها با سارقین درسرقت
بی اصل است .

(نمره ٦٢)

تلگرام سر ادوارد گری به جرج بارکلی

وزارت خارجه مورخهٔ بیست وهفتم مارس ۱۹۱۱
راجع بسرقتهای راههای ایران رجوع بتلگرام خودتان مورخهٔ
بیست وچهارم مارس نمائید
هرگاه اعتراضی نسبت برفتار قشون دولتی تاحال بدولت ایران نکرده اید
تذکر و تنبه داده خاطرنشان نمائید که تکرار اینقبیل واقعات برای ما
مشکل خواهد شد که در اصرار اعمال نقشهٔ که دریادداشت چهاردهم
اکتوبر ذکر شده دست نگاه داریم از قصور دستور العملی که
بفرماندهٔ قشون نسبت داده میشود باید تذکر مخصوص داده شود

(نمره ٦٣)

مکتوب مستر برایس بسر ادوارد گری (واصلهٔ بیست و نهم مارس)
از واشنگتن بیست و یکم مارس ۱۹۱۱ — آقا — نسبت بمراسلهٔ سابقه
راجع بمأموریت مسیو شوستر بسمت مستشار مالیهٔ دولت ایران افتخار
دارم بجنابعالی اطلاع بدهم که مشار الیه با سه نفر از معاونین خود
در بیست ونهم شهر جاری از نیویورك بسمت ایران عازم خواهند شد
و شخص چهارمی مستر کرنز که تا کنون در ایلوالو مستخدم دولت
آمریك است ازقرار معلوم ازفیلیپین بسمت آمریك حرکت کرده
و از آنطرف بزودی عازم ایران خواهد شد .
(امضاء) جیمس برایس

(نمره ٦٤)

تلگرام سر جرج بارکلی به سرادوارد گری (واصلهٔ بیست ونهم مارس)
ازطهران بیست و نهم مارس ۱۹۱۱

بموجب راپرتیکه از قونسول کرمانشاهان رسیده در بیست و پنجم و
بیست و ششم مارس دودفعه جهد کرده اند که بقونسولخانهٔ دولت
اعلیحضرتی بریزند
در بیست و پنجم مارس دونفر توقیف شدند . در بیست وششم
مارس اشرار داخل منزل سوارها شده ودودست لباس با اشیاء دیگررا
برده اند . در بیست و ششم مارس تیر و تفنك فیمابین قونسولگری
و سی نفریکه به کمان قونسول برای قصاص دو نفر از رفقایشان که در
بیست و پنجم مارس توقیف شده بحوالی قونسولخانه آمده بودند
ردو بدل شده .
مستر مکدوال برای مدافعه اقدامات کرده و حکومت را از واقعه
مستحضر ساخته است مستر مکدوال نیز راپرت میدهد که مشار الیه
راپرت رسیده که سوارهای هندی را تهدید بقتل نموده اند
در بیست وهفتم مارس اشرار بسمت قونسولگری سنك انداختند ولی همینقدر
دیدند قونسولگری بخوبی محافظه شده است دست برداشته بسمت
شهر رفته در آنجا خانهٔ یکی از اعیان را غارت کرده اند .
ضمناً دولت ایران را مسئول امنیت قونسولگری و اتباع دولت انگلیس
در کرمانشاه قرار داده تأکید کرده ام که مرتکبین را تنبیه نمایند

(نمره ٦٥)

تلگرام سرجرج بارکلی به سرادواردگری (واصلهٔ سی ویکم مارس)
از طهران مورخه سی ویکم مارس ۱۹۱۱
برطبق عادت جاریه که هرگاه مقصرین تبعهٔ روس باشند استحقاق قتل

صنیع الدوله درمحاکمات وزارت خارجهٔ طهران واستنطاق مرتکبین
بحمدالله معتمد خاقان و قتل برادرزاده‌اش در محکمهٔ کارگذاری اصفهان
درکار است و یکنفر از مأمورین روسیه در هردو قضیه حضور
دارد آثارعدم توافقی از طرف سفارت روسیه در طهران با جنرال
قونسولگری روسیه در اصفهان ظاهر نگردیده . پس از آنکه
تحقیقات مقدماتی باختتام رسید مقصرین برای محاکمه بروسیه فرستاده
خواهندشد .

در سال گذشته دوقتل دیگری که مرتکبین آنها از اتباع دولت
روس بودند واقع شد . دریکی از آنها از تحقیقات متفقهٔ که در
طهران بعمل آمد چیزی ثابت نگردید فقط برحسب تقاضای دولت
ایران مقصر ازطرف وزیر مختار روس بروسیه فرستاده شد
درقضیهٔ دیگر تقصیر مقصر در طهران ثابت گردید و از قرار معلوم
درروسیه در تحت محاکمه است

(نمره ٦٦)

تلکرام سر جرج بارکلی به سرادوارد گری (واصلهٔ سی و یکم مارس)
ازطهران سی و یکم مارس ۱۹۱۱

راجع بتلکرام من مورخهٔ بیست و نهم شهر جاری است —
در خصوص حمله بقونسولگری کرمانشاه . قونسول دولت
اعلیحضرتی راپرت میدهد درشب بیست وهشتم مارج اشرار بسمت
قونسولگری تیرانداخته ولی چون جواب آنها داده‌شد فرار کردند
مأمورین محلی ظاهراً برای حفظ قونسولگریها سرباز بانجاها .

کذاشته‌اند

(نمرهٔ ٦٧)

تلگراف سرجرج بارکلی به سرادوارد گری (واصلهٔ سوم آوریل)
از طهران مورخهٔ سیزدهم آوریل ۱۹۱۱

رجوع بتلگرام مورخهٔ بیست و هفتم مارس راجع براههای
جنوب بفرمائید

خصومتهای مذکوره در آن تلگرام برای فرمانفرمای فارس نتیجهٔ
خوب تر بخشیده و حکمران بنادر احضار شده فرمانفرمای فارس
قشونی برضد کمارج که نزدیك کازرون است فرستاده احتمال دارد
مقاومت آنها هم طول بکشد وقونسول دولت اعلیحضرتی در شیراز
راپورت میدهد که‌راه بوشهر وشیراز مدت مدیدی مسدود خواهدبود

راپرتی رسیده است که در اول آوریل سرقتی در نزدیکی سیوند
درشمال شیراز واقع شده که کمان میرود در آن سرقت شش بار متعلق
بدار التجارهٔ ویکس بسرقت رفته‌باشد عبور و مرور قوافل بین شیراز
و اصفهان کلیتاً متروك شده است

بالاخره نظام السلطنه از کازرون بسمت شیراز حرکت کرده
وجنرال مالتاهم نیز وارد آنجا شده است

(نمره ٦٨)

تلگراف سر جرج بارکلی بسر ادوارد گری (واصله ٥ آوریل)
از طهران مورخهٔ پنجم آوریل ۱۹۱۱ — قنسول جنرال دولت
اعلیحضرتی از بوشهر راپورت میدهد که بعضی بی‌نظمی‌ها درسوم

آوریل درموضوع جمع آوری مالیاتهای جدید واقع شده .
معاون رئیس نظمیه یکنفر توپچی‌را کاوله زده کشته و توپچیهای همدسته
مقتول قاتل‌را تعاقب می‌کنند فرار کرده بقونسولگری عثمانی میرود
مهاجمین داخل قونسولگری شده معاون نظمیه ویك ژاندارم ایرانی‌را که
ظاهراً مستحفظ قونسولگری بوده بقتل میرسانند . بر حسب خواهش
سفیر عثمانی شرح واقعه‌را بموجب راپورت جنرال قونسولگری دولت
اعلیحضرتی بمعظم له داده ام

(نمرهٔ ۶۹)

تلگرام سرجرج بار کلی بسرادوارد گری (واصله ششم آوریل)
از طهران مورخه ششم آوریل ۱۹۱۱ راجع به تلگرام شما مورخهٔ
بیست‌وهفتم مارس درخصوص سرقتهای راه جنوب ایران .
وزیر امور خارجه بمن اطلاع میدهد که بعلت واقعهٔ مذکوره صاحب
منصب فرمانده احضارشده است.

(نمرهٔ ۷۰)

مکتوب سرجرج بارکلی بسرادوارد گری (واصله دهم آوریل)
ازطهران مورخهٔ هفتم مارس ۱۹۱۱ آقا — هرچند درضمن تلگرام
مورخهٔ پنجم شهر جاری نکات خطابه که ناصرالملك در روز گذشته
قبل از اتیان قسم در مجلس اظهار نمود بعرض جنابعالی رسانیده‌ام
اینك لازم‌دانستم که مفصل آن اجمال را که مسیو چرچیل یادداشت
کرده لفاً ارسال دارم‌رفتن نایب‌السلطنه بمجلس تشریفات مخصوص‌نداشت
ولی از طرف تمام حضار که داخل آنها بعضی اعضاً کور دیپلوماتیك

من جمله سفیر عثمانی ووزیر مختار آمریك وچندین‌نفر از اجزاء من
بودند با احترامات مخصوص پذیرفته شد — حین ورود نایب‌السلطنه
بمجلس وهمینکه برخواست که قسم یاد نماید تمام حضار برخواسته
سرپا ایستادند .
باسکوت تمام بخطابه گوش داده میشد وازهیچ راهی علامت وآثاری
از حضار آشکار نبود که بگفتار نایب السلطنه قدر ندهند و مغتنم
نشمرند درباریان ایران‌عادت نکرده‌اند بسادگی که‌نایب‌السلطنه دراین موقع
صحبت کرد صحبت نمایند واستقامت بیانات مشار الیه حسن اثر خوبی
بخشید . (امضاً بارکلی)

(ملفوف نمره ۷۰)

(نطق نایب السلطنه درچهارم‌مارس ۱۹۱۱)

— درموقع یاد کردن‌سوگند درمجلس شورای ملی —
مخصوصاً درخواست کرده‌ام که‌تشریفاتی در اینموقع نباشد برای
اینکه بتوانم بعضی مطالب را که لازم میدانم در اینجا بیان کنم حالا
در مجلس شورای ملی باحضور نمایندگان محترم خطاب خود را در
حقیقت به تمام هموطنان خود میکنم اولاً ازحسن ظن و اعتماد و
محبت خالصانهٔ که از نمایندگان ملت و تمام طبقات دار الخلافه و
ولایات بوسایل مختلفه بمن اظهار شده از صمیم قلب تشکر کرده
سعادت و شوکت ملت را از خداوند خواسته وبرای خود درهر
حال توفیق خدمت مسئلت می‌نمایم
ثانیاً چون امروز مملکت ما در تحت حکومت مشروطه یعنی حکومت

ملی است لازم است که تمام ملت از مهمات امور مطلع باشند میخواهم
مسائل راجعه به نیابت سلطنت را توضیح کنم و برای آنکه سابقهٔ
بدی در مملکت باقی نماند لازم میدانم آنچه را در کیفیت انتخاب
انجاب مخالف اصول عادات معمولهٔ ممالك مشروطه جاری شده
باطلاع عموم برسانم اولاً بدیهی است که در این امر نظر بمقتضیات
حال و صلاح مملکت قبل از وقت مذاکراتی لازم بوده و از قرار
معلوم این مذاکرات بعمل نیامده و عجله شده است ؟ ثانیاً از آن
شخص که برای این مقام در نظر گرفته میشود باید قبل از انتخاب
استعلام شود که آیا میتواند تقبل نماید و درچه صورتی برای او
تقبل این وظیفه امکان پذیر است چنانکه برهمهٔ نمایندگان محترم معلوم است
در افتتاح مجلس ثانی تمام نمایندگان بالاتفاق نیابت سلطنت را بمن
تکلیف کردند و من با دلایل قویه امتناع نمودم چون دلائل
موجه بود متقاعد شدند ایندفعه با اینکه مسبوق باین سابقه بودند
باز بدون استعلام را بدین مقام انتخاب کردند
ثالثاً معلوم استکه نیابت سلطنت نباید مسئلهٔ متنازع فیه مابین پارتیهای
سیاسی واقع شود زیرا که این مقام مقام بیطرفی است و باید همهٔ احزاب
بیطرفی اورا محترم بشمارند بعبارةٌ اخری انتخاب نیابت سلطنت
از نقطهٔ نظر پارتی نباید باشد و حال آنکه برخلاف این قاعده رفتار
شده پارتیها برضد یکدیگر ایستاده و رأی داده‌اند
رابعاً یکی از حیثیات نیابت سلطنت ریاست قوهٔ اجرائیه است
و در انتخاب او اگر قوهٔ مجریه یا مجلس شورای ملی مشارکت نمی

کند لا اقل مخالفت نیز نباید بکنند این نکته هم مثل سایر نکات
تماماً بر خلاف واقع شده یك نکتهٔ معنوی هم در اینجا هست :
و باید ملتفت بود که نیابت سلطنت وقتیکه با کثریت قلیلی
انتخاب شود در انظار اهمیت این مقام را کم میکند و در اینجا بواسطهٔ
اینکه قانون مخصوصی در انتخاب نیابت سلطنت وضع نشده فقط به
قانون معمول عمل شده ولی باید دانست که در این مسئلهٔ مهمه
اکتفا بصورت ظاهر در آتیه ابداً کافی و صلاح نخواهد بود و
باید قانونی برای استحکام نظایر این موقع در آتیه وضع شود بعد
از آن که تلگراف اعلام این انتخاب در خارجه بمن رسید و از
کیفیت آن مطلع شدم چنانکه طبیعی است حیرت بزرگی بمن دست
داد زیرا که از آنجا دعوت مجلس شورای ملی و دعوت ملت را
بدون توضیحات رد کردن البته جایز نبود ناگزیر برای توضیح این
مطالب تلگراف های مشروحهٔ عدیده نموده خواهش کردم که
مجمعی از رؤساء احزاب چه از داخل وچه از خارج مجلس منعقد کرده
در این نکات مهمه با ملاحظهٔ صلاح مملکت و صلاحیت سابقهٔ که
در این موقع گذاشته میشود تجدید نظر نمایند باین تلگرافها هم
ابداً جواب کافی نرسید عجب اینکه در مجمعیکه تمام نمایندگان محترم حضور
داشتند این مطالب را بیان کردم اغلب اظهار بی اطلاعی از وصول
این تلگرافات میکردند بالاخره مجبور شده تلگراف کردم که چون
توضیح این مطالب بوسیلهٔ تلگراف ممکن نمیشود جواب کافی هم به
تلگرافات من نمیرسید برای اینکه نسبت قصور بمن داده نشود مصمم

بآمدن شده و مذاکرهٔ این مطالب را حضوراً خواهم کرد مشروط بر این که بعد از مذاکرات و ملاحظات مصالح مملکت در رد و قبول این بمقام مختار و آزاد باشم باین تلگراف هم جواب کافی نرسید لهذا با حیرت تمام عازم شدم و در این بین چه در ایران و چه در روزنامجات خارجه نسبت ترس و تردید بمن داده تعبیرات مختلف هم کردند مراسلات تهدید آمیز هم بطوریکه همه میدانید در فرنك به من میرسید ولی علت تأخیر در آمدن من نه تردید بود ونه ترس بلکه امتداد این مذاکرات و حیرت نرسیدن جواب کافی اسباب تأخیر حرکت مرا فراهم میداشت و با وجود اینکه اسم من باین مقام نامزد شده بود از هیئت وزراء یك جواب صریح به سئوالات تلگرافی من داده نمیشد هر چند اظهار مساعدت و محبت تمام وزراء و نمایندگان گرام و تلگرافی که بامضاء تمام نمایندگان در آنجا بمن رسید ودوستی ثابتی که همه وقت حاصل بوده جبران این قصوررا کاملاً نسبت بشخص من نمود ولی نسبت بمصالح مملکت شك نیست که این طور سابقهٔ مضره باید از دفتر مشروطیت محو شود بعد از ورود باینجا هم با وجود اینکه در مجمعیکه تمام نمایندگان محترم شرف حضور داشتند این بیانات را نموده ام بدبختانه در تدقیق نکات مذکوره مجال اقدام نشده بعلاوه با اینکه استعفای وزرأ سابق را قبول نکرده بودم از کار کناره نموده مرا از روز ورود دچار اشکال بزرك بحران کابینهٔ وزرأ کردند و برای همینکه این مذاکرات اسباب طول بحران و اختلال امور مملکت نشود لابد بدون انتظار

مذاکرات امروز در اینجا برای ادأ مراسم قانونی حاضر شده ام .

مسئلهٔ مهم دیگر که باید بیان کنم این است چون می بینم اهالی چه در طهران و چه در ولایات انتظام تمام امور مملکت را از شخص من انتظار و توقع دارند علاوه بر اینکه این انتظارات هیچ دلیل و موقعی ندارد مخالف با قانون اساسی هم هست که اختیاری بسلطنت نداده است لازم میدانم این اشتباه را رفع نمایم و البته اگر سکوت کنم نسبت اغفال بمن داده خواهد شد و بعد اگر خدای نکرده انتظارات آنها حاصل نشود تصور خواهند کرد که در مصالح مملکت از طرف من غفلت شده و حال آنکه آن مصالح را قانون بمن نسپرده حالا که برای اجرای مراسم قانونی حاضر شده ام لازم است اولا بدانم که چه انتظار از من هست ثانیاً عرض کنم که من چه انتظاری از شما دارم تا شبهه برای احدی باقی نماند اما انتظاری که از من هست گویا مدلول قانون اساسی برای این مسئله کافی باشد نمایندگان محترم بهتر از من میدانند و این توضیح فقط برای اطلاع عموم ملت است بموجب اصل (۱٦) وضع قوانین مملکتی حق مجلس شورای ملی یا مجلسین است و معلوم است قوانین تقریباً یعنی قواعدی که روابط افراد ملت را با یك دیگر و مناسبات آنها را با هیئت دولت مقرر میدارد موافق اصل (٤۹) قوانینی که از مجلس گذشت باید بامضای سلطنت و باجرأ برسد یعنی بسلطنت حق توقیف یا رد آنها داده نشده است مطابق اصل (٤٤) وزرأ مسئول مجلس هستند بر حسب اصل

(٦٧) وزرأ با اظهار عدم اعتماد مجلس حتماً معزول میشوند

این اصول را که در نظر بگیریم خواهیم دید که هر چند بر حسب ظاهر قانون تعیین رئیس الوزرأ از حقوق سلطنت است ولی نظر باینکه مسئولیت وزرأ بمجلس است و با عدم اعتماد اکثریت معزول میشوند برای احتراز از عدم اعتماد مجلس و احتراز از ظهور بحرانهای متواتر که اسباب اختلال امور مملکت میشود در تمام ممالك مشروطه از رسومات و عادات جاریه است که سلطنت مشروطه قبلاً نظر اکثریت مجلس را در اعتماد به رئیس الوزرأ بتوسط رئیس مجلس استنباط نموده بعد از تحصیل اطمینان رسماً او را معین و معرّفی می‌نمایند اختیار انتخاب وزرأ دیگر نیز بمسئولیت خاص رئیس الوزراست که هر کس را باخود موافق ومتحد المسلك بداند معرفی نماید

پس از این استدلالات قانون اساسی بخوبی واضح میشود که قوهٔ مقننهٔ و قوهٔ مجریه که با هم قدرت مملکت‌را تشکیل میدهند هر دو از اختیار سلطنت خارجند قوهٔ قضائیه هم که بطریق اولی مربوط بسلطنت نیست بنابراین تمام اختیار و مسئولیت امور مملکتی معناً و صورتاً بامجلس شورای ملی یا مجلسین وهیئت وزرأ است فقط آنچه برای سلطنت باقی میماند اظهار رأی در کلیات مصالح مملکت آنهم نه بطور حکم بلکه بطور صلاح اندیشی وهیئت وزرأ بر حسب مسئولیتی که بمجلس دارند دررد و قبول آن مختارند ازطرف دیگر چون سلطنت نسبت باحزاب سیاسی باید بکلی بیطرف باشد این قاعده مسلم است که اظهار رأی نیز وقتی برای سلطنت میسر است که ضدیت و تناقضی ما بین احزاب موجود نباشد و الا

از ادای این وظیفه نیز باز خواهند ماند که مبادا در عقیدهٔ خود با احدی الحز بین طرفیت حاصل نماید بنا بر این حاجت اثبات نیست که همانطور که مسئولیتی برای سلطنت نیست ابداً اختیاری هم قانون اساسی باو نداده من هم که قوانین اساسی را فوق العاده محترم میشمارم مقصودم از این بیانات اعتراض و تحصیل مزید اختیار نیست فرضاً اگر مجلس شورای ملی در موقعی مزید اختیار دولت را لازم بدانند و البته این قبیل مواقع در پیش هست باید آن اختیار را بهیئت وزرأ بدهد که مسئول مجلس هستند بعد از این مقدمات پوشیده نخواهد ماند عبارات قسم نامه که در قانون اساسی مندرج است با عدم اختیاری که برای سلطنت ثابت شد موافقت نمیکند کسی ملتفت این نکات باشد البته عبارات قسم را باین نیت بزبان جاری می‌نماید که شخصاً بطوری که بر تمام افراد ملت فرض است بقدر وسع وطاقت خود درمدلول آن جدّ وجهد نماید وبا همین نیت است که این قسمرا بزبان جاری خواهم نمود و در هر حال با تمام قوای خود در راه خدمت بوطن و دولت و ملت و تقویت اساس مشروطیت کوشش خواهم داشت و اینکه بعضی عبارات قسم نامه با عدم اختیار سلطنت متناسب نیست محل اعتراض نخواهد بود زیرا که هیچ قانونی را جز قوانین آسمانی ولو لازم الاطاعه هم باشد بی نقص نمیتوان تصور نمود و دلیل آن همان وجود مجلس شورای ملی است که وظیفهٔ آن نه تنها وضع قوانین جدید بلکه تکمیل قوانین هم هست اما انتظارات من از اینقرار است درصورتیکه

معلوم است تمام اختیار و مسئولیت امور مملکت معناً و صورتاً با مجلس وزرا است در حال حالیه مملکت که بر همه کس معلوم است و حاجت باظهار نیست .

متوقعم مجلس شورای ملی و هیئت وزراء فقط نظر خود را بمصالح حالیهٔ مملکت دوخته باجد و جهد فوق العاده و همتی بلند با موافقت و معاضدت خالصانه حقیقی با یك دیگر در اصلاح امور بکوشند ولازم نیست این فقره را خاطر نشان کنم که اگر پس از استقرار مشروطهٔ ثانی با نداشتن مانع تاکنون بقدر انتظار و آرزوی ملت در آسایش و شادمانی قلوب نتیجهٔ شایانی از زحمات همگی حاصل نشده بواسطهٔ اختلافات و نقاضتهای بین الاحزاب والاشخاص بوده که آنهم بر احدی پوشیده نیست امید وارم چنان که خوش بختانه علامات آن روز بروز واضح و آشکار میشود از این ببعد بر خلاف ماسبق این اختلافات مبدل بوفاق و معاضدت برادرانه شود وامور صورت اصلاح پذیرفته و درحصول مقاصد ملت عایقی باقی نماند و افراد ملت ازنعمت آسایش و سعادت و ترقیاتی که برای ملل متمدنه درتحت حکومت مشروطه ویمن آزادی حقیقی حاصل است بهره مند شوند

اما انتظار من از سایر طبقات اول از اشخاصی است که میتوانند مصدر خدمات دولتی شوند ومتأسفانه ازکار کناره جوئی می کنند چنان که برهمه کس معلوم است قبل از زمان مشروطیت اشخاصی باشوق و ولع برای تحصیل مشاغل دولتی و امتیازات و

اعتبارات صوری ساعی بودند وحالا ازقبول خدمت احتراز میجویند وحال آن که امروز مملکت بیشتر بخدمت ابناء خود محتاج است وواقعاً خدمت امروز در عالم انسانیت افتخار حقیقی دارد

اما انتظار از افراد ملت این است که باید بدانند مجلس مرکب از وکلائی است که خودشان انتخاب کرده اند ومجلس باید آینهٔ افکار ومظهر احتیاجات آنها باشد وهیئت دولت نیز از روی قوانینی که وضع میشود درتحت نظارت خود مجلس متصدی امور میگردد بنا براین اطاعت احکام دولت را باید بایك شعف و انقیاد قلبی بر خود فرض بدانند و قولاً وعملاً هر کس بقدر قوه خود مقوی اجرای اوامر دولت باشد ودرست ملتفت شوند که درسابق ملت اسیر حکومت بوده واحکام جبراً برآن ها جاری میشد و در مشروطه حکومت منصوب به خود ملت است وباید بطیب خاطر موافق قانون مطیع احکام حکومت خود باشد و مخصوصاً کسانی راکه قولاً یاعملاً مانع اجرای اوامر دولت میشوند دشمن ملت بشمارند

اگر هم عاصی درمملکت پیدا شود باید بداند که امروز قوت دولت قوت تمام ملت است ودرمقابل آن مقاومت نمیتوان کرد درآخر کلام خود اظهار میدارم که تمام امیدواری وقوت روحانی من بهمراهی و معاضدت همهٔ شما دراصلاح امور مملکت است و باین امید خود را دل خوش میدارم خلاف آن را فرض هم نمی کنم ولی برای این که حرفی گفته نشده نماند مجبورم که این نکته را هم بیان کنم چنان که دریاد داشت خود راجع بمعنی احزاب سیاسی

بیان کرده ام و درمجلس قرائت شده اگر خدای نکرده از اختلافاتی
که تاکنون صورت نقاضت و دشمنی پیدا کرده بود مجدداً علامتی
ظاهر شود وبه بینم امور پیشرفت نمیکند یاخدا نکرده براختلال امور
می افزاید بموجب همین قسم که یاد خواهم کرد ضمیر من بلکه ضمیر
هر صاحب وجدانی حکم و تصدیق خواهد نمود که نباید در این
مقام نشسته شاهد همچه حال ناگواری باشم یقین است افراد ملت
که صاحبان وجدان پاك هستند این مطلب را قلباً تصدیق کرده
درچنان موقعی که امیدوارم پیش نباید بامن همراه وهم عقیده بوده
برکناره جوئی من خورده نخواهند گرفت زیرا که بتکلیف شرعی
وعقلی خود و صلاح مملکت عمل کرده ام

وامید وارم این جلب نظر بمعایب امور مورد اعتراض احدی
نشود زیرا که اطلاع بر نکات مهمهٔ مملکتی در داخله لازم و اسباب
خوشوقتی است که از افراد پرده پوشی نشده درخارجه هم که عقلا
هستند هرقدر به بینند بمعایب امور ملتفت هستیم بیشتر امیدوار
خواهند بود که درصدد اصلاحات خواهیم برآمد و بالعکس اگر
پرده پوشی کنیم تعجب خواهند داشت که چگونه با قبول حکومت
ملی امور را ازملت مکتوم میداریم

این موقع را مغتنم شمرده نکتهٔ مهمی را که مستلزم صلاح
عموم و وسیلهٔ حصول تمام آمال ملت است مرکوز اذهان و قلوب
میدارم در مملکت مشروطه سعادت ملت بدست خودش است وکلید
این سعادت حق انتخاب وکیل است که باشرایط قانونی بملت داد.

شده باید همهٔ افراد ملت بدانند وضع قوانینی که اسباب آسایش و
نظم و معاش و سعادتست و نیز نظارت اجرای آن قوانین بدست
همان وکلائیست که باید خود ملت در موقع انتخاب تعیین کنند
پس اگر فرضاً امری بر خلاف آرزوی ملت جاری شود تقصیر
و ملامت آن بر افراد ملت واقع خواهد شد که چرا در موقع
انتخاب حاضر نشده یا در انتخاب وکیل دقت نکرده اند و علاج
بالانحصار اینستکه دارندگان انتخاب حق انتخاب بی مسامحه و
بالاتفاق در موقع تعیین وکلا حاضر شده اشخاصی را که قبل از
وقت بعد ازمراقبت ودقت تمام موافق میل و مذاق خود در
نظر گرفته و مطمئن هستند که آن اشخاص صفت دانش و امانت
دارند و میتوانند نمایندهٔ افکار و احتیاجات و مصالح ملت واقع شوند
برای وکالت خود انتخاب نمایند دراین صورت قطع حاصل است که
مجلس شورای ملی آینه و مظهر حقیقی افکار و احتیاجات و مصالح
ملت واقع شده امری بر خلاف، آرزوی ملت جاری نخواهد شد
و من در خاتمه این نصایح خیر خواهانه خود هموطنان را از حالا
که قریب شش ماه بموقع انتخاب جدید مانده باین نکته دعوت می
نمایم که تا موقع انتخاب از حالا مهیای حسن انتخاب بوده و بلاشبهه
بدانند که از دارندگان شرایط انتخاب هر کس در دادن رأی و
ادای وظیفه خود و دقت در صلاحیت اشخاص غفلت نماید نه
تنها حق و سعادت خود را ابطال کرده بلکه بمصالح عموم و حقیقتاً

بسعادت افراد دیگر که هموطنـان او هستند صدمه و خلل وارد
آورده است (ابوالقاسم)

بعد از این بیاناتیکه لازم بودباطلاع ملت برسانم به همین عقاید
و شرایط و نیات قلبی که توضیح شـد اقدام باجرای مراسم قانون
کرده و از خداوند توفیق میخواهم و هم از تاییدات غیبی برای
سعادت و ترقی این ملت استمداد میجویم من خداوند قادر متعـال
را گواه گرفته بکلام الله مجید و بانچه نزد خدا محترم است قسم یاد
میکنم تمام هم خود را مصروف حفظ استقلال ایران نموده حدود
مملکت وحقوق ملت را محفوظ ومحروس بدارم قانون اساسی مشروطیت
ایران را نگهبان و برطبق آن وقوانین مقرره سلطنت نمایم .

و در ترویج مذهب جعفـری اثنی عشری سعی و کوشش
نمایم و در تمام افعال و اعمال خداوند عز و شانه را حاضر و ناظر
دانسته منظوری جز سعادت و عظمت دولت و ملت ایران نداشته
باشم و از خداوند متعال در خدمت بترقی ایران توفیق میطلبم و از
ارواح طیبهٔ اولیای اسلام استمداد میکنم

چهارم مارس ۱۹۱۱

(ملفوف نمره ۷۰)

نطق نایب السلطنه در مجلس در چهارم مارس ۱۹۱۱

پس از بیان اینکه مخصوصاً تقاضـا نموده که آمدنش بمجلس
بدون تشریفات باشد نایب السلطنه مفصلاً علت تاخیر آمدن خود را
با یران شرح داده اظهار داشت که انتخاب او بطور صحت بعمل نیامده
ودر این کار عجله شده است .

واگر چه درموقع افتتاح مجلس حالیه نیابت سلطنت باو تکلیف
شده واو رد نموده بود دراین موقع بهیچوجه از مشار الیه استعلام
نشده که آیا قبول این خدمت را میکنند یا خیر ویا شرایطی دارد یانه
تلگرافاتش دراین خصوص مجهول و تحقیقات وی در اینکه انتخاب او
چگونه بعمل آمده بلا جواب مانده و نیز اظهار داشت که انتخاب
نایب السلطنه نباید متنازع فیه مابین پارتیهای سیـا سی واقع شود
زیرا این مقام مقام بی طرفی است وباید همه احزاب بی طرفی اورا
محترم بشمارند معهذا انتخاب او ازراه پارتی گری بعمل آمده پس از
آنکه نایب السلطنه دراین مبحث بحث زیاد کرد عقیده خودرا اظهار داشت
که طریق انتخاب اونباید سر مشق قرار داده شود ودر آتیه باید برای
ترتیب انتخاب نایب السلطنه قوانینی وضع شود بالاخره بیان نمود که
چون تلگرافاتش بلا جواب مانده بود باوجود عدم میل مصمم شد
که بایران آمده دراین خصوص شخصاً بااشخاصی که مرجعیت دارند
مذاکره نماید و ضمناً در ایران و درمطبوعات اروپ تأخیر مسافرت
مشار الیه را برترس وبیم حمل نمودند وبعلاوه وقتیکه در اروپ بود

مکاتبات تهدید آمیز بمشار الیه میرسیده واینك مایل است اظهار نماید
نه بیم ونه تردید هیچیك سبب تأخیر مسافرت مشار الیه نبوده علت
چنانکه قبلا اظهار داشته اند این بوده که هر چند بسمت نیابت سلطنت
انتخاب شده بودند کابینه بهیچیك ازسئوالات او جواب نداده .
باوجود اینها لازم میداند اظهار نماید تلگرافات شخصی دوستان او
درکابینه یا ازنمایندگان وتلگرافی که تمام نمایندگان امضا کرده‌اند از
طرف دیگر جبران این قصور نسبت بشخص او نموده است .
بمحض ورود طهران رئیس الوزراء استعفا داده و مشار الیه را دچار
بحران کابینه نموده است .

برای اینکه جلوگیری از بی ترتیبی اوضاع و اختلال امور شده
باشد بمجلس آمده قسم یاد نماید . قبلا لازم می شمارد ذکری
ازعقاید عامه که درطهران و ولایات ظاهر شده بنماید وآن این که
انتظار دارند او بشخصه همه کارها را اصلاح کند واین عقیده بکلی
برخطا و برخلاف قانون اساسی است که به سلطنت هیچ اقتداری
نداده است .

او میل دارد این اشتباه را درازهان رفع نماید زیرا ابداً نمی
خواهد در صورتیکه انتظارات اهالی انجام نشود مورد ملامت
واقع گردد .

پس از آن نایب السلطنه درآنچه تصور مینمود که از او باید
منتظر باشند بحث کرده وگفت از آنچه که ازمجلس و اهالی انتظار
دارد بیان مینماید وچنین اظهار داشت در خصوص انتظارات شما

ازمن گمان میکنم مدلول قوانین اساسی برای این مسئله کافی باشد .
آقایان نمایندگان این مسئله را بهتر ازمن میدانند و توضیحات من
برای اطلاع عموم ملت است . موافق مادهٔ دوازدهم وضع قوانین
از وظایف مجلس یا مجلسین است سلطنت باید آن قوانین را امضاء
نماید و سلطنت قدرت اصلاح یا رد آنها را ندارد موافق ماده چهل و
چهارم وزراء درمقابل مجلس مسئولند ومدلول مادهٔ شصت وهفتم امر
میکند که هرگاه مجلس عدم اعتماد خودرا نسبت بوزراء اظهار کرد
باید استعفا بدهند هرگاه این قوانین را بدقت ملاحظه نمائیم خواهیم
دید که هرچند صورتاً انتخاب رئیس الوزراء با سلطنت است معهذا
به ملاحظهٔ اینکه وزراء مسئول مجلس هستند و در صورت عدم
اعتماد اکثریت معزول ومنفصل میشوند درتمام ممالك مشروطه قاعده
این است که برای جلوگیری ازتزلزل یابحران دائمی کابینه بدواً سلطنت
بتوسط رئیس مجلس نمایندگان نظریات اکثریت را استنباط کرده
بعد رئیس الوزرارا تعیین مینمایند — اوهم در انتخاب اعضای کابینهٔ
خودرا آزاد ومختاراست وطبعاً اعضا کابینه باید اشخاصی باشند که
هم مسالك وهم عقیدهٔ باتبکی خود رئیس‌الوزراء باشند علی هذا بخوبی
واضح است که قوای مجریه ومقننه هردو مستقل واز اختیار ومیل
سلطنت خارج هستند . دراین صورت مسلم است که تمام قدرت و
مسئولیت از پیشرفت امور دولت بامجلس یامجلسین وهیئت وزراست .
چیزیکه برای سلطنت باقی میماند اظهار عقیده درکلیات مصالح مملکت آنهم
فقط بطریق غیر رسمی و صلاح اندیشی و نظر به مسئولیتی که هیئت

وزرأ درمجلس دارند درقبول یارد اظهاراتی که از طرف سلطنت میشود آزادهستند اشعار این ملاحظات ازطرف من نباید حمل براعتراض یاتقاضای اختیارفوق العاده بشود . هرگاه در بعضی مواقع مجلس دادن اختیارات فوق العاده را بدولت لازم بداند چنانکه وقوع این قبیل مواقع محسوس است . باید آن اختیارات فوق العاده را بهیئت وزرأ که مسئول این مجلس هستند بدهد بعد از این شرحی که داده شد برهمه واضح خواهد بود که قسمی که در قانون اساسی ذکر شده با اختیارات محدوده سلطنت موافق نیست ویقین است هرکس از این مسائل مستحضر است باید به این نیت قسم یاد نماید و منهم به همین نیت قسم یاد مینمایم که باتمام قوا بمملکت ودولت وملت خود خدمت نموده در تقویت اساس مشروطیت بکوشم

پس از آن نایب السلطنه جداً مجلس وکابینه را دعوت نمود که عطف توجه بسوی امور جاریه نموده و صمیمانه همت به پیشرفت امور مهمه گماشته و باموافقت تامه بایکدیگر باصلاحات فوق العاده که طرف حاجت است بکوشند و شاید زائد است اظهار نماید که در صورتیکه موانع عمده ازبین برداشته شده وشکل حکومت پارلمانی موافق معمول وانتظار موفقیت حاصل نکرده این عدم موفقیت بواسطهٔ نزاعها و زدو خورد های مشئوم پارتی ها واشخاص بوده است که زائد ازحد موجب ملالت وتأسف مشار الیه است جداً اظهار امیدواری مینمود درآتیه این نزاعها خاتمه پذیرفته برطرف شود وسازش تام و موافقت برادرانه قایم مقام آن خواهد بود فقط

باین وسائل است که بتوان مثل سایر ممالك پارلمانی که بفوائد آزادی و ترقی نائل اند بمقصود رسید .

نایب السلطنه که در خاتمه باحدّت و جدّیت فوق العاده صحبت میکرد مطالب را مفصلا اخطار نموده هرگاه آثار اغراض سابقه بروز نماید وچنانچه به بینم امور پیشرفت نماید و برخلاف براشکالات امور بیفزاید به همین قسمی که حالا یاد مینمایم که وجدان من بمن حکم خواهد نمود وضمیر هرصاف وجدانی بامن همراه خواهد بود که باید مقام نیابت سلطنت را ترك نموده ناظر بوضع امور ناگوار نباشم ویقین دارم هریك از افراد ملت این مطلب را قلباً تصدیق کرده در چنان موقعی که امیدوارم پیش نیاید برکناره جوئی من حیرت نکنند وخورده نگیرند زیرا هم بملاحظه تکلیف و وظیفه شرعی وعقلی خود .وهم بصلاحیت مملکت عمل کرده ام وامیدوارم باین طریق که توجه شمارا بمعایب امور جلب نموده ام مورد اعتراض احدی نشود زیرا که برعموم اهالی اطلاع بر نکات مهمه داخله لازم وهیچ چیز نباید برآنها پوشیده باشد و درخارج هم که به بینند ماها بر قصور خودمان آگاه ودرصدد اصلاح آن هستیم مایه امیدواری آنها خواهد شد پس از آن نایب السلطنه قسمی را که درقانون اساسی درج شده یاد نموده قرآن را بوسید .

بعد از آن به مجلس اطلاع داد که برحسب میل اکثریت وکلاء سپهدار اعظم را بمقام ریاست وزراء منصوب نموده ومشار الیه مشغول تشکیل کابینه است ودر همین دوسه روزه پروگرام کابینهٔ خودرا بمجلس پیشنهاد خواهد نمود وبانجام امور مملکت خواهد پرداخت .

(نمره ٧١)

مکتوب سر جرج بارکلی بسر ادوارد کری (واصله ١٠ آوریل)
ازطهران مورخه٩ مارس ١٩١١

راجع بمراسلهٔ بیست وچهارم فوریه من در خصوص پیشرفت اقداماتی که بجهة اعادهٔ نظم راههای جنوبی شده افتخاردارم سوادمراسلهٔ کفیل قونسولگری شیرازرا که اطلاعات شامله آن چندان اطمینان بخش نیست لفاً ارسال دارم

این مراسله مشعر برفلاکت حال سربازان ساخلوی شیراز بواسطهٔ نرسیدن حقوقشان است

مستر اسمارت ازورود اضافه قشونی راکه مطابق پروکرام دولت ایران بشیراز اعزام شده‌اند نکران است و مخاطراتی را که ممکن است یك همچو جمعیتی ازالواط در صورتیکه ترتیب صحیحی درایصال حقوقشان اعم از اینکه کم یازیاد باشد داده نشود تولید کند خاطر نشان مینماید

فوری مدلول مراسلهٔ مزبوره را خاطر نشان وزیر امور خارجه نموده واهمیت انتظام ایصال حقوق این قشون را تذکر داده تاکید کردم که دولت ایران از مسامحه در ادای این وظیفه اساسی خود البته دچار مخاطرات واشکالات زیاد خواهد شد

محتشم السلطنه اظهار داشت که سربازان رفورم حقوق خودشان را پیشکی تاآخر ماه فوریه دریافت داشته‌اند معهذا وعده داده دراینباب باوزیر جنك صحبت نماید

مستر اسمارت ازوضع ناکوار عدم امنیت راه شیراز واصفهان

شرحی راپورت داده اظهار میدارد که نمیتواند جداً بکوید که دولت ایران تااوایل ماه فوریه اقدامات مخصوصی که متضمن دوام امنیت راه تجارتی جنوب باشد نکرده و این اظهارات مشار الیه را تلکرافات اخیره مستر ناکس که بجای مستر اسمارت قنسول شیراز شده تایید مینماید اززمان سرقتهائی که راپورت انها در ضمن مراسلات بیست ودوم فوریه بعرض رسیده درهمان تاریخ دو فقره سرقت مهم دیکر (که راپورتانها درضمن تلکرام مورخه ٢٨ فوریه عرض شد) در شمال شیراز واقع کردید

دریکی از ان سرقتها که در دوازده میلی شهر شیراز دست‌داده دویست نفر شتررا برده‌اند و در ضمن اموال مسروقه ده عدل مال التجاره متعلق بکمپانی ذیکلر بوده است مستر ناکس کفیل قونسولگری اندیشه دارد که در این سرقت سایر دار التجار های انکلیس نیز خیلی متضرر شده‌اند

یکی ازغلامهای تلکرافخانه ملزومات تلکرافخانه‌را حمل‌میکرده هرچه داشته برده‌اند عدهٔ سارقین قریب بچهار صد نفر تخمین شده و کاروان مزبور یکصد و نجاه تفنکچی همراه داشته

دوسرقت دیگر که درشمال اقصی واقع شده چهار باررا برده‌اند که یکی ازانهامتعلق بمفتش تلکرافخانه ده بید و سه بار دیکر مال کمپانی زیکلر است

تلکرافات اخیر شیراز نیز مشعر برسرقتهای جزئی وعدم جرأت قوافل از تجاوز حدود شهراست

قونسول جنرال دولت اعلیحضرتی در اصفهان نیز رابرت میدهد که
نظر باین دزدی‌ها که واقع شده راه بین شیراز و اصفهان هم ابداً
قابل استفاده تجارتی نیست ازقرار معلوم قوام الملك نایب الحکومه
شیراز بنظام السلطنه تلگراف کرده که خیال داشته است برای
دستگیری سارقین قوه منظمی بفرستد ولی مامورین مالیه از دادن
مخارج لازمه جهت حرکت اردو امتناع جسته اند ونظام السلطنه پنج
شش روز جواب را بتأخیر انداخته وبالاخره بخواستن صورت تخمین
مخارج اکتفا کرده است از قرار معلوم نظام السلطنه در اول مارس
وارد گازرون شده وخیال داشته که هشت الی ده روز در آنجا
توقف نماید وباین ترتیب تاقبل از اواسط ماه وارد شیراز نخواهد
شد اززمانی که این راپورت های تلگرافی رسیده لحظهٔ خود داری
نکرده هم بوزیر امور خارجه وهم به سپهدار رئیس الوزراء و وزیر
جنك لزوم فوق العاده فراهم آوردن وسائل ممکنه تسهیل اعزام
اردوئی بجهت تنبیه سارقین واسترداد اموال مسروقه و فرستادن پول
حقوق قشون ورساندن ذخیره تاکید کرده و گفته ام لازم است به
نظام السلطنه دستورالعمل بدهند که در ورود خود بشیراز هر قدر
ممکن است تعجیل نماید ونیز خاطر نشان کرده ام که نظام السلطنه
باید بداند که هر روزی که من غیر لزوم تأخیر نماید از فرصتی که
شاید تا یك درجه در برقراری نظم ودر موقع برای جلوگیری بی
نظمی مترصده دربهار در هنگام حرکت ئیلات دارد بکاهد دولت
ایران مرا مطمئن کرده است که موافق همین مضمون تعلیمات تلگرافی

بفرمانفرمای جدید فارس داده شده ودرخصوص پول مبلغ سی
هزار تومان بشیراز ارسال گردیده این مبلغ نسبت بیکصد و بیست
هزار تومانی که بانك شاهنشاهی اخیراً بعنوان مساعده داده خیلی
کم است و رئیس بانك نمیتواند تحقیقاً ارسال تنخواهی را بشیراز
تصدیق نماید

درخصوص شعبه های دیگر شاهراه جنوبی کلنل کوکس درششم شهر
جاری راپرت داده که راه بین بوشهر و شیراز قابل عبور و مرور
بوده ولی امنیت ازسرقت هارا بایستی اززیادتی برف که هنوز راههارا
گرفته وتوقف فرمانفرمای جدید فارس دربین راه دانست

شعبه بین اصفهان وطهران علی‌الظاهر بدون مستحفظ ودرحال‌اغتشاش
و مخاطره است دو نفر انگلیسی (مستر کی) وکیل سابق تجارتخانه
ویکسن ومسیو اسیکك که بسمت طهران مسافرت می‌کردند در هفته
گذشته در بیست وچهار میلی شمال اصفهان نزدیك موقعی که چند
هفته قبل برای مسیو دالنون یکی از اعضاء بانك شاهنشاهی همین‌طور
اتفاق افتاده توقیف وبیشتر آنچه داشته اند برده‌اند ممکن است
بعلاوه اظهار شود که جنرال مالتا باصفهان وارد شده وباز در آن
جا بواسطهٔ نبودن مستحفظ کافی که مشار الیه را بشیراز برساند
معطل است

(امضا) بارکلی

(نمره ۷۱)

مکتوب مستر اسمارت کفیل قونسولگری بسر جرج بارکلی

از شیراز مورخهٔ بیست وهفتم ژانویه ۱۹۱۱

آقا — لزوماً وضع سرباز های ساخلوئی شیراز و خطراتی که
محتوی زیاد شدن عدهٔ انهاست باطلاع شما میرسانم فعلا در شیراز
تقریباً دو هزار وسیصد نفر پیاده نظام موجود و بواسطهٔ نرسیدن
حقوقشان در یك حالت رقت آمیزی هستند و برای انکه ازگرسنگی
نمیرند بگدائی و دزدی و قطع اشجار اطراف شهر بجهة هیزم
مجبورند چنانچه وقتی یك محله شهر را تماماً چاپیدند عمل قطع کردن
اشجار مایه هیجان اهالی شده و بنظر یاس بترقی آتیه طراوت و
نزهت این ایالت که باعتقاد خودشان یکی از قطعات باصفا و نزهت
ایران است در صورتیکه اشجار اطراف آن که مایه قشنگی آن است
قطع شود می‌نگرند و بعلاوه اشجاررا برای سرسایه و حفظ از آفتاب
سوزندهٔ تابستان شیراز لازم میدانند

مامورین محلیه در جلوگیری سربازها اقدام غیر قابلی نموده و
البته بدیهی است با یکصد نفر قزاق و چند نفر سوار شهری جلو
گیری و حکمرانی بر دو هزار و سیصد نفر سرباز گرسنه غیر ممکن
است تفصیل فوق شرح بی اغراقی است از وضع و نتیجه وجود
سربازهای ساخلوئی در شیراز و بعلاوه این مطلب‌را هم باید در
نظر داشت که قلت خسارت شان تا یکدرجهٔ بواسطهٔ ریاست نصر
الدوله بر انها است زیرا حتی اعدا عدو نمی‌توانسته آن جوان‌را بعدم
سخاوت او متهم نمایند در اوایل ریاستش مبلغ بیست وپنجهزار تومان
برای نگاهداری سربازهائی که باو سپرده شده بود از جیب خودش

داد احتمال نمیرود هیچ رئیس کلی چنین فداکاری بنماید

کراراً اندیشهٔ خودم را در این خصوص بحکومت محلیه اظهار
داشته پیشنهاد کرده ام که قسمتی از آن سرباز های بی فایده موذی
را مرخص نمایند در جواب میگویند دولت مرکزی قبول نمیکند
از قراریکه ملتفت شده ام دولت ایران درصدد است که عده زیادی
قشون که اغلب آنها همان پیاده نظام های عادی فوجها هستند
بفارس بفرستند من بالتمامه با نظریات اشخاصی که میگویند سرباز بی
فایدهٔ محض است همراه نیستم زیرا عدهٔ کمی از سرباز بعقیدهٔ من در
قشونی که بیشتر آنها سواره باشند فقط جهة شالوده بندی اردوکشی
مفید است در بعضی اوقات وجود سرباز برای الزام مذبذبین بین
ئیلات سرکش وغیره فایده دارد که بدانند آن قشون از طرف
دولت است لهذابجهة جمع آوری قشون سرباز حکم گلوله برفی
دارد سرباز از برای آرام کردن اهالی ترسو که گاه گاهی اسباب
زحمت میشوند مفید است با وجود عدهٔ موجوده سرباز ساخلوی‌در
شیراز برای اینگونه مقاصد زیاد است و از زیاد شدن عدهٔ آنها که در
شیراز بچهار هزار نفر میرسد اندیشه دارم قوام الملك در جواب
سئوال من میگوید گمان نمیکنند دولت ایران چنین عدهٔ زیادی از
قشون را بدون تهیه و ترتیب صحیحی از برای حقوقشان بفارس
بفرستند ای کاش میتوانستم با این نیك بینی شرکت نمایم و شخصاً
پیش بینی میکنم که تمام آن چهار هزار نفر از اینکه گاه گاهی جزئی
از اقساط پس افتادهٔ حقوقشان برسد کما فی السابق دست بدهن

گرسنه و گدا خواهند ماند میتوان گفت سابقاً هم حقوق قشون
بهمین بدی میرسیده ولی این گونه اثرات و بروزات بدرا نداشته
حکومت محلیه بر این است که اصلاح تازهٔ نظامی در ماده سرباز
نتیجه بر عکس بخشیده بلکه مایهٔ خرابی تربیت آنها شده زیرا در
سابق جیره شانرا را از حکومت مرتباً و خانواری شان را
از دهاتشان میگرفتند و چند تومان مواجب سالیانهٔ غیر کافی
که داشتند ندرتاً بآنها میرسید ولی حکومت حالیه جیره را قطع
و خانواری را برای خودش ضبط کرده و در مقابل سربازی
روزی یك هزار دینار معین نموده و اهالی دهات هم که فهمیدند
خانواری مزبور بکسانشان که مستخدم نظامی هستند نمیرسد و
حکومت هم نمیتواند آنرا برای خزانه وصول نماید از دادن خانه
واری بکلی سر پیچیده اند بالاخره نتیجه این شده که سرباز
بیچاره جز نصفهٔ و نیمهٔ از اقساط پس افتاده حقوقشان که گاه گاهی
برسد دیگر چیزی که بر آن زندگی نمایند ندارند — با تمام
ایرانیهائیکه دراین خصوص صحبت کردهام همگی بالاتفاق براین هستند
که از برای دولت ایران بهتر است که یك هزار قشون صحیح را
مرتب کرده آذوقه و اسلحه و لباس و حقوق کافی منظم بدهد
تا اینکه مبلغ گزافی خرج قشون زیاد بیفایده نماید .

شاید دولت ایران بمداومت اینگونه تدابیر در فرستادن
این همه قشون بیفایدهٔ بدون حقوق بفارس جهة و ملاحظاتی داشته
باشد مقصود این است که اطلاعا عرض میکنم که جمع آوری این

جمعیت را در شیراز بدون پرداختن حقوق مرتب بآنها احتمال
خطروزحمت دارد لهذا اگر مصلحت بدانید درطهران باولیای امور
که مسئول اینگونه امور هستند از خطرات محتمله اخطار فرمایند
که هرگاه در آتیه اتفاقی بیفتد نتوانند بگویند اطلاع نداشتیم .

(امضاء) اسمارت

(نمره ۷۲)

مکتوب سر جرج بارکلی بسرادوارد گری (واصلهٔ دهم آوریل)
از طهران مورخهٔ ۲۰ مارس ۱۹۱۱ .

آقا — در یازدهم شهر جاری تلگرافا اطلاع دادم که سپهدار به
تشکیل کابینهٔ جدیده موفق گردید — اشخاص و ترکیب کابینه
و شغل وزراء را در ورقهٔ جداگانه راپرت دادهام — سپهدار در
یازدهم شهر جاری قبل از آنکه وزراء را بمجلس معرفی نماید خطابه
راجع باغتشاش و عدم انتظام امور در اوقات قبل از افتتاح
مجلس قرائت نموده گفت مملکت بقدری مغشوش و پای تخت ناامن
بود که روز روشن مردم را میکشتند دوایر دولتی بکلی غیرمرتب
و وزراء بملاحظهٔ تعرضات روزنامجات که باعث هیجان خلق میشدند
و حکومت هم قوه جلو گیری نداشت نمیتوانستند بقوهٔ عملیه رفتار
نمایند و بانتظام ادارات و امور مملکت بپردازند — لهذا چیزی
که فعلا لازم است دادن قوه و اختیارات کافیه بکابینه وعدم مداخلات
مجلس در قوای مجریه — ریاست را قبول کرده لیکن میخواهد بداند
چه اقتداری باو داده میشود که با وضع مذکوره از عهدهٔ انجام

امور محوله بر آید زیرا بدون داشتن اختیار و اقتدار لازمه نمی
تواند در خدمت بمملکت خود اقدام نماید کابینه در پروکرامی که
بمجلس پیشنهاد کرده اختیارات تامه مخصوصاً تقاضا نموده خلاصهٔ
پروکرام را که (مستر چرچیل) یاد داشت کرده انفاً ارسال
میدارد پروکرام مزبور در شانزدهم شهر جاری در مجلس مطرح
مذاکره و پس از مذاکرات بین الفرق بالاخره باکثریت آراء
تصویب شد چهل و هفت نفر رأی دادند هفده نفر مخالفت وسی
نفر موافقت کردند و نه نفر غایب بودند این مسئله قابل دقت است
به بینیم کابینه در این اختیارات نا محدود که بان داده شده چه
استفاده خواهد کرد ـ اظهارات و میل کابینه در دوام روابط
دوستی با دول متحابه و امتداد قرضه با بانك شاهنشاهی رضایت
بخش است ـ اکثر مواد این پروکرام سابقاً جزو پروکرام وزراء
پیش نهاد شده بود ولی امید است کابینهٔ حالیه بهتر از کابینهٔ سابق بانجام
و اصلاح امور منظوره موفق کردد زیرا این کابینهٔ اکثریت تام
تشکیل شده . لهذا بیش از کابینهٔ مستوفی الممالك که زیاده
از بیست نفر حامی در مجلس نداشت طرف میل خواهد بود .

(امضاء) بارکلی

(ملفوف در نمره ۷۲)

پروکرام سپهدار روز یازدهم مارچ ۱۹۱۱ پیش نهاد
مجلس شد .

مقدمهٔ پروکرام مزبور میگوید که حالت حالیه امور

محتاج باصلاح کامل است و ازبرای انجام این مقصد لازم است که
باولیای امور اختیار واقتدار بیشتر داده شود ـ پروکرام مزبور
مطالب مفصله ذیل را متعرض وآنها را ازجمله مسائل مهمه اساسیه
که محتاج به توجه ودقت نظر فوری است میشمارد

۱ ـ برای رفع فتنه و ترور که برخلاف قانون مشروطیت
ومانع از پیشرفت کار دولت و موجب خطر مملکت است اقتدار و
اختیار تامه لازم

۲ ـ مجازات مقصرین پلتیکی وغیره واجب

۳ ـ ترقی دوائردولتی وانتظام مستخدمین لشگری وکشوری لازم

۴ ـ اجراء قوانین مطبوعات لازم دراین خصوص هرگاه
رجوع بمادهٔ قانون آزادی مطبوعات شود معلوم میگردد که صریحاً
تأکید شده که تعرض وبدگوئی را باید قانوناً متعرض شد البته از
برای اجراء آن اقتدار واختیار تامه برای کابینه لازم ازوکلاء سؤال
میشود هرگاه این پروگرام راکابینه بانها پیشنهاد کند مواد فوقرا
تصویب مینمایند یاخیر وهمینکه خطری برای مملکت ملاحظه شود
کابینه منتظر و متوقع مساعدت‌نامه ازمجلس است وهرگاه مساعدت
کابینه نه بینند باکمال میل استعفا خواهد داد

(مواد پروگرام)

اول ـ ترقی وپیشرفت امنیت عمومی

دویم ـ تشکیل قشون سیاره و ساخلوئی درنقاط معینه موافق
یاد داشت و بودجهٔ که بمجلس پیشنهاد شده

سوم ـ حفظ روابط دوستی با دول متحابه

چهارم ـ امتداد مذاکرهٔ قرضهٔ که کابینه قبول نموده و بمجلس پیشنهاد وکمیته مالیه هم آن را تصویب کرده

پنجم ـ پیشنهاد یك بودجه عمومی

ششم ـ اصلاح مالیه بمعاونت مستشارهای خارجه

هفتم ـ مراجعه وتغییر مالیات نمك برای رفع اشکالاتیکه از تعیین آن بجهة دولت و ملت روی داده

هشتم ـ تشکیل یك کمیته مخصوص برای وضع کردن پارهٔ قوانین موقتی برای اموریکه تاکنون قانون آنها نوشته نشده ونمیشود صبر کرد از مجاری لازمه بعد قانون آن نوشته شود و این قوانین موقتی فقط محتاج بتصویب کمیته مجلس واجازهٔ کابینه وامضاء نایب السلطنه است

نهم ـ اصلاح ادارهٔ قضائیه

دهم ـ اصلاح مدارس موجوده ابتدائیه و متوسط و تا یکدرجه که ممکن شود اجراء یك پروگرام مرتب بجهة تمام مدارس وتأسیس یکمدرسهٔ عالی درطهران برای تعلیم معلمین مطابق پیشنهادی که عنقریب خواهد شد

یازدهم ـ ترقی تجارت

دوازدهم ـ ترقی قوانین بلدیه

(نمره ۷۳)

مکتوب سرجرج بارکلی به سرادوارد گری (واصلهٔ دهم آوریل)

از طهران مورخهٔ بیست و یکم مارچ ۱۹۱۱

آقا ـ افتخار دارم عرض کنم که کابینهٔ جدیدکه یازدهم شهر جاری معرفی شده ازقرار ذیل است

سپهدار اعظم	رئیس الوزراء و وزیر جنك
مستشار الدوله	وزیر داخله
مشیر الدوله	وزیر عدلیه
معاون الدوله	وزیر پست و تلگراف و تجارت
ممتاز الدوله	وزیر مالیه
علاء السلطنه	وزیر علوم
محتشم السلطنه	وزیر امور خارجه

وزیر داخله و وزیر عدلیه و وزیر مالیه هر سه جزء مجلس بودند که بوزارت انتخاب شدند در مجلس در علم بحث خاصه مستشار الدوله و ممتاز الدوله در علم نطق قدرتی بخرج دادند هر سه نفر آنها دارای سبك وعقاید جدیده وازتعلیم یافتگان اروپ میباشند فرانسه را حرف میزنند ومیشود آنهارا نماینده طبقه ژون پرسان دانست معهذا نخواستند خودرا داخل پارتی حسین قلیخان که مشروطه خواه فوق العاده یا ازقراریکه بین مردم معروفند حزب دمکرات نمایند ولی معاون الدوله وعلاء السلطنه با حضرات مفصله فوق فرق دارند هر دو از طرف دولت ایران در اروپ نماینده بوده اند علاء السلطنه سالها درلندن ومعاون الدوله چندی دربالکان بوده

(امضاء) بارکلی

(نمره ۷٤)

مکتوب سر جرج بارکلی به سرادوارد گری (واصلهٔ دهم آوریل)
از طهران مورخهٔ بیست دوم ماه مارس ۱۹۱۱

آقا — ناصر الملك به تشکیل حزب اکثریت در مجلس موفق گردید واین مسئله درتاریخ پارلمان ایران اولین دفعه است که دو حزب معین که هر یك با خود متحدند وجود پیدا کرده زیرا غیر از حزب کوچك دموکرات سایر احزاب که بودند سابق باطراف اشخاص معروف مهم ازقبیل سردار اسعد وسپهدار وعین الدوله وفرمان فرما جمع بودند لیکن حالا اقدامات نایب السلطنه تا یکدرجه یك حزب عمدهٔ که طرفدار کابینهٔ حالیه اند تشکیل داده البته خالی از تماشا نیست به بینم این اکثریت تا کی باهم اتفاق خواهد داشت — باید کفت از قوهٔ حزب ضعیف دموکرات بواسطه ازمیان رفتن جمعی از اشخاص مهم آنها ازقبیل کشته شدن صنیع الدوله اروپ رفتن تقی زاده خارج شدن حسینقلی‌خان واسد الله‌میرزا برای‌جزء شدن درکابینه مستوفی‌الممالك درماه ژویه که هنوز دوباره انتخاب نشده‌اند بسیار کاسته است

(بارکلی)

(نمره ۷۵)

مکتوب سر جرج بار کلی بسرادوارد گری (واصلهٔ دهم آوریل)
از طهران مورخهٔ بیست و سوم مارس ۱۹۱۱

آقا — افتخار دارم راپورت وقایع چهار هفته اخیر ایران را بطور معمول ارسال دارم . (امضاء) بارکلی

خلاصه وقایع ماهیانه ایران از بیست و دوم
فوریه الی بیست دوم مارس

مجلس — در جلسهٔ بیست و سوم مارس همینکه سلیمان میرزا رئیس حزب دمکرات نطقیکه ظاهراً مهیج احساسات پارتیها بود می نمود ممتاز الدوله رئیس جدید مجلس مکتوبی از طرف نایب السلطنه که لفاً یاد داشتی راجع باساس حکومت پارلمانی و در حقیقت مشتمل بر نطق بعد نایب السلطنه بود آورده قرائت شد حضار اغلب تحسین گفتند .

وزیر امور خارجه در بیست و پنجم ماه فوریه نطق کافی راجع بروابط دولت ایران با دول خارجه نمود — در چهارم مارس نایب السلطنه دران مجلس قسم یاد نمود ونطق کرد که خلاصهٔ آن در مکتوب سر جرج بارکلی مورخهٔ هفتم مارس فرستاده شد — نایب السلطنه در ان مجلس قبول نمودن سپهدار مقام ریاست را رسمی نمود در هفدهم شهر جاری استعفاء ممتاز الدوله از ریاست مجلس قرائت شد مرتضی قلیخان نایب بجای او نشست و در نهم شهر جاری مؤتمن الملك باتفاق آراء بریاست مجلس معین شد و درروز یازدهم سپهدار کابینه را بمجلس معرفی کرد و ضمناً نطق نموده پروکرام خود را بمجلس پیشنهاد کرد ذکر نطق و پروکرام او هر دو در مراسلهٔ جداکانه شده .

در جلسهٔ شانزدهم مجلس رأی داد که پروکرام رئیس‌الوزرا جدید مذاکره شود لهذا فوراً مطرح مذاکره و به اکثریت

آراء تصویب شد .

(تبریز)

فرمانفرمای آذر بایجان اظهـار داشته که در صدد هستند که یك قشون مرتب مسلح پنجهزار نفری که سه هزار و ششصد نفر آن پیاده نظام و یك هزار نفر سواره و چهار صد نفر توپچی باشند تشکیل بدهند از قراریکه راپرت رسیده راهها امن است لکن سختی هوا در اوایل ماه فوریه گاهی قطع مراوده کرده .

(آستارا)

راجع بتلگرام سر جارج بارکلی مورخهٔ ششم مارس ۱۹۱۱ ویس قونسول رشت راپرت میدهد که از قراریکه از جای موثقی اطلاع یافته حسین قلی شاهسون بیکی از قراولهای روسی که در راه برای حفظ مال التجاره گذارده اند حمله برده دو نفر سرباز را کشته و یك نفر صاحب منصب را زخمدار کرده .

بعلاوه دو نفر قزاقی که مفقود شده بودند جسد مجروح پاره کرده شان پیدا شده ششصد نفر قشون روس از خاك روسیه گذشته قسمتی از آنها در امتداد سرحد روسیه و اطراف آستارای ایران را گرفته که کسی بخاك روسیه وارد نشود و قسمت دیگر آنها اطراف تپه ها ئیکه حسینقلی و همراهانش پناهنده شده اند محاصره و جنك کرده اند از قرار راپورت واصله یك نفر سرباز روسی زخمی و چند نفر از اشرار کشته و زخمی شده اند ــ

از قراریکه قونسول جنرال روس مقیم تبریز خبر میدهـد

یك هزار و پانصد نفر قشون روس بسمت آستارای روس حرکت کرده .

(رشت)

معیر الممالك از حکومت گیلان استعفا داده و سردار معتمد بجای او معین شده .

در اواخرماه فوریه ازهمدان وکاشان بهتجار رشتی تلگرافات شده که شکر وقند روسی‌را حمل نمایند چند روز بعد کابینه عدم‌رضایت خود را از این کار که مغایر دوستی است تلگراف نمود مستحفظ راه که دو نفر تبعه روسی او را با گلوله زده بودند در سوم ماه مارس فوت شده جنازه اش را بطرز نظامی بر داشته دفن کردند

از قراریکه راپورت رسیده اهالی دهات رانکی بتحریك امیر اسعد پسر سپهدار هر چه مامورین مالیه وجه مالیات دولت جمع کرده همه را از آنها گرفته اند .

بموجب راپرتیکه در هفدهم مارس رسیده قشون روس ساخلوئی در قزوین که بروسیه احضار شده از رشت حرکت کرده فقط هفتاد و هفت نفر قزاق روسی بجهة گارد قونسولخانه قزوین باقی گذارده اند

(مشهد)

جوجو نام سردسته شورشیان دره گزی که بابرادرش بخاك روسیه فرار کرده بودند روسها آنها را گرفته بناهست بدولت ایران تسلیم نمایند .

قاتل شخص اسماعیلی در نیشابور دربین راه که اورا بمشهد
می آورده اند گریخته　　ماژور سیکس را عقیده بر این است که
حمایت و محافظت اسمعیلیها موافق وعدهٔ که دولت ایران داده که
نیشابور را درتحت فرمانفرمائی خراسان قرار بدهد خیلی سهلتر
خواهد بود وزیر خارجه ایران بوزیر مختار دولت اعلیحضرتی اجراء
آن مطلب را نیز قول داده است　　از قراریکه راپرت رسیده در
اواخر ماه فوریه جمعی از دزدان فارس بجلگه دهات اطراف طبس
ریخته دزدیهای کوچك غیر قابل نموده اند .
راههای قائن ازدسته کشیهای بلوچهای سیستانی بسیار ناامن است

(سیستان)

اواسط ماه ژانویه وفوریه یك دستهٔ بلوچ سیستانی که از قرار
مذکور سیصد و پنجاه نفر میباشند درقائنات وسیستان مشغول چپاول
بوده اند درخور چهل میلی مغرب بیر جند نایب الحکومه
و سه نفر از آدمهای او را که برای مدافعه جلو اشرار رفته
بودند کشته اند و عدهٔ شتر و گوسفند را برده و بعد بسمت شمال
غربی رفته کاروانیرا که از یزد یا کاشان بمشهد میرفته چاپیده اند
و از قرار مذکور دوازده تا هیجده زن را که باسیری برده اند
همراه دارند و قریهٔ ده‌سلام را نیز تماماً چاپیده و خراب کرده‌اند
درپنجاه میل‌سمت جنوب غربی (نه) صد شتررا برده وچند ساربان
را هم کشته اند — بلاشك حشمة الملك نایب الحکومه سیستان محرك
انها است وپنج یك تخواه غارتی هم بمشارالیه میرسد وبدیهی‌است این

کاررا برای وشکست شوکت‌الملك میکننــد —
ماژور آکاز همکار روسی او حشمة‌الملك را دعوت بملاقات
نمودند که نصیحتش نمایند مشارالیه دعوت را رد کرده لیکن بعد
برحسب حکم طهران دونفر قونسول را ملاقات نموده در
واسط ماه فوریه‌امنیت راه قدری بهتربوده وبواسطهٔ اظهارات پی‌درپی
ماژور آکاز ومسیو همونس درشاه راه تجارتی که مال‌التجارهٔ تجار
هندی از آنجا حمل ونقل میشود شوکت‌الملك وحشمة‌الملك مستحفظ
گذاشته اند لیکن در خارج آن راه سرقتهای متعدد شده است .

(اصفهـان)

شهر آرام واطراف آن کما فی‌السابق است واز قرار راپورت
واصله دزدها در اواخر ماه فوریه بقصبهٔ نطنز دست برد زده‌اند
وبموجب راپورت واصله دزدیهای ذیل هم در راه واقع شده است
دربیست و دوم ماه فوریه نزدیك حبیب‌آباد وسیزده میلی‌سمت غربی
اصفهان بقدر چهار هزار لیره ازنقره وطلا مال بانك شاهنشاه که
بیزد فرستاده میشده بسرقت برده اند اکثر آن بعد پیدا شده
مستر کی ومستر هیکاك که از اصفهان در بیست‌وهشتم فوریه‌حرکت
کرده اند در باقر آباد پنجنفر بآنها برخورده دارائی آنهارا که بقدر
یکصدوبیست لیره بوده برده‌اند ازقرار مذکور دزدها بختیاری بوده‌اند
ونیز در اول یادوتیم ماه مارس در راه سلطان آباد نزدیکی قم دو
قافله‌را زده‌اند ودر شب بیست‌وششم ماه فوریه درکولی کیش‌نزدیکی
خون خوزه چهارده نفر ساربان وسیصد نفر شتر ازبوران برف

تلف وکسانیکه جان بدر برده اند همه از برف و سرما کور
وکنك شده‌اند

(یزد)

انجمن ایالتی برسیدکی بمصارف بولیکه برای مستحفظین راه
بحکومت داده شده ودر مسئلهٔ اجحاف مالیاتی که اهالی دهات متفرقه
به مأمورین مالیه نسبت داده اند خوب بافشاری کرده است —
یکدو دستهٔ کوچك سارقین در اواسط فوریه در راه نائین و کرمان
مکرراً دیده شده‌اند — درنائین واردکان تعدی واجحاف مأمورین
مالیه برای مردم اسباب زحمت کلی شده

(کرمانشاه)

حاجی رستم بیك سردستهٔ یکی از پارتیهای شهری که‌مدتی
در طهران توقیف‌بود گریخته وخودرا بکرمانشاه رسانیده وبامعین‌الرعایا
سردستهٔ پارتی دیگر که باهم ضد بودند ظاهراً ساخته
رئیس تازهٔ نظمیه برقوهٔ پلیس افزوده معذلك خورده‌دزدیهای
متعدد شده است

(کرمان)

سردار نصرت بایکهزار و پانصدنفر روز هیجدهم فوریه از
کرمان برای بم حرکت کرده که به اردوئی که برای اعادهٔ انتظام
امور بلوچستان بنا است دربم تشکیل شود که آنهم یکهزارو پانصدنفر
دیگر میشود ملحق شود — دربم تدارکات لازمهٔ اردو دیده‌خواهدشد

(شیراز)

وضع راهها در ورقه جداگانه راپورت شد . لیو طننت لنك
صاحب منصب کشتیهای همایونی ولیوطننت وارد صاحب‌منصب‌قشون
هندی که مرخص شده اند دربیست‌وششم ماه فوریه بسمت بوشهر
حرکت کرده اند

(نمره ۷۶)

مکتوب سرجرج‌بارکلی بسرادواردگری (واصلهٔ دهم آوریل)
ازطهران مورخهٔ بیست‌وسوم‌مارس ۱۹۱۱ — آقا — راجع‌بمکتوب من
مورخهٔ نهم مارس درخصوص پیشرفت اقدامات دولت ایران‌درانتظام
راه جنوب افتخار دارم عرض نمایم که باوجود اظهارات اکیدهٔ من
هنوز شنیده نشده که فرمانفرمای جدید فارس از کازرون رد شده
باشد وتوقف زیاد معظم‌له در آنجا بواسطهٔ نزاع که فیمابین دو نفر
از رؤسای دوطایفه برای تصرف احمدی که منزلی است درشمال
بوشهر بوده ظاهراً‌خان انکالی‌محلی‌را فیمابین احمدی وکازرون گرفته راه
عبور ومرور قوافل‌را مسدود ساخته وتصادفاً یکدسته عملجات ممیزین
سیم تلگراف در سه معرکه جنك واقع ولی خوش بختانه آسیبی به
آنها نرسیده وهنوز نشنیده‌ام که‌قوافل‌در آن قسمت‌راه‌عبور مینمایند یاخیر
راجع براه فیمابین شیراز واصفهان اگرچه غیر از آنچه در فوق در
مکتوب خودم بآن اشاره شده دیگر راپورت سرقتی بمن
نرسیده باوجود این کمان نمیکنم که تجار باز اطمینان حاصل کرده
باشند والبته حالاهم خیلی زود است که قبل از اینکه نظام السلطنه

بشیراز برسد ومجال پیدا کنند که راپورت بدهد بچه وسیله میتواند راههای جنوب‌را منظم نماید بفهمیم که دولت ایران چگونه شخصاً در انتظام راههای جنوب موفق خواهد شد — این امور بسته باین‌است که چگونه نظام‌السلطنه ضدیت مابین قوام‌الملك وصولة‌الدوله را بتواند اصلاح نماید ازقراریکه شنیده‌شده نظام السلطنه ایل‌عرب‌رابقوام سپرده و میخواهد راه شیراز وبوشهررا بصولة‌الدوله وراه شیراز و اصفهان را بقوام‌الملك بسپارد بنظرمیاید این ترتیب تدبیرخوبی است ضمناً وقت‌را از دست نداده بدولت ایران تأکید کرده‌ام که بنظام السلطنه حکم نماید که درورود بشیرازش عجله نماید — ووجوه لازمه‌را برای بکار بردن استعدادی را که مخصوصاً به او سپرده شده‌است به او برسانند — جنرال مالتا که در اصفهان بواسطهٔ نبودن سوار که همراهش باشند معطل شده بود روز یازدهم شهر جاری بعزم جنوب حرکت کرد (بارکلی)

(نمره ۷۷)

مکتوب سر جرج بکانن بسر ادوارد گری (واصله دردهم آوریل) از سنت‌پطرز بورغ مورخهٔ بیست‌وششم‌مارس ۱۹۱۱ آقا پس‌ازوصول مراسله جنابعالی مورخهٔ هیجدهم مارس بطور یاد داشت بوزارتخارجه اطلاع دادم که دولت ایران مبلغ یکصدو بیست هزار تومان بعنوان پیش قسط ثانوی از بانك شاهنشاهی تقاضا نموده ازاین مطلب چنین معلوم میشود که درضمن پروگرام سپهدار ذکر ترتیب قرض بعدی بوده وبانك شاهنشاهی هم برای دادن مبلغ یکصدو بیست هزارتومان

مزبور حاضر است وبسرجرج بارکلی دستور العمل رسیده که به دولت ایران اظهار نماید مبلغی از آن پول‌را بمصرف حقوق قشون ساخلوئی شیراز برسانند واینك افتخار دارم که راپورتاً عرض نمایم که جواب یاد داشت من ازوزارت خارجهٔ روس یاد داشتی رسیده که دولت روس مطالب یاد داشت مرا با تشکرات فایقه ضبط نموده (امضاء بکانن)

(نمره ۷۸)

تلگراف سرجرج‌بارکلی بسرادوارد گری (واصله یازدهم آوریل) از طهران مورخهٔ یازدهم آوریل ۱۹۱۱ —

امروز بمن خبر رسیده که فرمانفرمای فارس روزششم آوریل بشیراز وارد شده

(نمره ۷۹)

تلگراف سرجرج بارکلی به سرادوارد گری (واصله چهاردهم آوریل) از طهران مورخه چهاردهم آوریل ۱۹۱۱ —

(راجع بوضع جنوب)

افتخار دارم که در تعقیب تلگراف خودم مورخهٔ سوم آوریل راپورت بدهم که ظاهراً فرمانفرمای فارس در شیراز کابینه‌ئی بخرج داده وگفته‌است اگر دولت با او درست همراهی نماید یقین دارد که بزودی امور‌را منظم نماید ونیز بمستر ناکس اطمینان داده که بزودی اقدامات لازمه درتنبیه اشرار جزو خواهد نمود وبعلاوه در نظردارد که همینکه‌اطراف شیرازخوب منظم‌شود‌اردوئی بسرکردگی خودش برای سرکوبی طایفهٔ بویر احمدی تشکیل وکسیل نماید —

معهذا جنرال مالـــا ازاینکه در حین ورودش پول وقشون
واسلحه درشیراز حاضرنبوده بسیار مأیوس شده وآتیه‌را بد می بیند
وبکفیل قونسولگری گفته‌که اقدام به‌تشکیل ژاندارمری بدون اینکه پول
مخارج یکساله آن تماماً بشیراز فرستاده شود از بی‌مصرف هم بیمصرف
تراست لهذا دراین باب بوزیر امور خارجه راجع باین‌مسئله خاطرنشان
واورا متنبه وملامت کردم که چرا من ودولت مرا فهمـانیده است
که تاکنون مبلغ هشتاد هزار تومان بجهة مخارج ژاندارمری بشیراز
فرستاده شده درحالتیکه ثابت شد که این مسئله بی اصل وبی‌مأخذ
بوده معظم له درجواب گفت دراین مسئله سوء استفهامی واقع شده
ومرا اطمینان داد که بدون تأخیر وجه لازمه بشیراز فرستاده‌خواهد
شد مستر ناکس راپورت میـدهد عملیاتی که بنابود برضد کارج
بعمل آید موقوف ومتروك شده بتازگی در دوسمت شیراز دو سه‌قافله
شهررا زده اند وازقراریکه‌راپورت رسیده چهارصد نفر بویر احمدی
حاضر ومهیا بوده ومصمم فرود آمـدن براه بوشهر وشیراز برای
غارت قوافل هستند

(نمره ۸۰)

(تلگراف سرادواردگری بلاردکیلمارناك)

از وزارت خارجه مورخهٔ پانزدهم آوریل ۱۹۱۱

بدولت‌سوئد ابلاغ نمائید که نظرباینمسئله که هیچ علامت تخفیفی دربی نظمی
راههـای جنوب ایران مشهود نیست امیـد واریم مسئلهٔ استخـدام
صاحب منصبان سوئدی‌را زودتر فیصل نمائید ضمناً از دولت معظم له

سئوال نمایند که‌کاراستخدام بکجا انجامیده وخوب تشریح نمائید که ما
ابداً مخالفت ومغایرتی باستخدام صاحبمنصبـان سوئدی برای اعادهٔ
نظم نقاط مغشوش شده نداریم!

(نمرهٔ ۸۱)

تلگراف سرجرج‌بارکلی بسرادواردگری (واصله‌شانزدهم آوریل)

از طهران مورخهٔ شانزدهم آوریل ۱۹۱۱

مستر ناکس تلگرافاً اطلاع میدهد که نظـام‌السلطنه دیروز عصر
پسرهای قوم را توقیف نمود واین عمل در شیرازیهـا حالت و اثر
ترکیدن بمب را پیدا کرده ابداً از آنها حرکـتی نشده و گمان
اینکه اغتشاشی درشهر پیدا شود نمیرود پسر قوام الملك تمنای تحصن
در قونسولخانه دولت‌فخیمه نموده چون احتمال خطری‌دربارهٔ او نمیرفته
مستر ناکس خواهش اورا نپذیرفته مستر ناکس گمانش این است
که سایر منصوبین قوام هم تقاضای همین مطلب را خواهنـد نمود
بمستر ناکـس اطـلاع دادم که آنچه در این باب کرده صحیح
بوده — ودلیل ظاهری توقیف نصرالدوله این بوده که مشار الیه
ازگرفتن بعضی اشرار مضایقه نموده

(نمره ۸۲)

تلگرام سرجرج‌بارکلی‌بسر ادوارد گری (واصله هفدهم آوریل)

از طهران مورخهٔ هفدهم آوریل ۱۹۱۱

کفیل قونسولگری شیراز بمن اطلاع داده که گرفتاری پسرهای‌قوام
(که‌مفتخراً دیروز تلگرافاًراپورت دادم) تأثیرخوشی‌نموده سردار اسعد

باینکار فرنفرمای فارس ابداً راضی نیست ومسافرت فوری خودرا
باروپ که بزودی بایستی صورت بگیرد بتأخیر انداخته وبدولت ایران
اظهارات سخت بتقویت پسرهای قوام مینمایند.من بایشان تأکید نموده‌ام
که اقدامی که باعث سستی کار و سلب اقتدار نظام‌السلطنه بشود
نکنند ونیز خاطرنشان کرده‌ام که نظام‌السلطنه محتمل استعفا خواهد
کرد اگر دولت بااو همراهی ننماید واین کار موجب اغتشاش امور
فارس میشود

(نمرهٔ ۸۳)

تلگرام سرجرج بارکلی به سرادوارد گری (واصله هیجدهم آوریل)
از طهران مورخهٔ هیجدهم آوریل ۱۹۱۱
در تعقیب تلگرام دیروز من آنچه فهمیده میشود دولت ایران مصمم
است که بنظام‌السلطنه حکم رهائی پسرهای قوام را بدهد مشروط
براینکه از فارس بروند سردار اسعد باین ترتیب راضی شده

(نمرهٔ ۸۴)

تلگرام لارد کیلمارناك بسرادوارد گری (واصلهٔ هیجدهم آوریل)
از استاکهولم مورخهٔ هیجدهم آوریل ۱۹۱۱
راجع بصاحب منصبان سوئدی برای ژاندارمری ایران —
راجع بتلگرام جنابعالی مورخهٔ پانزدهم آوریل ازقراریکه از وزارت
خارجه خبر رسیده قرارداد صاحب منصبان سوئدی تمام شده منتظرند
امروز در پاریس صورت قرار داد نامه مزبور بوزیر مختار سوئد
برسد هرگاه وزیر مختار ایران مقیم پاریس که اختیارات تامه دارد این

مطلب‌را قبول نماید صاحب منصبان سوئدی بدون تأمل انتخاب‌میشوند
وبرای امضاء نمودن کنترانشان بپاریس میروند و بعد چند هفته
تدارك لازمهٔ خودرا می‌بینند من درتأکید بدولت سوئد برای عجله
دراین‌کار کوتاهی ننموده‌ام ودراین خصوص بوزیر مختارشان در
پاریس تعلیمات تلگرافی خواهند فرستاد

(نمره ۸۵)

تلگراف سرجرج بارکلی بسرادوارد گری (واصله بیستم آوریل)
از طهران مورخهٔ بیستم آوریل ۱۹۱۱ — راجع بامورشیراز
مستر تاکس از قرار ذیل تلگراف میکند
ازدحام زیادی من جمله پسرهای ملاهائی که پس ازقتل قوام بدست
قوامی‌ها کشته شده‌اند دیروز بعد ازظهر جمع شده و قتل فوری
آن دوبرادر را ازفرمانفرمای فارس خواستند معظم‌له در جواب به
آنها گفته که استنطاق آنها درروز بیستم آوریل خواهدبود وموافق
قانون بسزای عملشان کشته خواهند شد ازدحام مردم صمیمانه
فرمانفرمای فارس را تحسین وتشکر گفتند

(نمره ۸۶)

تلگراف سرجرج بارکلی به سرادوارد گری (واصله بیست و دوم آوریل)
از طهران مورخه بیست‌ودوم آوریل ۱۹۱۱— راجع بوضع شیراز
در تعقیب تلگرام من مورخهٔ بیستم آوریل مستر تاکس تاخیر افتادن
استنطاق پسران قوام را راپورت میدهد
وزیر امورخارجه بمن اطلاع داده که بنظام السلطنه حکم شده که

بسرهای قوام را بپای تخت بفرستند که دعاوی بر آنها در طهران رسیدگی و محاکمه شود

(نمرهٔ ۸۷)

تلگرام سرجرج بارکلی بسرادوارد گری (واصلهٔ بیست و پنجم آوریل)
از طهران مورخهٔ بیست و پنجم آوریل ۱۹۱۱
راجع بشیراز — رجوع بتلگرام من مورخهٔ بیست ودوم آوریل بفرمائید —
نظام السلطنه بمستر ناکس اطلاع داده که اگر دولت ایران او را برها کردن ویا بطهران فرستادن قوام الملك ونصر الدوله مجبور نماید بدون هیچ گونه سئوال وجواب از شیراز حرکت خواهد کرد و معظم الیه شرط میکنند که قوامی‌ها درشیراز رسماً استنطاق شوند وچنین مینماید که مصمم است که هرگاه در این مسئله با او موافقت نشود استعفا بدهد و من این مطلب را محرمانه بوزیر امور خارجه اطلاع داده ام

(نمرهٔ ۸۸)

تلگرام سرجرج بارکلی به سر ادوارد گری (واصله بیست و ششم آوریل)
از طهران مورخهٔ بیست‌وششم آوریل ۱۹۱۱
رجوع براههای جنوب رجوع بتلگرام من مورخهٔ چهاردهم آوریل بفرمائید
تلگرام ذیل ازمستر ناکس ازشیراز رسیده است —
از قرار معلوم فرمان فرمای فارس تأخیر تشکیل ژاندارمری را

عجالةً مناسب میداند ودرصدد است که از برای تنبیه ایلات متفرقه از قشون دولتی وقشقائی وهمراهان خودش دراین تابستان اردو ها تشکیل بدهد وعقیـده اش این است که بهر زودی که ژاندارمری تشکیل شود تاانوقت حاضر در همراهی با این اردو نخواهد شد
جنرال مالتا بعلاوه بمعظم الیه اظهار نموده که اردوی ششصد نفری که هشتاد هزار تومان خرج بردارد بکلی بی‌فایده است وبعقیدهٔ او چهار هزار نفر لازم است اگر چه فرمان فرمای فارس تخمین جنرال (مالتا) را اساساً درصورتیکه مقصود تشکیل یك قشون کافی دائمی باشد بخوبی تصدیق دارد ولی عقیده ندارد که دولت ایران تحمل چنین مخارج گزاف را بنماید —
بعلاوه احتیـاج به تدارك یك اردوئی بجهة تنبیه اشرار را بزودی لازم میداند گمانم این است که تصوّر واستدلالات نظام السلطنه قابل خیلی تحسین است وبا وجود لزوم تشکیل یك قوهٔ کافی برای انتظام راه ها عقیدهٔ من این است که هر گاه تشکیل ژاندارمری و اردوئی بجهت تنبیه اشرار باهم ممکن نبا شد اقدام فوری در تنبیه اشرار باید تقدم داشته باشد و از قراری که نظام السلطنه بمن حالی نموده ممکن است مستحفظین موجودهٔ راهرا با این مبلغ هشتاد هزار تومان مساعدت ونگهداری نمود اگر چه مایلم که حتی الامکان از مداخلهٔ درامور نظام السلطنه احتراز نمایم معهذا عرض میکنم که اگر مستر ناکس با تأخیر تشکیل جاندارمری که نظـام السلطنه پیشنهاد نموده بدون اعتراض موافقت نماید شاید نظام السلطنه چنین استنباط کند

که ما این تأخیررا تصویب کرده‌ایم لهذا عرض میکنم اگر مصلحت
بدانید بمستر تاکس دستور العمل بدهم که هرگاه احتمال میرود که
برفتار ما این طور مجمل به بندند که بنظام السلطنه بگوئیم که خود
او این مسئله را بادولت‌ایران که اعادهٔ انتظامات تامّهٔ راههای جنوب
را بدولت انگلیس متعهداست مذاکره ومرتب نماید —

(نمره ۸۹)

تلگرام سر ادواردگری بسرجرج بارکلی
ازوزارت خارجه مورخهٔ بیست‌وهفتم آوریل ۱۹۱۱ —
وضع راههای جنوب — رجوع بتلگرام خودتان مورخهٔ بیست و
ششم آوریل ۱۹۱۱ —
دستور العمل بقونسول را تصویب می نمایم — هرگاه دولت ایران
موافق صواب دید تازه نظام السلطنه تشکیل ژاندارمری را بعهدهٔ
تعویق بیندازد بنظر شما ما باید چه روّیه واقدام را اختیار نمائیم

(نمره ۹۰)

تلگرام‌سر جرج بارکلی بسر ادواردگری (واصله بیست‌وهفتم‌آوریل)
از طهران مورخهٔ بیست و هفتم آوریل ۱۹۱۱
سردار اسعد بمن ومدیر اداره لنچ در طهران اطلاع داده که بواسطهٔ
وضع کوهگیلوئیها دیگر خوانین بختیاری مسئولیت امنیت راه اصفهان
واهوازرا بعهده نخواهند گرفت مگر در مورد سرقتی که بختیاری‌ها
مرتکب شده باشند سردار اسعد اظهار داشته که این اقدام بواسطهٔ
مسلك ضدّ بختیاری که ایلات فارس کلیةً اتخاذ کرده ضرورت پیدا

کرده است چنانچه نظام السلطنه یکنفر از کسان صولة الدوله را حاکم
بهبهان که مرکز طایفهٔ کوهگیلویه نموده و آن شخص برای اینکه
اسباب زحمت بختیاری‌ها را فراهم آرد کوهگیلوئی‌ها را بزدن قوافل
ارض این راه تحریص و ترغیب مینماید و دست اندازی باین راه هم
برای کوهگیلوئی ها بسیار آسان است زیرا تامسافت بعیدی وصل
بشمال بهبهان است و نیز از قراری که سردار اسعد گفته اند بکار
بردن یك استعداد فوق العادهٔ بجهت حفظ امنیت این راه لازم است
اگر چنانچه تابحال معمول بوده حکومت بهبهان بابختیاری بود یا
اقلاً در تحت اقتدار دشمن نبود بختیاری ها اضطراب و اعتنائی
نداشتند مستر (ویل‌سن) بواسطهٔ این گونه اظهارات سردار اسعد
به‌مدیر ادارهٔ لنچ دراهواز تلگراف کرده مال التجاره حمل نمایند
تادستور العمل ازرؤسای اداره باو برسد و ضمناً بادارهٔ مرکزی
لنچ خبر داده — واین ردّ مسئولیت از طرف خوانین بختیاری که
اسباب مسدود کردن یکی دیگر ازشاهراههای عمدهٔ تجارت انگلیس
است خیلی جالب اهمیت میباشد مادامی که نتایج تحقیقات لازمه ظاهر
نشود رأی به اقدامی نمیدهم

(نمره ۹۱)

تلگرام‌سر جرج بارکلی بسرادواردگری (واصله دربیست وهشتم آوریل)
از طهران مورخهٔ بیست‌وهشتم آوریل ۱۹۱۱
اوقات سه جلسهٔ اخیر مجلس تماماً صرف مذاکرات پروگرام کابینه
راجع به‌مصارف قرضهٔ ازبانك شاهنشاهی وکنترات آن‌استقراض شده

الجزاء لا استوت عند الله حال الصالح والطالح والمحسن والمسيء ومن سوى بينهم لم يكن

... اعظها و

ما هو جواب له كان قايلاً قال فماذا قال سليمن لانه موضع مقتضى للسؤال اقتضاء ظاهراً

وهو اشتغال نبي الله بامر الدنيا حتى يفوت الصلوة عن وقتها وقيل انما ذبحها تقربا

پروگرام مزبور معرض سخت تنقیدات فرقهٔ مخالف شده ودرجلسهٔ
دوم چنین قرار شد که موکول بمداقهٔ آتیه باشد و کنترات قرضهٔ
مزبور دیروز اولین دفعه بود که قرائت شد مواد و شرایط آن نیز
مورد حملات شدید حزب مخالف گردید
وزیر مالیه پیشنهاد کرد که قرائت ثانی درهمان جلسه بشود پیش
نهاد ایشان پذیرفته نشد وجمعی از نمایندگان که خودرا هواخواه
وزراء میخواندند بامخالفین هم رأی شدند

(نمره ۹۲)

تلگرام سرجرج بارکلی بهسرادوارد گری (واصله‌دربیست‌ونهم آوریل)
از طهران مورخهٔ بیست نهم آوریل ۱۹۱۱
راههای جنوب — درجواب تلگرام جنابعالی مورخهٔ بیست وهفتم
آوریل — باکمال افتخار عرض میکنم که بارأی مستر تاکس که
میگوید هرگاه تشکیل ژاندارمری و اقدامات تنبیهیهٔ که نظام السلطنه
در نظر گرفته است توأماً ممکن نیست عملیات سرکوبی را مقدم
بدارند همراهم واما این جهة را نمیدانم جرا تدارک اردوی سرکوبی
باشروع به تشکیل ژاندارمری مختصری باید منافات داشته باشد و
چنین ارائه طریق که لااقل دولت ایران را ملزم به این مسئله نمود
بلاشک فعلاً اردوی ششصد نفری بی فایده است ولی شالوده بندی
معتبری خواهد بود که از آن بتدریج قوای کافی برای حفظ و
حراست راه بنا خواهد شد بشرط اینکه در اردوهای سرکوبی
نتایج مادی حاصل شود

مستر تاکس بمن اطلاع داده که درضمن صحبت بنظام‌السلطنه فهمانده
که انتظام راه با اردوی مرتبی مسئله ایست که دولت انگلیس آنرا
اهم مسائل میداند —
عقیدهٔ مستر تاکس براین است که تا مسئلهٔ قوامی ها بیك جائی
منتهی نشود دیگر در این خصوص مذاکره‌نشود من هم دراین رای
با او همراهم وباو دستورالعمل‌دادم که تاوقترا مقتضی‌نبینند دیگر
اظهاری ننماید —

(نمره ۹۳)

تلگرام سرجرج بارکلی بسرادواردگری (واصله دربیست‌ونهم آوریل)
ازطهران مورخهٔ بیست‌ونهم آوریل ۱۹۱۱ — راجع بشیراز —
راجع به تلگرام من مورخهٔ بیست و پنجم آوریل —
افتخار دارم راپورت بدهم که سردار اسعد بمن اطلاع داده که
بفرستادن قوام الملك و نصرالدوله باروپا راضی‌اند وبرحسب خواهش
وزیر امور خارجه به مستر تاکس دستور العمل داده ام که هرطور
است نظام السلطنه‌را هم وادارد که باین قرار داد موافقت نماید مستر
تاکس درجواب تلگرافات ذیل را مینماید که نظام السلطنه امروز
صبح در جواب صلاح اندیشی من اطلاع داده که بخوبی ملتفت است
که تأخیر درتسویهٔ این کار مضرّ مقام اوست و وضعیت اورا در
شیراز معظم الیه جداً مصمم است که تسلیم نشود و همین که بداند
نفوذ واقتدارش درزوال است استعفای دائمی از شغلش بدهد و می
گوید تجربیات سابقه اش باو یاد میدهد که هرگاه قوامی ها باروپ

تبعید شوند هیچ وسیلهٔ اطمینانی که دوباره از راه شمال بایران مراجعت ننمایند موجود نیست نظام السلطنه اظهار داشته علاوه بر ملاحظهٔ فوق اگر در مقابل اظهارات حکومت مرکزی در این موضوع تسلیم شود این مسئله در نظر اهالی فارس تعبیر بظفریت هواخواهان قوامی‌ها دربای تخت شده وامید کامیابی وپیشرفت حکومت اورا بکلی مرتفع خواهد کرد معظم الیه دولت انکلیس را بشهادت می‌طلبد که در اقدام واجراء تدابیر صحیحهٔ که در فارس لازم بوده حتی القوه فروگذار نکرده هر گاه پیشرفت ننماید دولت انکلیس اورا مورد ملامت قرارندهد صولة الدوله نهایت جهد وکوشش را نموده که فردا بازارهارا برای پروتست برضد تأخیر درکشتن قوام الملك ونصر الدوله به بندند ودیروز هم از طرف نمایندگان اعیان وتجار بنظام السلطنه همین قسم پروتست شده

(نمره ٩٤)

تلگرام سرجرج بارکلی بسرادواردگری (واصله بیست ونهم آوریل ۱۹۱۱)

از طهران مورخه بیست ونهم آوریل ۱۹۱۱

راجع به راه بختیاری ولنج — درتعقیب تلگرام من مورخهٔ بیست وهفتم آوریل ۱۹۱۱ —

افتخار دارم راپرت بدهم که سردار اسعد به مستر ویل سن مدیر ادارهٔ لنج در طهران اطلاع داده که تا آخر ماه مه احتمال نمیرود که طایفهٔ کوهگیلویه بتواند انتظام را مختل نماید نظر بآن اظهارات سردار اسعد مستر ویل سن قرار داده که عجالةً بطور موقتی قوافل

عبور نمایند — امیدوارم که دولت ایران ترتیبی که موجب رضایت سردار اسعد باشد وضمناً هم اقتدار فرمان فرمای فارس را تضعیف ننماید فراهم آرد

(نمره ٩٥)

تلگرام سر جرج بارکلی بسر ادوارد گری (واصله اول ماه مه)

از طهران مورخهٔ اول ماه مه ۱۹۱۱

راجع بشیراز مسئله قوامی‌ها بنظر نمی‌آید که نزدیك باصلاح باشد ازیك طرف پافشاری سردار اسعد وازطرف دیگر بواسطهٔ مقاومت وضدیت نظام السلطنه دولت ایران حیران وسرگردان است

(نمره ٩٦)

تلگرام سر ادواردگری بسرجرج بارکلی (واصله دوم ماه مه)

ازوزارت‌خارجه مورخهٔ دوم ماه مه ۱۹۱۱ —

راجع براههای جنوب — رجوع به تلگرام خودتان مورخهٔ بیست ونهم آوریل نمائید —

درصورتی که بااین نظر موافقم که عجالةً مذاکرات موقوف باشد به عقیدهٔ من هرگاه آثار وعلائمی از دولت ایران ظاهر شود که بخواهد تشکیل ژاندارمری را موقوف نماید باید او را بایفای تعهدات خود راجع باین‌مسئله‌وا داشت .

(نمرهٔ ٩٧)

تلگرام سرجرج بارکلی بسرادواردگری (واصلهٔ سوم ماه مه)

از طهران مورخهٔ سوم ماه مه ۱۹۱۱

رجوع بتلگرام من مورخهٔ بیست و هشتم آوریل بفرمائید —
دیروز مجلس استقراض بانك شاهنشاهی را با وجود مخالفت سخت
شصت و پنجنفر دمکرات تصویب نمود که تنخواه مزبور دربانك بماند
تا اینکه مجلس پروکرام کابینه را دربارهٔ کنترل و محل مصارف تنخواه
تصویب وامضاء نماید

(نمره ۹۸)

تلگرام سرادواردگری بسر جرج بارکلی

از وزارت خارجه چهارم ماه مه ۱۹۱۱ — راجع بتلگرام شما
مورخهٔ سوم ماه مه

درخصوص استقراض دولت ایران از بانك شاهنشاهی بشما دستور
العمل میدهم مگر اینکه مانع سختی مشاهده نمائی و الا بدولت ایران
تأکید و سخت گیری نمائید که از این وجه استقراضی مخارج
ژاندارمری منظوره را مقدم بدارد

(نمره ۹۹)

تلگرام سرجرج بارکلی بسرادوارد گری (واصله پنجم ماه مه)
از طهران مورخهٔ پنجم ماه مه ۱۹۱۱ — راجع بتلگرام من
مورخه اول ماه مه —

افتخار دارم راپورتاً عرض نمایم که وزیر امورخارجه امروز صبح
یك نفر از اجزاء مرا احضار کرده که بمن تأکید نماید که بمستر
تاکس دستور العمل بدهم که درخصوص امر قوامی ها نفوذ خود
را بنظام السلطنه بکار برد ونیز وزیر امور خارجه اظهار نموده که

بخوبی ملتفت است که من اقدام در این کار را میل ندارم لکن
چون مطلب خیلی مهم است امیدوار است که تغییر رای داده به
مستر تاکس دستور العمل بدهم که بنظام السلطنه فشار بیاورد که
موافق حکم طهران عمل نماید اگر چه دولت قبول کرده که قوام
الملك و نصرالدوله راکه تبعید مینماید تانظام السلطنه درفارس حاکم است
آنهارا به مراجعت ایران اجازت ندهد معهذا نظام السلطنه از این
دستور العمل که باو داده شده تجاهل میکند

وزیر امور خارجه اندیشه دارد که راپرتی که بطهران رسیده که
جان قوام الملك و نصرالدوله در خطراست مقرون بصحت است و
میگوید معین است که چنین واقعهٔ بختیاری را مجبور به تلافی وکشیدن
انتقام خواهد کرد ونتیجه‌اش استعفای رئیس الوزراء خواهد بود —
نیز ازقراری که وزیر امورخارجه بمن اطلاع داده بنظام السلطنه
اعلان داده شده که دولت میخواسته همه قسم از او تقویت کند
ولی اگر اوامر دولت‌را اطاعت نماید آن مسلك تغییر خواهد کرد
عزل نظام السلطنه که دراینجا اشاره شده نتیجه وخیمی خواهدداشت
بهرحال دستور العمل به مستر تاکس‌را مقرون بصواب دانستم که به
نظام السلطنه فشار بیاورد که وضع سلوك اودولت‌را دچار اشکالات
سخت نموده اگردولت حاضراست تابدرجهٔ که بتواند با او همراهی
نماید لیکن بواسطهٔ خوف ازانتقام کشی بختیاری نمیتواند کشتن قوام
الملك و نصرالدوله را تصویب نماید لهذا امیداست که از راه صواب
را پیش گرفته اوامر طهران را اطاعت کند

(نمره ۱۰۰)

تلگرام سرجرج بارکلی بسرادوارد گری (واصله ششم ماه مه)
از طهران مورخهٔ ششم ماه مه ۱۹۱۱
قونسول جنرال اعلیحضرتی از اصفهان راپرت میدهد که در آنجا بلوای سختی شده و من دولت ایران را مسئول وضامن مال و جان تبعهٔ انکلیس قرار داده ام

(نمره ۱۰۱)

تلگرام سرجرج بارکلی بسراد وارد گری (واصله هفتم ماه مه)
از طهران مورخهٔ هفتم ماه مهٔ ۱۹۱۱ — راجع بشیراز در تعقیب تلگرام من مورخهٔ پنجم ماه مه
افتخار دارم راپرتاً عرض نمایم که چون مستر تاکس اطلاع یافته که نظام السلطنه حاضر شده قوام الملك و نصرالدوله را باروپ بفرستد دوباره مذاکرهٔ با نظام السلطنه را دراین خصوص بتصویب من موقوف داشته —
تلگرافات کفیل قونسولگری از قرار ذیل است — نظام السلطنه بمن اطلاع داده که میخواسته قوام الملك ونصر الدوله را دیشب به بوشهر روانه نماید لکن چون آنها نمیتوانسته اند کاملاً محرمانه حرکت نمایند مجبور شده که انجام مقصود خودرا در فرستادن آنها بتعویق بیندازد معظم الیه مرا مطمئن نموده که امشب یا فردا قوام الملك ونصرالدوله حتماً ازشیراز حرکت خواهند کرد —
اگر چه فرمان فرمای فارس مسئولیت سلامت محبوسین را رد نموده

ولیکن ترتیب ووضع مسافرت آنها بنظر اطمینان بخش می‌آید نظام السلطنه ترتیب مسافرت آنهارا مفصلاً بمن حالی نموده از او پرسیدم آیا هیچ تأمینی دارد که صولة الدوله که حالا در راه اردو زده است محبوسین‌را احترام خواهد نمود یانه جواب نفی داده ولی گفت گمان ندارد صولة الدوله جرات نماید بآنها اذیتی وارد آورد فرمان فرمای فارس ازمن خواهش نمود که از جنابعالی استدعا نمایم که چند روزی قصد اورا مخفی بدارید

(نمره ۱۰۲)

تلگرام سرجرج بارکلی به سرادوارد گری (واصله هفتم ماه مه)
از طهران مورخه هفتم ماه مه ۱۹۱۱
راجع بوضع شیراز در تعقیب تلگرام من مورخه امروز مستر تاکس تلگراف میکنند که قوام الملك و نصر الدوله شب ششم ماه مه از شیراز حرکت کردند و پس‌ازطی مسافت سی‌میلی آنهارا کمین کرده نصر الدوله وناظرش‌را کشته اند تفصیل وچگونگی هنوز نرسیده

(نمرهٔ ۱۰۳)

مکتوب سرجرج بارکلی به سر ادوارد گری (واصله هشتم ماه مه)
از طهران مورخهٔ شانزدهم آوریل ۱۹۱۱
آقا مفتخراً در طی تلگرافات متفرقه نکات مهمه و پیشرفت اقدام دولت ایران را در اعادهٔ انتظام راه جنوب از تاریخ مکتوب خودم مورخهٔ بیست‌وسوم‌مارس که حاوی ورود جنرال مالتا ونظام السلطنه فرمان فرمای جدید فارس بود راپورت دادم —

درخصوص جنرال مالتا ازشنیدن اینکه از موفق نشدن به تشکیل ژاندارمری که مأموریت اوست بی‌نهایت مأیوس ودلتنک شده ویأس خود را بکفیل قونسولگری اظهار داشته ملول شدم چنین مینماید که باوجود اطمینانی که از طرف وزیرامور خارجه بمن داده شده بود که درمراسله مورخهٔ بیست وسوم ژانویه راپرت دادم که مبلغ هشتاد هزار تومان بجههٔ مصارف ژاندارمری بشیراز فرستاده شده جنرال‌مالتا دریافته است که پول هم برای او تهیه نشده و بوزیر داخله تلگراف نموده که تشکیل ژاندارمری تاوجه مصارف لازمه نرسد غیر ممکن است جوابی بمشار الیه رسیده که همین که با نظام السلطنه یك‌رأی بشوند که چه لازم است احکام فوری صادر خواهد شد —

جنرال مالتا دو مرتبه بی دربی حاکم را ملاقات نموده و معظم الیه گفته تمام مطالب موکول باین‌است که آیاپول تحصیل‌میشود یانه واز جنرال‌مالتا خواسته که پروگرامی بدهد که پس‌ازجرح وتعدیل لازمه بطهران‌فرستاده شودجنرال‌مالتانقشهٔ مطابق آن‌نقشهٔ که‌درصورتیکه‌مسئلهٔ نبودن آدم‌واسلحه را کنار بگذاریم قبل‌ازحرکتش درطهران داده‌بود داده ومشارالیه براین است که شروع به‌تشکیل ژاندارمری قبل‌ازانکه مطمئن‌بوصول‌وجه مخارج یك‌ساله بشود از بی‌مصرف بی‌مصرف تراست بوصول این خبر وزیر امور خارجه‌را برای اینکه من و بتوسط من دولت پادشاهی را به اشتباه انداخته بود که وجه بشیراز فرستاده شده ملامت کرده سخت اظهار کردم که تهیهٔ وجه مخارج فوراً لازم است فقط چیزی که معظم الیه توانست بگوید این بود که در این مسئله سوء

تفاهم واقع شده وبمن اطمینان داد که بهر زودی که ممکن شود وجه بشیراز فرستاده خواهد شد

راجع بفرمان فرمای جدید فارس کفیل قونسولگری شیراز در تلگراف مورخهٔ دهم آوریل راپرت میدهد که نظام السلطنه با کمال امیدواری اظهار داشته که بزودی این ایالت را منظم خواهد نمود ونیز معظم الیه نهایت عزم واستعداد را در نظم شهر بخرج داده و بمجرد اینکه راپرت سرقت قافلهٔ شهری درچند میلی شیراز بمعظم الیه رسید فوراً نصرالدوله را باسیصد نفر بتعاقب سارقین فرستاده خیلی ازاموال مسروقه را گرفته لکن سارقین فرار کردند از آن تاریخ فقط دوقافله شهری‌را درحوالی شیراز زده اند وتابدرجهٔ که اطلاع دارم اموال تبعهٔ انکلیس باآن قوافل نبوده —

قونسول جنرال دولت فخیمه ازاصفهان در اول ماه آوریل راپرت میدهد که عبور ومرور بین راه شیراز و اصفهان بکلی مسدود است — مقصود نظام السلطنه این است که اقدام فوری دراضمحلال وانهدام دسته های سارقین جزء نموده و بمجرد اینکه نظم وامنیت درحوالی شیراز برقرار شود اردوی قابلی بسرکردکی خودش برای مقابلی طایفهٔ قطاع‌الطریق بویر احمدی در ییلاق شان تشکیل وحرکت دهد —

ازقراری که راپرت رسیده چهارصد نفر ازاین غارت‌گران درحالت جنگجوئی ومصمم فرود آمدن درراه بوشهر وشیراز هستند — خان کمارج برؤسای محل خودش حکم داده که در کوه و دره‌ها

قراولی کرده قوافل را دردشت ارژن توقیف نمایند تا اینکه از آنجا بتوانند بسلامت وامنیت حرکت نمایند جنك وخصومتهائی راکه نظام السلطنه برضد خان مشارله باعث شده بود بواسطهٔ مقاومت سخت رشیدانهٔ او موقوف شد روی مسئله رضایت بخش است زیرا موافق راپرت قونسول‌دولت فخیمه مشارالیه همیشه درکمال اطاعت وانقیاد جهد وکوشش داشته که شعبهٔ راه خویش را منظم نماید معهذا مداخلهٔ درهمراهی او ننمودم زیراکه بنظرم بهترین پولتیك است که نظام السلطنه را در انجام مأموریت خویش باختیار خود واگذاریم وموقعی بدست او ندهیم که اگر ازعهده برنیاید ویا اینکه برای گریز ازمسئولیت استعفا بدهد هیچ یك از آنهارا نسبت به مداخلهٔ دولت مرکزی نتیجه ازاثرفشارات اکیده سفارت اعلیحضرتی انکلستان ندهد

(نمره ۱۰۴)

مکتوب سرجرج بارکلی بسرادواردگری (واصله هشتم ماه مه) از طهران مورخهٔ نوزدهم آوریل ۱۹۱۱

آقا — افتخار دارم خلاصه وقایع معمولی ماهیانه ایران را در مدت چهار هفتهٔ گذشته لفاً ارسال دارم .

(ملفوف نمرهٔ ۱۰۴)

خلاصهٔ وقایع ایران ازبیست و دویم ماه مارس الی نوزدهم ماه اوریل ۱۹۱۱ —

مجلس — در جلسهٔ بیست و هشتم ماه مارس یاد داشت دیگری از طرف نایب السلطنه که مخصوصاً راجع بعدم تشکیل وانتظام ادارات

دولتی ومراتب بیهوده‌گی کش‌مکش پارتی ها بود قرائت گردید — یاد داشت مزبور تاکید مینمود که باید در اصلاح ادارات با اولیاء امور تقویت تامه بعمل آید —

درجلسهٔ سی ام ماه مارس لایحه قانونی راجع بقوانین تعلیمات ابتدائی قرائت ومطرح مذاکره شد یکی ازنمایندکان علماء نجف بنا بربعضی دلایل مذهبی باآن لایحه مخالفت نمود ولی ثبات و استقامت رئیس جدید مجلس آن لایحه ازاینکه مطرود شود نجات داد —

دراول ماه آوریل بر حسب خواهش نایب السلطنه تلگرافی که از طرف علماء نجف بوالا حضرت شده بود درمجلس قرائت شد — پس از ادای تبریك ورود والا حضرت بدار الخلافه و جلوس بمقام نیابت سلطنت علماء رجوع باختلاف پلتیکی موجودهٔ درطهران نموده و امیدواری کلی خودشان را از اینکه نایب السلطنه بفراهم نمودن وسائل اتحاد که موجب بقاء مملکت است اظهار داشته بودند در همان جلسه کاغذی ازسردار اسعد که ازمجلس درخواست مرخصی سه‌ماهه برای رفتن باروپ جهة معالجهٔ چشم نموده بود قرائت گردید رأی گرفته و مرخصی داده شد —

رئیس الوزراء درآن جلسه حاضر بود ولی درمذاکرات مداخله ننمود هیئت رئیسه که میبایستی موافق قانون مقرره ازنو انتخاب شوند در چهارم آوریل قانوناً رأی گرفته شد نتیجهٔ ذیل حاصل گردید —

مؤتمن الملك باتفاق آراء مجدداً بریاست انتخاب گردید

مرتضی‌قلی خان — نایب رئیس اول

متین السلطنه — نایب رئیس دویم
میرزا ابراهیم خان — حاجی میرزا رضا خان — فهیم الملك — و
معاضد الملك — مجدداً بمنشی گری منتخب شدند باستثنـاء رئیس
که بیطرف است نایب رئیس ها ومنشی‌ها همه از حزب اکثریت
انتخاب شده اند درمجلسی که مرکب از هفتاد نفر وکیل است آنها
هریك تقریباً چهل رای داشتند —

در صورتی که نامزد شدکان حزب اقلیت هریك بین بیست الی سی
رأی داشتند —

درجلسهٔ ششم ماه آوریل رئیس مجلس درموقع جلوس بصندلی ریاست
وکلارا ازحسن اعتمادشان نسبت بمشارالیه تشکر کرده اظهار داشت
که مایل بوده مجدداً قبول ریاست را نماید زیرا یقین داشته که
مجلس مصمم است بقیهٔ پیش‌نهاد هارا قبل از انقضاء زمان مجلس که
هنوز شش ماه دیگر باقی است تصویب نماید

لایحه درخصوص تدارك گندم بجهت طهران مطرح گردید مقصود
ازاین لایحه جلوگیری ازاحتکار ملاکین عمده است سپس ازوزیر
داخله درخصوص تبعید یك نفر فدائی معروف مسمی به یار محمدخان
همدستی حزب اقلیت دمکرات استیضاح نمودند این قضیه‌محتمل بود
تولید مشاجره ومجادله پر حرارتی در میان پارتیها نماید لیکن
رئیس مجلس دنبالهٔ مذاکره ومجادله را قطع نمود —

در یازدهم آوریل شاهزاده امیر اعظم پسر امیر خان سردار —
جی‌سی ام‌جی (جی‌سی ام جی درجه‌یا لقبی است که دولت انگلستان میدهد)

بسمت معاونت وزارت جنك معرفی و از ایشان درخصوص اسلحه
وقورخانه که میکویند دولت خریده استیضاح خواستند مشارالیه اظهار
داشت که دولت هفتهزار قبضه تفنك روسی از قرار قبضهٔ چهارده
تومان وفشنك را از قرار دانهٔ دویست دینار خریده ولیکن عدد
فشنك را معین نکرد —

وزیر مالیه درپانزدهم شهر جاری از مجلس درخواست کرد که مسئله
قرضهٔ ازبانك شاهنشاهی را که کابینهٔ قبل پیش‌نهاد بمجلس کرده بود
درفهرست مطالب بنویسند که در هیجدهم آوریل مذاکره شود
درخواست وزیر مالیه پذیرفته شد لیکن باز در جلسهٔ هیجدهم به
روز بیستم تعویق افتاد

(ایالات وولایات)

(مازندران)

شاهزاده ظفر السلطنه بجای ظهیر الدوله حاکم شده و نسبتاً انتظامی
موجود است

(گیلان)

این‌ولایت تا یك درجه بنظر منظم می آید .

(مشهد)

قونسول جنرال دولت‌بهیهٔ انکلیس راپورت میدهد که سرقت های
متعدد درهمه‌اطراف واقع‌شده از همه طرف دزدهای ترتبی راهرا
اشغال نموده اند حتی اینکه اهالی دهات هم متدرجاً همدست و
ملحق بسارقین شده اند —

نایب حسین یاغی معروف باسیصد نفر سوار طبس را تصرف کرده

(اصفهان)

چند نفر بختیاری پست طهران را که درچهاردهم شهر جاری‌وارد اصفهان شد در کاشان زده تمام بسته های امانت بانضمام دارائی مسافرین را برده اند —

عبور ومرور درراه اصفهان و شیراز بواسطهٔ سارقین بکلی مسدود ولی شهر اصفهان مثل سابق آرام است —

حکمران اصفهان که ازعباس آقانام تبعه روس که هنوز در تحت استنطاق است تیر خورده بود بهبودی حاصل کرده .

(یزد)

بموجب راپرت واصله درماه مارس برضد پارسیان تحریك وهیجانی شده بیست وچهار نفر ازآنها فرار کرده در ویس قونسولگری پناهنده شده درآخر ماه مارس زمانی که نایب حسین طبس‌را گرفته راه بین یزد ومشهد بکلی مسدود شده —

ضیغم الدوله قشقائی بحکومت خود برقرار شده

(شیراز)

درششم آوریل نظام السلطنه بمحل حکومت وارد ودرپانزدهم قوام الملك وبرادرش نصرالدوله را حبس کرده — وضع ناگوار راه ها دروروقه جداکانه عرض شده

(کرمان)

از قرار خبری که در دوازدهم شهر جاری رسیده اردوئی که به بلوچستان فرستاده شده بود قلعه بامپوررا تصرف کرده و مصمم

است که بسرکوبی فهرج برود —

چنین می‌نماید که شاهزاده جلال الدوله فرمان فرمای کرمان آن ایالت را منظم نموده

(کرمان شاه)

ازقراریکه راپرت رسیده وضع شهر وقصبات خیلی بداست و اتصالا دزدی واقع میشود درشب بیست و چهارم مارس چند نفر دزد به قونسولخانه شاهنشاهی ریخته وپارهٔ اسباب‌را برده وشب بعد کوشیده اند که تفنك های مستحفظین قونسولخانه را ببرند تیر و تفنك فیما بین دزدان وسوار های هندی ردّو بدل شده دزدها موفق‌گردیده داخل یك قسمت عمارت شده پارهٔ لباس وپول مال سوارها را برده اند — اظهارات لازمه به حکومت مرکزی فرستاده شده بعضی هارا توقیف کرده اند —

(لرستان)

لطف علی‌خان امیر مفخم بختیاری حاکم لرستان شده درراه وعازم به محل حکومت است

(نمره ۱۰۵)

تلگرام سر جرج بارکلی بسر ادواردگری

از طهران مورخهٔ هشتم ماه مه ۱۹۱۱ — رجوع بتلگرام من مورخهٔ ششم مه بفرمائید

قونسول جنرال دولت فخیمه از اصفهان راپرت میدهد که شهر آرام تر ولی دکاکین هنوز بسته است

(نمره ۱۰۶)

تلگرام سرجرج بارکلی بسرادوارد گری

از طهران مورخهٔ هشتم ماه مه ۱۹۱۱ راجع بشیراز در تعقیب تلگرام من مورخهٔ هفتم ماه مه

دولت ایران می‌خواهد سردار اسعد را دراین کابینه وزیر داخله نماید

(نمره ۱۰۷)

تلگرام سرجرج بارکلی بسرادوارد گری

از طهران مورخهٔ هشتم مـاه مه ۱۹۱۱ راجع بشیراز

رجوع بتلگرام قبل امروز من بفرمائید مستر ناکس تلگراف کرده که قوام الملك صحیحاً بشیراز وارد و اینك در قونسولخانه متحصن است امروز صبح بکفیل قونسولگری حکم دادم هرگاه قوام الملك در معرض خطراست وحفظ جان خود را از قونسولخانه در خواست دارد او را پناه بدهد

(نمره ۱۰۸)

تلگرام سرجرج بارکلی به سرادوارد گری

از طهران مورخه نهم مـاه مه ۱۹۱۱ —

راجع بشیراز درتعقیب تلگراف من‌مورخهٔ هشتم مه تفصیل ذیل راجع بحملهٔ بقوام الملك و نصر الدوله از کفیل قونسولگری دولت فخیمه از شیراز رسیده تفصیل کشتن نصر الدوله که از مجاری متعدده صحت آن تصدیق شده ازقرار ذیل است معادل یك صد و پنجاه نفر سوار و غیره بانضمام شش نفر قشقائی تا هشت میلی قوام الملك

ونصرالدوله را همراهی نموده واز ان نقطه پنجاه نفر مستحفظ با آنها رفته پس از انکه سی میل مسافت پیمودند آن شش نفر قشقائی از آن ها سوا شده و بیك دستهٔ از قشقـائی که در عرض راه در کمین بودند ملحق شدند این اشخـاص از طـایفهٔ حاجی‌محمد کریم‌خان نمایندهٔ قشقائی درمجلس بوده‌اند وپسر مشار الیـه شاهد و اقعه بوده است قشقائی‌ها بفاصلهٔ چند زرعی نصرالدوله را تیر زده و یك نفر از همراهان اورا زخم‌زده وآنچه اثاثیه همراه داشته بغـارت بردند بمجرد شنیدن‌این غوغا مستحفظین بدون آنکه تیری خالی نمایند فرار کردند در آن اثنا قوام الملك که نصف میل جلو بود ملتفت شد که‌راه‌عقب مسدود است فرار کرده پس ازطی مسافتی از بیراهه خودرا بشیراز رسـانید و همینکه بخانه‌اش که جنب دروازه واقع است واردشد بنظام السلطنه اطلاع داد که عازم رفتن بقونسول‌خانه است و هرکاه از او بممـانعت و جلوگیری شود او و کسانش تادم آخر دفاع‌خواهند کرد وپس ازچند دقیقهٔ بالباس‌مبدل رفته وبسلامت وارد قونسول‌خانه گردید ومن بنظـام‌السلطنه رسماً اطلاع دادم اظهار داشتم که قوام الملك از قونسول‌خانه خارج نخواهد شد تازمانیکه تامین‌جانی مشارالیه که‌موجب رضایت دولت اعلیحضرتی انکلیس باشد تحصیل نمایم نظام السلطنه جواب داد که دویست نفر مسلح خانهٔ قوامیها را سنگر کرده و ممکن است که موجب اغتشاش بشوند بمعظم‌الیه اطلاع دادم که همینکه تامین کتبی بجهة مال وخانه و فامیل قوام الملك بدست آوردم مشارالیه بعیالش دستورالعمل‌خواهد

فرستاد که آن اشخاص‌راکه بموجب اطلاع من سی نفری هستندمتفرق نماید امروز بعدازظهر بازارها را بستند ومحتمل است که صولت یا نظام السلطنه بکوشند که اسباب انقلاب شهررا فراهم نمایندوضمناًهم رسماً بنظام السلطنه اظهار کردم که درصورتیکه باروپائیان خسارت و اذیتی وارد آید او مسئول خواهد بود فرداصبح‌هم اخطار سخت لفظی بمشارالیه خواهم فرستاد

(نمرهٔ ۱۰۹)

تلگرام سرجرج بارکلی به سر ادوارد گری (واصله نهم ماه مه)

از طهران مورخهٔ نهم ماه مه ۱۹۱۱

قونسول دولت‌فخیمه وضع کرمانشاه‌را اضطراب آمیز راپورت داده بعلاوه میگوید که خیلی از اعیان ازترس اغتشاش محتمله ازشهرخارج شده‌اند حکومت مرکزی بتازگی حاکم بیکاره را احضار نموده‌است استعفاء نایب الحکومه هم اعلام شده ـ بملاحظهٔ اوضاعی که مستر (مکدوال) راپرت داده بدولت ایران تأکید کردم که‌حاکم مقتدری بکرمانشاه بفرستد ـ

(نمره ۱۱۰)

تلگرام سرجرج بارکلی بسرادوارد گری (واصله دهم ماه مه)

ازطهران مورخهٔ دهم ماه مه ۱۹۱۱

رجوع بتلگرام من مورخهٔ سی‌و یکم ماه مارس بفرمائید ـ

وزیرمختار روس بمن اطلاع داده تحقیقات توامی (ازطرف نمایندگان ایران وروس) راجع بقتل وزیر مالیهٔ سابق در هفتهٔ قبل باختتام

رسیده وتقصیر معلوم گردیده که قتل عمدی بوده دو نفر قاتل را برای محاکمه بروسیه فرستاده‌اند یک‌نفر ازآنها همینکه از بحر خضر میگذشته اند خودرا تلف کرده

(نمره ۱۱۱)

تلگرام سرجرج بارکلی بسراد وارد گری (واصله دهم ماه مه)

از طهران مورخهٔ دهم ماه مه ۱۹۱۱

راجع بشیراز — مرحمت فرموده رجوع بتلگرام من مورخهٔ هشتم ماه مه بفرمائید — تلگرام ذیل ازمستر ناکس رسیده —

افتخار دارم راپورتاً عرض کنم که جلسات انجمن منعقد شده که بر ضدّ اینکه درقونسول‌خانه بقوام الملك پناه داده شده پروتست نمایند فرمان‌فرمای فارس برخی ازمقاصد مخالفانه انجمن‌را محرمانه بما اطلاع داده است ونیز فهمانیده که شاید بزودی مداخله فعلی لازم گردد ـ ولی بهردرجهٔ که معظم الیه باین اقدام که فقط وسیلهٔ حفاظت شخصی وی است مایل باشد باور نمی‌کنم چنین اقداماتی که باعث مداخله شود بنماید — چنانچه مصلحت بدانید بمعظم الیه اخطار نمایم که هرگاه اغتشاشاتی واقع شود که برای حفظ جان و مال اتباع خارجه مستلزم مداخله شود دولت فخیمه اورا شخصاً و مستقیماً مسئول خواهد شمرد — درجواب به مستر ناکس اخطار بنظام السلطنه را تصویب کرده و ضمناً بدولت ایران اظهار کردم که هرگاه در شیراز بقونسول خانهٔ دولت فخیمه خسارتی وارد آید دولت مشار الیها مسئول خواهد بود

(نمره ١١٢)

تلگرام سراد وارد گری بسرجرج بارکلی

از وزارت خارجه مورخهٔ دهم ماه مه ١٩١١ —

رجوع به تلگرام خودتان مورخهٔ دهم ماه مه راجع به شیراز بفرمائید —

دولت ایران وفرمان فرمای فارس هردورا باید اخطار نمود که هرگاه اقدام بی رویه وهتکی برضد قونسول خانهٔ دولت فخیمه بشود نتایج وخیمه خواهد داشت —

ما نمیتوانیم برخلاف عادت مقررهٔ درایران بست موقتی را بقوام الملك که تقریباً ازکشته شدن جان بدر برده مضایقه وازطرف دیگر هم آرزوی آنرا نداریم که اورا از مجازات عادلانه هر خیانت وتقصیری که اومرتکب آن باشد اورا بناه دهیم واما درصورتی می‌توانیم مشار الیه را تسلیم نمائیم که تأمین کامل حاصل کنیم که عادلانه و بی غرضانه استنطاق ویا از مملکت اخراج شودو آنهم موکول براینکه در آن ضمن جانش محفوظ باشد

(نمره ١١٣)

تلگرام سراد وارد گری بسرجرج بارکلی

ازوزارت‌خارجه مورخهٔ دهم ماه مه ١٩١١

ایا درشیراز استعداد کافی است که اروپائیان را در موقع مخاطره محافظت نمایند ؟ اینقسم که کفیل قونسولگری اوضاع را شرح داده محتمل است لازم شود که اقدامات مخصوص برای این مقصود

بنمائیم رای شما چیست

(نمره ١١٤)

تلگرام سرجرج بارکلی به سرادوارد گری (واصله دوازدهم ماه مه)

ازطهران مورخه دوازدهم ماه مه ١٩١١

راجع بشیراز — درجواب تلگرام جنابعالی مورخهٔ دهم ماه مه — افتخار دارم عرض کنم که مستر ناکس عجالةً زیاد کردن گارد قونسول‌خانه را تصویب نمیکند ومن هم دراین‌خصوص بااوهمراهم مشارالیه تصریح میدهد که هرگاه امری اتفاق بیفتد قبل ازاین‌خواهد بود که استعداد نتواند بشیراز برسد و یقین دارم که مستر ناکس هر یك از اروپائیان که در مخاطره باشند در قونسول خانه بناه خواهد داد —

(نمره ١١٥)

تلگرام سرجرج بارکلی بسرادواردگری (واصله سیزدهم ماه مه)

ازطهران مورخهٔ دوازدهم ماه مه ١٩١١

راجع بوضع شیراز — راجع بتلگرام من مورخهٔ هشتم ماه مه سردار اسعد بمن اطلاع داده که در این کابینه وزیر داخله نخواهد شد —

(نمره ١١٦)

تلگرام سرجرج بارکلی به سر ادوارد گری (واصله پانزدهم ماه مه)

ازطهران مورخهٔ پانزدهم ماه مه ٧٩١١

کنیگ استول وکیل کمپانی باروغ وول کم که از طهران باصفهان

میرفته دیروز در خفر حوالی اصفهان هرچه داشته برده و کتکش هم زده اند کیفیت‌را درمراسله بدولت ایران اطلاع دادم

(نمره ۱۱۷)

تلگرام سرجرج بارکلی به سرادوارد گری (واصلهٔ هفدهم ماه مه)

ازطهران مورخهٔ هفدهم ماه مه ۱۹۱۱

رجوع بتلگرام من مورخهٔ دهم ماه مه بفرمائید هیجان بر ضد قونسول خانه که ظاهرا قدری آرام گرفته بود امروز جان تازه گرفته اخبار ذیل ازکفیل قونسولگری رسیده

بازارها وادارات عمومی‌را امروز صبح بسته وعدهٔ زیادی از اهالی درتلگراف خانه ایرانی چادر زده اقامت نموده اند مقصود عمده ازاین اقدامات و نمایش‌ها این است که برضد حکم طهران که با حضار چهارنفر کسان نظام السلطنه و صولة الدوله بمرکز صادر شده پروتست نموده و بخواهند که قوام الملك را تسلیم نمایند —

اگرچه بعضی ازاعضاء محترم‌تر انجمن استعفا داده باوجود این نمایش مزبور روبازدیاد است رجاله شهررا اجرت وخوراك كافی میدهند ونسبت بمن اطاله لسان و فحاشی زیاد میکنند وهمچنین تهدیدات سخت مینمایند وپس ازافتضاح کاری های نمایش گذشته وپیش بینی اغتشاش سختی نمی‌کنم —

کارکن‌های صولة الدوله بیشتر ازپیش درکارند

(نمره ۱۱۸)

تلگرام سرجرج بارکلی به‌سرادوارد گری (واصله بیستم ماه مه)

ازطهران مورخهٔ بیستم ماه مه ۱۹۱۱

افتخار دارم راپورت بدهم که مواجب سه نفر صاحب منصب‌های سوئدی بجهة جاندارمری ودو نفر فرانسوی برای استخدام در وزارت داخله ومالیه درهیجدهم ماه مه درمجلس تصویب شد دولت فرانسه پی برده بدولت ایران گفته که دونفر فرانسوی که استخدام آنهارا تصویب کرده اند نباید بهیچ وزارت خانهٔ اتصال داشته باشند فقط بشغل معلمی مشغول باشند

(نمره ۱۱۹)

مکتوب سرجرج بارکلی بسراد وارد گری (واصله بیست و دوم ماه مه)

از طهران مورخهٔ هشتم ماه مه ۱۹۱۱

راجع به تلگرام دیروز من — دیشب بتوسط تلگرام فوری کفیل قونسولگری شیراز اطلاع یافته ام که ناظر نصر الدوله تیر نخورده فرار کرده ودرخانهٔ باغبان باشی نصر الدوله که یك نفر بلجیکی است ومن اورا برحسب خواهش وزیر مختار دولت بلجیك در موقع گرفتاری قوامی ها در تحت حمایت دولت انگلیس گرفته ام بناهنده شده — مسترناکس میگوید که ناظر مزبور درمخاطر بوده وشاید آن مخاطره بآن بلجیکی راجع گردد و سؤال میکنند که آیا سوار های قونسول خانه را بفرستند که ناظر را بقونسول خانه بیاورند ؟

تصویب مخاطرهٔ مجادله فیما بین سوارهای قونسول‌خانه و اهالی شهر را برای خاطر یك نفر آدمی که درتحت حمایت دولت انگلیس نیست

بنظرم صحیح نیامد لهذا بمستر ناکس جواب دادم نمیتوانم ارائه
طریق اورا تصویب نموده حکم بدهم لیکن اگر آن باغبان باجبکی
حمایت و حفاظت بخواهد اجازه دارد سوار های قونسولگری را
بفرستد که اورا بقونسولخانه ببرند ونیز بمستر ناکس دستور العمل
دادم که فرمان فرمای فارس را مسئول امنیت آن بلجیکی
قرار بدهد .

درجواب سئوال دیگر مستر ناکس مبنی براینکه بنا ظر نصرالدوله
و یا اهالی فامیل قوامی هرکاه در معرض مخاطره آجل باشند وپناه
بخواهند در قونسول خانه پناه بدهد یا نه — تلگراف کردم که هر
ایرانی را که مشارالیه بداند در معرض مخاطرهٔ آجل است و
بقونسولخانه واردشود وتحصن بخواهدپناه بدهد ولیکن نباید درهیچ
قضیهٔ سوارهای قونسول خانه‌را بکار ببرد که اشخاصی که در تحت
حمایت دولت انگلیس نیستند بقونسول مطالب فوق‌را مبادرت کرده
اطلاع دادم که درآتیه بدانم که طریق و قاعده که اظهار کرده ام که
برطبق آن مستحفظین قونسولگری‌را میتوان درچنین موارد بکاربرد
تصویب مینمائیدیاخیر ؟ (امضاء بارکلی)

(نمرهٔ ۱۲۰)

تلگراف سرادوارد گری بسر جرج بارکلی

از وزارت خارجه مورخه بیست و چهارم ماه مه ۱۹۱۱
شکایت دیگر از دارالتجاره های منچستر راجع بر عدم امنیت راه
های جنوب ایران رسیده حاکی است که وضع راهها در عوض اینکه

رو بامنیت وبهبودی برود بدرجهٔ تنزل کرده و خراب شده که تا
کنون اینطور نبوده هرکاه این اظهارات حقیقت دارد راپرت بدهید
که آیا بعقیده شما مامیتوانیم الحال اقداماتی را که دولت ایران کرده
بخوبی متفقانه بمعرض امتحان کذارده شده وبطور قطعی آن را بی
نتیجه وبی حاصل بدانیم آیا مانمیتوانیم حال در این مسئله اصرار نمائیم
که نقشه ماتنها وسیله نجات تجارت انکلیس و اعاده انتظام است

(نمرهٔ ۱۲۱)

تلگرام سرجرج بارکلی بسرادوارد گری

ازطهران مورخهٔ بیست وششم ماه مه ۱۹۱۱
رجوع بتلگرام من مورخهٔ پانزدهم ماه مه بفرمائید راپرت لخت
کردن کینگستن حالا بمن رسید — بسته مال سفارت را که باصفهان
میبرده باز وغارت کرده اند وبخود کینگستن هم نهایت بدرفتاری و
بی احترامی‌را نموده‌اند —

درصورتی که دولت ازعهدهٔ تنبیه اشرار و استرداد اشیاء مسروقه بر
نیاید عرض میکنم چنانچه مصلحت بدانید باضافه قیمت اشیاء مسروقه
مبلغ یکصد لیره بعنوان غرامت و مجازات شکستن مهر سفارت و بی
احترامی به تبعهٔ انکلیس طلب نمایم

(نمرهٔ ۱۲۲)

تلگرام سرجرج بارکلی بسرادوارد گری

ازوزارت خارجه مورخهٔ بیست وهفتم ماه مه ۱۹۱۱
راجع بتلگرام خودتان مورخهٔ بیست وششم ماه مه بکنید —

راجع باشیائی که ازکینگستن برده اند پیش‌نهاد شما را تصویب میکنم
لابد صد لیره بمستر کینگستن داده خواهد شد

(نمره ۱۲۳)

تلگرام سرجرج بارکلی بسر ادوارد گری

ازطهران مورخهٔ بیست وهشتم ماه مه ۱۹۱۱

راجع به راههای جنوب — در جواب تلگراف جناب عالی مورخهٔ
بیست وچهارم ماه مه —

افتخار دارم که ازوضع راههای جنوب راپرت بدهم —

(۱) امنیت راه کرمان و بندر عباس مشکوك است لیکن قوافل
عبور مینمایند

(۲) در راه کرمان و یزد امنیت موجود است و قوافل
عبور می نمایند

(۳) بختیاری ها پیش‌بینی میکنند که کوهگیلوئی ها در راه اهواز
واصفهان تاخت و تازی بکنند ولی ازراه فعلا امن است و دیگر
بختیاری‌ها برکوهگیلوئی‌ها اختیاری ندارند ومحتمل بی‌نظمی واغتشاش
دراین راه حادث شود زیراکه باوجود اظهارات وتأکیدات حکومت
مرکزی نظام السلطنه از تعیین یکی از دوستان بختیاری بحکومت
بهبهان که حکومت و جلوگیری کوهگیلوئی جزو و توام باآن است
امتناع می نماید —

(۴) راه قم واصفهان درجنوب کاشان نهایت ناامنی‌را دارد از ماه
فوریه گذشته چهار نفر ازتبعه دولت بهیه انگلیس را غارت کرده اند

(۵) راجع براه بوشهر و اصفهان (که کمان میکنم شکایات دار
التجارهٔ منچستر مخصوصاً راجع بآن راه است)

مأمورین قونسولخانه های بوشهر و شیرازازراپرت میدهد نسبت به
سال گذشته امنیت نهایت بهتر است لهذا میتوانم عرض کنم که
دارالتجارهای مزبور در اشتباه هستند مدتی است که راپرت هیچ
گونه سرقتی درراه شیراز وبوشهر نرسیده وازماه دسامبر گذشته تا
کنون سرقتی که مایهٔ تلف مال التجاره انگلیس باشد واقع نشده
خسارتی که همیشه بسیم تلگراف درموقع عبور ومرور ایلات وارد
می آمد امسال وارد نیامده بهرحال چنین می‌فهمم که قلت حمل ونقل
مال‌التجاره سبب شکایت تجار گردیده واز همین جهة است که عبور
قوافل کمتر شده —

کوهگیلوئی‌ها غارت های زیاد درشعبهٔ راه شیراز واصفهان درنزدیکی
قمشه نموده‌اند لیکن ازاول ماه آوریل تابحال سرقتی ازاموال انگلیس
واقع نشده و فعلاً مال التجاره بخوبی و آزادی در آن راه عبور
می نمایند .

نظربه‌این مسئله که این بهبودی بهیچوجه اززیادی تسلط دولت‌مرکزی
نبوده وبیشتر منوط بحسن نیت صولة الدوله بوده ما باز همچو کمان
میکنیم که امید واحتمال دوام آنرا خیلی ضعیف بدانیم بهرحال‌موقع
اصرار در قبولاندن نقشهٔ خودمان محققاً نرسیده من بایستی بمنتها
اکراه داشته باشم که اگر برفرض امور به نهایت بدتر ازحالا باشد
توصیه نمایم که برای قبولاندن نقشهٔ خودمان اصرار نمائیم —

وضع دولت ایران فعلاً بسیار متزلزل است و به نهایت مغشوش و پریشان‌تر خواهد شد اگر ما اورا دچار این تکلیف نمائیم — جسارتاً عرض میکنم که در آخرین استاتستیك گمرك که بطبع رسید آن هائیکه برای ده ماه گذشته تا بیست و یکم ماه ژانویه بوده از قرار صدی دوازده بر عایدات جنوب نسبت به سال گذشته افزوده شده کسر بوشهر از اضافهٔ عایدات بندر عباس و محمره بیش از جبران میشود عایدات بندر محمره شامل واردات کمپانی نفت ایران و انکلیس که از تأدیه حقوق گمرکی معاف است نمی باشد

(نمره ۱۲۴)

تلگرام سرجرج بارکلی بسرادوارد گری

از طهران مورخهٔ دوم ماه ژوئن ۱۹۱۱

وزیر مختار روس میگوید که شاهسون ها مجدداً در شورش هستند بتازکی حاکم اردبیل استعدادی فراهم کرد که آنها را خلع اسلحه نماید شکست خورده وبه اهر فرار کرده وازقرار مذکور شاهسون ها رو بطرف آن شهر میروند —

(نمره ۱۲۵)

تلگرام سرجرج بارکلی بسرادوارد گری

از طهران مورخهٔ پنجم ماه ژوئن ۱۹۱۱

مرحمت فرموده رجوع به تلگرام من مورخهٔ دویم ماه ژوئن بفرمائید ازقرار یکه قونسول دولت فخیمهٔ انکلیس را پرت میدهد وضع آذربایجان اضطراب انگیز است بعلاوه شکست خوردن

حاکم اردبیل یك تیره قراداغی قشونی هم که حاکم اهر برای تنبیه آنها فرستاده بود جلوگیری سخت نموده‌اند ازقرار معلوم مخبرالسلطنه هم قادر بفرستادن امداد برای مقابلی آن ایلات نیست مطالب ذیل جمله متمم تلگراف قونسول پادشاهی است —

نظر باضطرابیکه بعلت اوضاع اردبیل فعلا درتبریز غلبه دارد حضور قشون روس‌را من ودیگران خوشبختانه میدانیم

(نمره ۱۲۶)

مکتوب سرجرج بارکلی بسراد وارد گری

ازطهران مورخهٔ شانزدهم ماه مه ۱۹۱۱

آقا — راجع به تلگرافات من مورخهٔ بیست‌وهشتم ماه مه و سوم ماه آوریل راجع بمذاکرات مجلس درخصوص قرضهٔ پیش نهادی مبلغ یك ملیون ودویست وپنجاه هزار لیرهٔ را که دولت ایران توسط بانك شاهنشاهی در بازار لندن میخواهد تحصیل نماید افتخار دارم (ملفوف نمره یك) سواد آن کنترات را که وزیر مالیه و رئیس بانك درهشتم شهر جاری امضاء کرده اند لفاً ارسال دارم —

آن نقشهٔ که در آخر سال گذشته بتوسط کابینهٔ مستوفی الممالك به مجلس پیش نهاد شده بود به کمیسیون مالیهٔ مجلس راجع شد و از آنجا بیرون آمد که درجلسهٔ بیست و دوم ماه آوریل در مجلس عالی مطرح مذاکره شود —

ممتاز الدوله وزیر مالیهٔ کابینهٔ سپهدار ان لایحه را بعهده داشت — صنیع الدولهٔ مرحوم که درکابینهٔ سابق وزیر مالیه بود صورت مخارج

ونقشهٔ کنترل آن وجه را که درست به مصرف برسد ترتیب داده ـ ترجمهٔ آن طرح را (در ملفوف نمره دو) ارسال میدارم قابل ملاحظه است باینکه کمیسیون مالیهٔ مجلس مختصر تغییر درآن داده این‌طرح مینماید که لزوم کنترل‌را توسط مأمورین اروپائی کاملا درك کرده اند ودر آن دقت واهتمام کامل ترتیب داده شده که راه دزدی واتلاف مسدود گردد

درجلسهٔ بیست و دویم ماه آوریل اولاً نقشهٔ کنترل و مصرف آن قرضه مطرح مذاکره شد کابینهٔ حالیه صورت آن مخارج را برطبق مقتضیاتی که بعد از تهیه آن توسط مرحوم صنیع الدوله حادث شده تغییر داده به (ملفوف نمره سه) رجوع بفرمائید مذاکرهٔ در این خصوص در بیست وپنجم ماه آوریل مجدداً تجدید و تصویب شد دربیست وپنجم آوریل تجدید مذاکرات شده وتصویب گردید عوض نکه دربیشنهاد مصارف وکنترل مذاکرات شود دراصل خود لایحهٔ استقراض مذاکره شده بآن مادّه اضافه گردد که درصورت تصویب مسئله قرضه‌وجه آن دربانك شاهنشاهی سپرده شود تاانکه نقشهٔ مصرف وکنترل از مجلس بگذرد .

بنا براین لایحه استقراض دربیست وهفتم آوریل دفعهٔ اول ودر دویم مه دفعهٔ ثانی قرائت گردید وازطرف حرب دموکرات که ناطق عمدهٔ انها وحیدالملك بود باشدت تمام باآن مخالفت شد وکیل مزبور در کنه وبنه این مسئله بحث نموده تنقید کامل نمود ولی فصاحت کلام ومداومت او در مخالفت درمقابل طرفداران متحده دولت که بمجرد

درخواست رأی ازطرف رئیس مجلس خودرا ظاهر نمودند نتیجه نبخشید .   بالاخره لایحهٔ مذکوره دردویم مه باکثریت آراءتصویب گردیده کنترات آن شش روز بعد بامضاء رسید

بنا براین موقع امور فعلاً بقرار ذیل است : —

آنچه را بدولت ایران مربوط است وجه استقراض مذکور تا زمانی که مجلس پیش نهادات دولت‌را راجع بمصارف و کنترل آن تصویب ننموده بدست دولت نخواهد آمد .

قرار دادی که فیما بین بانك ودولت ایران در بیست وششم مه بعمل امده وبموجب آن قروض که دولت ببانك مدیون است تثبیت شده وفرع ازقرارصدی‌هفت برمبلغ ۳۲,۳۷٤۲۱٦۰۸۰ قران (یا ٦۱۰,۸۰۰لیرا ازقرار هر لیرهٔ ۵۳ قران) که مجموع قروض است که دولت تا بیستم ماه مه ۱۹۱۱ مدیون بوده بصدی پنج تخفیف داده میشود .

این را متذکر شد که برحسب خواهش فوری دولت ایران بانك شاهنشاهی درعرض چند ماه آخری ازبابت قرضه لیرای انکلیس به دولت ایران مساعده داد مبلغ آن باضافه فرع لغایت بیستم مه به ۳٤۳۹٦٦٦٦۰٦۵ قران (یااز قرار هر لیرا ۵۳ قران ٦٤,۹۰۰ لیرای انکلیس می‌شود) بدون رجوع بمجلس پرداخته خواهد شد خالص وجه قرضه ۱,۰۹۳,۷۵۰ میباشد وبانك مبلغ ٦۷۵,۷۰۰ لیرا از آن کسر نموده بقیهٔ آن که بدولت ایران خواهد رسید ٤۱۸,۰۰۰ . لیرا خواهد بود .

این را هم ممکن است علاوه نمایم که یك فقره بدهی دولت ایران در

لندن که مدتی ازموعد پرداخت آن گذشته ازبابت امتیاز لاتاری که ناصرالدین شاه مرحوم درسال ۱۸۸۹ داده است بانك بعهده خود گرفته وچون قرضهٔ مذکور از قرار صدی ۸۷۲ محسوب می شود برای پرداخت آن هم محلی باقی گذارده شده .

(امضاء) بارکلی

(ملفوف یك نمره ۱۲۶)

کنترات قرضهٔ که فیما بین دولت ایران وبانك شاهنشاهی ایران بسته شده این کنترات درتاریخ یوم هشتم ماه مه ۱۹۱۱ مابین دولت علیه ایران ازیك‌طرف وبانك شاهنشاهی ایران (که ازاین ببعد باسم بانك خطاب می‌شود) از طرف دیگر بسته شده

از آنجائی که دولت علیهٔ ایران مایل‌استقراض مبلغ ۱,۲۵۰,۰۰۰لیرای انگلیسی بوده وبانك قبول نموده که قرضهٔ مذکور را از قرار هر یکصد لیرا هشتادو هفت لیرا و ده شلینك‌بدهد

اکنون حاضرین شاهد واظهار می‌نمایند که موادّ ذیل مابین دولت علیهٔ ایران و بانك‌مقرر شده :—

(۱) بانك قرضهٔ مذکوررا از هر یکصد لیرای انگلیسی هشتادو هفت لیرا و ده شلینك بلاکم و کسر خواهد پرداخت

(۲) دولت علیهٔ ایران در لندن ۱۲۵۰۰ اسهام که هریك بمبلغ یکصد لیرا باشد صادر خواهد نمود و فرع سالیانه صدی پنج بر آن تعیین خواهد گردید و بشکل اسهام معمولی دولتی خواهد بود قرضهٔ مذکور بوسیلهٔ وجه استهلاکی سالیانه صدی نیم که از سال

۱۹۱۶ شروع شده وتامدتیکه بالغ بر پنجاه سال نباشد امتداد خواهد داشت بدون کم و کسر پرداخته خواهدشد هرسال درماه آوریل حواله داده میشود و در ۱۵ ماه مه متعاقب آن وجه آن بدون کم و کسر پرداخته خواهد شد و پس از آن تاریخ فرع بر آن اسهام تعلق نخواهد گرفت

(۳) دولت علیه کلیهٔ شرایط مندرجه اسهام‌مذکوره‌را درخصوص تادیهٔ وجه قرضه و فرع‌آن وغیره ملحوظ و معمول خواهدداشت

(٤) دولت ایران محق خواهند بود که قرضهٔ مذکور را درهر موقع پس از سال ۱۹۱۶ شش ماه قبل اطلاع داده و آن را بپردازد

(۵) دولت علیهٔ ایران برای پرداخت این قرضه و بطور اولین تحمیل که پس‌از تحمیلات سابقه که یك فقره ۱۵۷٤۱ لیرا ویك‌شلینك وده پنس سالیانه لغایت سه سال و دیگری مبلغ ۳۰۲۷۸ لیرا و ۱۲ شلینك و ۷ پنس سالیانه از سال ۱۹۱۳ الی سال ۱۹۲۸ باشد مخصوصاً تمام عایدات خالص گمرکی را از هر قبیل که دولت حاکیه یا در هر موقعی فیما بعد می تواند در تمام بنادر یا جاهای دیگر خلیج فارس که شامل بوشهر و بندر عباس و لنکه و محمره و اهواز باشد وصول نماید برای محل پرداخت قرضه تعیین می نماید و بموجب این قرارداد این وجوهاتیکه وصول شود بایستی ببانك پرداخته شده و دولت علیهٔ ایران بموجب این نوشته متعهد است که پس‌از وصول تمام این وجوهات گمرکی فوق الذکر را بدون کسر مگر آنچه

برای مصارف حقیقی اداره نمودن گمرکات بنادر مذکوره که قبل از تاریخ تأدیهٔ آنها بمصرف رسیده باشد ببانک بپردازد .

(۱) دولت علیهٔ ایران تعهد می‌نماید که تا مدتیکه این قرضه دوام دارد کلیهٔ وجوهاتیرا که ادارهٔ گمرك وصول می نماید درهمان بنادریکه وصول میشود هفته به هفته به بانك یا بشعبهٔ نزدیکترین آن برای پرداخت وجوهات مذکوره که سابقاً تحمیل شده و پرداخت قرضه رسانیده بانك در انتهاء هرماه صورت حساب آنچه وصول نموده بدولت ایران خواهد داد .

(۲) از این پولهائیکه بانك وصول میکنند وجه تحمیلات فوق‌الذکر و فرع و استهلاك قرضه را تادیه نموده آنچه اضافه بماند جزو طلب محسوب خواهد داشت

(۳) از این وجوهاتیکه بانك باین طریق وصول میکنند بانك تعهد می‌نماید که از جانب دولت علیهٔ ایران فرع نیم ساله را در لندن پرداخته بامورات راجع باستهلاك و وسایل پرداخت قرضه بدون آنکه مخارجی بر آن محسوب دارد رسیدگی و سرپرستی نماید

(٤) درصورتیکه عایدات سه‌ماههٔ گمرکی بنادر فوق الذکر ازمبلغیکه برای تحمیلات سابقه و پرداخت قرضه یا برای فرع یا استهلاك آن کمتر باشد دولت علیهٔ ایران می‌نماید که از منابع دیگر عایدات دولت جای این کم بودرا پر نماید و بعلاوه هرکاه‌عایداتیکه از این منابع بدست میاید از مبلغیکه درفوق مذکور شد کمتر باشد دولت ایران برحسب این ورقه برای این مقصود عایداتیکه ازبابت تلگراف وصول میشود

برای آن تعیین مینماید و این فقرهٔ دویم تحمیلات بر عایدات تلگرافی لغایت سال ۱۹۲۸ خواهد بود و پس از این موعد عایدات از تلگراف بحال خود از اد خواهد بود .

(٦) از وجوهات قرضهٔ بانك از طرف دولت علیهٔ ایران مجاز خواهد بود که بدهیهای موجوده دولت علیه را ببانك پرداخته و بقیه را در ظرف سه ماه بعد از امضای کنترات باختیار دولت وا کذارد .

(۷) تا زمانیکه قرضه دوام دارد یا تا مدت کمتری که بانك بخواهد بانك وکیل مطلق دولت ایران در انکلستان خواهد بود برای امورات راجع بقرضه و کلیهٔ امور راجع بآن ولی بهیچوجه سمت ضمانت نقدی نسبت بصاحبان اسهام نخواهد داشت .

(۸) اسهام قرضهٔ حالیه برای همیشه از تمام مالیاتهای ایران . باکسر بود معاف میباشد — فرع و اصل بنا بر این بهیچوجه در هیچ موقع یا در تحت هیچ اوضاع از طرف دولت ایران مورد کسر شدن واقع نخواهد گردید . (نسختین نوشته شد) .

در جنرال قونسولگری اعلیحضرتی میباشد

طهران ۸ مه ۱۹۱۱ ان باتریك کوان (کفیل ویس قونسولگری)

طهران ۱۵ مه ۱۹۱۱ اسمعیل ممتاز الدوله (وزیرمالیه) (مهر)

برای بانك شاهنشاهی (مهر بخط ایرانی)

ا او وود رئیس کل (تمبر)

(ملفوف دو مکتوب نمره ۱۲۶)

خلاصهٔ نقشهٔ صنیع الدوله از برای کنترل مصارف و قرضهٔ
پیشنهادی یك ملیون و دویست و پنجاه هزار لیرای انکلیسی توسط
بانك شاهنشاهی ایران در لندن

مادهٔ اول — قرضهٔ یك ملیون و دویست و پنجاه هزار لیرای
فوق در تحت نظارت کمیتهٔ کنترل که ذیلاً مذکور گردیده بمصارف
ذیل خواهد رسید (مادهٔ دو) : —

(۱) ۳،۳۹٦،٦۹۷ تومان از بابت پرداخت طلب بانك شاهنشاهی
ایران

(۲) ۱،٥٦۲،۸۰۰ تومان اعتبار برای مصارف ۱٥،٦۲۸ نفر
استعداد مسلح (موجب نقشهٔ علیحده) برای ساخلو بودن در
مراکز ذیل
فارستان و بنادر خلیج فارس اردبیل قراجداغ استراباد شاهرود
بروجرد و لرستان و عربستان .

(۳) ۳۰۰،۰۰۰ تومان اعتبار برای پرداخت قسط اول اسلحهٔ
که بموجب مادهٔ چهارم ذیل خریده شود

(٤) تتمه برای مصرف تشکیل ژاندارمری توسط صاحب منصبان
اروپائی که بموجب مادهٔ پنجم ذیل استخدام شوند

(مادهٔ دویم) — برای کنترل صرافی خرید نقره و خرید
اسلحه و تادیه اقساط آن و کنترل و نظارت مصارف که در مادهٔ
اول مذکور است یك کمیتهٔ مختلطه کنترل که شعب مختلفهٔ

ادارات دولتی در آن نمایندگی داشته باشند مرکب از هفت نفر
اروپائی در استخدام دولت ایران هستند و هفت نفر مامورین ایرانی
در تحت ریاست وزیر مالیه و نیابت ریاست مدیر گمرکات تشکیل
خواهد شد .

(ماده سوم) — کمیتهٔ کنترل چنانچه در مادهٔ دویم مقرر شده
نقشهٔ مفصل مصارف قشونی و خرید اسلحه (موجب مادهٔ اول
(۲) و (۳)) راتهیه نموده و وزیر مالیه آنرا برای تصویب
بمجلس پیشنهاد خواهد نمود

(مادهٔ چهارم) — برای انتخاب اسلحه و تعیین مبلغ قیمت و
مصارف آن و ترتیبات جزئی و کلی پرداخت آن یك کمیته مرکب
از سه نفر صاحب منصبان اروپائی و سه نفر صاحب منصبان
ایرانی در وزارت جنك منعقد گردیده و نقشهٔ آنرا آماده نموده
بکمیتهٔ کنترل عرضه خواهند داشت که آخر الامر بمجلس
پیش نهاد شود ۳۰۰،۰۰۰ تومان از بابت قسط اول این خرید
پرداخته شده اقساط دیگر از قرار سالیانه تعیین خواهد گردید .

(مادهٔ پنجم) — پس از ورود صاحب منصبان ژاندارمری یك
کمیته در تحت نظارت وزارت داخله در آنجا منعقد گردیده نقشهٔ
برای رفورم ژاندارمری طرح نموده توسط کمیته کنترل برای تصویب
بمجلس عرضه خواهد گردید و وجهی که در مادهٔ اول (چهارم)
قید شده بمصرف فوری این نقشه خواهد رسید

(ملفوف سه مکتوب نمرهٔ ١٢٦)

تغییراتیکه از طرف کابینهٔ حاضره پیشنهاد شده

ماده اول — (١) ٣،٣٩٦،٦٩٧ تومان در مقابل وجوهاتیکه بانك شاهنشاهی ایران طلبکار است پرداخته گردید

(٢) ٣٤١،٥١٠ از بابت مساعدهٔ که از بابت قرضه اخذ شده پرداخته شود .

مادهٔ دویم — ٥٠٠،٠٠٠ تومان برای حقوق عقب افتادهٔ قشون و ژاندارم و پلیس .

ماده سوم — ١٠٠،٠٠٠ تومان برای حقوق عقب افتادهٔ نمایندهگان ایران مقیم خارجه

ماده چهارم — ٢٢٠،٠٠٠ تومان برای خرید اسلحه که قسمتی از آن فعلا از مراکز عایهٔ قشونی قفقاز خریداری شده .

مادهٔ پنجم — ٢٠٠،٠٠٠ تومان برای ژاندارمری .

مادهٔ ششم ١،٢٤٣،٠٠٠ تومان برای حقوق امساله قشون .

(نمره ١٢٧)

مکتوب سرجرج بارکلی بسرادوارد گری (واصلهٔ ٦ ژون) .

طهران ١٨ مه ١٩١١ . — آقا رجوع بمراسلهٔ ١٦ ماه گذشته من در باب اقداماتیکه دولت ایران برای اعادهٔ نظم طرق جنوبی نموده افتخاراً راپرت میدهم که اقدام نظام السلطنه در مورد قوامیها که مظنون به تحریك بسرقتهای اخیر در حوالی شیراز بودند منتج بتمایل در اعادهٔ اطمینان اهالی و تجدید و استقرار تجارت آن

نقطه گردیده .

(مستر ناکس) کفیل قونسولگری در تاریخ سیزدهم مه راپرت میدهد که در را بوشهر الی شیراز فعلاً دارای کمال امنیت است و قوافل مثل علف چرانی بطور آزادی در ایاب و ذهاب می باشند یك سرقت جزئی در کارج و دیگری در نزدیکی دشت ارژن بوقوع رسیده از قرار معلوم نظام السلطنه دست خان کارج را که در مکتوب فوق الذکر خود ازاو اشاره نمودم آخر الامر از کار کوتاه کرده و او تهدید بسرقت نموده است اگر چه تا کنون سرقتی از او بظهور نرسیده .

(کلنل کاکس) نیز در باب همان راه راپرت میدهد که قوافل متعاقب ببوشهر ورود نموده ولی حیوان بار کمیاب و میزان کرایه گران است و از مردم حق راهداری گرفته میشود و لکن مامورین محلی کوشش دارند که این باج را یا مرفوع داشته یا تخفیفی درآن بدهند.

اما از بابت راه شیرازالی اصفهان تازکی اخبار سرقتی نرسیده ولی ایاب و ذهاب قوافل موقوف گردیده میزان کرایه خیلی گران است از قراریکه فهمیده ام یکی یا دو قافله تازکی بطرف شمال حرکت نموده اند قبایل کهکلوئی نزدیك قمشه مقداری گله و رمه رازده وطوایف بویر احمدی ها در حوالی یزد خاست همین طور غارت ها را معمول داشته اند

راه مابین طهران و اصفهان ناامن است و حمله را که بر مستر

کینگستن که از طرف کمپانی بوروز ولکم دوا فروش مسافرت مینمود و در تلگراف پانزدهم شهر جاری من از آن اشاره شده چهارم شخصی است که بواسطهٔ غفلت کاری مذموم مأمورین محلی در بر قراری مستحفظین در منازل اولیه از اصفهان باینطرف باین عقوبت گرفتار گردیده (امضاء) جرج بارکلی

(نمره ۱۲۸)

مکتوب سرجرج بارکلی بسرادوارد گری . — (واصله ۶ ژون) طهران ۱۸ مه ۱۹۱۱ — آقا افتخاراً راپرت خلاصهٔ وقایع چهار هفتهٔ اخیر ایران را لفاً انفاد میدارم (امضاء) جرج بارکلی

(ملفوف نمره ۱۲۸)

خلاصهٔ وقایع چهار هفتهٔ اخیر لغایت ۱۸ مه ۱۹۱۱

مامورین مالیهٔ امریکائی . — طهران مستر دبلیو مرگان شوستر خزانه دار کل مستر چار لرای مکاسکی مفتش مالیات ایالات و مستر بروس جی ویکی مفتش کل مالیات در دوازدهم مه از امریکا بطهران ورود نمودند ومستر اف سی کرز ومستر اردبلیوهلز هنوز در راه هستند

کابینه وزراء — مستشار الدوله وزیر داخله در اوایل مه از شغل خود استعفاء کرده وسمت مزبور بسردار اسعد اعطاء شده لکن از قبول آن امتناع ورزید از آنوقت تاکنون مستشار الدوله دو مرتبه شغل خود را باز گرفته است سپهدار نسبت اشکالات امور فارس وعلایل دیگر تهدید باستعفای از صدارت نمود ولی او را وا

دار بحفظ مقام خود نمودند

قرضه ازبانک شاهنشاهی . — نقشهٔ قرضه در بیست و دویم آوریل بمجلس عرضه گردیده دسته مخالف بحث شدیدی در آن نمودند ولایحهٔ قرضه از طرف اکثریت طرفداران کابینه در تاریخ دویم مه تصویب گردیده وکنترات آن در ششم مه بامضاء رسید شرح آن بموجب مکتوب علیحده است

انتخابات — بموجب قانون اساسی ایران در عوض وکلائی که جایشان بیک علتی خالی باشد وکلاء جدید باکثریت آراء نمایندگان مجلس انتخاب خواهند شد سر دسته حزب مخالف اظهار داشت که این طریقه مناسب نخواهد بود چرا که درهر موقعی که مجلس برای جای خالی اعضاء انتخابات بعمل آرد حزبی که در مجلس اکثریت با آنها است آن اکثریت را تزئید خواهند نمود

درهفتم مه هفت وکیل از طرف مجلس انتخاب گردید

ولیعهد — در ۱۸ مه سفیر اعلیحضرتی بحضور شاه ونایب السلطنه مشرف گردیده مراسلهٔ اعلیحضرت پادشاهی را درخصوص شناختن محمد حسن میرزا برادر کوچك شاه را بولیعهدی تقدیم نمود

مجلس — در چندین جلسه نقشه قرضه و طرح مصارف و نظارت دولت مطرح مذاکره گردید اکثر وزرای کابینه در موقع مذاکره اینمسئله حضور داشتند مخالفت حزب دموکرات بی اندازه اسباب تشویش آنها گردید اکثریت نمایندگان مجلس از کابینه حمایت نمودند درجلسه بیست وهفتم آوریل وزیر مالیه پیشنهاد کرد که چون

مسئله قرضه نهایت اهمیت ولزوم را دارد باید درهمان روز دفعهٔ اول
ودویم قرائت کردد دراین مسئله قدری اشکال درمیان بود و وقتیکه
رئیس اخذ رأی مینمود معلوم کردید که پیشنهاد مذکور رد شد
وجون اینمسئله چندان قابل اهمیت نبود اعتنائی بآن نشد . قرائت
دفعه ثانی آن بتعویق انداخته شد

(تبریز)

قونسول اعلیحضرتی در تاریخ دهم مه تلکرافاً راپرت میدهد.
که سالار الدوله برادر شاه مخلوع ازسر حد عبور نموده بعنوان
اینکه عثمانیان وعدهٔ همراهی باو داده اند مشغول بهیجان آوردن
اکراد میباشد ولی تاکنون تلاش او چندان موفقیت حاصل نموده
فرمانفرمای آنجا مکتوب دوستانه باو نوشته واو را بآمدن تبریز
دعوت وباو خاطر نشان نموده که درهر کونه دعاوی که از دولت
ایران داشته باشد باو همراهی واز خطراتی که حرکات و اعمال
حالیهٔ او برایش دارد اورا متنبه نموده است .

(رشت)

ظفر السلطنه حاکم استراباد در اواسط مارس با سیصد نفر
پیاده نظام ودو عراده توپ برؤسای نارنج باغ که طرفدار دولت
میباشند ملحق کردیده

جنك غیر منظمی بوقوع رسید در این اثناء نایب السلطنه
تلکرافاً به ظفر السلطنه دستور العمل داد که چون یاغیان مصمم
تسلیم شده اند قشون خود را مسترد دارد

در ۲۶ مارس امیر مکرم و اسمعیل خان در ساری بظفر السلطنه
تسلیم کردیده متعهد پرداخت مالیات عقب افتاده شدند پس از آن
ایالت مازندران بانها سپرده شد از آنوقت تا کنون ظفر السلطنه به
حکومت آنجا مقرر است .

علاء الملك بحکومت کیلان انتخاب کردیده تقریباً با دویست سوار
در اواسط ماه آوریل از طهران وارد و بطرف طالش برای
وصول مالیات سنوات کذشته حرکت نمود این اقدام باعث اغتشاش
شده و در آن اغتشاش هفت سرباز و هفت دهقان از قرار رابورت
واصله مقتول کردیده .

(مشهد)

در ۱۹ آوریل بواسطهٔ مالیات نواقل قدری اغتشاش بظهور
رسیده سه نفر که یك نفر هم پلیس جزو آنها بوده مقتول کردیده
ولی در ثانی اعادهٔ نظم شده مالیات مذکور اخذ شد از قرار مذکور
فرمانفرما شخصی بی عرضه بوده و احساسات عامه بر ضد او در
تزاید است نایب حسین در اواخر ماه آوریل در حلوان شمال
غربی طبس بوده بر علیه او اقدامی نشده محمد علی نایب او امیران
را که در شمال طبس است قبضه نموده در آنجا مشغول جمع آوری
آذوقه است از قرار رابورت واصله دو یا سه دسته سارقین در
بلوك تربت بوده اند .

(سیستان)

سیلابهای ابتدائی سیستان در اواخر مارس اسباب اضطراب

خیال عموم گردیده رودخانهٔ املموند از یك ماه باینطرف سیلابی شده و خوف از آن میرفت که در صورتیکه سیلاب معمولی بهار باین حملهٔ موجوده آب اضافه گردد و خسارت زیاد به محصول و ابنیه وارد خواهد آمد .

اوضاع سیستان و قائن در ماه آوریل بطور دلخواه نبود بواسطه نقار خانوادگی فیما بین شوکت الملك و حشمة الملك حدود جنوبی و غربی قائنات بسیار مغشوش بوده و با وجود آنکه ترتیب صلح بطور موقت داده شده غارتگران چون از عدم مجازات و تنبیه مطمئن بودند جسور گردیده شرارت خود را بعمل آوردند در شمال و مشرق قائنات نیز سرقتهای بزرك در شاه جاده‌ها به وقوع رسیده تقریباً تمام خطوط شاید باستثنای راه کوه ملك سیاه سیستان به بیرجند نا امن بوده .

(بیرجنـد)

در ۱۶ آوریل یکدسته خسفی ها در غیاب موقتی مستر هوسن در ویس قونسولگری اعلیحضرت بناهنده شده مستر هوسن در مراجعت آنها را وادار بتفرقه نمود مقصود ایشان آن بود که از ضعف شوکت الملك در سرکوبی غارت چیان بلوچ برو تست نموده و هرگاه مستر هوسن بموقع نرسیده بود بواسطهٔ آنکه بلیس بر خسفی ها شلیك نموده بود یقیناً اغتشاش سختی بوقوع میرسید .

(اصفهـان)

در ٦ مه اغتشاش سختی ظاهراً بواسطهٔ گرانی قیمت نان

بوقوع رسید دستهٔ از نسوان بادارات بلدیه ریخته رئیس بلدیه با آنها فحاشی نموده و ازدهام او را تعاقب و مقتولش نموده جسد او را در میدان شاه آویزان نمودند سپس چندین ادارات حکومتی را غارت نموده عدهٔ محبوسین را مستخلص نموده همینکه ازدهام بنزدیکی ادارهٔ عدلیه رسیدند حکمران فرمان شلیك داده جمعیت موقتاً عقب نشستند در تمام شب صدای شلیك بلند بود در روز هفتم بازارها بسته شده ولی نان فراوان بود مردم خواستند ادارهٔ تلفون را که تازه تاسیس شده خراب نمایند ولی از آنها جلوگیری شده دسته های کوچك بلیس و سرباز در کوچه ها گردش مینمودند در جلفا هم بعضی از گبرها که باحتکار غله متهم بودند در محلهٔ یهودیها بناه برده باینواسطه خوف عموم را گرفته بود بازارها تا دهم مسدود بود ولی از آنوقت تا کنون خبری نیست از قرار معلوم این هیجان در واقع توسط علمای مستبد طرح ریزی شده بود در چهاردهم مه سردار اشجع بختیاری بحکومت تعیین گردید

اوضاع طرق عموماً در نصفه اواخر آوریل خوب بود بست شیراز میرسید ولی قوافل ایاب و ذهاب نمیکردند میزان کرایه قاطر خیلی گران بود .

در چهاردهم سارقین بمستر کینگستن وابسته بکمپانی بوروزولکم در خفر که در پنجاه میلی جنوب شرقی کاشان است در حالیکه بطرف اصفهان میامده زده آنچه همراه داشته برده و خودش را هم

کتک زده اند .

(یزد)

میانه حاکم با انجمن محلی خوب نیست و علیهذا از انجمن کاری از پیش نمیرود اجحافات نایب الحکومه تولید احساسات عموم را بر ضد او نموده طرق تماماً برای عبور و مرور امن بوده و فقط سرقتی که راپرت داده شد در یازدهم آوریل در راه کرمان نزدیک شمش بوقوع رسیده سارقین توتا کی و چهار راهی بیست و پنجنفر شتر و بیست و چهار بار را بسرقت برده اند عدهٔ از مستحفظین راه بتعاقب دزدان رفته و بیست و سه نفر شتر و سیزده بار را مسترد نمودند .

(کرمان)

قشونیکه در تحت امر سردار نصرت برای سرکوبی اشرار اعزام گردیده بود در اوایل آوریل قلعهٔ بمپور را بتصرف آورده قبل از آنکه بطرف قلعهٔ فهراج که در تصرف برادر بهرام خان بود حرکت کند منتظر ورود قشون امدادی بود .

حکومت رئیس نظمیه را بواسطهٔ آنکه شخصی وزیر عدلیه فرار کرده و در طویله او پناهنده شده بود جبراً خارج نموده معزول کرد .

(کرمانشاه)

دولت مرکزی شخصی یار محمد نامرا که یکی از مشروطیین عمده است در ماه آوریل تحت الحفظ به کرمانشاه فرستاد و در

دیز آباد خود را مستخلص و فراراً در یازدهم ماه بکرمانشاه وارد شده روز بعد بانجمن محلی آمده اظهار میل باطاعت آن هیئت یا مجلس ملی نموده اظهار داشت که بخواهش شخص نایب السلطنه از طهران حرکت نموده ولی چون او را تحت الحفظ فرستاده‌اند از دست مستحفظین فرار نموده سرکردهٔ قزاق تلگرافی از سپهدار که حکم نموده بود یار محمد را دستگیر نمایند آورده برئیس مجلس ارائه نمود رئیس مجلس چون دستگیری او را باعث اغتشاش میدانست این کار را صلاح ندانست سپس یکی از همراهان یار محمد را بانجمن آمده خبر داد که جماعتی از سربازان دور انجمن را محاصره نموده ولی یار محمد با رولور بآنها شلیک نموده از هم متفرق شدند و خود یار محمد با عده که با او همراهی و همدردی داشتند بخانهٔ خود رفت از قرار اظهار مستر مکدول عامهٔ مردم هوادار یار محمد میباشند و کسیکه با او دشمن است معین الرعایا یا سرکردهٔ یکدستهٔ مخالف یاغی‌است که یک دستهٔ صد نفری مستحفظ مسلح برای خود دارد .

معین‌الرعایا در غره مه هنگامی که معین الرعایا از بازار می آمد بضرب گلوله مقتول کرده مشغول ترتیب تلگرافی بوده که بطهران فرستاده اخراج یار محمد را از کرمانشاه در خواست نماید بازارها بسته بود باآنکه یارمحمدخان با استعدادی آمده سعی نموده مردم‌را مطمئن سازد موفق نگردید قاتل حقیقی او معلوم نیست کی بوده از آنوقت تا کنون آرامی برقرار است دو نفر از محرکین عمدهٔ اغتشاشات کلبی و عسکر سلیم که نظام السلطنه بطهران فرستاده بود مستخلص

گردیده در حال مراجعت بکرمانشاه می باشند بمحتمل ورود آنها باعث اغتشاش گردد صمصام السلطنه بختیاری بعوض رکن الدوله بحکومت تعیین گردیده است .

(همـدان)

اوضاع امور در ماه آوریل بر وفق دلخواه نبود عباس خان چناری با خوانین شهرابی نزاع کرده علیهـذا ناحیهٔ اسد آباد مغشوش بود .

(شیراز)

نظام السلطنه بمجرد ورود بشیراز درششم آوریل برای خلع اسلحه از عموم اهالی شیراز احکام صادر نموده و غدغن کرد هیچ کس پس از ساعت ۹ بعد ازظهر درکوچها دیده نشود همراهـان فرمانفرما که ازاکراد والوار کرمانشاه بودند این احـکام را بطـور سخت اجرا داشتند

در پانزدهم آوریل فرمانفرما قوام الملك وبرادرش نصرالدوله را ظاهراً بعلت آنکه نصرالدوله در موقعی که بسر کردکی استعدادی که ازشیراز برای دستگیری بعضی راه زنان فرستاده شده بود کوتاهی نموده دستگیر نمود پسر کوچك قوام الملك از قونسولکری اعلیحضرتی استدعای تحصن نمود ولی چون خطری برای او ظاهراً متصور نمی شد استدعای او قبول نشد در هجدهم آوریل دسته اجتماع نموده از حکومت درخواست نمودند که دونفر حبسی مذکور را بطور اختصار وبدون محاکمه بقتل رسانند نظام السلطنه وعده داد

که آنها را پس ازیك یادو روز محاکمه نماید و اظهار داشت که محکوم بقتل خواهند گردید بنا براصرار سردار اسعد محاکمه اینها بعمل نیامد ودولت ازقبول آن امتناع ورزیده وبنظام السلطنه امر نمود که آنها را تبعید نماید .

در ابتداء مقصود دولت این بود که آنها را بطهران یا یکی از ایالات دور دست ایران بفرستد ولی چون نظام السلطنه جداً با این طریق مخالف بود دولت ایران برای او احکام فرستاد که آنها را باروپا حرکت بدهد کفیل قونسولگری برحسب اوامر سفارت اعلیحضرتی نظام السلطنه را وادار بموافقت با این ترتیبات نمود در ابتداء نظام السلطنه جداً امتناع ورزیده اصرار داشت براینکه قوامیـان پس از اندك مدتی بایران مراجعت خواهنـد نمود ولی آخر الامر بقبول آن تن در داده قوامیان باتفاق صد و پنجاه نفر که نظام السلطنه معین نموده بود تحت الحفظ از شیراز بطرف بوشهر حرکت نمودند ـ همینکه بمسافت سی میل از شیراز دور شدند به یك محلی که صولت الدوله با استعـداد زیادی چادر زده و خود را پنهان نموده بودند برخورده نصر الدوله بضرب گلوله مقتول گردید قوام الملك فرار نموده تاسی و شش ساعت از او خبری نشد تا آنکه از قونسولگری اعلیحضرتی درخواست اجازه تحصن نموده چون برای او خطر متصور بود استدعای او قبـول گردید فعلاً در قونسولگری است وخوف آن است که درحرکت دادن او ازشیراز بطور سالم قدری امکان داشته باشد ـ

نظام السلطنه در اظهارات مردم برعلیه پناه دادن قوام الملك
همراهی داشته اصرار دارد براینکه او را بایستی بلا تأخیر از شیراز
خارج نمایند ـ کفیل قونسولگری انکلیس در جواب او گفته است
که تا وقتیکه نظام السلطنه نتواند از هیجان برضد قونسولگری
جنانچه دهد بطور واضح غیر ممکن خواهد بود هرگونه وثیقه
که از طرف او در راه تقمین و تأمین خروج قوام الملك داده شود
مکفی تصور شود کفیل قونسولگری بنا بخواهش صولت الدوله در
سیزدهم مه از او ملاقاتی نموده پس از قدری صحبت در باب قضیهٔ
اخیره صولة الدوله شرحی درباب دوستی کامل خود بادولت اعلیحضرتی
وخدمات بیطرفانه اش در برقراری نظم وامنیت راه بوشهر بیان
نمود مستر ناکس درجواب گفت که دولت اعلیحضرتی مساعی اورا
در برقراری نظم طرق جنوب و تأمین امنیت خط تلکراف
در موقع مهاجرت عشایر قدر دانسته واظهار امید نمود که او را
دراین کار مداومت خواهد نمود صولة الدوله اظهار داشت من برای
برقراری نظم فارس حاضرم وقدرت آنرا دارم حتی تمام نقاط جنوبی
ایران را میتوانم منظم کنم ولی درتحت امر سردار اسعد حاضر
بخدمت نیستم .

(خلیج فارس)

(بوشهر)

درسوم آوریل در بوشهر قدری بهم خوردگی بظهور رسیده
چهار نفر مقتول ویکنفر مجروح گردید ـ نایب الحکومه همینکه شنید

تفنگچیان که بسیاری آنها از کسبه جزو بودند در صدد بودند که
اهالی شهر را ترغیب به بستن دکاکین نموده بر ضد مالیاتهای تازه
پروتست نمایند باتفاق نایب رئیس نظمیه ببازار آمده و با شاکیان
بنای دادو فریادو مهاجرا گذارد در بین گفتگوی سخت یکی از
تفنگچیان بنایب رئیس نظمیه بی احترامی کرده و او هم رولور
خود را بیرون آورده در همانجا تفنگچی مزبور را مقتول نمود
یکی را هم مجروح گردانیده بطرف خانهٔ خود فرار کرد همینکه
او را تعاقب نمودند بطرف محل قونسولگری بقصد تحصن دوید
چون درب آنجا را مسدود یافت بطرف قونسول خانه عثمانی دویده
در آنجا پناهنده گردید در آنوقت فقط یك ژاندارم ایرانی آنجا
بود و همینکه تفنگچیان محلی که خود را در آنجا پنهان کرده بودند
دریافتند قهراً داخل شده او را بضرب کاوله مقتول داشتند و
ژاندارم را هم بطور مهلك زخمی نموده و جسد نایب رئیس
نظمیه را از قونسول خانه بدر آورده در شهر باین طرف و آن
طرف می کشیدند .

(بندر عباس)

دراوایل آوریل راپرت داده شد که مقداری از مال التجاره متعلق
به تبعهٔ هندی انکلیس معادل پنجاه لیرای انکلیس را در گدار سرخ
در جزو قلمرو حکومت فارس بسرقت برده اند راه کرمان بخوبی
امن بود غیر از گدار سرخ که قوافل را متوالیاً غارت
می نمودند .

(اهواز)

در راه لنج مجدداً قوافل در حرکت هستند یك قافله مرکب از هزار و دویست حیوان که تا کنون بآن اندازه حرکت نکرده بودند در چهارم آوریل از اهواز حرکت داده شد .

(نمره ۱۲۹)

مکتوب سرجرج بارکلی بسرادوارد کری . — (واصله ٦ ژون)

طهران ۱۹ مه ۱۹۱۱ .

آقادر تعقیب مراسلهٔ ۱٦ شهر جاری خود افتخاراً عرض میکنم که در جلسات شانزدهم و هیجدهم مجلس مسئله نقشه مصرف وجه استقراضی که قرار است توسط بانك شاهنشاهی در لندن بعمل آید مطرح مذاکره گردید و در جلسهٔ دیروز پروگرام دولت با وجود مخالفت های مکررهٔ حزب دموکرات باکثریت آراً تصویب گردید .

صورت ذیل ملخص فقرات مخارجی است که مجلس تصویب نموده

	تومان	لیرای انگلیسی
۱ قشون سیار (۱۷۵۰۰)	۱۰۳۷۵۰۰۰	(۲۷۵۰۰۰۰)
حقوق عقب افتادهٔ قشونی	۱۵۰۰۰۰	(۳۰۰۰۰)
۲ خرید اسلحه	۲۲۰۰۰۰	(٤٤۰۰۰)
۳ حقوق عقب افتاده نمایندکان ایران مقیم خارجه	۱۰۰۰۰۰	(۲۰۰۰۰)
٤ ژاندارمری	۲۰۰۰۰۰	(٤۰۰۰۰)
٥ حقوق عقب افتادهٔ قراسوران	۱۲٥۰۰۰	(۲٥۰۰۰)

چنانچه ملاحظه فرمائید باستثنای بیست هزار لیرا برای پرداخت حقوق نمایندکان ایران مقیم خارجه تمام اینوجه برای مصرف قشونی تعیین گردیده و کلیه وجهیکه از قرضه بدست میآید — که چهار صد هزار لیرا باشد — یك مرتبه محل خرجش تعیین شده است اما در باب فقرهٔ چهارم مصارف بر حسب مواد پروکرام از دویست هزار لیرا هشتاد هزار آن برای ژاندارمری جنوب خواهد بود و بقیه را نکاه خواهند داشت تا ورود صاحبمنصبان سوئدی و آنوقت بنا بر صلاح بینی آنها بمصرف خواهد رسید .

(امضاء) جرج بارکلی

(نمره ۱۳۰)

تلکراف سرجرج بارکلی بسرادوارد کری . — (واصلهٔ ٦ ژون)

طهران ٦ ژون ۱۹۱۱ .

از زمان مخابره ۲۸ مه من خان معزول کازرون که در مراسلهٔ هجدهم خود از او اشاره نموده ام از قرار معلوم راه شمال بوشهر را تهدید نموده و یك قافله را زده یازده لنکه قالی را بسرقت برده است اینمسئله را خاطر نشان دولت ایران مینمایم .

(نمره ۱۳۱)

مکتوب سرادوارد کری به سرجی بوکانان

وزارت خارجه ۷ ژون ۱۹۱۱ .

آقا در باب مکاتباتیکه سابقاً در مسئلهٔ قرضه بانك شاهنشاهی ایران با دولت ایران رد وبدل شده ازجنابعالی خواهش میکنم بدولت

روس اطلاع دهید که کنترات قرضه در هشتم ماه گذشته در طهران
بامضاء رسید   در طی این اعلام جنابعالی باید علاوه نمائید
که برای جلوگیری از بهم خوردگی برای نان که طهران را تهدید
مینمودند بانك در بیست و نهم ماه گذشته از بابت قرضه مذکوره
مبلغ شصت هزار تومان بدولت ایران مساعده داده .

(امضاء) ای کری .

(نمره ۱۳۲)

تلگراف سرادوارد گری بسر جرج بارکلی

وزارت خارجهٔ ۹ ژون ۱۹۱۱

حملهٔ بر مستر کینکستن

کمپانی بوروز ولکم اظهار میدارد که کینکستن تلگرافاً
اطلاع میدهد که امنیت مکفی موجود نیست که او را به حرکت
از اصفهان اجازه دهد از هر طریقی او حرکت کند برای کمپانی
مذکور تفاوتی ندارد و باو دستور العمل خواهند داد که موجب
دستور العمل شما رفتار نماید بنا بر این آیا شما میتوانید از هر
راهی که امن تر میدانید ترتیب حرکت او را بدهید که یا بطهران
مراجعت نماید یا آنکه باهواز یا بوشهر برود در راه بطور کفایت
از او مواظبت شود .

(نمره ۱۳۳)

تلگراف سر جرج بارکلی بسرادوارد گری . — (واصله ۱۰ ژون)
طهران ۱۰ ژون ۱۹۱۱

تلگراف ذیل از شیراز رسیده است

قسمتی از فوج سربازان ایرانی با اسلحهٔ کامل بدخول در
قونسول خانه موفق گردیده با مستحفظین قونسول خانه تبادل گلوله
اندازی نموده مستحفظین آنها را بیرون کرده دو نفر را مقتول
و یك نفر را مجروح نمودند دو نفر دیگر یا بیشتر بیرون مجروح
گردیدند از سواران قونسول خانه یکی دستش مجروح گردید مقصود
سربازان این بود که بعلت عدم پرداخت حقوقشان بست را اختیار
کنند .

(نمره ۱۳۴)

تلگراف سر جرج بارکلی بسرادوارد گری . — (واصله ۱۰ ژون)
طهران ۱۰ ژون ۱۹۱۱ .

تلگراف ذیل امروز از شیراز رسیده

رژیمان ایرانی که مشغول مشق بود و حقوق عقب افتاده
خود را مطالبه نمودند و حرفشان مسموع نگردید پس از آن
چهارصد الی پانصد نفر آنها تحت السلاح بقونسول خانه آمده
بعنوان آنکه آنجا بست به نشینند در آنوقت من بتلگراف خانه
رفته بودم ولی منشی قونسولگری بدرب قونسول خانه آمده
اطلاع داد اجازه دخول بانها داده نخواهد شد پس خواستند
زور داخل شوند منشی مذکور فریاد بر آورد هرگاه دست از
این کار نکشید بر آنها شلیك خواهد شد در جواب گفتند ما
هم شلیك میکنیم و تفنگهای خود را پر کرده یکی از آنها

منشی را تهدید نمود و او هم لوله تفنگش را محکم گرفت سپس
آنها زور آورده یك تفنك خالی شد و سپاهیان هم بر آنهائیکه
از درب ورود نمودند شلیك کردند آنها هم با رفقایشان که در
بیرون ایستاده بودند جواب شلیك را دادند پس از یك دقیقه تیر
اندازی از طرفین سپاهیان‌سربازان ایرانیرا از آنجابیرون کردند و در را
بستند تیراندازی موقوف شد با آنکه اینواقعه خیلی اسف انگیز است
گمان میکنم ممکن نبود مستحفظین طریقهٔ غیر از این اختیار نمایند
و من بطور حتم میدانم که منشی جد و جهد وافی نمود که
سربازان را بطور مسالمت بترك آنجا وادار نماید

سواریکه مجروح گردیده گلوله انگشتش را خورده نموده
یك نفر سرباز ایرانی مقتول و دو نفر درون قونسول خانه بطور
مهلك مجروح و بعقیدهٔ من دو نفر دیگر در خارج مجروح
گردیده اند .

حکومت نمایندهٔ قشون را فرستاده که از حدوث اینواقعه
اظهار تاسف نموده تحقیقات بعمل آرد پنجاه سوار هم برای حفظ
قونسول خانه فرستاده است .

(نمره ۱۳۵)

تلگرام سرجرج بارکلی بسرادوارد گری . ـ (واصله ۱۰ ژون)
طهران ۱۰ ژون ۱۹۱۱
شیراز — در طی تلگراف امروز خود افتخاراً راپرت
میدهم که دولت ایران را بطور اختصار از حقایق این واقعه

مستحضرداشته و به آنهااصرار کردم که برای‌منع اغتشاشات دیگر اقدامات
لازمه نموده وعلاوه نمودم که به مجرد استحضار از جزئیات مسئله
دو مرتبه خاطر آن دولت را متذکر خواهم نمود .

تازمانیکه معلوم نشده که عساکر ایرانی غیر ازبست نشستن
درقونسولخانه قصد دیگری نداشته‌اند تصور میکنم همین قدر که وزیر
امور خارجه کتباً اظهار تأسف خودرا تقدیم نماید وهمینکه فرمانده
قشون ازکفیل قونسولگری ملاقات نموده برای حادثهٔ مذکوره
جبران کافی خواهد بود افتخاراً استدعای اخذ دستورالعمل در این
باب می‌نمایم

(نمرهٔ ۱۳۶)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادواردگری (واصله ۱۱ ژون)
طهران ۱۱ ژون ۱۹۱۱ — قونسول جنرال اعلیحضرتی مقیم اصفهان
راپورت میدهد که در میان طوایف بختیاری نفاق بهمرسیده وقرب
ده کرد جنك سختی به وقوع رسیده‌است

(نمرهٔ ۱۳۷)

تلگراف سرجارج‌بارکلی بسرادواردگری .— (واصله ۱۲ژون)
طهران ۱۲ ژون ۱۹۱۱
راجع بتلگراف دهم ژون من تلگراف ذیل از شیراز رسیده :—
" درضمن حادثهٔ که شرح آنرا در تلگراف دهم ژون خود
تلگراف نمودم سپاهیان مستحفظ درب بزرك رویهم رفته بیست
گلوله خالی نمودند دوازده گلوله بعقب خالی شد وشش‌فشنك خالی در

بالای دروازه پیدا شد تخمیناً از خارج زیاده برپنجاه تیر خالی شد

" انگشت دویم‌دست راست سواری که مجروح گردیده از ریشه قطع شده امید است آنطور ناقص نشده که ازخدمت معاف شود دو نفر از سربازان مجروح ایرانی اززخمهای خود تا کنون‌مرده‌اند و روی هم رفته مقتول آنهـا سه نفر است دونفر دیگر که‌مجروح هستند خوب میشوند ،،

(نمره ۱۳۸)

تلگراف سر جرج‌بارکلی بسرادوارد گری . — (واصلهٔ ۱۲ ژون)

طهران ۱۲ ژون ۱۹۱۱

شیراز — راجع بتلگراف دهم ژون من کـفیل قونسول شیراز بطریق ذیل تلگراف میکند : — سپاهیـان و میرزا میگویند که بطور یقین سربازان ایرانی اول شلیك کردند .

(نمره ۱۳۹)

تلگراف سر جرج بارکلی بسرادوارد گری . — (واصلهٔ ۱۲ ژون)

طهران ۱۲ ژون ۱۹۱۱

تلگراف ذیل از کفیل قونسول شیراز رسیده :—

ازقرار راپرت واصله در نهم ژون چهار لنگه قمـاش ویك صندوق تریاك در بیست میلی شمال کازرون بسرقت رفته وراه اصفهان هم بواسطهٔ سارقین که درطرفین سیوندهستند مسدودگردیده(تقریباً پنجاه میل شمال شیراز) »

(نمرهٔ ۱٤۰)

تلگراف سرجارج‌بارکلی بسرادواردگری . — (واصلهٔ ۱۲ ژون)

طهران ۱۲ ژون ۱۹۱۱ — شیراز — درتعقیب تلگراف‌دوازهم ژون خودم افتخاراً راپورت میدهم که ازقرار اطلاعاتی که تاکنون برای من رسیده معلوم نمی شود که سربازان ایرانی در آمدن بـه قونسولخانه از جائی به آنها تحریك شده باشد که از روی یك قصد خصمانه این اقدامرا نمایند از قرار معلوم وقوع این حادثه بعلت این بوده که سربازان اصلا میخواستند که بذریعهٔ بست اختیـار نمودن برتظلمات خود جلب توجه نموده یا آنکه این‌اقدام ازطرف اشخاص مربوط بکار که مایل تولید اغتشاش وفراهم نمودن اسباب زحمت برای فرمانفرما بوده اند بعمل آمده است در هرصورت ظاهراً ثابت است که مأمورین محلی درساکت نمودن سربازان کوشش نموده و حقوق عقب افتاده آنهارا پرداختنـد

(نمرهٔ ۱٤۱)

تلگراف سرجارج‌بارکلی بسرادواردگری . — (واصلهٔ ۱۳ ژون)

طهران ۱۳ ژون ۱۹۱۱ — راجع بتلگراف دوازدهم ژون من در جواب پیشنهادی که کفیل قونسول گری نموده فرمانفرما بطور غـیر رسمی باو اطلاع داده که قصد دولت این است که از رژیمانی کـه بقونسـولخـانه حمله نموده خلع اسلحه نماید .

(نمرهٔ ۱٤۲)

(تلگراف سرادوارد گری بسرجارج بارکلی)

وزارت خارجه ۱۳ ژون ۱۹۱۱ — راجع بتلگراف دهم ژون شما
در باب حمله بر قونسولخـانه من باعقاید شما که در قسمت آخری
تلگراف مذکور نموده اید موافقت دارم

(نمرهٔ ۱۴۳)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادواردگری . — (واصلهٔ ۱۶ ژون)
طهران ۱۶ ژون ۱۹۱۱ — افتخاراً راپورت میدهم که سپهداردیشب
غفلتاً از پای تخت بطرف رشت حرکت نمود شهرت داد که میخواهد
بسمت اروپا رهسپار گردد

(نمرهٔ ۱۴۴)

مکتوب قونسول جنرال اسمیت بسرادواردگری . —(واصلهٔ ۱۷ ژون)
ادسا ۱۳ ژون ۱۹۱۱ — آقا افتخاراً راپرت میدهم که شاه مخلوع
در تاریخ نهم شهر جاری باتفـاق زنهای خود از ادسا حرکت نمود
عقیدهٔ من آن است که برای صحت مزاج خود به مارسن باد رفته است

شاه مخلوع در ماه نوامبر گـذشته از ادسا حرکت نمـوده
ودر زمستان اینجا نبود ودر ماه آوریل مراجعت نمود چنان مفهوم
میشود که در نزال باشد راپرتی هم بدست است که شاه مذکور
کوشش نموده بود که بلباس مبدل از سرحد گذشته به ایران ورود
نماید امضاً (سی اس اسمیت)

(نمرهٔ ۱۴۵)

مکتوب لرد کیلمرناك بسرادواردگری . — (واصلهٔ ۱۹ ژون)
استکهلم ۱۶ ژون ۱۹۱۱ — آقا افتخاراً راپورت میدهم که سه نفر
صاحب منصبان سوئدی که برای تشکیل ژاندارمری ایران نامزد شده

بودند دولت سوئد آنهارا انتخاب نموده اسامی آنها یکی کاپیتان یالمارسن
ویکی (لفتنان جولاراند) ودیگری (لفتنان پیترسن) میباشد دونفر
اولی از اشخاص فارغ التحصیل کالج نظامی میباشند ،

(کاپیطان یالمارسن) چهل و سه ساله است ودر جزو هیئت
عمومی نظامی درچندین کمپنیها خدمت نموده وچندین دفعه هم مستقلا
بفرماندهی منصوب بوده .

از وزیر امور خارجه دریافتم که دولت ایران مایل
میباشند که یك نفر صاحب منصب سوئدی دیگر برای نظمیه استخدام
نمایند ودر این خصوص مشغول قرار ومدار میباشند اگر چه
تاکنون چندان پیشرفتی در آن نشده (امضاء کیلمارناك)

(نمرهٔ ۱۴۶)

تلگراف سرجرج بارکلی بسرادواردگری . — (واصلهٔ ۱۹ ژون)
طهران ۱۹ ژون ۱۹۱۱

راجع بتلگراف ۹ ژون شما کینگستن بیست و یکم ژون از
اصفهان از راه سلطان آباد و همدان بطرف طهران حرکت میکند
راه تا اندازهٔ امن است و وعـدهٔ همراه نمودن مستحفظ هم داده
شده است .

(نمره ۱۴۷)

تلگراف سر جرج بارکلی بسرادوارد گری . — (واصله ۲۰ ژون)
طهران ۲۰ ژون ۱۹۱۱

راجع بتلگراف ۱۶ ژون من — از قرار مسموع صدراعظم

در رشت است و انجمن محلی آنجا او را نگذارده اند بیشتر برود

(نمره ۱۴۸)

مکتوب سرادوارد گری بسر جرج بارکلی

از وزارت خارجهٔ ۲۰ ژون ۱۹۱۱

راجع بمراسلهٔ هشتم ماه گذشتهٔ شما ـ باید شما را مستحضر دارم که دستور العملهائی را که به کفیل قونسولگری شیراز داده‌اید که بهر یك از تبعهٔ ایران که خطر جانی برایش متصور و خود را بقونسول خانه رساند اجازهٔ بست بدهند لیکن مستحفظین بهیچوجه کسی را که در تحت حمایت قونسولگری نباشد نباید بطرف قونسولگری سوق دهند تصویب میکنم (امضاء) ای گری

(نمره ۱۴۹)

تلگراف سرجرج بارکلی بسرادوارد گری . ـ (واصله ۲۱ ژون)

طهران ۲۱ ژون ۱۹۱۱

(اغتشاش شیراز)

راجع بتلگرافات دهم و دوازدهم ژون من

دولت ایران جواباً اطمینان داده اند که سرباز هائیکه خواسته اند بقونسولخانه بریزند بهیچوجه از روی مقاصد شرارت کارانه این اقدام را نموده اند و از اعمال سربازان مذکور اظهار تاسف مینمایند

(نمره ۱۵۰)

تلگراف سرجرج بارکلی بسرادوارد گری . ـ (واصله غرهٔ ژویه)

طهران غرهٔ ژویه ۱۹۱۱

راجع بتلگراف بیستم ژون من ـ صدر اعظم هنوز در رشتست مجلس روز بیست و پنجم ژون باو تلگراف کرده و از او خواهش نموده بطهران مراجعت نماید ولی بوصول جواب نایل نگردیده .

دیروز اکثریت مجلس از نایب السلطنه درخواست نمودند که اقتدارات دیکتاتوری بر خود بگیرد والا حضرت باینکار مایل نگردیده اظهار داشت نمی تواند از حدود قانون اساسی تجاوز نماید سپس اکثریت ازاو درخواست نمودند که بصدراعظم تلگراف کرده اصرار بمراجعت او نماید و بوالاحضرت اطمینان دادند که متفقاً باو همراهی نموده در انتخاب وزرائیکه او انتخاب کند مداخله نخواهند نمود والا حضرت هم بهمین مضمون برای صدر اعظم تلگراف کرده است .

الحال کابینه بدون صدر اعظم مشغول کار است

(نمره ۱۵۱)

مکتوب سرجرج بارکلی بسرادوارد گری . ـ (واصله ۳ ژویه)

طهران ۶ ژون ۱۹۱۱

آقا اینکه معاونین مالیه امریکائی که ورود آنها را در خلاصه وقایع ماهیانهٔ آخری راپرت دادم بدون فوت وقت مشغول کارشده و مجلس هم قصد همراهی با آنها را دارد از این معلوم میشود که مجلس در سیزدهم ماه گذشته باتفاق آراء لایحهٔ را که سواد آن در جوف است و (مستر مرگان شوستر) خزانه دار کل برای نظارت مصرف وجوهات قرضهٔ بانك شاهنشاهی بموافقت با نقشهٔ مصارفیکه مجلس اخیراً تصویب کرده طرح نموده تصویب نمودند .

چنانچه ملاحظه خواهید نمود قانون جدید کمیتهٔ نظارت را
که در ابتداء بموجب قانون بیستم مه (رجوع بمراسلات ۱۶ و ۱۹
من کنید) مقرر گردیده متروك داشته اند و تا زمانیکه تشکیلات
وزارت مالیه که در مقدمهٔ آن قانون ترتیب تشکیل آن مذکور
گردیده بعمل نیامده کنترل قرضه سپرده بیك شعبه از وزارت
مالیه خواهد بود که در تحت نظارت خزانه دار کل تشکیل گردد

(امضاء) جرج بارکلی

(ملفوف نمره ۱۵۱)

(لایحهٔ مجلس ۳۰ مه ۱۹۱۱)

(کنترل وجه استقراض)

رئیس حالا که وزراء بمجلس آمده اند راپورت کمیتهٔ مالیه در
خصوص لایحهٔ کنترل قرائت میشود لایحهٔ که دولت پیشنهاد کرده
و مجلس آنرا تصویب نموده بقرار ذیل است .

[مقدمه]

کنترل عمومی و مؤثر قرضهٔ جدید از بانك شاهنشاهی و
مصارفیکه در مقابل آن تعیین شده طبعاً از وظایف خاصهٔ وزارت
مالیه خواهد بود

یکی از نواقص عمدهٔ ادارهٔ مالیه حاضرهٔ دولت ایران ادارات زیادی
و شعب جزو آن میباشد آشکارترین نتیجهٔ این اوضاع اشکال تعیین
وظایف هر یك از ادارات و مسئولیت اعمال هر یك از آنها است
بنا بر این واضح است که هر گاه بخواهیم سیستم جدیدی مجری

داشته و مثل سیستم حالیه مسئولیت غیر محدودی بآن بدهیم هر
آینه باعث تزئید اغتشاش موجودهٔ ادارات خواهد گردید

علیهذا چیزیکه فعلاً لازم است اینستکه ما باید یك سیستم
مختصر تری اختیار نمائیم که نتیجهٔ بهتری از آن بدست آورده و
اطاق دیگری باطاقهای اداره اضافه نگردد .

وجوهیکه از این قرضه عاید میشود بهیچوجه با وجوهاتیکه از
گمرکات و مالیاتهای مستقیم و واردات عمومی مملکت عاید میگردد
فرقی ندارد از طرف دیگر کنترل و نظارت مخصوصی بر وصول
و مصرف یك مبلغ زیاد از وظایف یك اداره ایست که لزوماً باید
دارای سه کیفیات باشد تدین و تجربه در امور مالیه و مسئولیت
معین لیکن آیا امکان دارد یك کمیتهٔ پانزده نفری بتوانند دو شرط
آخر الذکر را بانجام برسانند چند روز قبل کنترل مالیهٔ ایران
بیك مستخدم خارجی که مقام خزانه داری کل را داراست و با
معاونین خود برای رفورم ادارهٔ مالیهٔ بایران آمد سپرده شد هر گاه
بخواهیم اورا مسئول حسن اداره امور مالیه خود نمائیم باید باو اقتدار
لازم برای انجام این کار مشکل بدهیم

خزانه دار کل یك طرح موقتی برای تشکیل وزارت مالیه
بطور مؤثر ریخته و این طرح مشتمل بر تشکیل سه ادارهٔ
بقرار ذیل است

۱ برای وصول عایدات و مالیاتهای دولت از هر قبیل
۲ برای کنترل هر قبیل مصارف و محاسبهٔ آن

۳ برای امورات صرافی و ضرابخانه و مبادلهٔ وجوهات قرضه
و تنزیل و استهلاك آن و غیره وظایفیکه پیشنهاد شده بود برای
کمیتهٔ مزبور تعیین گردد دو نکتهٔ آخر الذکر را متضمن بود ولی
چونکه ترتیبی که حالا پیشنهاد شده معمول نگردیده لازم است یك
شعبهٔ موقتی تشکیل گردیده در عرض چند ماه بعد باموراتیکه
مستقیماً راجع بقرض است بپردازد این شعبه در تحت نظارت خزانه‌دار
کل خواهد بود و بمجرد آنکه ترتیبات جدیدهٔ وزارت مالیه معمول
شود محاسبات و نوشتجات و راپرتهای این شعبهٔ موقتی بادارهٔ جدید
وزارت مالیه که بهمان تعلق دارد داده و محول خواهد شد

نظر بملاحظات فوق لایحهٔ ذیلرا بمجلس تقدیم داشته استدعا
میشود که آن را بزودی تصویب نموده اهمیت و لزوم آن را
در مد نظر آورند .

ماده اول — کنترل عمومی و مؤثر امورات راجع بقرضه
۱،۲۵۰،۰۰۰ لیرا که بر حسب قانون نجم آوریل از بانك شاهنشاهی
ایران بعمل آمده و کنترل مصارف که بر طبق مواد یك الی پنج
قانون بیستم مه ۱۹۱۱ باید بعمل آید سپرده بوزارت مالیه در تحت
نظارت خزانه داری کل خواهد بود

مادهٔ دویم — تا زمانیکه طریقهٔ جدید در وزارت مالیه
معمول نگردیده کنترل قرضه و مصرف فوق الذکر موقتاً سپرده
بیك شعبهٔ خواهد بود که مخصوصاً در تحت نظارت خزانه دار
کل تشکیل شود

مادهٔ سوم — در انتهاء هرماه وزارت مالیه در راپورت
خود که بدولت عرضه میدارد صورت مالیه از بابت قرضه شامل
خواهد بود

مادهٔ چهارم — شعبهٔ که در جزو مادهٔ دوم این لایحه
مذکور گردیده بجای کمیتهٔ که در قانون ۲۰ مه ۱۹۱۱ رجوع بآن
شده خواهد بود

پس از کمی بحث لایحهٔ مذکور به اتفاق آراء تصویب گردید

(نمرهٔ ۱۵۲)

مکتوب سرجارج بارکلی بسرادوارد گری (واصله ۲۶ ژون)

طهران ۸ ژون ۱۹۱۱ — آقا رجوع بمراسله هیجدهم وتلگراف
۲۸ ماه گذشتهٔ من در خصوص اوضاع طرق جنوبی افتخار دارم
راپورت دهم که در عرض سه هفتهٔ گذشته اوضاع امنیت عمومی
نسبت باغتشاش کلی سال گذشته اتصالاً رو به بهبودی کامل است
راست است که بواسطهٔ اثرات هرج ومرج اخیر حیوان باری کمیاب
ومیزان کرایه گران شده واز آن جهة قوافل کم ایاب وذهاب مینمایند
ولی خوشحالم میتوانم راپورت دهم که آنهائی را که درکاغذ فوق الذکر
خود اشاره نموده‌ام از شیراز بطرف شمال حرکت کرده اند بدون
مزاحمت به اصفهان رسیده مقداری مال التجاره متعلق بکمپانی زیگلر
را آنجا وارد نموده اند

علاوه بر غارتهای کهکلوئیها در حوالی قمشه که بدهاتیها
وزارعین محل ظاهراً خسارت وارد آورده اند فقط محلی در راه

مابین بوشهر واصفهان که فعلا از قرار راپورت واصله خطرناك است کارج که به مسافت کمی در شمال بوشهرواقع است ودر آنجاخان ملا خورشید که دستش از کار کوتاه شده و بواسطهٔ سوزانیدن محصولات انتقام میکشد ویك قافله‌را زده یازده لنکه قالی‌را که صاحبش هنوز معلوم نکردیده بسرقت برده است میباشد

این لازم‌است مذکور گردد که مهاجرت بهار ایلات قشقائی که در سال گذشته باعث تخریب مقدار کثیری مصالح تلگرافی شدند امساله بواسطه احکام مخصوص نافذ صولة‌الدوله بدون اینکه خسارتی وارد آورد گذشت

بنا براین اگر ناامنی راه از طهران به‌اصفهان‌را که خارج از حدو اندازهٔ هرکونه علاجی‌است که‌ما نتوانیم بنمائیم خارج از موضوع قرار دهیم کمان نمیکنم آثاروعلائم عدم‌امنیت‌فعلی‌ درطرق جنوبی مکفی خواهد بود که تصور اینکه اقدامات مخصوصی‌را که دولت ایران نموده بی نتیجه وبی فایده دانستن آن را تصدیق نماید اگر چه از طرف دیگر باید اعتراف شود ترقی که ملاحظه میشود چون نمی‌توان آن‌را بااقداماتیکه که ازبرای یك نقشه رفورم کلی باید بشود حمل نمود غیر معلوم‌است

این مسئله را که آیا اثرات طریقهٔ که نظام‌السلطنه فعلاً در اتفاق عمل باصولة‌الدوله پیش گرفته بادوام خواهد بود یانه هنگامی که صولة‌الدوله بطرف ییلاقات قشقائی درشمال حرکت نماید (این نقل‌مکان فعلاً شروع شده) ووقتیکه نتیجهٔ دلخواهی ازحادثه‌قوامیها نظام‌السلطنه را آزاد نماید که هرپلتیکی که او قصد تعقیب دارد معمول نماید به

تجربه خواهد رسید اوضاعی که بواسطهٔ اقدام شدید جناب ایشان نسبت بقوامیها تولید شده درهم پیچیده است و منظرهٔ آن تیره و باریك بنظر می‌آید ایل بختیاری از ضربتی که بدوستان وحمایت شده‌کان خود وارد آمده اظهار رنجیده‌کی بی اندازه نموده و بدون آنکه راضی بصلح شوند کوشش خواهند نمود که نظام‌السلطنه‌را از کار خلع نمایند

مظنون است که میخواهند ضیغم‌الدوله‌را که تازه‌کی ازحکومت یزد معزول شده وبرادرودشمن صولة‌الدوله‌است آلت تغییرحکومت صولة‌الدوله قراردهند وممکن‌است حضور ضیغم دراصفهان مربوط به این نقشه باشد که‌هنگامی که قشقائیها به ییلاق خود در حدود بختیاری برسند برآنها حمله نمایند چنین نقشه و تدبیری مظفریت حاصل نتواند کرد مگر آنکه موافق میل دولت مرکزی باشد ولی نفوذ بختیاریها در طهران ممکن است سپهدار را به تقویت آنها راهنمائی کند

من غالباً وزارت امور خارجه‌را از خطرات تجدید اغتشاشات طرق جنوب که ممکن است ازتغییر وتبدیل زمامداران حالیهٔ فارس بعلت آنتریك های ایلی بوقوع برسد متذکر نموده‌ام

من تصور میکنم ما خودآمادهٔ اقدام نشویم تا آنکه بر ما محقق شود که اغتشاشات راه باعث امحاء تجارت ما باایران می گردد اززمانی که نوت چهاردهم اکتوبر را عرضه داشتم گذشته از بهبودی که در راه بوشهر — اصفهان‌حاصل گردیده صورت احصائیه گمرکات هم بطبع رسیده واز روی آن ممکن است بحث شود اوضاع تجارت

انکلیس بطور عموم با ایران یأس آور نمی‌باشد صورتهای احصائیهٔ
که به آن رجوع می‌نمائیم صورت ده ماهه عایدات گمرکی بنادر
مختلفهٔ جنوب لغایت ۲۱ ماه ژانویه گذشته میباشد ازروی این صورتها
معلوم میشود که اگر چه در حقیقت عایدات بوشهر نسبت به همان
مدت درسال گذشته تنزل نموده (۲۷٤،۰۰۰ تومان در مقابل
۳۳۵۰۰۰ تومان) برعایدات بندرعباس ومحمره اضافه شده
(۰۰۰ ، ۱٦۱ تومان و ۰۰۰ ، ۲٦۲ تومان در مقابل ۰۰۰ ، ۳۱۷
و ۰۰۰ ، ۱٦٦ تومان) بلاشك متعاقب عزل نظام السلطنه اغتشاشات
راه آخر الذکر مجدداً کسب شدت نموده ولی گمان میکنم قبل از آنکه طریقهٔ
که فعلاً ازروی صبروشکیبائی اتخاذ نموده و ملحوظ داشته ایم از دست
بدهیم بایستی در هرصورت کیفیت اوضاع را از روی صورتهای
احصائیه اخیرهٔ گمرکی بسنجیم
امضاء (بارکلی)

(نمره ۱۵۳)

مکتوب سرجرج بارکلی بسرادوارد گری (واصله ۳ ژویت)
طهران ۱۳ ژون ۱۹۱۱

آقا راجع بمراسلهٔ ۱٦ ژون من افتخار دارم که جوفاً ترجمهٔ
انکلیسی یك لایحه دیگری را که در هشتم شهر جاری بمجلس عرضه
گردیده و در جلسه امروز بدون اصلاح باتفاق آراء تصویب کردند
ایفاد دارم

دوازده مواد مشتمله این لایحه را اصلاً (مستر مرکان شوستر)
مسوده نموده و برای تقدیم بمجلس بفارسی ترجمه گردیده است ـ

قسمت اول آن را که ترجمهٔ انکلیسی آن در جوف است وزیر مالیه
که این لایحه را تقدیم نموده مسوده کرده است

یك نظر مختصر باین قانون نشان میدهد که بر حسب این
قانون وظایف مستر شوستر معین گردیده و او را در امورات مالیه
دارای اقتدارات وسیعه مینماید اول مسئلهٔ که از این لایحه
فهمیده میشود اینستکه مستر شوستر عنقریب تغییر وضع کلیه وزارت
مالیه را تعهد نموده و بواسطهٔ برهمزدن و محو نمودن ماشین کارخانهٔ
حالیه شروع بعملیات خواهد نمود وزیر مالیه هنکامیکه (مستر چرچیل)
دیروز در این خصوص از او سؤالات نمود در جواب اظهار داشت
که این نکته را در حقیقت کمیتهٔ مالیه مجلس که آنوقت درلایحهٔ
مزبور مداقه مینمود در تحت ملاحظه آورده و توانسته است
آن را موضح این مسئله قرار دهد که مستر شوستر در هر صورت
فعلاً چنین قصدی نداشته او در صدد میباشد که اولاً ادارهٔ خزانه
را بر طبق طریقهٔ که در لایحهٔ پیشنهاد شده مرتب و منظم دارد
ولی تا مدتی قادر نخواهد بود که اداراتیرا که مشاغل در هم پیچیدهٔ
وزارت مالیه را با ایالات و ولایات بعهده داشته اند مرتب نماید .

ظاهراً (مستر شوستر) در اذهان ایرانیان اثر فوق العاده
باقی گذارده و اینکه تمام احزاب متفقاً اقتدارات کاملهٔ را که او
در خواست مینمود باو داده اند ثابت میکنند که اعتماد کامل بر او
دارند از قراریکه بر من مفهوم گردیده او نمیخواهد که از مداخلیکه
از خزانه برده میشود و از دزدیها یکدفعه جلوگیری نماید وهرگاه

در ظرف شش ماه بعد یا یکساله بتواند از دزدیهای بزرگتر جلوگیری نموده و افراطیکه از روی حماقت و تلف خرجی میشود تخفیف دهد خیلی خوشوقت خواهد گردید اینرا بر عموم معلوم نموده که اگر یك یا چند نفر در جلو او تولید مشکلات و عوائق نمایند از آنها بمجلس شکایت برده هر گاه نتواند عوائق آنها را بر طرف نماید بامریکا مراجعت خواهد نمود . (امضاء) بارکلی

(ملفوف نمره ۱۵۳)

لایحهٔ وزیر مالیه که در جلسهٔ ۸ ژون ۱۹۱۱ بمجلس عرضه گردیده ودر سیزدهم ژون ۱۹۱۱ تصویب گردیده

(مقدمه)

مقصود این لایحه انقدر آشکاراست که یك مداقهٔ سطحی در آن فوراً تمام مقاصد آنرا آشکار مینماید اوضاع مالی دولت فعلاً حقیقةً تأسف انگیزاست وهرگاه بخواهیم خودرا نجات دهیم اقداماتی که بعمل میآوریم باید مؤثر و از روی کمال جرات باشد .

مجلس بموجب قانون دویم صفر ۱۳۲۹ (هجری) (۲ فوریه ۱۹۱۱) استخدام خزانه داری مملکت را تصویب نموده و دولت بر وفق این تصویب یك شخص امریکائی را استخدام نموده اند برای آنکه نظارت عمومی وجدّی کنترل عایدات ومصارف مملکترا در عهده گیرد .

واضح است هر زمانیکه یك شغلی را بدست شخصی میسپاریم تا آنکه اقتدارات لازمهٔ که برای آن مقصود لازم است باو داده

نشود بانجام آن موفق نمی تواند شد .

در امورات دنیا خواه رسمی خواه شخصی قاعدةً اگر کسی یك مسئولیت عمده را بر عهده گیرد بدون آنکه قبلا وسایل لازمه را تحصیل کند یا احمق یا آدم متقلبی است .

تاکنون ترتیبات مالی و نقدی دولت ایران بدون سیستم و توسط مأمورین مختلفه اداره میشده و هر یك از این مامورین در ظرف چند ماهی وظایف عمدهٔ خود را بعمل آورده و آن وظایف راجع است باصول اصلیهٔ که حالا آنهارا وابسته و مربوط باهالی ایران میدانند بدون آنکه در مشاغل و کارهای این مأمورین تنقیدی شود یا آنکه بر عقاید متضادهٔ راجع بآن مسئله اشارم رود نتایج وخیمهٔ این اختلاف عقاید را هم دولت و هم اهالی فهمیده و درك کرده اند

اغتشاشات ادارات عدم کنترل مؤثر در امورات مالیه وعدم امکان رفورم حقیقی و بالاخره غیر معلومی اشخاصیکه در واقع مسئول اعمال غیر قانونی بوده اند بلاشك مملکت را بیك حال خراب غیر قابل ترمیمی سوق خواهد داد اگر بخواهیم خود را از این موقع خطرناك نجات دهیم بایستی اقدامات فوق العاده در راه رفورم این اوضاع بنمائیم زیرا ممکن نیست درختان یك جنگلی را با یك چاقوی قلمتراش بیندازیم امورات مالیه مملکت دارای کیفیت وطبیعت مخصوصی میباشد که نمیتواند منافع شخصی یا پلتیکی یا اوضاع موقتی را مراعات نماید بنا بر این برای آنکه رفورم جدید دائمی در

امورات مالی و نقدی دولت ایران بعمل آید اقدامات ذیل که بانک
نظر بسیار محتاط و دقیق در آن مداقه شده بمجلس تقدیم گشته
عطف نظر اعضای آن به اهمیت و لزوم آن جلب میشود .—

[ماده اول]

کنترل مستقیم مؤثر کلیهٔ معاملات مالی و نقدی دولت ایران
بانضمام وصول تمام عایدات از هر قبیل و کنترل و محاسبهٔ تمام
مصارف دولت بعهدهٔ خزانه داری کل سپرده میشود .

[ماده دویم]

خزانه داری کل تشکیلات ذیل را در وزارت مالیه
بر قرار میدارد

اول اداره کل برای وصول مالیاتهای جزء و کل و هر قبیل
عایدات دولتی چه مالیاتهای جزء و کل که فعلا اخذ میشود و چه
مالیاتهائیکه از این ببعد بر قرار شود .

دویم اداره کل برای تفتیش و کنترل تمام وجوهاتیکه بدولت
میرسد و مصارفیکه تصویب میگردد و محاسبهٔ که بآن مربوطست .

سوم اداره کل برای معاملات نقدی تمام معاملات دولت بابانك و معاملاتیکه
راجع بضرابخانه و مبادلهٔ نقدی با خارجه و استقراضات و فرع
و استهلاك و مبادلهٔ نوشتجات پولی و امتیازات و مقاولات مالیه
خواه این مقاولات وسیلهٔ عایدی دولت باشد یا آنکه سند مالی
از طرف دولت ایران باشد بر حسب شروط مواد قوانین ملحوظ
توسط این اداره بعمل خواهد رسید .

(مادهٔ سوم)

درهریك از اداراتی که درمادهٔ دویم اشاره به آن شده خزانه
داری کل شعبه‌های کل وجزو را که لازم‌میداند برقرار خواهد نمود

(مادهٔ چهارم)

هنگامی که ادارات مرکزی مرتب ومنظم گردید خزانه‌داری
کل هرزمان که مقتضی بداند ترتیبات لازمه برای تشکیل ادارات در
هریك از ولایات وایالات مختلفه را خواهد داد

مادهٔ پنجم — خزانهٔ مملکت بخزانه داری‌کل سپرده خواهد شد و
بهیچ‌یك از مصارف دولتی بدون امضای او در مورد پرداختهای
نقدی یابدون تصویب او درمورد پرداختهای‌نسیه‌بعمل نخواهد آمد

مادهٔ ششم — خزانه داری‌کل قوانین و تنظیماتی را که برای اجرا
وانجام بطور صحیح ترقیاتی‌را که در مواد سابقه مذکور شده
مناسب بداند آماده نموده و این قوانین پس از ارائه وطبع حکم
قانون خواهد داشت

مادهٔ هفتم — اعتبار بقدر شصت‌هزار تومان بخزانه داری کل داده
خواهد شد برای برقرار داشتن هیئت مخصوصی برای تفتیش در
صورتیکه مستخدمین جدیددرتحت کنترات برای تشکیل چنین‌هیئتها لازم
باشد کنترات آنها برحسب‌معمول برای‌تصویب بپارلمان تقدیم‌خواهدشد

مادهٔ هشتم — تهیهٔ بودجهٔ مملکت که باید از طرف دولت بپارلمان
تقدیم شود یکی از وظایف خزانه‌داری‌کل خواهد بود وتمام وزراء
ومستخدمین دولت مجبور خواهند بود که آنچه اطلاعات خزانه

داری‌کل لازم داشته باشد بدون تأخیر به او بدهند .

مادهٔ نهم — خزانه‌داری‌کل آنچه صرفه جوئی که مناسب بداند در مصارف ومعاملات دولت خواهد کرد — این یکی از وظایف معینهٔ او خواهد بود

مادهٔ دهم — خزانه داری کل هر ربع سال یکمرتبه راپورت اوضاع مالیهٔ مملکت‌را آماده وتقدیم دولت خواهد نمود

مادهٔ یازدهم — خزانه‌داری‌کل تحقیقات لازمـه برای اصلاح و ترقی قوانین موجودهٔ مالیه وتولید منابع جدیده عایدات که در آن واحد برای مملکت مناسب وذی‌نفع ومطبوع باشد کرده توسط دولت آنرا بپارلمان تقـدیم خواهد نمود

مادهٔ دواز دهم — خزانه‌داری‌کل بر پرسنل مشاغلی که برحسب مواد فوق درتحت کنترل او برقرار خواهد شد آمر خواهد شد

(نمرهٔ ۱۵٤)

مکتوب سرجارج‌بارکلی بسرادواردگری .— (واسلهٔ ۳ ژوئیت)

طهران ۲٤ ژوئیت ۱۹۱۱ — آقا افتخاراً خلاصهٔ وقایع چهار ماهه گذشتهٔ ایرانرا لفاً انفاد میدارم (امضاء جارج بارکلی)

(ملفـوف نمرهٔ ۱۵٤)

خلاصهٔ وقایع ایران برای مدت از هیجدهم مه لغایت ۱٤ ژون۱۹۱۱

(طهران)

مأمورین مالیهٔ امریکائی — مستر آردبلیو هیلز مدت کمی پس از مسترشوستر و سایرین بطهران ورود نمود ولی بواسطـهٔ علت مزاج

خانوادگی به امریکا مراجعت نمود مسترکرز هنوز وارد نشده مستر شوستر مسودهٔ دولایحه راجع بوظایف خود در مقام خزانه داری کل حاضر نموده‌است مجلس بفوریت آنهارا تصویب کرده وقانونیت پیدا کرده اند

مجلس — در جلسهٔ ۱۸ مه دولت‌اجازه‌خواست که‌حقوق مستخدمین فرانسوی و سوئدی را که استخـدام شده اند ازروی میزان ذیل بپردازد :—

صاحب‌منصبان سوئدی برای ژاندارمری — فرانك سالیانه

یك کاپیتان
۲۰،۰۰۰

دولفتنان
۲٤،۰۰۰

مأمورین فرانسوی

یك‌نفر برای وزارت داخله
۳۰،۰۰۰

یك‌نفر برای وزارت عدلیه
۳۰،۰۰۰

وتصویب گردید که اختیارات لازمه به آنهـا داده شود پروگرام دولت از برای‌مصرف‌وجه‌قرضه ایرای انگلیسی بمبلغ چهار صد هزار لیرا) درجلسات ۱٦ و ۱۸ مه مطرح مذاکره گردیده (رجوع بمراسلهٔ ۱۹ مه بفرمائید) وبه اکثریت آراء تصویب شد

درجلسهٔ ۲۰ مه یکی از اعضاء پیشنهاد نمود که یك ماده برپروگرام مصارف علاوه شود باین‌مضمون که مبلغ یکصدهزار تومانی را که برای پرداخت حقوق عقب افتادهٔ نمایندگان ایران مقیم خارجه کنار گذارده شده بطور تناسب در میان آنها تقسیم شود چونکه

این وجه البته برای پرداخت کلیهٔ حقوق عقب افتاده مکفی نخواهد بود
این مسئله تصویب گردید ولی اکثر آرائی که با این پیشنهاد موافقت
داشت از طرف دستهٔ مخالف بود

در ۲۳ مه بودجهٔ سالیانهٔ مجلس برای سال آتیه (از ماه
مارس ۱۹۱۱ الی ماه مارس ۱۹۱۲) قرائت و به اکثریت آراء
تصویب گردید مصارف عمده که تصویب گردیده از قرار ذیل است

حقوق وکلا	(هریك سالیانه ۲٤۰ لیرا)	۱۲۱،۰۰۰ تومان
حقوق اجزاء		۱۳،۲٥٤
مصارف متفرقه		۱۰،٦۷٤

در ۲٥ مه صدراعظم اعلام نمود که معاون‌الدوله وممتازالدوله
عهده‌های خودرا بطریق ذیل معاوضه نموده‌اند :—
معاون‌الدوله به مقام وزارت مالیه
ممتازالدوله بمقام وزارت تجارت وپست وتلگراف

صدراعظم این طور توضیح نمود که این معاوضه بواسطهٔ
کثرت مشاغل وزارت مالیه وعلت مزاج ممتازالدوله بعمل آمده

در جلسهٔ ۲۷ مه مرتضی قلیخان سردستهٔ طرفداران وزراء
نقشهٔ درباب تجزیهٔ کرمان از بلوچستان قرائت نمود وپس از مختصر
مذاکره مسئله مسکوت عنه ماند

در ۳۰ مه لایحهٔ درخصوص تعیین وظایف خزانه‌داری کل وکنترل
او برمصرف وجهی که از قرضه بدست می‌آید بمجلس عرضه گردید
در ششم ژون بودجهٔ دربار قرائت و تصویب گردید جمع

وجوهاتی که برای این مقصود برای سال آتیه تعیین گردیده ۳۰۰،۰۰۰
تومان است وفقرات عمدهٔ آنها بقرار ذیل است :—

برای صرف جیب شاه	۱٤،٥۰۰ تومان
مخارج ولیعهد	۱۸،۰۰۰
مخارج نایب‌السلطنه (بانضمام کابینهٔ او)	٦۰،۰۰۰
وزارت دربار	۲۰،۰۰۰
خانوادهٔ سلطنتی	۱۳٥،۰۰۰

در ۸ ژون لایحهٔ دیگر در خصوص جزئیات وظایف خزانه
داری کل واختیاراتی که در اداره نمودن مالیه بوی داده شود به
مجلس عرضه گردید لایحهٔ مزبور بکمیته مرجوع شده ودر جلسهٔ
۱۳ ژون به اکثریت آراء تصویب گردید

سرداراسعد درسوم ژون بطرف اروپا رهسپار گردید

(تبریز)

در اوایل ژون مخبرالسلطنه از فرمانفرمائی استعفا نمود امان‌الله
میرزا فرمانده عساکر آذربایجان فعلاً بجای او مشغول کاراست

حاکم اردبیل که برای سرکوبی شاهسونها عزیمت نموده بود
قریب میشکین دراواخر مه شکست خورده وبه‌اهر فرار نمود ازقرار
مذکور کار برحاکم اهر سخت شده چرا که قشونیکه او برای سرکوبی
قراداغیها فرستاده بود منهزم گردیده‌اند

شجاع‌الدوله حاکم مراغه چندی قبل ازاستعفای مخبرالسلطنه
خودرا از تحت اختیار فرمانفرمای آذربایجان خارج نموده واز قرار

رابورت واصله مشغول جمع آوری استعدادی بوده ولی آیا چه مقصودی از جمع آوری آن در نظر داشته آشکار نمی‌باشد از قرار راپورتی که از ایرانیان واصل شده قصد وی از جمع آوری این استعداد مقابلهٔ باسالار الدوله است که با دویست یاسیصد نفر در هفتم ژون نزدیك میان دوآب بوده مقصود سالار الدوله بنا بر عقیدهٔ عموم این است که دولت را مجبور کند با او درخصوص املاك ضبط شده خود طوری اصلاح نماید

(رشت)

یمین‌الممالك بحکومت گیلان تعیین شده ودر ۲۶ مه برشت وارد گردید

یك نفر تاجر یونانی که از رشت به انزلی می‌آمده سه نفر ارمنی در راه خمام اورا حمله نموده یکصدو پنجاه لیرا از او برده‌اند کالسکچی‌او موفق بفرار شد وخبر این مقدمه‌را برشت رسانیده واز آنجا پلیس به آن نقطه فرستاده شده ارمنی‌ها دستگیر ویکی از آنهار اشلاق زدند تامحلیکه یکصدو پنجاه لیرارا پنهان نموده‌بود بروز داد

(سیستان)

دراواخر آوریل سیلاب رودخانهٔ هامون برشلا غلبه نموده مقدار زیادی از اراضی میان کانجی‌را پوشانید و چندین قسمت از جاده از سیستان الی کوه ملك سیاه را سیلاب گرفته قوافل مجبور بودند که مسافتهای زیاد از راههای بیراهه طی نمایند رسانیدن آذوقه بدسفهٔ رباط وحمل مال‌التجاره اشکال زیاد داشت وبیشتر آنها در

کوه ملك سیاه معطل ماند به اکثر دهات خسارت زیاد وارد آمده ودر یکی از دهات میان کانجی از قرار مذکور چهل و شش نفر تلف شده اند

اوضاع سیستان درماه مه بطریق معمول ولی درقاین نارضایتی عامه برضد شوکت الملك حاکم آنجا در ازدیاد بود از قرار رابورت واصله بلوچها دفعه دیگر درچاه داشتی بمسافت بیست میل جنوب‌غربی هجوم آورده یکصدنفر آنها بطور مسلح بچادرهای ایلات طاهری‌هجوم آورده وسیصدو پنجاه‌نفرشتر وچندین هزار رأس گوسفند وکلیه اشیائیکه چادرنشینان مذکور داشته‌اند وقیمتی داشته بسرقت برده اند بنا برعقیدهٔ عموم خود حشمت‌الملك این هجوم‌را تحریك نموده‌است محمدعلی نیشابوری عملاً بریك ناحیهٔ بزرك نزدیك گون آباد حکم فرمائی نموده علیهذا ایاب وذهاب بسته مشهد خیلی بی نظم است تازکی هیئتی ازکلانتران سنی خانه وکالتاً مجرا کنسول را در بیرجند ملاقات کرده استدعا نموده اند که سنی های آنجا را به تبعیت انکلیس در آورند واظهار داشتند که مالیاتهای جدیدی که دولت از زمان مشروطیت بر قرار داشته اند بر آنها تحمیل فوق العاده بوده ودیکر آنکه حاکم ظاهراً ازعهده حفظ آن ایالت از دست سارقین نمیتواند برآید بآنها اطلاع داده شد که استدعایشانرا نمیتوان قبول نمود

یك دسته‌بربرها که بمشهد برای زیارت میرفته اند با بعضی از دهاتیان محمد آباد که درراه تربت واقع وچهل‌میل از بیرجند‌مسافت دارد نزاع نموده اند دهاتیان باتفاق بعضی‌ازچادر نشینان کاروانسرئی‌را

که بربرها در آن منزل کرده بودند محاصره نموده و قدری گلوله
بآن انداخته اند ویك نفر از آنها را موسوم به یعقوب علی بربری که
سابقاً جزو سپاهیان دسته پیاده نظام صد و بیست و ششم بلوچستان
بود بقتل رسانیدند

بربرها به مجراکنور در بیرجند رجوع نموده واو هم قرار
داد که باحشمت الملك متفقاً در این باب تحقیقات نماید نتیجه این
شد که قتل مذکور ثابت گردید مجراکنور برای خانواده شخص
مقتول چهار صد لیرا مطالبه نموده ولی شوکت الملك با وجود آنکه
خود اینمسئله را تصدیق داشت از پرداخت وجه این جریمه امتناع
ورزیده حاضر شده است که فقط چهل الی شصت لیرا بپردازد سفیر
اعلی حضرتی این جریمه را از دولت ایران مطالبه نموده است

(اصفهان)

سردار اشجع بختیاری حاکم جدید در ۲۶ مه وارد گردید
اگر چه ازقرار مذکور ازتعیین حکومت بختیاری مردم باطناً
رضایت ندارند ولی شهر آرام است مسئله نان ازشدت خود کاسته
مقداری زیاد گندم وسایر مأکولات وارد شده است ادارات محلی
که بواسطه اغتشاش ٦ مه ازکار افتاده بودند مجدداً تدریجاً بکارخود
مشغول گردیدند

شرح اوضاع راه شیراز را در مراسله علیحده نگاشته ام تمام
راههای دیگر باستثنای راه طهران ظاهراً امنیت داشته چنانچه در
خلاصه وقایع آخری راپورت دادم دزدان بمستر کینگستن در ١٤

مه نزدیك خالد آباد زده و آنچه داشته برده‌اند این سرقت
در ساعت یازده بعد از ظهر بوقوع رسید سارقین پس از گرفتن
پولهای مستر کینگستن خود اورا با نوکرهایش بزمین انداخته
کتفهایشان را بستند و یکی از آنها باته تفنگ خود مکرراً اورا زده
ولگد کوب نمود مستر کینگستن بدون مستحفظ مسافرت میکرد
حاکم کاشان وعدهٔ سوار باو داده بود ولی از فرستادن آنها قصور
ورزید چنان تصور میشود که این دزدی کار ایلات نبوده و
منشأ آن خود دهاتیان بوده‌اند سیر جنت پیطرز از اعضاء اداره
تلگرافی هند و اروپا شش ساعت بعد از همان محل عبور نموده هیچ
ایلیاتی در آنجا ندیده بود از اواسط مه تاکنون راه بین
خالد آباد و مادرشاه را دستجات کوچك سارقین اشغال نموده ولی
فقط سرقتی که درحقیقت واقع و راپورت آن داده شده درمورد
یکی ازمحترمین اصفهان در ۳۰ مه نزدیك خفر بوقوع رسیده سارقین
مزاحم پسته نشده‌اند

در عرض ماه مه اخبار انتظار وقوع اغتشاش در خاك
بختیاری شیوع داشت و از قرار راپورت واصله طرفین مشغول
جمع آوری قشون بودند موقع تا هشتم ژون بهمین طور مبهم و
غیر معلوم باقی بود تا آنکه در پل زمانخان ده میلی شمال دهکرد
مابین طایفهٔ چهار لنك که باضرغام السلطنه متحد شده بودند وطایفه
هفتلنك جنك شروع گردید عده طایفه چهار لنك را بطور مختلف
از هزار الی دو هزار و پانصد نفر تخمین میزنند دردهم ژون راپورت

داده شد که مجادلهٔ مظفریت طایفهٔ چهار لنك که طایفهٔ خواجوئی هم با آنها متحد شده بودند خاتمه پذیرفته از قرار مذکور عده کثیری تلف شده اند عدهٔ از زنان هفتلنك که درجلو طایفه چهار لنك فرار نموده بودند در روز ۱۱ و ۱۲ باصفهان وارد شدند قشون امدادی که حاکم اصفهان میخواست بطرف طایفه هفتلنك بفرستند هنوز حرکت نکرده بودند علت آن بنا بر عقیده عموم این بود که چهار لنکها راه را بر آنها مسدود نموده بودند سردار ظفر که منسوب بطایفهٔ هفتلنك و فعلاً در طهران است یقین دارد بر اینکه میتوان طایفهٔ چهار لنك را منکوب نمود این جنك باياب و ذهاب قوافل محمول مال التجاره در راه اهواز لطمه وارد نیاورده است

(یزد)

ضرغام الدوله قشقائی در ماه مه ازحکومت معزول وبجای او فخر الملك حاکم سابق عربستان منصوب گردیده است قبل از عزل از مشیر الممالك ضابط کل بتهدید چوب و فلکه معادل دوهزار لیرا گرفت از آنوقت تاکنون باصفهان نرفته است راه باستثنای غارتهای همراهان ضیغم الدوله هنگامیکه بطرف اصفهان میرفتند ظاهراً مأمون بوده در دوم ژون راپورت داده شد که یك هزار نفر از کهکلوئیها و بوئر احمدیها بطرف نوغومباز بقصد غارت در حرکت بوده‌اند

(کرمان)

قشون در تحت سردار نصرت در محاصره همراهان بهرام‌خان که در قلعهٔ فهرج هستند مداومت دارند و گاه‌گاهی از محل خود هجوم آورده ولی چندان خسارتی وارد نیاورده‌اند عساکر از گرمای هوای بلوچستان بسیار اذیت کشیده و محتمل است بدون اجازه محاصره فهرج را ترك نمایند مراجعت آنها باعث اهمیت نام بهرام خان گردیده جزئی اقتداریکه برای دولت ایران هنوز در آن نقاط باقی است از میان خواهد رفت

در اواسط آوریل در دولت آباد که در راه کرمان الی بندر عباس واقع است معادل سه هزار لیرا مال التجاره متعلق به مستر زکاستلی و مستر استوز بسرقت رفت باستثنای این سرقت راه‌های این ایالات و ولایات از قرار معلوم نسبةً امن است کانل هیك در ضمن مسافرتش دریافته بود که مرتکبین این سرقت وقتیکه فهمیدند مال التجارهٔ مسروقه متعلق به کمپانی خارجه است از کرده خود زیاده متاسف گردیده اند

(کرمانشاه)

رکن الدوله از حکومت معزول و بجای او سردار معتضد تعیین گردیده است تازمان ورود او از طهران امور حکومتی به محتشم الدوله واگذار است و تاکنون بحفظ نظم موفق گردیده است دیگر آنکه بیار محمد خان اصرار نموده و اورا راغب بترك کرمانشاه نموده و گرنه محتمل مابین او و همراهان اکبر خان برادر

معین الرعایای مقتول جنك واقع میگردید قونسول اعلیحضرتی در دوازدهم ژون تلگرافا راپورت داد که اکبر خان بقصد حمله به ده رستم بیك حرکت نموده و دو دسته مخالف استحکامات کرمانشاهرا متصرف گردیده شلیك تفنك هم دربین بوقوع رسیده بازارها بسته وعموم اهالی را ترس و بیم فرا گرفته است داودخان کلهر مشغول جمع آوری استعداد برای حمله بصمصام الممالك سنجابی میباشد ولی از قرار معلوم بوصول تلگراف از طهران که نظم شهر را باو واگذار کرده‌اند او از اجرای اقدام فوق الذکر استنکاف نموده است از قراریکه راپورت رسیده والی پشتکوه با پسر خود امان‌الله خان که با او مقابله نموده بود صلح کرده و تقاضاهای اورا قبول کرده است

(شیراز)

هیجان عامه بر علیه پناه دادن قوام الملك در قونسول خانه اعلیحضرتی تا مدتی در اینجا دوام داشت ولی اکنون برطرف گردیده در دهم ژون بدبختانه حادثهٔ واقع گردیده پانصد نفر از سر بازان ایرانی کوشش نمودند که بقونسول خانهٔ اعلیحضرتی جبراً ریخته بعلت تعویق در پرداخت حقوق خود در آنجا بست اختیار نموده پروتست نمایند شلیك واقع گردیده سه نفر از سر بازان ایرانی مقتول و دو نفر مجروح گردیده یکی از سواران دسته بیست و پنجم قشون سواره از مستحفظین قونسول خانهٔ اعلیحضرتی یکی از انگشتانش بضرب گلوله ازهم متلاشی شد حکومت قشون

برای محافظت قونسول‌خانه تعیین نموده و سر کرده قشون یکی از اجزاء شخصی خودرا برای اظهار تأسف از حادثهٔ که شرح آن مفصلاً در کاغذ علیحده نگاشته شده فرستاد

(خلیج فارس — بوشهر)

بعلت بروز مرض طاعون در بوشهر در ۲۳ آوریل رسما اعلان شیوع آن مرض داده شد

(بندر عباس)

در آخر آوریل از میناب خبر رسید که ضابط جیرفت بر حسب امر حاکم کرمان ضرغام نظام و حناند خانرا پس از یك جنگی که در آن از هر طرفی پنج نفر مقتول گردیدند دستگیر نموده

(نمرهٔ ۱۵۵)

مکتوب سرجارج‌بارکلی بسرادوارد گری .— (واصلهٔ ۳ ژویت)

طهران ۱۸ ژون ۱۹۱۱

آقا — راجع به تلگراف ۳۱ مارس گذشتهٔ من همکار روسی من اطلاع میدهد که پس از آنکه در باب اقدامیکه برای قتل معتمد خاقان حاکم اصفهان بعمل آمده و برادر زادهٔ او بقتل رسید متحداً تحقیقات لازمه نموده و پس ازاختتام تحقیقات میرزا عباس‌خان را برای محاکمه بروسیه فرستاده اند

(امضاء جارج بارکلی)

(نمره ۱۵۶)

مکتوب سر جارج بارکلی بسر ادوارد گری (واصله ۳ ژویت)

طهران ۲۱ ژون ۱۹۱۱ —

آقا — راجع بمکتوب ۱٦ مه‌من درخصوص قرضهٔ ۱،۲۵۰،۰۰۰ لیرا که دولت ایران توسط بانك شاهنشاهی ایران استقراض می‌نمایند افتخار دارم جوفاً ترجمهٔ قانون مجلس را که برای همان مقصود در دوم مه تصویب گردیده انفاد دارم

(ملفوف نمرهٔ ۱۵٦)

قانون ذیل که بواسطهٔ آن دولت ایران مختار گردیده اند قرضهٔ ۱،۲۵۰،۰۰۰ لیرا توسط بانك شاهنشاهی ایران بنمایند در پارلمان ایران در تاریخ دوم مه ۱۹۱۱ تصویب گردیده و چهار مواد ذیل‌را که در قانون مزبور مندرج است از روزنامهٔ رسمی‌دولت ایران که در تحت نمرهٔ ۱٤ روز پنجشنبهٔ ۱۸ مه منتشر گردید ترجمه شده است

(قانون مورخه دوم مه ۱۹۱۱)

مادهٔ اول — دولت ایران مختار است که توسط بانك شاهنشاهی ایران مبلغ ۱،۲۵۰،۰۰۰ لیرا از قرار فرع صدی پنج با نزول صد دوازده و نیم استقراض نماید

مادهٔ دوم — ترتیب استهلاك ووثیقهٔ این قرضه بطریق ذیل خواهد بود

(۱) استهلاك این قرضه از قرار صدی نیم پس از انقضاء پنجسال از تاریخ این قرضه پرداخته خواهد شد

(۲) وثیقهٔ این قرضه همان وثیقهٔ قرضهٔ سابق دولت ایران از

بانك شاهنشاهی بر طبق شرایط قرارداد ۲۰ مارس ۱۹۱۰ خواهد بود یعنی اول وجوهاتیکه ازبابت عایدات گمرکات جنوبی پس‌ازوضع مصارف وصول آن واصل میگردد

(۳) درصورتیکه بانك شاهنشاهی ایران درباب عدم پرداخت اصل این قرضه پیشنهاداتی نماید که بعلت آن دولت ایران حق نداشته باشند که تمام وجه قرضه‌را تا یك مدت معینی بپردازند دولت میتواند باین پیشنهاد رضا دهد بشرط آنکه مدت مذکور بالغ بر پنجسال از تاریخ امضای این قرضه نباشد

مادهٔ سوم — اسهام این قرضه از هر گونه مالیات و عوارضیکه ممکن است فیما بعد تعیین گردد معاف خواهد بود

مادهٔ چهارم — پس از پرداخت ۳،۳۹٦،٦۹۷ تومان که فعلاً بانك طلبکار است و ۳٤۰،۰۰۰ تومانیکه تا کنون از بابت قرضه بطور مساعده داده شده تتمهٔ قرضه تا زمانیکه نقشهٔ مصارف و طرح کنترل در مجلس تصویب نگردیده در بانك سپرده خواهد بود

(نمره ۱۵۷)

تلگراف سر جارج بارکلی بسرادوارد گری. — (واصله ۳ ژویت)

طهران ۳ ژویت ۱۹۱۱ —

اوضاع طهران — تا کنون کسی برای تعیین بمقام‌سپهدار پیدا نشده و مجلس باستثنای معدودی از اعضا حالا درك‌میکنند که باید از ایشان طرفداری نمایند ناصر الملك دیروز وکلا را احضار

نموده و بطور سخت با آنها صحبت داشته آنها را از اهمیت
امورات متنبه نموده است والا حضرت از اکثریت آنها نوشته
که بموجب آن همراهی با سپهدار را تعهد نموده بودند گرفته مضمون
آنرا برای سپهدار مخابره نمود

(نمره ۱۵۸)

تلگراف سرجارج بارکلی بسر ادوارد گری .— (واصله ٤ ژویت)
طهران ٤ ژویت ۱۹۱۱ —
سپهدار دیروز ازرشت بسمت طهران حرکت نمود

(نمره ۱۵۹)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری .— (واصله ٥ ژویت)
طهران ٥ ژویت ۱۹۱۱
متاسفانه رابورت میدهم که مجادلهٔ مابین مسیو مرنارد و
مسترشوستر بوقوعرسیده خزانه‌داری کل اصرار دارد براینکه برحسب
قانونی که در۱۳ ژون ازمجلس گذشته مدیر کل گمرکات باید درتحت
امر او باشد واز مسیو مرنارد در خواست نموده است که کلیه
وجوهات گمرکی را در بانک های انگلیسی و روسی بحساب او امانت
بگذارد تاکنون مدیر کل گمرکات باین ترتیب باطناً رضا نداده و
بانک شاهنشاهی در تعقیب تعلیمات خزانه داری کل که باید فقط امضاء
وی را بشناسد چکهائیکه مدیر کل گمرکات از بابت محاسبات گمرک به
حواله بانک صادر نموده بانک نکول کرده است .
دیشب کابینهٔ وزرا نتیجه رای خودرا درباب تقویت با تقاضاهای

مستر شوستر برای مسیو مرنارد فرستاده او را امر باطاعت قانون
جدید نمودند .
عقیده من این است که خوب است در این مجادله خود را
دخیل نمایم مگر آنکه بر خلاف آن از طرف شما تعلیمات برای
من برسد .

(نمره ۱۶۰)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری .— (واصله ٦ ژویت)
طهران ٦ ژویت ۱۹۱۱
در تعقیب تلگراف دیروز خود افتخاراً رابرت میدهم که در ٤ ژویت
بانک شاهنشاهی ایران از قبول چکی که مسیو مرنارد از بابت یک
فقره از محاسبات گمرکی صادر نموده بود امتناع ورزیده چک مزبور
را بعلت آنکه از طرف مستر شوستر امضاء نشده بود مرجوع
داشت مسیو بکلیوسکی مرا اطلاع داده که چک مذکور برای انتقال
بعضی از وجوهات گمرکات شمالی صادر گردیده که مدیر کل
گمرکات برای تسهیل امور خود در بانک شاهنشاهی امانت گذارده
بود که برای بانک استقراضی بفرستد .

(نمره ۱۶۱)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری .— (واصله ۷ ژویت)
طهران ۷ ژویت ۱۹۱۱
افتخاراً رابرت میدهم که مجلس دیروز مسترمرگان شوستررا
باتفاق آراء مختار نمود که یک نفر معاون مالیه برای تشکیل

زاندارمری خزانه استخدام نماید از قراریکه فهمیده ام مستر شوستر زمانیکه این پیشنهاد در تحت ملاحظه بود بطور محرمانه بمجلس اطلاع داده بود تصمیم نموده است که این شغل را به آتاشه میلیتر سفارت دولت اعلیحضرتی واگذار نماید اکنون تصمیم خود را فعلیت داده در مکتوب خود بعنوان ماژر استوکس مینویسد که وجود او برای این عهدهٔ که پیشنهاد شده بملاحظهٔ بصیرت کاملی که از مملکت و اوضاع عمومی آن دارد و تحصیلات نظامی و آشنائی با زبان مملکتی او برای دولت ایران فایدهٔ زیاد خواهد داشت

وظایف ژاندارمری خزانه از قرار مشروح تقویت و کمك مأمورین مالیه مخصوصاً در ایالات و ولایات جنوبی در هر جا که لازم باشد در وصول مالیاتهای مستقیم و غیر مستقیم خواهد بود تعیین او در تحت امر مستر شوستر خواهد بود استدعا میکنم جواب را زودتر بفرستید برای آنکه در صورت قبول خزانه داری کل بتواند اقدامات فوری نموده در این باب بادولت اعلیحضرتی بطور رسمانه مذاکره نماید .

میترسم امکان نداشته باشد بدولت ایران بطور واضح اصرار نمائیم که تعیین او را فقط بنقاط جنوبی محدود سازند چرا که چنین اقدامی از طرف ما در اینموضوع مجلس را ملزم خواهد ساخت که ما در مسئله این تعیین قصد پلتیکی درمد نظر داشته ایم .

اینرا ممکن است علاوه نمایم که اول اطلاعی که در این باب بدست من آمد از مراسلهٔ که مستر شوستر به آتاشه میلیتر

نگاشته است .

(نمره ۱۶۲)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری . — (واصله ۹ ژویت)
طهران ۹ ژویت ۱۹۱۱

اوضاع شیراز دو مرتبه اسباب اضطراب شده قریب هشتاد نفر تفنکچی متعلق بیکی ازدهات مجاور محلیرا درشهر اشغال نموده ازحکومت تقاضای تسلیم قاتل یکی ازرفقای خودرا میکنند حاکم شدت اوضاع را بواسطهٔ آنتریك های همراهان قوام میداند و دولت ایران ازمن در خواست نموده اند قوامرا تهدید نمایم که هرگاه اوضاع اینطور دوام کند او را بحکومت تسلیم خواهم نمود قونسول اعلیحضرتی این تهمت را انکار نموده میکوید دهاتیان متظلم با قوام ارتباطی ندارند با وجود این قوام را بطور سخت متنبه نموده ام که همراهان خودرا بایدآرام نکاه دارد .

(نمره ۱۶۳)

تلکراف سر جارج بارکلی بسرادوارد گری . — (واصلهٔ ۹ ژویت)
طهران ۹ ژویت ۱۹۱۱ —

تلگراف ذیل بنماینده اعلیحضرتی مقیم شیراز مخابره شده است :

دولت ایران مرا اطمینان داده اند که آندولت ازوثیقهٔ که نظام السلطنه برای تأمین جان قوام داده راضی بوده و ازمن خواهش نموده اند شما را دستور العمل دهم که اورا برحسب ترتیباتی که نظام السلطنه میدهد بسمت اروپا حرکت دهید

شما باید قوامرا از اطمینانات دولت ایران مستحضر داشته از
او درخواست نمائید که برای حرکت خود ببوشهر با نظام السلطنه
ترتیبات بدهد گمان میکنم او باینکار مایل نباشد وشما هم نبایدمصر
بقبول او شوید ولی در اینصورت خوب است او اظهار نماید چه
قسم تأمینات دیگر لازم دارد

(نمره ١٦٤)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری . — (واصلهٔ ١٠ ژویت)
طهران ١٠ ژویت ١٩١١ —

درتعقیب تلگراف پنجم ژویت من افتخاراً راپورت میدهم که
میانه خزانه داری کل ومدیر کل گمرکات ظاهراً قراری داده شده
چنانچه از جزئیات مسئله بخوبی واقف شوم بشما راپورت خواهم داد

(نمره ١٦٥)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری . — (واصله دهم ژویت)
طهران ١٠ ژویت ١٩١١ —

راجع بتلگرافات دوم وپنجم ژون من سفیر روس بمن اظهار
داشته که ایلات شاهسون حتی تامغرب تبریزرا غارت نموده و راه از
تبریز باردبیل وراه طهران تامیانج ناامن است مشابه همین راپورتها
ازقونسول انگلیس برای من رسیده است

(نمره ١٦٦)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادواردگری . — (واصلهٔ ١٠ ژویت)
طهران ١٠ ژویت ١٩١١ — راجع بتلگراف ٩ ژویت من حاکم

در ٨ ژویت اعلانی منتشر نمود که پس از بیست وچهار ساعت دیگر
آن نقطهٔ شهررا که تفنگچیان متظلم تصرف نموده و خانهٔ قوام هم
آنجا است بمبارده خواهد نمود دراین اعلان اغتشاشاترا حمل تحریک
قوام نموده اگرچه مکرراً دولت ایرانرا اطمینان داده ام که قوام
مجاز نیست با خارج رابطه داشته باشد و مذاکرهٔ نماید مگر توسط
کفیل قونسولگری

حکومت از آن وقت تاحال بیست وچهار ساعت مهلت داده است
کفیل قونسولگری برحسب خواهش حکومت تبعهٔ انگلیس را دستور
العمل میدهد که ازمحلی کهتهدید شده است خارج شوند من دولت ایرانرا
برای هر نوع خسارتی که بتبعهٔ انگلیس وارد آید مسئول قرار داده ام
وازاینکه حکومت اظهار داشته است قوام از قونسولخانه مشغول
آنتریك است پروتست نموده ام

(نمرهٔ ١٦٧)

(تلگراف سرادواردگری بسرجارج بوکانان)

وزارت خارجه ١٠ ژویت ١٩١١ — ژاندارمری خزانه (رجوع
بتلگراف هفتم ژویت کنید) شما باید نظریات دولت روس را بدست
آورده شرح اوضاع را برای او توضیح نموده اظهار دارید که
تاکنون دولت اعلیحضرتی از مسئله تعیین او چیزی نشنیده اند

(نمرهٔ ١٦٨)

تلگراف سرجارج بوکانان بسرادواردگری . — (واصله ١١ ژویت)
سنت پطرز بورغ ١١ ژویت ١٩١١ — برحسب دستورالعملی که در

تلگراف دهم ژویت خود داده بودید امروز باکفیل وزیر امورخارجه
در خصوص تشکیل ژاندارمری خزانه صحبت نمودم جناب معظم الیه
مذکور داشت که نظر به آنکه او باکلیه اقداماتیکه در راه اعادهٔ نظم
در ایران شود موافقت دارد برتشکیل این ژاندارمری اعتراض
نخواهد داشت ولی بتصور او هرگاه مقتضیات این تشکیل جدیدلازم
میدارد که آن درتحت امر یك نفر صاحب منصب باشد بهتر است
که آن صاحب منصب ازیکی از دول صغار انتخاب گردد از طرف
دیگر هرگاه امکان داشته باشد که آن را درتحت امر متجاوز از
یکنفر قرار داد گمان‌میکنند تعیین یکنفر صاحب‌منصب انگلیسی ویك‌نفر
روسی عیبی نخواهد داشت

من بجناب معظم‌الیه اشعار داشتم تحصیل یکنفر آدم لایق
کافی برای این‌عهده ممکن است اشکال زیاد داشته باشد و ظاهرا ماژور
استوکس دارای خصوصیاتی است که اورا کاملاً برای فرماندهی
این قوه مناسب مینماید

سازانوف درجواب اظهار داشت که تحصیل یکنفر صاحب
منصب سوئدی اشکال نخواهد داشت

(نمرهٔ ۱۶۹)

طهران ۱۲ ژویت ۱۹۱۱ — شیراز — در تعقیب تلگراف ۱۰
ژویت خود بمباردمانی را که فرمانفرما به آن تهدید نموده بوقوع
نه پیوسته شهر نسبتاً آرام است

(نمرهٔ ۱۷۰)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادواردگری . — (واصله ۱۲ ژویت)
طهران ۱۲ ژویت ۱۹۱۱ — بردولت ایران معلوم شده که مجلل السلطان
یکی از محبوبان شاه مخلوع که با آن اعلیحضرت در سفارت روس
بست اختیار نموده بود با او از ایران حرکت کرد از طرف آن
اعلیحضرت ایلات شاهسون‌را ملاقات نموده ومکتوبات او را بروسای
ایلات رسانیده است

قونسول ایران مقیم بادکوبه راپورت میدهد که سردارارشد
یکی از رفقای امیر بهادر باتفاق دونفر از همراهانش با اسلحه و
مهمات جنگی بباد کوبه وارد شده وشهرت داده اند که شاه مخلوع
تادوهفتهٔ دیگر به ایران معاودت مینماید چنانچه از سفیر روس بمن
مفهوم گردیده مأمورین روس این اشخاص را دستگیر نموده‌اند

خوب است شاه مخلوع که گمان میکنم حالا در وینه‌است متنبه
شود که دست از آنتریك بردارد

هرگاه ثابت شود که درمدتی که خارج ازروسیه است مرتکب
آنتریکی شود حقوقیرا که برایش تعیین شده ازدست خواهد داد

(نمرهٔ ۱۷۱)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادواردگری . — (واصلهٔ ۱۳ ژویت)
طهران ۱۳ ژویت ۱۹۱۱ — راجع بتلگرافات دهم و دوازدهم من
کفیل قونسولگری تبریز راپورت میدهد که طوایف قراداغی و
شاهسون کاملاً بنای یاغی گری گذارده ودرحوالی تبریز مشغول غارت

وچپاول زیاد میباشند اهالی تبریز واطراف ودهات مجاور آن درشهر
پناهنده میشوند کفیل قونسولگری اطلاع دولت ایرانرا درباب اینکه
مجلل السلطان در میان درمیان طوایف شاهسون حضور داردتصدیق
میکنند

(نمرهٔ ١٨٢)

تلگراف سرجارج‌بارکلی بسرادواردگری .— (واصله ١٣ ژوئت)
طهران ١٣ ژوئت ١٩١١ — درتعقیب تلگرافات ٢٧ آوریل و ٢٨
مه افتخار دارم راپورت دهم که حمل‌ونقل مال‌التجاره در راه بختیاری
بعلت سرقت مقطوع گردیده است

تا کنون برای بهبهان حاکم مناسبی تعیین نگردیده من دراین
موضوع بدولت ایران فشار میآورم

(نمرهٔ ١٧٣)

تلگراف سرجارج‌بارکلی بسرادواردگری .— (واصله ١٣ ژوئت)
طهران ١٣ ژوئت ١٩١١ — قونسول کرمان هیجان برضد پارسیانرا
راپورت میدهد یکصدنفر پارسیان که تجار معتبرهم جزو آنها هستند
درقونسولخانه تحصن اختیار نموده‌اند

(نمره ١٧٤)

تلگراف سر ادوارد گری بسر جارج بار کلی
وزارت خانه ١٢ ژوئت ١٩١١

ژاندارمری خزانه — لطف نموده تلگراف سنت پطرزبورغ را
که در یازدهم شهر جاری مخابره شده ملاحظه فرمائید و مرا

از نظریات خودواقف سازید آیا بعقیدهٔ شما یك نفر صاحب منصب
سوئدی یا یك نفر از اتباع یکی از دول صغار میتواند مشکل را
حل نماید .

(نمره ١٧٥)

تلگراف سرادوارد گری بسر بوکانان
وزارت خارجه ١٣ ژوئت ١٩١١

راجع بتلگراف سر جارج بارکلی مورخه دوازدهم ژوئت
آنتریکهای شاه مخلوع

تحقیق کنید که آیا از محلی این راپورتها برای دولت
روس تصدیق شده و هرگاه اینطور است اظهار دارید که ما مائلیم
سفیر کبیر اعلیحضرتی مقیم وینه را دستور العمل دهیم که باهمکار
روسی خود متحداً شاه مخلوع را از اعمالش متنبه سازد

(نمره ١٧٦)

مکتوب سر ادوارد گری بسر جارج بارکلی
وزارت خارجه ١٣ ژوئت ١٩١١

آقا — ایلچی مخصوص وسفیر ایران امروز بملاقات من آمده
و ازمن سؤال نمودند که ایلچی مخصوص در مراجعت خود چه
اطلاعات بایران ببرد وچه اخباری راپورت دهد واز بهبودی اوضاع
طرق جنوبی شرحی مذکور داشتند

من بایشان اظهار داشتم از قرار مفهوم باوجود آنکه
مال التجاره از این طریق حمل ونقل میشود ولی موقع بهیچوجه دارای

امنیت نمیباشد و اینکه از روی میل با استخدام صاحب منصبان سوئدی موافقت نموده‌ام خود واضح و آشکار نموده است که ما بجز منافع تجارتی انکلیس مقاصد پلتیکی دیکر در نظر نداشته‌ایم و چیزی که لازم است تشکیل قوه ایست که باعث استقرار امنیت کردد

ایشان از وضع سلوك ما در مسئلهٔ صاحب منصبان سوئدی قلباً اظهار رضایت و قدردانی مینمودند

(نمره ۱۷۷)

تلکراف سرجارج بارکلی بسرادوارد کری . — (واصله ۱۴ ژویت)

طهران ۱۴ ژویت ۱۹۱۱

صدراعظم روز یکشنبه بطهران مراجعت نمود وزرای دیکر روز سه شنبه استعفا نمودند

تشکیل کابینهٔ جدید نظر بانکه سپهدار مایل نیست مسؤلیت انتخاب وزرارا بعهده کیرد اشکال دارد و اکثریت اعضای مجلس هم ازبابت انتخاب نمیتوانند موافقت نمایند

(نمره ۱۷۸)

تلکراف سر جارج بارکلی بسر ادوارد کری . — (واصله ۱۴ ژویت)

طهران ۱۴ ژویت ۱۹۱۱ — حاوی مفاد مراسلهٔ ذیل مورخهٔ ۱۵ ژویت میباشد :—

آقا افتخاراً وصول تلکراف ۱۳ شهرجاری شمارا اطلاع میدهم پیشنهاد دولت روس را مبنی براینکه فرماندهی ژاندارمری

خزانه که خزانه دارکل میخواهد تشکیل دهد تقسیم شود بطوریکه یك‌نفر صاحب‌منصب انکلیسی ویك‌نفر صاحب‌منصب روسی فرماندهی داشته باشند دولت ایران بطور حتم قبول نخواهند کرد مکر آنکه مجبور باین امر کردند و هرکاه ما اصرار بان نمائیم بلاشك، میدانم که خزانه‌دارکل استعفا خواهد نمود

اما در باب پیشنهاد ثانی که فرماندهی ژاندارمری خزانه بعهدهٔ صاحب‌منصب سوئدی یایکی از اتباع یکی از دول صغار سپرده شود کمان میکنم خوب است در این باب با مستر شوستر مشورت کنم و اکنون افتخاراً سواد جواب اورا انفاد میدارم

(امضاء) جارج بارکلی

(ملفوف نمرهٔ ۱۷۸)

مکتوب مستر شوستر بسر جارج بارکلی

طهران ۱۴ ژویت ۱۹۱۱ —

جناب سر جارج بارکلی مراسلهٔ امروز شما مبنی براینکه دولت‌شما ظاهراً خیال میکنند که تعیین مازوراستوکس برای تشکیل ژاندارمری خزانه امکان دارد باعث رقابت بین المللی شود واصل کردید ضمناً شما از من سؤال مینمائید که آیا تعیین یك‌نفر صاحب منصب سوئدی یا یکی از اتباع دول صغار رفع اشکال را خواهد نمود در جواب عرض میکنم که چون مجلس اخیراً مرا مجاز نمود که شخص مناسبی‌را در تحت نظارت و کنترل مستقیم خود برای تشکیل قوهٔ ژاندارمری خزانه تعیین نمایم من مازوراستوکس

را برای این عهده انتخاب نمودم بهمین یک جهة و سبب که من اورا
از هر شخص دیگر که بتوانم برای این کار پیدا کنم بهتر ومناسب تر
میدانم من شخصاً از صفات مخصوص ماژور استوکس از قبیل تحصیلات
نظامی و توقف چهار سالهٔ او در ایران و معرفتی که از حال ووضع
مملکت دارد و دانستن زبان فارسی و فرانسه (که بسیاری از اهالی
اینجا بان زبان حرف میزنند) و بطور عموم از احتراماتیکه در مقام
یك نفر صاحب منصب ویك آدم متمدن درحق او مرعی میدارند
واقف هستم

و بدون تردید شمارا اطمینان میدهم که در تحصیل یك
نفر معاون کافی مالیه که برای این شعبه مخصوص کار خود میخواستم
پیدا کنم مسئلهٔ ملیت بهیچوجه در عقیدهٔ من رسوخی نداشت هرگاه
چنین خیالی در مد نظر داشتم باید اینطور تصور شود که چون
فیصله این امر باختیار من واگذار شده بود بایستی در صدد باشم
که از مملکت خود یك نفر معاون جلب نمایم

ممکن است در این موقع تکراراً عرض کنم که ماموررفورم
مالیه را که من در مقابل اشکالات بسیار مهم بعهده گرفته و
بیك طریق شهرت واسم ورسم شغل خود را در مخاطره گذارده ام
بهیچوجه من الوجوه صورت پلتیکی ندارد و هیچیك از اعمال خود
را از روی ملاحظات پلتیکی داخلی یا خارجی انجام نداده و
طبیعةً احساس میکنم که بهیچ طریقی نمی توانستم ارائه طریق
تفویض این عهده را بماژور استوکس که من کاملا ازروی سادگی

وبیطرفی انجام داده ام وحمل بتمایل پلتیکی شود قبول کنم
با ملاحظه احترامات لازمه اتباع دول صغار و بدون عدم
ملاحظه احترامات وشؤنات چند نفر از هموطنان خود که برای
خدمت در ژاندارمری خزانه تعیین نموده ام عقیده من این است
که ماژور استوکس لایق ترین شخصی است که بتواند درامواتی که
مربوط بوظایف مالیه من باشد خدمت کافی باینمملکت نماید و بهیچ
وجه من الوجوه مایل نیستم که دیگررا از اتباع دول دیگر برای
این شعبه یا سایر شعبات کار خود تعیین نمایم مگر آنکه خود شخصاً
از محسنات وصفات شخصی او آگاه وراضی باشم
ما البته میدانیم که یکی از بزرگترین نواقص هر یك از اجانب
که دراینجا برای او اسباب زحمت میشود (چنانچه در مورد شخص
من شده) عدم معرفت بزبان وعادات وطریقه افکار اهالی ایران
است واین نقص درمورد شخصی که بایستی مستقیماً باعده ازمردمی
که استعداد مساعی از ایشان باید تشکیل شود طرف گردد بیشتر
اهمیت پیدا میکند یکنفر صاحبمنصب سوئدی هرقدر هم لایق و
کارآمد باشد لازم است که اقلاً یکسال یا بیشتر عمر خودرا دراینجا
بگذارند تا بتواند حتی الامکان دراین شعبه امورات خدمت حقیقی
بعمل آرد حال آنکه بی اندازه لازم و واجب است که استعداد
ژاندارمری من بزودی تشکیل ومشغول کار شود
درانتها اجازه بفرمائید اینراعرض کنم که چون مسئله تفویض
این عهده را از طرف من بماژور استوکس عموم مردم اینجا میدانند

هرگاه مخالف آن عمل نمایم حتماً این اقدام را تعبیر بملاحظات پلتیکی صرف خواهند نمود ومن بهیچوجه نمیتوانم آنرا برخود روا دارم

امیدوار چنانم که اظهارات من شمارا قادر تواند نمود که دولت خودرا دراینموضوع مجدداً اطمینان داده و دولت مشار الیها بزودی قبولی ماژور استوکس را درتحت ملاحظه آورده جواب مساعد خواهند داد (امضاً) مرگان شوستر

(نمره ۱۷۹)

تلگراف سر بوکانان بسرادواردگری . — (واصلهٔ ۱۴ ژویت)

سنت پطرز بورغ ۱۴ ژویت ۱۹۱۱

راجع بتلگراف سر جارج بارکلی مورخه ۱۲ ژویت کفیل وزارت امور خارجه مرا اطلاع داده که ازقرار مسموع اشخاصی که از آنها اسم برده شده دربادکوبه دستگیر شده اند جناب معظم الیه هنوز بکشف اینکه آیا آنها از طرف شاه مخلوع فرستاده شده اند یانه موفق نگردیده اظهار میدارد که ازقرار معلوم طوایف شاهسون طرفدار محمد علی بوده ولی ازمسئله مجلل السلطان بکلی بیخبر است

وزیر مختار وینه روس را دستور العمل خواهد داد که شاه مخلوع را که فعلاً بعقیده او درکارلس باد است متنبه سازد

(نمره ۱۸۰)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری . — (واصله ۱۵ ژویت)

طهران ۱۵ ژویت ۱۹۱۱ —

مدیر کل گمرکات وخزانه داری کل شارژدفر بلجیک بمن اظهار

میدارد که بدولت ایران اشعار نموده است که دولت بلجیک راضی نخواهند شد مأمورین آندولت درتحت امر اجانب قرار گیرند و بر حسب اطمینانی که حاصل نموده بهیچوجه اینطور قرار نبوده است که مسیو مرناردرا درتحت اوامر خزانه داری کل قرار دهند خزانه داری کل شخصی است که میخواهد همواره از روی میل خود عمل نموده ودراین مسئله بخصوص قانون ۱۳ ژون ازاو آشکاراً تقویت مینماید اینرا باید دید که تاچه اندازه مستر شوستر میتواند اعمال اقتدارات خودرا با مقامیرا که مأمورین بلجیکی برای خود ادعا می نمایند عملاً وفق دهد ولی این بسته بطریقه رفتار او است هیچ علائمی نیست که بنمایاند که شارژدفر بلجیک بلاسبب مایل باشد درمسئله مدیر گمرکات تضییق نماید وازقراری که بمن مذکور داشت در تاریخ ۱۳ ژویت طرفین دفعه ثانی با یکدیگر ملاقات طولانی نموده ونتیجه ملاقات ایشان قطعاً اسباب امیدواری بوده است مدیر کل گمرکات اکنون قبول نموده که محاسبات گمرکی را که تاکنون باسم خودش نگاه داشته شده بحساب مستر شوستر انتقال دهد

من همکار روسی خودرا اطلاع داده ام که برای اینکه کوشش نموده ذات البین را اصلاح نمائیم حاضر همراهی هستم ولی نظر به تصمیم خزانه داری کل که میخواهد ازنفوذ خارجی مستغنی باشد مجبوریم که خیلی بطور احتیاط عمل کنیم مسیو پوکلیوسکی میل دارد که فعلاً هر نوع اقدامیرا بتأخیر انداخته ببیند امورات چه شکلی پیدا میکند

تا کنون من در تحصیل مسوده شرایط تعیین مامورین بلجیکی موفق نشده‌ام ولی در قرارنامه از قرار تقریر شارژ دفر بلجیک بطور معین مذکور است که این مامورین باید در تحت امر صدر اعظم و وزیر مالیه باشند این قرارداد را قانون ۱۳ ژون منسوخ مینماید بنا بر این معلوم میشود اصلح این بود که دولت ایران قبل از تصویب این قانون با این مامورین و دولت بلجیک قراری داده باشد

(نمره ۱۸۱)

تلگراف سر ادوارد گری بسر کارت رایت

وزارت خارجه ۱۵ ژویت ۱۹۱۱

حرکات شاه مخلوع تلگراف ۱۴ ژویت سنت پطرزبورغ را ملاحظه نمائید لطف نموده با همکار روسی خود متحد گردیده محمد علی را متنبه سازید که با انتریکهای طرفداران خود بر ضد حکومت حالیهٔ ایران تقویت یا تحریک نموده و خودرا هم در این انتریکها شریک نماید

(نمره ۱۸۲)

تلگراف سرجارج بارکلی بسر ادوارد گری . — (واصله ۱۶ ژویت)

طهران ۱۶ ژویت ۱۹۱۱

ژاندارمری خزانه از قرار تحقیقی که نموده ام خزانه داری کل قصد دارد سه نفر امریکائی را که در نظمیه آنجا صاحب تجربه شده اند برای تشکیل این قوه تعیین نماید .

ودر این باب جنرال ادواردز که یکی از آنها است در واشنگتن رجوع نموده و شرایط خود را هم مستقیماً بدو نفر دیگر مخابره نموده است .

(نمره ۱۸۳)

تلگراف سرجارج بارکلی بسر ادوارد گری . — (واصله ۱۶ ژویت)

طهران ۱۶ ژویت ۱۹۱۱

(شیراز)

از قرار معلوم هیجان بر ضد فرمانفرما رو بازدیاد است .

از قراری که راپورت داده شده صولة الدوله بر حسب دعوت حاکم بطوایف خود امر داده است هر قدر بتوانند مردان جنگی بشیراز بفرستند .

(نمره ۱۸۴)

مکتوب سرجارج بارکلی بسر ادوارد گری . — (واصله ۱۷ ژویت)

طهران ۲۷ ژون ۱۹۱۱

آقا افتخاراً سواد مراسلهٔ که از کفیل قونسولگری شیراز در باب اوضاع آنجا رسیده ایفاد میدارم .

در تمام حوادثی که شرح وقوع آن در این مراسله مرقوم است اقدامات مستر ناکس موافق میل و دلخواه بوده از قراریکه تصور میکنم او با زرنگی و فطانت کامل عمل نموده است .

(ملفوف نمره ۱۸۴)

مکتوب ناکس کفیل قونسولگری بسرجارج بارکلی

شیراز ۱۸ مه ۱۹۱۱ آقا افتخار دارم که شرح پیش آمد های اخیره اوضاع فارس را راپورت دهم. دراوایل مه اختلافات مابین حکومت مرکزی و نظام السلطنه کسب شدت نموده درششم همین ماه من بر حسب دستورالعمل تلگراف پنجم مه شما درانخصوص بافرمانفرما مذاکره نمودم نظام السلطنه همینکه مقصود ملاقات مرا دریافت اطلاع داد که راضی بقبول تعلیمات دولت ایران شده و تاخیریکه در اجرای آنها نموده بعلت آن بوده است که در این دو سه روزهٔ گذشته مشغول تدبیر وسایلی بوده است که بواسطهٔ آن بتواند قوامیها را بدون آنکه جزئی خطری برایشان رخ دهد اخراج نماید از قراری که میگفت در صدد بوده است که آنها را شب گذشته حرکت دهد ولی همین که فهمید خبر عزم وقصداو بخارج سرایت نموده وافشا شده است از این کار استنکاف کرده و علاوه نمود که در ظرف همین دوروزه بلا شك موقعی بدست آورده اینکار را انجام خواهد داد او برای من بطور تفصیل ترتیبات خود را در اینکه محبوسین مزبور را چطور باید بهمراهی یك دسته مستحفظ دولتی تا دشت ارجن برده و درآنجا اسبها و آدمهای تازه منتظر حرکت وی تا کازرون خواهند بود و اینکه حکم داده بود یك صد نفر در این نقطه حاضر باشند که بهمراهی او تا تنك ترکان که مدخل شمالی دشت کارجست رفته از آنجا یکی از بستگان او موسوم بنور محمد خان با یك صد و پنجاه نفر تفنکچی توقف داشت بیان کرد از آن نقطه ببعد هیچ احتمال خطری متصورنبود در جواب سئوال من که آیا وثیقهٔ برای

آنکه صولة الدوله با قوامیان از روی احترام رفتار میکند داردیا خیر ؟ او در جواب اظهار نمود که چنین وثیقه ندارد ولی او را عقیده بر این بود که طوایف قشقائی جرأت مزاحمت او را نخواهند داشت در ضمن این ملاقات نظام السلطنه دو مرتبه موقع را مغتنم شمرده در باب نفاق و ضعف بختیاری ها و عدم عاقبت اندیشی کابینه که باینطریق دست او را از کار بسته اند شرح مطول مبسوطی بیان نمود .

تا بعد ازظهر روز بعد دیگر اطلاعی ازمسئله قوامیها برای من نرسید تا آنکه معلوم شد که نصر الدوله در بین راه مقتول گردید کیفیت قتل او تا اندازهٔ که بطور معین بتوان بصحت آن یقین نمود بقراری است که ذیلاً مذکور میگردد : ـــ

قوام الملك و نصر الدوله روز ششم مه از عمارت دولتی قبل از نیمهٔ شب در تحت حفاظت یك صد و پنجاه سوار که اکثر آنها از قزاقان و سوارهٔ منظم شاهسون بودند حرکت نمودند شش نفر قشقائی هم که در موقع حبس مأمور حفظ آنها بودند همراهشان رفتند قریب مسافت شش میل خارج از شیراز قسمت بزرکی از مستحفظین مراجعت نموده، فقط قریب پنجاه نفر که شش نفر قشقائی هم جزو ایشان بودند بهمراهی آنها رفتند از این نقطه راه خیلی ناهموار و ناصاف است و قوام الملك که در این موقع کاملا سوء ظن پیدا نموده بود قاطر سواری خود را با اسب خوبیکه یکی از نوکرهایش سوار بود عوض کرده و از جادهٔ خارج

شده باتفاق چهار نفر از همراهان خود و چهار قزاق دنباله رشته
کوهها و تپه ها را گرفته رفت و در این قسمت راه در هر لحظه
انتظار آن میرفت که دشمنان او در کمین او باشند نصر الدوله که
یا کمتر سوء ظن داشت و یا بیشتر مطیع و منقاد بود سوار قاطر
خود از راه معمولی میرفت گاهگاه دسته های بزرگ قشقائیان دیده
میشدند در همان خطی که اینها سیر مینمودند درحرکت بوده و
همینکه بمسافت دو میل بخانه زینان مانده اززمین رودخانه میگذشتند
قوام الملك دید شش نفر قشقائیهائیکه همراهشان آمده بودند
نزدیك ساحل رودخانه بیك دسته از ایلات کشکولی متعلق بقبیله
محمد کریم خان قشقائی وکیل مجلس که پسرش هم حضور داشت
ملحق گردیدند قوام که قریب نصف میل جلو برادرش رفته بود
از یك رشته کوهی که در میان واقع بود میگذشت که صدای خالی
شدن گلولهٔ شنیده متعاقب آن فوراً دو سه نفر دیگر شلیك کردند
او سواره ببالای آن رشته کوه آمده و چون نصرالدوله را مرده
و راه مراجعت را مسدود یافت با هشت نفریکه همراه خود داشت
بطرف کاروانسرا تاخت نموده و اول قصدش این بود از خود
در آنجا دفاع نماید بالاخره چون راه چاره برای خود نیافت بطرف
شمال منعطف گردیده بقصد آنکه خود را بیکی از دهاتش رسانیده
از آنجا عده کافی برای حفظ خود همراه برداشته بقبایل عرب
برسد ولی بزودی بر وی معلوم گردید که تمام راه ها مسدود بود
و لذا شب را در میان بعضی از رعایا بسر برده روز بعد قریب

هشتاد میل مسافت را طی نموده باتفاق ده دوازده نفر سوار از
دروازهٔ نزدیك خانه خود بشیراز سالماً ورود نموده از آنجا
پیغامی برای فرمانفرما فرستاد باین مضمون که هرگاه وسایل بست
در قونسولگری اعلیحضرتی برای او فراهم نیاورد خود و
همراهانش حاضر خواهند شد که بقوهٔ قهریه از خویش دفاع نمایند
و خود او تبدیل لباس نموده نیم تنهٔ اروپائی دربر و کلاه فرنگی
بر سر گذارده باتفاق دکتر وولات که درحین ورود او برای
معالجهٔ دختر نصر الدوله رفته بود حرکت نموده و قبل از غروب
باینجا رسید .

این تفصیلی است که خود قوام الملك مذکور داشته و بطور
عموم با تمام تفصیلات دیگری که توانسته‌ام بدست آورم مطابق میباشد
من شخصاً متمایل باین عقیده میباشم که حمله که صورت وقوع پیدا نمود
ازمحلی تحریك نشده ولی یك اقدام بدون مقدمهٔ است که از طرف
دسته از ایلات پرشور بوقوع رسیده درمیان مردم اینطور صحبت
است که استخلاص قوام بواسطه نسبتی است که با صولت الدوله دارد
ولی بنظر من هیچ احتمال نمیرود که چنین ملاحظه رئیس قشقائی را
از خطرات حقیقی باقی گذاردن یکی از اخوان او اغفال نماید
بعلاوه چند ساعت پس ازقتل اخبار موثق از طرف دو غلام
اداره تلگراف هند وانگلیس بمن تلفون شد باینمضمون که متجاوز
ازششصد نفر از ایلات قشقائی طرفین جاده بمسافت چهارمیلی خانه
زنیان درهمان نقطه که درسال ۱۹۰۹ بر جنرال قونسول روس حمله

شد درکمین نشسته اند

اول خبری که بشیراز رسید بعد از ظهر بود پس از آنکه توانستم بصحت این خبر پی برم از فرمانفرما ملاقات نمودم وقبل از ملاقات برئیس اداره تلگراف سپردم که تلگرافات راجع باین قتل را رابورت ندهد تا آنکه من اظهارات فرمانفرما را خبر دهم ازملاقات من ثمری حاصل نشد نظام السلطنه که خیلی مضطرب بود اول اظهار داشت که این حمله یحتمل کار عربها است که برای استخلاص قوامیها کرده اند من درجواب اظهار داشتم که تصور حضور ایلات عرب دروسط دره که آنوقت از پانزده الی بیست هزار قشقائی آنجا را اشغال نموده بودند بکلی غیر ممکن بنظر میآید و من نمیتوانم حتی تصور مخابره چنین مطلبی را بشما بکنم

سپس او مذکور داشت که شخصاً کمی شك دارد از اینکه صولت الدوله ترتیب این قتل را فراهم آورده است

از زمانیکه اول خبر مشعر بر اینکه تصور میشد قوام الملك مجروح شده باشد بمن رسید صاحبمنصب طبی را قرار دادم که برحسب امر نظام السلطنه که درآنوقت آنچه سوار میتوانست جمع آوری کند بمحل وقوع قتل بعنوان تحقیق وتفتیش میفرستاد رفته بمعالجه وی بپردازد دکتر وولات باتفاق دو سوار از مستحفظین قونسولخانه طرف عصر حرکت نمود شب را به بعضی از اهل خانه نصر الدوله برخورد ودرجزو آنها عطاء السلطنه بود که بطور سخت مجروح گردیده وبشهر مراجعت مینمود ازقرار خبری که اینهادادند

نصر الدوله مرده وکیفیت حال قوام الملك بکلی غیر معلوم وطرق را ایلات پر کرده اند دکتر وولات همینکه دید درآنموقع کاری نبود انجام دهد از روی عقل عمل کرده بشیراز مراجعت نمود از قرار شرحی که این سه نفر که جان بدر برده اند اظهار میدارند ظاهر می گردد که دسته ازکشکولیها که درتفصیلی که قوام الملك بیان نموده مذکور است درساحل رود خانه توقف نمودند تا آنکه نصر الدوله بفاصله بیست زرع از آنها دور بود آنوقت شروع بشلیك نمودند دو گلوله برسر او خورده یکی ازبدنش عبور نموده فوراً جان سپرد هیچیك از مستحفظین یك تیرهم خالی نکرده وکوشش نمود کهبادستهٔ کوچك حمله کنندکان طرف شود وآنها دونفر ازنوکرهای نصرالدوله که عطاء نظام وعطاءالسلطنه باشد بطور سخت مضروب نموده تمام اسباب آنهارا غارت نمودند عطاء نظام همینکه حمله کنندکان ازان محل خارج شدند بطرف باغ نصرالدوله رفته ونزد باغبان بلژیکی بناهنده شد شبانه به او اصرار شد ازآنجا برود ونسبتاً سالماً بشیراز وارد شد

روز بعد من از فرمانفرما ملاقاتی نموده واز بعد ازظهر روز گذشته اورا مطمئن تر یافتم جناب معظم الیه بمن اظهارداشت که سردار اسعد از روی حقانیت از این قتل اظهار خشم نموده آشکارا وقوع آن را بخود نظام السلطنه نسبت میدهد ویحتمل دولت ایران نظر به امنیت مملکت مقام وزارت داخله را به او تفویض خواهند نمود و بعلاوه اظهار داشت که در صورتیکه وزارت داخله بسردار اسعد داده شود او فوراً استعفا خواهد نمود و شکی نداود که صولةالدوله

قبایل فارس خودرا جمع آوری نموده وبه اتفاق والی پشتکوه
بسمت طهران حرکت خواهند نمود او باقدری اصرار بمن این طور
فهمانید که تعیین سردار اسعد باعث تولید اغتشاش فارس خواهد
گردید که فقط مداخلهٔ خارجی قادر براطفاء نایرهٔ آن خواهد بود

همان روز صبح نعش نصرالدوله‌را وارد نمودند برخلاف انتظار
عموم اعضای بدن او قطع نشده وحتی زنان دراشولی از آن مواظبت
نموده بودند پس از آنکه دکتر وولات زخمهای او را معاینه نمود
نعش اورا پس از ختم مراسم معموله در مقبرهٔ خانوادگی آنها دفن
نمودند

البته اروپائیانی که بانصر الدوله آشنائی داشتند از مرگ او
متأسف خواهند بود در تمام معاملاتش بااین جماعت مشارالیه در
مورد هر یك همواره ابراز جرئت وسخاوت صادقانه مینمود اگر چه
هم شهری‌های او این صفات‌را حمل برحماقت مینمودند لیکن صفات
مذکوره دروجود اویك نوع حس مغرب زمینی نشان میداد که مقتضیات
حفظ شئونات خانوادگی خودرا ملحوظ داشته نگذارد روی به انحطاط
برود مثلاً هرگاه نسبت سرقتی بستگان یا عشایری که در تحت امر او
بودند داده می‌شد با وجود فقدان وسایل کافیه در پرداخت دعاوی
آنها بهیچوجه تردید یاحیله روا نمی‌داشت کمتر جای شك است که نظر
بغارت وچپاول صولة‌الدوله که سال بسال در ازدیاد بود مشارالیه
بزرگترین قوهٔ فعاله در احداث آنتریکهائی که از مدتی به این طرف
موجب هرج‌ومرج عمومی فارس شده بوده است اما این مسئله درمورد

ولی برخلاف حرص وطمع رقیب او از قرار معلوم جز از خشونت
طبع ومیل مفرط به استخلاص خود ازقیودی که مانع از انجام مقاصد
عالیه‌اش میگردید ناشی نبود واگرچه اولاد ذکوری ازاو باقی نمانده
لیکن انتظار میرود که بزودی از زوجه اش طفلی بوجود آید

اما از بابت قوام‌الملك تاکنون بطور قطع معلوم نیست چه بر
سر او آمده کمی بعد از ظهر روز هفتم مه عیال او نزد من آمده
استفسار نمود در صورتیکه نتوانسته باشد فرار نماید و بشیراز
مراجعت کند

آیا من اورا درقونسولخانه پناه خواهم داد من در جواب
اظهار داشتم هرگاه ظاهر شود که جان او در مخاطرهٔ آجل باشد اجازهٔ
دخول به او داده خواهد شد چند ساعت بعد او وارد شیراز شده
بقونسولخانه رسید وباوجود خستگی واضطراب و تب شدید فوراً
حاضر بود بافرمانفرما بستیزه بپردازد

بمجرد ورود قوام‌الملك به قونسولخانه اعلیحضرتی من فرمانفرما
را از حضور او رسماً اطلاع دادم و مذکور داشتم پس از قتل
نصرالدوله بمن چنین ظاهر گردید که جان قوام‌الملك در مخاطرهٔ
آجل بود

وعلیهذا اورا پناه دادم وتازمانیکه اطمینانات موافق دلخواه برای
تأمین شخص او برسد در اینجا متوقف خواهد بود نظام السلطنه
جواب داد که دویست نفر مسلح در خانهٔ قوام‌الملك میباشند واحتمال
دارد در شهر تولید اغتشاش نمایند من در جواب بفرمانفرما اطلاع

دادم که قوام‌الملک عیال خودرا دستورالعمل خواهد داد این‌دسته‌را که بنا بر اطلاعاتی که من دارم سی نفر میباشند همین که اطمینانات کامل برای تأمین خانه و اهل خانه او رسید از آنجا خارج خواهد نمود وبنظام‌السلطنه‌هم نصیحت دادم که در صورتیکه خطری بر جان ومال اتباع انگلیس باشد خود او مسئول خواهد بود

صبح روز بعد من از نظام‌السلطنه ملاقاتی نمودم ایشان اصرار برلزوم حرکت قوام‌الملک‌داشتند واز خطر توقف او زیادتر از این دراینجا دربرده تهدید می‌نمودند در اینموقع ایشان حتی از من درخواست نمودند که ازیك درب پشت عمارت حکومتی نزدشان بروم واطمیناناتی که برای تأمین قوام‌الملک پیش‌نهاد نموده بود بدهد برای من عنوان نموده و ارائه طریق نمود که صولةالدوله را بایستی راغب نمود که برای آنکه بسلامت مسافرت کند ضمانت کتبی داده در صورت خلف آن مبلغ‌زیادی دادنی‌باشد وتاحدود خاك‌کارج مسئولیت اورا بعهده گیرد واز آن نقطه خود او وثیقه‌های لازمه الی بوشهر خواهد داد و بنظر اواین‌طور می‌رسید که دو یا سه نفر از سواران قونسول‌خانه بایستی بهمراهی قوام بروند و در اینموقع اوبعوض سواران دولتی چندنفر از اهل دهات خود همراه او خواهد فرستاد این پیشنهادات اگرچه قابل تمجید است ولی از قرار معلوم در حقیقت وثیقهٔ که بتوان به آن اعتماد نمود نمیباشند من بنظام‌السلطنه اظهار داشتم که این پیشنهادات‌را فورآبرای شما مخابره خواهم نمود همین که ایشان مجددآ درباب‌وجوب‌حل‌فوری‌این مسئله نظر به‌اغتشاشات

محتمله مذاکره نمودند من دوباره ایشان را بطور سخت متذکر نمودم که درصورت وقوع چنین حوادث خود ایشان مسئول خواهد بود هماروز بعدازظهر اول نمایش ازجملهٔ چندین نمایشات درانجمن بوقوع پیوست و محض آنکه باین هیجان حرارتی داده شود پنجهزار تومان وعده داده شد باعضای انجمن داده شود و هر یك از ملاهـا یا تجار را که میتوانستند ترغیب بآمدن آنجا نمایند بر حسب مقتضا یا تهدید مینمودند و یا آنکه رشوهٔ خوب میدادند بعموم حاضرین روزی دو قرآن میدادند در این اجلاس نطقهای شدیده ایرادشده از طرح ریزی ها و مقاصد انگلیس در جنوب ایران که شهرت یافته بود مذمت نموده ازدهام‌را اصرار به حمله بقونسول خانه و قتل قوام‌الملك مینمودند :

پس از این نمایش نظام‌السلطنه مرا از اظهارات و رأییکه این ازدهام داده از پناه دادن بقوام‌الملك مذمت نموده و آن را مداخله غیر حقه در امورات داخلی ایران میدانستند مستحضر داشت من مکتوب او را مرجوع نموده از او استدعا نمودم که اگر خواسته باشند اینگونه مطالب را برای من بنویسند بایستی بطور رسمی باشد .

در این منوال مکتوبی سرباز توسط من بعنوان قوام‌الملك رسید مشعر بر اینکه رعایای او هنوز فرمان بردار و حاضرند برای او تحت اسلحه بروند و جنگ کنند من قوام را از وصول این مکتوب مستحضر داشته و جدآ اورا متنبه نمودم که تا زمانیکه

در قونسول خانه اعلیحضرتی توقف دارد باید از هر گونه آنتریك احتراز نماید و اظهار داشتم که فیما بعد بایستی کلیه مراسلات و مکاتبات او توسط من باشد و باو اطلاع دادم به خویشان ورفقای خود بیغام فرستاده ایشان را از این امر مطلع سازد و محض آنکه بی جهة کدورتی حاصل نشود از او در خواست نمودم که تلگرافاتیکه بنایب السلطنه و صدر اعظم یا کابینهٔ وزرأ مخابره مینماید توسط ادارهٔ تلگرافی انکلیس باشد »

دراین وقت بروفق تعلیماتیکه ازشما رسید من نظام السلطنه را مستحضر داشتم که در صورتیکه اغتشاشاتی بوقوع رسیده و بملاحظهٔ منافع جان ومال اتباع خارجه مداخله لازم گردد شخص او مستقیماً بدولت اعلیحضرتی مسئول خواهد بود .

متعاقب آن همینکه دریافتم که تفنگچیان علی اکبر ده بزرگی که دشمن جان قوامها بود دور قونسول خانه قرار داده شده و جون قبل از آن از جندین منابع غیر مربوطه شنیده بودم که مغیث الدوله وعدهٔ دو هزار تومان داده است بکسیکه وارد قونسولخانه شده وقوام الملك را مقتول نماید من بطور خصوصی بفرمانفرما اطلاع دادم که چنین اخباری بمن رسیده و بطور رسمی ایشان را اطلاع دادم که من نمیتوانم هیچ کس را بهیجوجه من الوجوه بگذارم بدون اجازهٔ مستقیم داخل اراضی قونسولخانه شود و هر گاه کسی از این تجاوز نماید من فرمانفرمارا برای هر نوع حادثه غیر مطلوبه که واقع شود مسئول خواهم دانست .

از آنوقت تا کنون نظام السلطنه عدهٔ از آدمهای شخصی خودرا دور وحوالی آنجا قرار داده است آدمهای علی اکبر هم هنوز آنجا توقف دارند . این است شرح اوضاع ناگوار حالیهٔ شیراز

از زمان فرار قوام الملك فرمانفرما در جندین مواقع بمن فهمانیده است که اهالی شهر ممکن است با سهولت از تحت اختیار او خارج شوند و هر گاه اغتشاشاتی بوقوع رسد طوری خواهد بود که دولت ایرانهم بدون مساعدت ازعهدهٔ رفع آن برنخواهد آمد و همینطور اشارات دیگر هم نموده است بنظر من مسئلهٔ تهدید حمله بقونسول خانه را باید قابل اعتنا ندانست با وجود آن میترسم نتوان کاملا غیر ممکن دانست که در محل دیگری حمله بر یك نفر اروپائی شود بخیال آنکه یکی از دو طرف بخواهند باعث مداخله گردند درهر صورت ظاهر است که در اینموقع تعیین سردار اسعد یا عزل صولة الدوله یا نظام السلطنه احتمال کامل میرود باعث سختی اوضاع فارس گردد .

هر گاه دولت مرکزی نظام السلطنه را عزل نماید او مجبور خواهد گردید فوراً تصور احتمال قتل خود را یا در شیراز یا در راه که اعدا عدو او در آنجا هستند نماید

بعلاوه هر گاه دولت ایران برای ابراز خشم خود هر یك از این سه شق را اختیار نماید صولة الدوله لا اقل از حفظ طرق جنوبی دست بر داشته و همراهان خود را مجاز بسرقت و غارت می نماید اگر صولة الدوله از دور و حوالی شیراز دور شود

و با برادر فعال خود ضیغم الدوله که بلاشك از چنین موقعی استفاده خواهد نمود و توقف او البته در اینجا دائمی نخواهد بود از این جا برود البته امورات شکل بهتر و مطبوعتری خواهد گرفت .

اما از بابت حرکت قوام مشکل است که نتیجهٔ معلوم گردد چون بنظر من غیر ممکن است وثیقهٔ از او تحصیل نمود بدون آنکه او تصور نماید که بواسطهٔ کثرت نفوذ او ما مجبور باخذ چنین وثیقه شده ایم .

هرگاه تا وقتیکه صولة الدوله بطرف شمال حرکت کند امورات بهمین نهج باشد گمان نمیکنم اشکال داشته باشد قوام را اینجا نگاهداریم تا آنکه اوضاع جنوب اصلاح شود چرا که بعقیدهٔ من پس از این انقلابیکه بواسطهٔ قتل نصر الدوله بظهور رسید حتماً بهمین زودی کارها سر و صورتی خواهد گرفت من تا کنون در باب افکار و وضع سلوك صولة الدوله اطلاع قطعی ندارم ولی گمان میکنم شکی نباشد که او هم در این آنتریك های حالیه شرکت زیادی داشته است اگر چه یحتمل آنتریك های او مثل فرمانفرما بالاراده نبوده است . (امضاء) ناکس .

(نمره ۱۸٥)

مکتوب سر جارج بارکلی بسرادوارد گری . — (واصله ۱۷ ژویت) طهران غره ژویت ۱۹۱۱ —

آقا چنانچه شاید انتظار میرفت اشکالات مابین مستر مرگان شوستر خزانه داری کل امریکائی و مسیو مرنارد مدیر کل گمرکات

بلجیکی بوقوع رسیده است

چنانچه درمکتوب ۱۳ ماه گذشته خود اطلاع دادم قانونی که بموجب آن اختیارات وسیعه بمستر شوستر داده شد مسوده گردید وماده پنجم آن این است که بدون امضا یا تصویب خزانه داری کل دولت هیچ گونه مصارفی نباید بنماید این قانون در ۱۳ شهر ماضی ازمجلس گذشت ودر ۱٦ ماه گذشته مستر شوستر بطریق ذیل برای بانك شاهنشاهی نوشت : —

«خواهشمندم ملاحظه فرمائید که برطبق ماده پنجم قانونی که در ۱۳ ژون ۱۹۱۱ در مجلس تصویب شده دولت علیه هیچ نوع مصارفیرا بدون امضا یا تصویب خزانه داری کل نمیتواند بکند ...»

در ۲۱ ماه گذشته دو چك بامضای مسیو مرنارد بحواله بانك ازبابت حساب گمرك برای مصارفیکه ازقراریکه فهمیده ام مسیو مرنارد معمولا ازبابت عایدات گمرك دریافت مینموده ببانك ارائه شد که بپردازد ولی بانك برحسب دستور العمل مستر شوستر که در فوق مذکور شد از پرداخت وجه آنها امتناع نموده آنها را رجوع بخزانه داری کل نمود واو شخصاً چك های مزبوره را قبول ومعادل آن ببانك حواله داد .

مسیو مرنارد رئیس کل بانك شاهنشاهی مکتوبی نوشته باکمال تغیر این اقدام اورا غیر قانونی دانسته وپروتست نمود و مستر وودهم در جواب او تعلیماتیرا که ازخزانه داری کل برای او رسیده بود نوشت .

روز ۲۱ ژون مستر شوستر برای مسیو مرنارد مراسلهٔ
نوشته — هانروزی که چك های مسیو مرنارد نکول شده بود —
دقت او را بقانونی که اختیارات خزانه داری کل را مشخص نموده
جلب نموده اظهار داشت که تمام وجوهاتی که ازبابت عایدات گمرك
وصول شده وکلیه تتمه وجوهاتی که دربانك شاهنشاهی وبانك روس
است باید بحساب او منتقل شود وبیان نمود حاضر است که مصارف
ادارات گمرك را بپردازد در صورتیکه مسیو مرنارد دربعضی اوراق
جزئیات مخارج را که لازم است نوشته نزد او بفرستد مسیو مرنارد
دریك مراسله فقط وصول مکتوب اورا اطلاع داده وتا کنون بر
وفق میل مستر شوستر عمل ننموده است

در حالیکه این را مینویسم مسئله اینکه آیا اداره گمرك بایـد
در تحت خزانه داری کل باشد یا نبـاشد خیلی کسب اهمیت نموده
شارژدفر بلجیك میگوید که بموجب کنترات مدیر کل بلجیکی بطور
وضوح مرقوم است که او در تحت امر صدر اعظم و وزیر مالیـه
خواهد بود ودروقت تعیین مسیو بیزو سفارت بلجیك در مکتوب
خود بعنوان دولت ایران انمسئله را تصدیق نموده است از طرف
دیگر هیچ احتمال نمیرود که مستر شوستر قبـول خارج بودن اداره
گمرك ازتحت کنترل خودرا بنماید مستر شوستر و مسیو مرنارد تا
کنون از یکدیگر ملاقات ننموده اند و هر کدام از آنهـا منتظر است
دیگری اول دفعه بملاقات او برود ازقراری که فهمیده ام نایب السلطنه
کوشش دارد ترتیب ملاقاتی مابین آنها بدهد وامیدواری می رود

که آنوقت مابین آنها اصلاحی بدهد

من خودرا از این گفتگوها دور نگاه داشته ام ودخالت نمی
کنم تا آنکه از طرف شما برخلاف آن تعلیمی برسد

(امضاء) بارکلی

(نمره ۱۸۶)

تلگراف سرجارج بارکلی بسر ادوارد گری . — (واصله ۱۷ ژویت)
طهران ۱۷ ژویت ۱۹۱۱ . —

حرکات سالار الدوله (رجوع بخلاصهٔ وقایع در تحت عنوان
تبریز بنمائید)

حالا خیلی اهمیت پیدا کرده او سنه و حوالی آنجا را اشغـال
نموده وچنانچه شنیده ام بیم آنمیرود که اهالی کرمانشاه هم باوی ملحق
شوند واو اعلان پادشاهی محمد علی را داده ومجلس تلگراف نموده
بآنها دستور العمل داده است که اورا دعوت بمراجعت نمایند بعلاوه
بمن اطلاع رسیده که عمال شاه که اخیراً درباد کوبه توقیف شده اند
گذارده اند بسمت ایران حرکت نمایند

(نمره ۱۸۷)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری . — (واصله ۱۸ ژویت)
طهران ۱۸ ژویت ۱۹۱۱ —

بمن اطلاع رسیده که خوانین بختیاری قبول نموده اند قشونی
درمقابل سالار الدوله اعزام نمایند ناصر الملك سردار اسعدرا دعوت
بآمدن بایران نموده است .

(نمره ۱۸۸)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادواردگری . — (واصله ۱۸ ژویت)
طهران ۱۸ ژویت ۱۹۱۱ —

راجع بتلگراف ۱٤ شهر جاری من — سپهدار راضی شده که کابینه را تشکیل نماید

(نمره ۱۸۹)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادواردگری . — (واصله ۱۸ ژویت)
طهران ۱۸ ژویت ۱۹۱۱ —

الآن خبر رسید که شاه مخلوع باچند نفر از همراهان خود بکمش تپه که نزدیك استراباد واقع است ورود نموده

(نمره ۱۹۰)

تلگراف سرادوارد گری بسرجی بوکانان
وزارت خارجهٔ ۱۸ ژویت ۱۹۱۱ —

خزانه داری کل — اطلاعی که در تلگراف ۱۵ شهر جاری از طهران مندرج بود بایستی بدولت روس مخابره شود شما باید اظهار دارید که بنا برعقیدهٔ دولت اعلیحضرتی بهترین راه حل اشکال برای خزانه داری کل ومدیرکل گمرکات این است که مسئله‌را مابین خود فیصله دهند وسفارتین دخالتی ننمایند شما نیز باید اظهار دارید که دولت اعلیحضرتی با مسیو پوکلیوسکی موافقت دارند براینکه اقدام را بتعویق اندازند .

(نمره ۱۹۱)

تلگراف سرادواردگری بسرجی بوکانان
وزارت خارجه ۱۸ ژویت ۱۹۱۱ —

راجع بتلگراف ۱۷ ژویت سرجارج بارکلی — شاه مخلوع در تحت حفاظت روس و انگلیس از ایران خارج گردید وما هردوشاه جدید را شناخته‌ایم نمیدانم ما باروس چطور میتوانیم مراجعت شاه مخلوع را قبول نمائیم شما باید از دولت روس استفسار نمائید که آیا آندولت بشاه مخلوع اطلاع خواهند داد که بهیچوجه من الوجوه اورا اجازه مراجعت نخواهند داد ما باشعف همراه خواهیم بود که چنین اطلاعی باو داده شود

(نمره ۱۹۲)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادواردگری . — (واصله ۱۹ ژویت)
طهران ۱۹ ژویت ۱۹۱۱ —

مراجعت شاه مخلوع — در تعقیب تلگراف ۱۸ ژویت خود افتخار دارم راپورت دهم که صمصام السلطنه ایلخانی بختیاری برای وزارت جنگ نامزد شده است و در مجلسی که ناصر الملك دیروز منعقد نمود قصد خودرا اعلام نمود که میخواهد عده کثیری از قوای بختیاری‌را برای قلع وقمع محمد علی‌میرزا تجهیز نماید فعلاً چنین قرار داد شده که بامحمد علی میرزا مقاومتی نشود تا آنکه بناحیه خوار که در ۸۰ میلی طرف مشرق طهران واقع است برسد

(نمره ۱۹۳)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادواردگری . — (واصله ۱۹ ژویت)
طهران ۱۹ ژویت ۱۹۱۱ —

شیراز — درعرض چند روزهٔ اخیر مابین عساکر فرمانفرما و باغیان شلیك ردّ و بدل‌شده تلفات چندی نبود ونتیجهٔ قطعی حاصل گردید .

(نمره ۱۹٤)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادواردگری . — (واصله ۱۹ ژویت)
طهران ۱۹ ژویت ۱۹۱۱ —

راه بختیاری — درتعقیب تلگراف سیزدهم ژویت خود — جنرال قونسول اعلیحضرتی مقیم اصفهان یك فقره عمده سرقت در این راه را راپورت داده است

ایاب وذهاب قوافل در راه فعلاً بکلی موقوف شده است

(نمره ۱۹۵)

تلگراف سرجی بوکانان بسرادواردگری . — (واصله ۱۹ ژویت)
سنت پطرزبورغ ۱۹ ژویت ۱۹۱۱ —

مفاد تلگراف دیروز شمارا بمسیو نراتف تبلیغ نمودم واوهم با این عقیده موافق است که دراینموقع هرگونه اقدامی بتأخیر انداخته شود مشارالیه اظهار داشت که هر ترتیبی که خزانه داری کل ومدیر کل گمرکات مابین خود بدهند بایستی بریطانیای عظمی وروسیه را از آن مطلع نمود وبمسیو پکلوسکی تعلیم داده است که مواظب پیش آمد

کارها بوده به بیند کاری که ازیك راهی مضر منافع روس باشد بانجام نرسد عقیدهٔ او این است که خوب است بمسیو پکلوسکی و سرجارج بارکلی تعلیمات داده شود که هرگاه موقع مناسبی برای مداخله دوستانه دولتین بدست آید راپورت بدهد

(نمره ۱۹۶)

تلگراف سرجی بوکانان بسرادواردگری . — (واصله ۱۹ ژویت)
سنت پطرزبورغ ۱۹ ژویت ۱۹۱۱ — حاوی مضمون ملخص مکتوب ۲٤ ژویت میباشد :—

بوصول تلگراف ۱۸ شهر جاری شما من از کفیل وزارت امور خارجه ملاقات نموده و استفسار نمودم که آیا نظر باهمیت روز افزون موقع ایران دولت امپراطوری با دولت اعلیحضرتی متفق خواهند شد که بشاه مخلوع اعلام نمایند که بهیچوجه من الوجوه مراجعت اورا بایران اجازه نخواهند داد

مسیو نراتوف صحبت مرا قطع نموده اظهار داشت که همان روز صبح تلگرافی از قونسول روس مقیم استراباد واصل گردیده مشعر بر اینکه چنانچه راپورت داده‌شده شاه مخلوع با قلیلی از همراهان خود بگمش تپه وارد شده وبسر کردگی قبایلیکه باو ملحق گردیده‌اند بجهة حرکت باستراباد را می بیند

در جواب سؤالیکه من از او نمودم که آیا آن اعلیحضرت به تدبیر وارد گمش تپه شده و آیا باتفاق اشخاصیکه تصور میشد جاسوسان او باشند و مأمورین محلی روس آنها را موقتاً توقیف

نموده بودند از بادکوبه عبور نموده بود جناب معظم الیه اظهار داشت که از این‌مسئله بکلی بی اطلاع است و درباب اشخاصیکه من اشاره بآنها نمودم واداشته است تحقیقات بعمل آید ولی ازقراریکه باو اطلاع داده‌اند هیچیك از آنها بتازکی بباد کوبه وارد نشده‌است که اسباب سؤ ظن مأمورین‌محلی کردد

سپس من عنوان نمودم که‌چون شاه مخلوع در تحت‌حفاظت انکلیس و روس از ایران خارج شده و چون دولتین بسر اورا بسلطنت شناخته‌اند چطور می‌توان قبول مراجعت اورا نمود و بنا براین میخواهم بدانم که آیا آن جناب صلاح میدانند بهمان مضمونیکه پیشنهاد نموده اند اخطاری بآن اعلیحضرت بکنیم یا آنکه راه دیگری بنظرشان میرسد جناب معظم‌الیه جواب داد ند که اکر شاه مخلوع هنوز در اروپا بود من باکمال میل حاضرم چنین انتباه نامهٔ برای آن اعلیحضرت بفرستم ولی اکنون که‌وارد شده وضع بکلی تغییر کرده است آن اعلیحضرت بورود کشتیه حمایت دولتین را ازدست داده والبته باید تا آخرین دقیقه مقاصد مهم خود را تعقیب نماید

بنا براین فایده نداشت که‌ماعنوانی باو بنمائیم چرا که یقیناً اوباظهارات ما اعتنائی نمی‌نمود این‌مسئله صحیح است که شاه حالیه‌را ماشناخته‌ایم ولی همانطوریکه در شناختن شاه مخلوع صلاح ما نبود برای منع خلع وی مداخله نمائیم شناختن شاه حالیه هم روا نمیدارد که

در امورات داخلهٔ ایران مداخله نمائیم

(امضاء ؛ جارج بوکانان

(نمره ۱۹۷)

تلگراف سرادواردگری بسرجارج بوکانان

وزارت خارجه ۱۹ ژویت ۱۹۱۱

راجع بتلکراف ۱۸ ژویت سرجارج بارکلی دولت روس‌را اطلاع دهید که‌نظر بمراجعت شاه‌مخلوع تصور میکنیم حقوق او بایستی‌مقطوع کردیده باو اخطار شود که دولتین بهیچوجه بازکشت ویرا بتخت سلطنت نخواهند شناخت و نمیتوانند بکذارند او دائماً در ایران باشد استفسار کنید که آیا دولت روس با این مسئله موافقت دارند تصور میکنیم که شاه حالیه که دولتین شناخته اند بر سریرسلطنت جالس باشد

(نمره ۱۹۸)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادواردگری.— (واصلهٔ ۲۰ ژویت)

طهران ۲۰ ژویت ۱۹۱۱

رابورت دو فقره سرقت قوافل در ۱۷ و ۱۸ ژویت در راه شیراز الی اصفهان داده شده که دریکی ازسرقتها هیجده لنکه قماش کمپانی ذیکلر بسرقت رفته است

(نمره ۱۹۹)

تلگراف سر جارج بارکلی بسرادواردگری .— (واصله ۲۰ ژویت)

طهران ۲۰ ژویت ۱۹۱۱ —

شیراز — کفیل قونسولگری راپورت جنگهای دیگر سخت در شب سه شنبه و حملهٔ بی‌نتیجه بخانه قوام‌را میدهد یاغیان از کفیل قونسولگری اجازهٔ تحصن اختیار نمودن خواسته‌اند واوهم بر حسب میل من خواهش آنهارا رد نموده است

کفیل قونسولگری فرمان فرمارا باعتدال ومیانه‌روی اصرار نموده و در جواب گفته است که هر گاه تمام آنها تفنکچیان خودرا متفرق سازند حاضر است توسط قونسول خانه اطمینان کتبی بتمام یاغیانیکه بك سمت شهر هستند برای اعطای عفوعمومی بدهد

کفیل قونسولگری گمان میکنند قونسول‌خانه‌را طرف‌مسؤلیت قرار دادن کار خطرناکی است وبنا بر تصویب من این ارائه طریق فرمان‌فرمارا ردمیکنند

(نمره ۲۰۰)

تلگراف سرجارج بارکلی بسر ادوارد گری .— (واصله ۲۰ ژویت)

طهران ۲۰ ژویت ۱۹۱۱

کابینهٔ جدید سپهدار دیروزبمجلس معرفی شدند وزیرامور خارجه تغییر نموده درکابینه سه نفر وزیری که بداشتن عقاید ملیین مشهور اند موجود است

(نمره ۲۰۱)

تلگراف سر جارج بوکانان بسرادوارد گری .—(واصله ۲۰ ژویت)

سنت پطرزبورغ ۲۰ ژویت ۱۹۱۱ — حاوی مضمون ملخص مکتوب مورخهٔ ۲۴ ژویت میباشد :—

روز ۲۰ ژویت ملاقات دیگری از مسیو نراتوف نموده و مطالبی را که بموجب تلگراف ۱۹ شهر جاری خود دستورالعمل‌داده بودید بایشان ابلاغ نمودم و گفتم که نظریات شما درباب روشی که بایستی دولتین در بحران حالیه تعقیب نمایند با او مختلف است و خیال شما این‌است که نظر بمراجعت‌شاه مخلوع حقوق آن‌اعلیحضرت بایستی موقوف شود و باو اطلاع داده شود که دولتین بهیچوجه راضی بشناختن باز گشت او بتخت سلطنت نشده و نمیگذارند بطور دائم در ایران توقف نماید

مسیو نراتف درجواب اظهار داشت که تلگرافیکه از کنت بنکندرف واصل گردیده حاکی‌است بر اینکه ممکن است مابین‌دولتین در این باب اختلاف نظر باشد ولی باوجود آن او بایستی پای‌بند به اظهارات دیروز خود بمن باشد الحال که شاه مخلوع درمقام‌مبارزت و جنگجوئی برآمده برای او امکان ندارد تا مقاصد خودرا انجام ندهد و مظفر نگردد و یا آنکه شکست سختی متحمل گردد دست بردارد هر گاه مظفر گردد برای ما اشکال خواهد داشت که اگر بر تخت سلطنت جلوس نماید اورا نشناسیم و برای ماهم فایده نخواهد داشت باو بگوئیم ما تورا نمیگذاریم بطور دائم درایران توقف نمائی مگر آنکه مهیا شویم که با اعمال اقوال خود را تقویت نموده وعساکر بایران سوق داده وعزم خود را بانجام رسانیم جناب معظم الیه بس از آن تکرار نموده اظهار داشت که بعقیدهٔ او بهتر است دولتین هیچ نوع اقدامی ننموده و بگذارند آنچه شدنی است بشود

عقیدهٔ او بکلی مخالف مداخله بود چرا که هرگاه بخواهیم حالا مداخله
نمائیم بحتمل پس از قلیل مدتی مجبور خواهیم شد که مجدداً مداخله
نمائیم وبغیر از آنکه عساکر بفرستیم ما درصورتیکه شاه پیشرفتی نماید
ازپیش آمدن او نمیتوانیم جلوگیری بکنیم ونه میتوانیم بحکومت حالیه
تقویت مؤثری بنمائیم

من اظهار نمودم که چنانچه ملاحظه مینمائیم روزنامه نوورمیا
درضمن مقاله که هماروز صبح طبع نموده درصورتیکه خطری برای
جان اتباع روس بنظر برسد مداخله را تجویز مینماید ودرضمن شرح
چند فقره حمله که اخیراً بر آنها شده مینگارد مسیو نراتوف درجواب
بیان نمود که یك نفر صاحبمنصب روسی هنگامیکه ازکمیسیون مختلطهٔ
سرحدی سواره بطرف خانه مراجعت مینموده در نزدیکی اردبیل
بقتل رسیده ونظر به عدم امنیت عمومی مسئله اعزام یکدسته قزاق
برای حفظ قوافل در راه معمولی درتحت مذاقه جدی است ولی فعلاً
ازخیال این اقدام منصرف شده اند چرا که از اعزام عساکر درانموقع
ممکن است تعبیر شود که دولت روس قصد دارد دراین کشمکشی که
مابین دولت حالیه وشاه مخلوع درمیان است مداخله نماید جناب
معظم الیه بعلاوه اظهار داشت که بقونسولات روس مقیم ایران تعلیم
داده شده که آنطوریکه طبیعتاً بایستی سلوك نمایند همانطور عمل نمایند
ومراقبت تامه بمنافع روس داشته مأمورین دولت فاخره را مسئول هر
نوع خساراتی که باشخاص یا اموال اتباع روس وارد میآید بدانند
از زمینه مطالب مطبوعات روس واضح میگردد که هرگونه

مداخله مسلحی برای تقویت حکومت موجودهٔ ایران باعث کدورت
اهالی اینمملکت خواهد بود مطبوعات لیبرال عموماً باهرگونه مداخلهٔ
مخالف بوده وروزنامه نوورمیا هم آنرا تجویز میکند درصورتیکه
جان اتباع روس درمخاطره باشند ازطرف دیگر روزنامه ملی اسویت
مراجعت محمد علیرا صمیمانه خوش آمد گفته وباکمال شدت باهر
گونه مداخله که برضد او باشد مخالفت میورزد و مطبوعات مرتجع
طلب هم تقریباً همینطور عقیده دارند گمان نمیکنم عموم اینطور احساس
میکنند که چون دولت روس برای برقرار داشتن محمد علی برسریر
سلطنت ازهرگونه مداخله احتراز نمود از آن نمیتوان حالا انتظار
داشت که به تقویت دولتی که هرگز بطور مودت با آن سلوك نموده
واز استقرار نظم درمملکت عاجز بوده است مداخله نماید

من میخواهم اینرا علاوه نمایم که سوء ظنی که بعضی ازمطبوعات
انگلیس درحق روس دارند که آندولت بمراجعت شاه مخلوع مربوط
بوده دراینجا اثر بدی باقی گذارده وبعقیدهٔ من این شایعات بکلی
بی اصل میباشند بی توجهی وغفلتی که مأمورین محلی بادکوبه در
گذاردن محمد علی که بدون مانع وارد شود بخرج داده اند هرچه
باشد وعقاید عامه روسیان باهرگونه احساساتی برقراری او را بتخت
سلطنت نظر نمایند اخبار پیاده شدن وی بخاك ایران بسیار اسباب
حیرت دولت مرکزی شده است من یقین دارم که هرگاه این چابکی
وزرنگی که محمد علی بخرج داده ونقشه ریزیهای خود را نموده و
مخفیانه بانجام رسانید دولت روس را درمقابل یك کار تمام شده و

گذشتهٔ قرار نمیداد ومسیو زراتف با نهایت وفاداری بادولت اعلیحضرتی
همراهی مینمود که بطوری که پیشنهاد شده بود آن اعلیحضرت را
متنبه ساخته و بعلاوه اقدامات ازروی احتیاط بعمل میآمد که از
عبور او ازخاك روسیه جلوگیری شود

(امضاء) جارج بوکانان

(نمره ۲۰۲)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری . ـ (واصله ۲۱ ژویت)

طهران ۲۱ ژویت ۱۹۱۱ ـ

شیراز ـ کفیل قونسولگری رابورت میدهد که طوایف
قشقائی دهات دور وحوالی را بنا برتشویق فرمانفرما غارت مینمایند
من کفیل قونسولگریرا اجازه داده ام بفرمانفرما اطلاع دهد
که هرگاه بواسطه اغتشاشات مداخله دولت انگلیس لازم گردد
شخص او مسئول خواهد بود

(نمره ۲۰۳)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری . ـ (واصله ۲۱ ژویت)

طهران ۲۱ ژویت ۱۹۱۱ ـ

راه بختیاری ـ درسرقتی که درتلگراف ۱۹ ژویت خود
رابورت دادم ازقراریکه شنیده ام بسیاری اجناس انگلیسی از میان
رفته است
من مکتوبی بدولت ایران نوشته اصرار بلزوم اعاده نظم این
جاده نموده ام مخصوصاً که حالا از قرار معلوم سرقتهای راه شیراز

الی اصفهان شکل بسیار بدی پیدا کرده

(نمره ۲۰۴)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری . ـ (واصله ۲۱ ژویت)

طهران ۲۱ ژویت ۱۹۱۱ ـ

روز نوزدهم ژویت مجلس قانونی تصویب نمود و دولت را
مختار نمود که نظر بوجود عناصر آشوب طلب که برای جلوگیری
آنها داشتن اختیارات فوق العاده لازم تصور میشود اعلان قانون
نظامی در طهران نماید

(نمره ۲۰۵)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری (واصله ۲۱ ژویت)

طهران ۲۱ ژویت ۱۹۱۱ ـ

اوضاع شیراز ـ ظاهراً احتمال قوی میرود که دولت ایران
مایل باشند نظام السلطنه را محض آنکه بختیاریها را دراین موقع باریك
بطرف خود جلب نمایند از فرمانفرمائی فارس معزول نمایند
هرگاه چنین اقدامیرا در مد نظر دارند من پیشنهاد نمیکنم
با آن مخالفت نشود مستر ناکس تصور نمیکند عزل نظام السلطنه
باعث بدتر شدن اوضاع فارس شود بعلاوه ممکن است انتظار حصول
امنیت در راه بختیاری هم داشته باشیم چرا که متعاقب عزل نظام السلطنه
ممکن است حکومت بهبهان با بختیاری ها شود و آنها میتوانند از
طوایف کوهکلوئیه جلوگیری نمایند

(نمره ۲۰۶)

(واصله ۲۱ ژویت)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری . — (واصله ۲۱ ژویت)

طهران ۲۱ ژویت ۱۹۱۱ —

زاندارمری خزانه — مستر شوستر

راجع بتلگراف ۱۴ ژویت — زاندارمری خزانه — مستر شوستر

کاغذی بمن نوشته خواهش نموده است که جواب خود را در باب

تعیین استوکس معجلاً برای او بفرستم شرح ذیل ملخص مکتوب

او است : —

کلیهٔ مسئله زاندارمری خزانه لزوماً بعهده تعویق است تا آنکه

ترتیب ابتکار داده شود وبلا تردید میگویم که تشکیل این قوه بسیار

با اهمیت و ضرورت تام برای اصلاح مالیه ایران دارد بدون این

زاندارمری در حقیقت کاری ازمن پیشرفت نخواهد کرد و هر گاه

استوکس بامن نباشد نمیدانم شخصی که دارای خصوصیات او باشد

ازکجا پیدا کنم

(نمره ۲۰۷)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادواردگری . — (واصله ۲۱ ژویت)

طهران ۲۱ ژویت ۱۹۱۱ —

اوضاع کرمانشاه — تلگراف ذیل از قونسول اعلیحضرتی

مقیم کرمانشاه واصل گردیده : —

سالار الدوله بامیر الممالك تلگرافی مخابره نموده و حکومت

کرمانشاه را باو واگذار کرده اورا دستور العمل داده است که

اجانب وقونسولخانهای آنها را حفظ نموده انتظامات آنجارا برقرار

داشته ومراقب باشد که مأمورین محلی محترماً بطهران حرکت داده

شوند و آذوقه برای هفت هزار سوار وده هزار پیاده که قسمتی از

آنها روز ۱۹ ژویت وباقی روز بیستم باوی حرکت میکنند تهیه

نماید اوهم برحسب این اوامر عمل مینماید

بعضی از مأمورینی که مردم آنهـا را تهدید نموده بودند با

قونسولخانه وارد شدند امیر الممالك مشغول ترتیبات است که آنها

را سالماً بطهران بفرستد

آیا وضع رفتار من با سالارالدوله باید چه قسم باشد ؟

من بمضمون ذیل باو جواب دادم : —

تا وصول تعلیمات دیگر شما تا اندازهٔ که برای حفظ جان ومال

اتباع انگلیس مقیم کرمانشاه لازم باشـد با سـالار الدوله سئوال

و جواب نمائید

هرگاه به بینید ناچار هستید با آن شاهزاده مراسلات رد و بدل

کنید بایستی بطور وضوح باو بفهمانید که اورا رسماً نمی‌شناسید

(نمره ۲۰۸)

تلگراف سرادوارد گری بسرجارج بارکلی

وزارت خارجه ۲۱ ژویت ۱۹۱۱ —

فرماندهٔ زاندارمری — قبل از آنکه ماژور استوکس قبول فرماندهی

کند بایستی ازعهده خود قشون هندی استعفا نماید — شما ممکن

است اینمسئله را بخزانه‌دار کل بگوئید

(نمره ۲۰۹)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادواردگری . ـ (واصله ۲۲ ژویت)

طهران ۲۱ ژویت ۱۹۱۱ ـــ

مدیر کل گمرکات وخزانه داری کل ـ افتخاراً راپورت میدهم که شارژد فر بلجیك تعلیم یافته است که مکتوبی بدولت ایران نوشته وآندولت را متذکر سازد که برحسب شرایط استخدام مأمورین گمرك بلجیکی بایستی مستقیماً درتحت امر حکومت مرکزی باشند یعنی درتحت امر وزیر مالیه و رئیس الوزراء یا صدر اعظم هرگاه باین شرایط اعتنائی نشود دولت بلجیك مجبور خواهند گردید که درصدد باز خواست مأمورین بلجیکی از ایران برآیند

نظر به بحران پلتیکی حالیه شارژدفر بلجیك ارسال اینمکتوب را بتأخیر انداخته است وچونکه گفتگوی فیمابین مجدداً بجای سختی نرسیده سفیر روس و من موافقت نموده ایم که این اقدام بتعویق انداخته شود

تعلیماتیکه برای مسیو پوکلیوسکی رسیده مبنی است براینکه بایستی جداً سعی بحفظ و تقویت استاتوکو نماید باینمعنی که مدیر کل گمرکات باید از خزانه دار کل مستقل بوده مخارج ادارات گمرك و مصارف ثابته را خود او کافی السابق بپردازد

(نمره ۲۱۰)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادواردگری . ـ (واصله ۲۲ ژویت)

طهران ۲۲ ژویت ۱۹۱۱ ـــ

حاوی مضمون مراسلهٔ ذیل است که مورخهٔ ۲۷ ژویت می باشد .

آقا افتخاراً سواد مکتوبیرا که وزیر امور خارجه روز ۲۱ شهر جاری برای من فرستاده است ایفاد می دارم (ترجمهٔ آنهم در جوف است)

بعلاوه سواد مکتوبیکه روز ۲۴ شهر جاری بوزیر امور خارجه نوشته توجه اورا بطرف نقض نشدن حقوق که برحسب معاهدات از بابت محل سکونت مسلم شده جلب نموده و برای اتباع انگلیس که در اینجا سکونت دارند ایستادگی نمودم و عقیدهٔ من این است که سایر سفارتخانه ها هم در این باب همین رویه را اتخاذ نموده اند .

بواسطهٔ این اعلان قانون نظامی جمعیتی کثیر به زرگنده که چنانچه من در قلهك حق مخصوص دارم همکار روس من هم در آنجا حق مخصوص دارد پناهنده شدند و اگرچه اشخاصیکه خود را در تحت حفاظت روس قرار داده اند درمعنی بست اختیار نموده اند مأمورین ایرانی نمیتوانند آنها را درآنجا دستگیر نمایند .

روز ۲۳ شهر جاری بمجرد آنکه قانون نظامی اعلان شد پلیسهای در تحت امر یفرم چند فقره دستگیرهای عمده نمودند از آنجمله مجد الدوله (که نشان ك سی ام جی انگلیس را داراست) و امین الدوله در ضمن دستگیری مجد الدوله قدری خونریزی شد

و صبح روز بعد قریب سی نفر زن و خواجه‌ها وغیره متعلق بخانهٔ مجد الدوله در سفارت روس آمده بست اختیار نمودند و نعش یك زن و مرد را كه بلیسها در نزاع دیروز بقتل رسانیده با سه نفر مجروح بآنجا آوردند . سفیر روس از روی بیمیلی آنهارا اجازه داد نزدیك حدود سفارت بیایند دو روز بعد از آن چند نفر از خویشان دیگر مجد الدوله با برادرش خود را باراضی سفارت در قلهك رسانیدند و اظهار داشتند كه میخواهند بست اختیار نمایند بآنها اصرار شد كه از آنجا خارج شوند و اوامر لازمه داده شده است كه درهای سفارت را هم اینجا و هم در شهر به بندند و هیچ كس را مگر آنكه دیده شود در مخاطرهٔ آجل جانی است بآنجاها راه ندهند .

(امضاء) جارج باركلی

(ملفوف یك نمرهٔ ۲۱۰)

مكتوب محتشم السلطنه بسر جارج باركلی

طهران ۲۱ ژویت ۱۹۱۱

جنابا افتخار دارم جناب عالی را مستحضر دارم كه از روز شنبهٔ ۲۲ ماه ژویت قانون نظامی درطهران برقرار خواهد شد واینك سواد مواد قانون مزبوررا كه بمناسبت قانون نظامی تصویب گردیده است لفاً ایفادمیدارم امید است كه جنابعالی باتباع انكلیس تعلیم خواهند داد كه از مخالفت با حكومت مشروطه احتراز نمایند هر گاه در خانه‌های آنها اجلاساتی منعقد گردد دولت حق خواهد داشت كه اشخاصی

را كه در این جلسات حضور بهم میرسانند توقیف نماید و درمورد صاحبان آن خانها هم بر وفق معاهدات و مرسومات اقدام خواهد شد .

(امضاء) محتشم السلطنه

(ملفوف دو نمره ۲۱۰)

ترجمه لایحهٔ اعلان قانون نظامی كه در جلسهٔ فوق العادهٔ مجلس روز چهار شنبهٔ ۱۹ ژویت ۱۹۱۱ تصویب گردیده است .

از آنجائیكه شورای وزرا نظر بمقتضیات وقت اعلان قانون نظامی را لازم میدانند مواد ذیل را بمجلس پیشنهاد نموده تصویب فوری آنرا درخواست مینمایند : —

ماده اول — از زمانیكه قانون نظامی اعلان شود اموراتی كه مربوط به امنیت و آسایش عامه باشد بنا بر تصویب شورای وزرا توسط وزارت جنك بانجام خواهد رسید —

ماده‌دویم- محاكم نظامی موقتی برقرار خواهدشد كه باكمال فوریت وسختی در تقصیرات واقداماتی كه برخلاف امنیت و آسایش عمومی بعمل آید تحقیق وتفتیش نماید

ماده سوم — قضاة محاكم نظامی تماماً ازاهل نظام خواهند بود

مادهٔ چهارم — اشخاصی كه بر علیهٔ دولت مشروطه و امنیت و آسایش عمومی اقدامات فعاله مینمایند و تقصیرشان بثبوت رسیده محكوم بقتل خواهند گردید

ماده پنجم — قوه مجریه حق خواهد داشت كه اشخاصی‌را كه مظنون بمخالفت بادولت مشروطه وامنیت وانتظامات عمومی میباشند دستگیر نماید وپس از دستگیری محاكمه خواهند شد هرگاه پس از

محاکمه بکلی ازسوء ظن بری نشوند اشخاص مذکور توقیف خواهند
بود که پس انقضای مدت جریان قانون نظامی بوزارت عدلیه
تسلیم شوند

مادّه ششم — در صورتیکه اعضای محاکم نظامی بخواهند
در مجازات مقصری تخفیف بدهند آنها حق خواهند داشت که توسط
وزرای مسئول تخفیف مجازات او را از نایب‌السلطنه استدعا نمایند
وغیر از اعضای مذکوره کسی دیگر حق شفاعت نخواهد داشت

ماده هفتم — در صورت سوء ظن مأمورین دولت
که استقرار نظم شهر بعهده آنهاست حق دخول و تفتیش خانه‌ها
دارند و در صورتیکه با آنها مخالفت و مقاومت شود میتوانند قهراً
در آنجاها وارد شده واشخاصی‌را که اظهار مخالفت ومقاومت می‌نمایند
دستگیر نموده بر وفق اوامر محکمهٔ نظامی بطور سخت آنهارا
مجازات دهند

مادّه هشتم — هرگاه روزنامجات یا هرگونه مطبوعات دیگر
مطالبی بر ضد اقدامات دولت طبع و نشر نمایند توقیف خواهند
شد وادارات آنها مسدود خواهد گردید و درصورتیکه باعث تهییج
برضد دولت شوند مدیران این گونه روزنامجات ومطبوعات بانویسندگان
آنها بروفق قانون محکمهٔ نظامی مجازات خواهند شد

مادّه نهم — مجازات مستخدمین دولت و اشخاصیکه این
کارهارا اداره میکنند تخفیف داده نخواهد شد

مادّه دهم — تمام اجتماعات وانجمن‌ها تاوقتی که قانون نظامی

مجری است بایستی متروک باشد هرگاه عدهٔ در محلی اجتماع نمایند
باید همینکه پلیس به آنها اخطار نماید فوراً از هم متفرق شوند
و در صورت مخالفت و مقاومت اشخاصی که مقصر واقع شوند به
محکمه نظامی آورده شده ومحکوم بمجازات خواهند گردید اگر یک
قسمت یاتمام آنهائیکه اجتماع نموده اند مسلح‌باشند بایدهمان‌وقت دستگیر
شده وبرطبق فتوای محکمهٔ نظامی مجازات شوند

مادّه یازدهم — حمل هرگونه اسلحه جداً ممنوع است
مگر درمورد مأمورین دولت که استقرار نظم وامنیت عامه بعهدهٔ
آنهاست در صورتیکه کسی غیر از مأمورین دولت دیده شود
که حمل اسلحه نموده دولت اسلحه او را ضبط خواهد نمود و
حامل چنین اسلحه بروفق امر محکمهٔ نظامی مجازات خواهد شد

مادّهٔ دوازدهم — مستخدمین دولت که مطالب تلگرافات
ومراسلات دولتی‌را افشا نمایند بمحکمهٔ نظامی آورده شده و باسختی
تمام تنبیه خواهند شد

مادّهٔ سیزدهم — در هرنقطه از مملکت که دولت لازم
بدانند قانون نظامی اجرا خواهند نمود

(نمرهٔ ۲۱۰)

(مکتوب سرجارج‌بارکلی به محتشم السلطنه)

طهران ۲۴ ژوئیت ۱۹۱۱ .— جنابا — درباب مراسلهٔ ۲۱ ژوئیت
جنابعالی افتخار دارم جناب عالی‌را مستحضر دارم که باتباع انگلیسی
دستورالعمل خواهم داد که از هرگونه اقدامی که باعث اختلال نظم

وامنیت باشد احتراز نمایند و باید این مسئله را خاطرنشان جنابعالی نمایم که مادهٔ هفتم قانون نظامی مخالف حقوق معاهده ایست وباید از جنابعالی خواهش نمایم به مأمورین دستور العمل بدهید که بدون رجوع به این سفارت داخل خانهای اتباع انکلیس نشوند

(امضاء جارج بارکلی)

(نمرهٔ ۲۱۱)

(تلگراف سرادوارد گری بسر جارج بوکانان)

وزارت خارجه ۲۲ ژویت ۱۹۱۱ — مراجعت محمدعلی به ایران دولت روس تا اندازهٔ خودرا مسئول مزاحمت شاه مخلوع نمود وماهم بواسطهٔ همراهی با آن دولت در این مسئولیت شریك هستیم من با این رأی موافقت دارم که اقدام مسلحی صلاح نیست و بایستی بطور واضح بشاه مخلوع فهمانیده شود که ما حرکات اورا صحیح نمیدانیم

(نمره ۲۱۲)

(مکتوب سرادوارد گری به سرجارج بارکلی)

وزارت خارجه ۲۲ ژویت ۱۹۱۱ — آقا سفیر ایران امروز صبح از من ملاقات نموده ومسوده پروتستی را که او تعلیم داشت در باب مراجعت شاه مخلوع بنماید برای سرنیکلسن قرائت نمود

سرنیکلسن بمیرزا مهدیخان اظهار داشت که هرگاه لطف نموده پروتست مزبوررا بفرستند باو جواب داده خواهد شد

سفیر پس از آن سئوال نمود که آیا دولت اعلیحضرتی مایل خواهند بود که معناً مداخله نموده وبه شاه مخلوع وسالارالدوله اعلام

نمایند که در صورتی هم که موفق مقاصد خود شوند آنها را نخواهند شناخت عدم شناسائی آنها به این طور برای مأیوس کردن هردو آنها که باعث اختلال نظم وامنیت شده‌اند خیلی مؤثر خواهد بود

سرنیکلسن به میرزا مهدیخان اظهار داشت که او البته این مسئله‌را به من راپورت خواهد داد ولی شخصاً تصور مینماید که چنین اظهارات از طرف دولت اعلیحضرتی اثر کمی خواهد داشت وبدون موافقت دولت روس نمی‌توانند چنین اظهاراتی بنمایند وهرگاه بکنند مثل آن است که مداخله نموده باشند وگفت لازم نیست بسفیر ایران اطمینان دهم که دولت اعلیحضرتی از احتمال تجدید جنك داخلی در ایران بسیار اندوهگین میباشند

و صمیمانه مایل بودند که نایب السلطنه توانسته باشد بدون مزاحمت ودر کمال مسالمت درکاری که مشغول آن بود مداومت نماید با این بود که این هیجان که دولت اعلیحضرتی بآن مایل نیست بعلت عدم حمایت ملی پیشرفتی حاصل نمی نمود ویا آنکه عموم آنرا تقویت نموده وپیشرفت میکرد بریطانیای عظمی درتمام رولوسیونها تا زمانیکه جان ومنافع اتباع انکلیس درمخاطرهٔ آجل نبوده است ازهرگونه مداخله احتراز داشته است و آندولت همینکار را اخیراً در ایران کرده و سرنیکلسن تصور میکرد که دولت مشار الیها حالا هم همینطور خواهد کرد این عقیده شخصی او بود وآنچه در اینباب گفته شده است او بمن راپورت خواهد داد (امضاً) گری

(نمره ۲۱۳)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادواردگری . — (واصله ۲۳ ژویت)
طهران ۲۳ ژویت ۱۹۱۱ —

دولت ایران مراسلات متحد المآل مبسوط در باب مراجعت شاه مخلوع بایران بعنوان سفارتین فرستاده است

در این مراسله دولت ایران مرا از شکایاتی که در خصوص آنتریك های آن اعلیحضرت نموده بود متذکر ساخته گله میکنند از اینکه من اقدامی ننمودم که با خواهش دولت ایران بر اینکه سردار ارشد از بادکوبه گذارده نشود بایران ورود نماید موافقت نمایم و مراجعت شاه مخلوع را حمل به بی اعتنائی من در مورد. اظهارات دولت ایران مینماید برحسب مادّه یازدهم پروتکل ومناسبات دوستانه دولتین دولت ایرانرا محق مینماید که از دولت اعلیحضرتی انتظار داشته باشد اقدامات لازمه برای منع آن اعلیحضرت و عمال او از تحریك هیجان درمملکت واعمال اخیر سالار الدوله ومجلل السلطان که منجر بمراجعت آن اعلیحضرت گردید بنمایند

مراسله مذکور جلب توجه مخصوص بوعده صریح روس بر حسب ماده یازدهم پروتکل نموده و اخطار میکنند که بابستی ها و حقوق آن اعلیحضرت برحسب آن ماده و مادّه دهم عمل خواهد شد وسلب مسئولیت ازبرای خساراتی که بعلت مراجعت آن اعلی حضرت درجهاز روسی وارد آمده نموده اظهار میدارد که دولت ایران اقدامات بسیار مؤکده ومؤثره برای جلوگیری از اغتشاشاتیکه

درصورت مداخله سریعتری ازطرف دولت اعلیحضرتی وقوع آنها امکان ناپذیر بود مینمایند واطمینان بموفقیت خود دارند

درانتهای مراسله مذکور دولت ایران اظهار اطمینان میکنند که با این اوضاع غیر مترقبه دولت اعلیحضرتی همراهی لازمه معنوی نموده ازهر گونه اغتشاشی که بواسطه شاه مخلوع آوانتوریرو همراهان دسیسه کار وی بظهور رسد جلوگیری نمایند در ایران پیدا شده جلوگیری خواهند نمود

قسمت عمده این مراسله مربوط بدولت روس است و وزیر امور خارجه بالاراده این مطلبرا برای من اظهار نموده و بطور عذر خواهی مرقوم داشته است که چون منهم یکی از صاحبان امضای پروتکل بوده‌ام مجبور شده است آنرا برای من بفرستند بنابر این من نمیخواهم جوابی برای او بفرستم

(نمره ۲۱۴)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادواردگری . — (واصله ۲۳ ژویت)
طهران ۲۳ ژویت ۱۹۱۱ —

ژاندارمری خزانه — مفاد تلگراف ۲۱ ژویت شما را بماژور استوکس ومستر شوستر نوشته‌ام ماژور استوکس کاملاً تصمیم نموده است که ازشغل خود درقشون هندی استعفا نماید در صورتیکه در خصوص حقوق تقاعدی که برحسب کنتراتی که مجلس تصویب نموده است تغییرات بروفق دلخواه وی بعمل آید

مقصود ازاین تغییری که درمد نظر است این است که حقوق

تقاعدی برای ماژور استوکس مقرر شود که مساوی باشد با حقوق
که او در عرض دو سـال در قشون هند دریافت مینماید تصویب
مجلس لازم است

ازقراریکه دریافته ام کابینه وزرا ازترس آنکه مبادا بواسطه
تعیین او دولت روس هم دعوی شبیه باین نماید الحـال در موافقت
با تقاضای خزانه داری کل و درخواست تصویب تغییرات لازمه از
مجلس تردید دارد

(نمره ۲۱۵)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادواردگری . ــ (واصله ۲۴ ژویت)
طهران ۲۴ ژویت ۱۹۱۱ ــ

مراجعت شاه مخلوع ــ ازقرار راپورتهائی که از قونسولات اعلی
حضرتی رسیده مشهود میگردد که درعده ازشهر های معظم بطور
حتم احساسات طرفدار محمد علی میرزا است این احساس بیشتر بواسطه
این است که عموم ازقصور دولت حاضره دراستقرار وحفظ انتظامات
مملکت ناامید شده اند وچندان بواسطه اعتماد بشاه نمیبـاشـد هنوز
تصور اینکه تاچه اندازه هیجـان مشروطیت در طهران قوت دارد
سخت است چند نفررا دستگیر نموده اند

(نمره ۲۱۶)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادواردگری . ــ (واصله ۲۴ ژویت)
طهران ۲۴ ژویت ۱۹۱۱ ــ

صدر اعظم استعفا نموده است

(نمره ۲۱۷)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادواردگری . ــ (واصله ۲۴ ژویت)
طهران ۲۴ ژویت ۱۹۱۱ ــ

کفیل قونسولگری شیراز راپورت میدهـد که جنگ غیر
منظمی دوام دارد عده مقتولین ازطرف فرمانفرما از قرار مذکور
سی و شش نفر میباشد قشقائیها اتصالاً میآیند ودور حوالی انجـا
خرابی میرسانند ازقرار معلوم دست رسی بآنهـا ممکن نیست دیروز
بعضی از آنها قهراً داخل باغ رئیس اداره ذیکلر شدند کفیل قونسولگری
برحسب امر من صولت الدوله را بطور سخت متنبه مینماید

(نمره ۲۱۸)

تلگراف سرجارج بوکانان بسرادواردگری . ــ (واصله ۲۵ ژویت)
سنت پطرزبورغ ۲۴ ژویت ۱۹۱۱ ــ

حاوی مضمون مراسله ذیل مورخه ۲۷ ژویت میباشد : ــ

آقا افتخار دارم راپورت دهم که بمجرد وصول تلگراف ۲۲
شهر جاری شما من ازکفیل وزارت امور خارجه ملاقات نموده وباو
اطلاع دادم که درحالیکه باو موافقت دارید براینکه صلاح است از
هرگونه مداخله مسلحی در ایران احتراز شود شما تصور مینمائیـد
که دولتـین روس و انگلیس تایك اندازه نسبت بحکومت حاضره
مسؤلیتی برخود گرفته اند دولت روس مخصوصاً درتحت پروتکل
۲۵ اوت ۱۹۰۹ تعهد نموده است که هرگونه اقدامات لازمه برای
منع انتریکهای پلتیکی شاه را که بنا بود در خاك آندولت سکونت

اختیار نماید بعمل آورد وبعقیده شما بنا بر این وظیفه ما است که
کاملاً بوضوح برسانیم که از این اقدامیکه برای تحصیل تاج و تخت
سلطنت نموده بهیچوجه رضایت نداریم ما درواقع مرهون نایب‌السلطنه
ودولت ایران هستیم که اینکار را بکنیم ومن اظهار داشتم که خوب
است ما اینمقصود را انجام داده وآنها را از همدردی کامل و تقویت
معنوی خود مطمئن سازیم

مسیو زراتف درجواب اظهار داشت که چون دولت امپراطوری
نمیتوانند از رویهٔ حالیه که عدم مداخله در امورات داخلی ایران
بطور جدی باشد مسلك دیگری اختیار نمایند این اقدام
با آنچه آندولت حاضرانجام آن هستند منافات دارد این رویه ایست که
دولت مشار الیها در زمان خلع شاه مخلوع اتخاذ نموده‌اند و از
آنجائیکه مایل بوده اند با دولت اعلیحضرتی موافقت نموده وبالاتفاق
عمل نموده باشند از بکار بردن نفوذ خود در برقراری محمد علی
تخت سلطنت استنکاف نموده و تااندازهٔ طرفدار استقرار حکومت
مشروطه بوده‌اند و بواسطه این رویه مورد سرزنش و ملامت
واقع گردیده اند که منافع انکلیس بر منافع روس تقدم و رجحان
پیدا نموده است وهر گاه حالا آشکارا حکومت موجوده را در این
مجادله که‌انتظار آن میرود طرفداری نمایند برضد پلتیك عدم‌مداخله
سابق خود عمل نموده وعقاید عامه اینمملکت بطور سخت با آندولت
طرف خواهد شد

من اظهار داشتم که بنظر من هر گاه آندولت بنایب السلطنه

ودولت ایران تقویت معنوی بنماید فقط همان پلتیکی را تعقیب خواهید
نمود که دروقتیکه راضی بخلع محمد علی گردیدند اتخاذ نموده بودند
ویك حکومتی‌را که خود کمك باستقرار آن نموده اند تقویت خواهند
نمود مسیو زراتف در جواب اظهار داشت که هر دو بالتساوی محمد
علی را تا زمانیکه برتخت سلطنت جالس بود بشاهی شناخته وتقویت
نمودیم ولی هیچ نوع اقدامی دربرقراری او بتخت سلطنت نشده است

من سپس توجه آنجناب را بتلگرافات طهران که در روزنامه
تیمس وسایر مطبوعات انکلیس وممالك خارجه اشاعت یافته جلب نموده
اظهار داشتم که ازقرار معلوم ایرانیان اینطور تصور میکنند که
دولت امپراطوری نمیشود ازمقاصد شاه مخلوع بی خبر بوده باشد و
آن اعلیحضرت نمیتوانسته است بدون اطلاع ورضایت باطنی دولت
امپراطوری ازخاك روس عبور نموده و با یك کشتی روس از بحر
خزر بگذرد وگفتم که ازقرار مذکور در مراکز روسیهای
طهران از احتمال بازگشت شاه مخلوع آشکارا اظهار خوشوقتی و
مسرت نموده‌اند از آنجائیکه میدانستم چطور دولت امپراطوری از
مراجعت ناگهانی شاه مخلوع بیخبر بودند من از اینکه این اکاذیب در
مطبوعات انکلیس اشاعت یافته بسیار متأسف گردیدم ولی گمان کردم
بسیار اهمیت دارد که آنجناب کاری بکنند که این تأثیرات کاذبه که
نسبت به نظریات ورویه دولت روس در اذهان اهالی طهران ظاهراً
جایگیر شده برطرف نمایند واظهار نمودم گمان من این است سهل
خواهد بود بمسیو پوکلیوسکی تعلیم داده شود که یك قسمتی بدولت

ایران اطمینان داده شود که از احساسات دولت امپراطوری نسبت
بخود شکی نداشته باشند

آنجناب اظهار داشت خیلی ممکن است که بعضی از روسیان
مقیم طهران باینطوریکه نسبت داده شده بعضی صحبتها نموده باشند
ولی دولت ایران درکمال خوبی میدانند که دولت روس مکرراً محمد
علی را متنبه نموده اند که دست ازهر گونه انتریك بر علیه آنها
بردارد ودر خیال آن هستند که مجدداً باتفاق دولت اعلیحضرتی در
اینموقعی که متوسل باین اقدام غیر مترقبه گردیده بطور سخت او را
متنبه نمایند مسئله اینکه محمد علی چطور ازتحت مراقبت و مواظبت
مامورین محلی روس خود را گذرانیده مثل معما براو غیر مکشوف
ولاینحل مانده جنانچه آنجناب اظهار داشت دولت روس بخوبی
ثابت نموده اند که بهیچوجه مربوط بمراجعت او نبوده اند وبموجب
اعلانی که منتشر نموده اند برهمه کس واضح گردیده که اینمسئله
بدون اطلاع آندولت بوقوع رسیده وبقونسولات خود مقیم ایران
دستور العمل داده اند که فیما بین طرفین متنازعتین بی طرفی صرف
اختیار نمایند وباقیك عدم مداخله را تعقیب مینمایند وآندولت کار
دیگری نمیتوانند بکنند وآنجناب اظهار داشت میتوانم شما را
اطمینان دهم که بهیچوجه طرفدار شاه مخلوع نبوده و گمان میکنم
رسیدن محمد علی بطهران مشکوك باشد وهر گاه هم اینکار را بانجام
رساند بحتمل پس از مدت قلیلی مقتول خواهد گردید من میل
ندارم طرز حکومت حالیه بحکومت سابق مبدل شود ومن برقراری

حکومت حاضره را رجحان میدهم اقدام یا اظهاری که با آن
مساعدت داشته باشد مطلب دیگری است (امضا) جارج بوکانان

(نمره ۲۱۹)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادواردگری . — (واصله ۲۵ ژویت)
طهران ۲۵ ژویت ۱۹۱۱ —

بنا برآنچه فهمیده ام عقیده من بر این است که احساسات
اهالی طهران بطور سخت مخالف محمد علی میرزا است

میخواهم علت استعفای سپهدار را بیش از همه چیز توضیح
دهم وآن این است که او میدانست بواسطه آنکه عموم تصور می
کردند درصدد تهیه وآماده شدن برای مقاومت با آن اعلیحضرت
نمیباشد اهالی همه جا از او متنفر میباشند

جند روز بود که مشار الیه در طهران نبود و در حدود
سفارت روس در زرگنده سکونت اختیار نموده است

(نمره ۲۲۰)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادواردگری . — (واصله ۲۶ ژویت)
طهران ۲۶ ژویت ۱۹۱۱ —

اوضاع کرمانشاه — درتعقیب تلگراف ۲۱ ژویت خود —
تلگراف ذیل مورخه ۲۴ ژویت ازطرف قونسول اعلی حضرتی
مقیم کرمانشاه مخابره شده :—

کفیل حکومت ونایب الحکومه از سالار الدوله بر ایشان اوامر
تلگرافی رسیده که بمشاغل خود مشغول باشند ونظمیه شهر سپرده

بامیر الممالك باشد
دستجات مسلح ازهر یك ازعشایر برای همراهی با شاهزاده
بداودخان ملحق میشوند رئیس ایل کلهر بمسافت یك میلی کرمانشاه
اردو زده است

(نمره ۲۲۱)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادواردگری . — (واصله ۲۶ ژویت)

طهران ۲۶ ژویت ۱۹۱۱ —

صمصام السلطنه بمقام صدارت منصوب وکابینه خودرا امروز
صبح بمجلس معرفی نمود هیئت وزرا اکثر از حزب دموکرات می
باشند وثوق الدوله وزیر امور خارجه است

(نمره ۲۲۲)

مکتوب سرجارج بارکلی بسرادواردگری . — (واصله ۲۷ ژویت)

طهران ۱۵ ژویت ۱۹۱۱ —

آقا افتخار دارم راپورت دهم که در جلسه ۲۹ ژون مجلس
راپورت های کمیته مالیه وکمیته وزارت خارجه درباب پیشنهاد وزارت
تجارت برای استخدام پنج نفر مأمورین خارجه برای وزارتخانهای
پست وتلگراف قرائت شد وزارت تجارت برای استخدام ازبلجیك
پیشنهاد نموده بود وزارت خارجه استخدام ازسویس را توصیه نمود
وظایف مأمورین مذکور بقرار ذیل خواهد بود : —

مدیر کل تلگراف ازقرار سالیانه ۱۴۰۰۰ فرانك
مفتش پست وتلگراف ازقرار سالیانه ۹۰۰۰ ،،

مهندس کل از قرار سالیانه ۹۰۰۰ فرانك
رئیس کل پست برای جنوب — ۹۰۰۰ ،،
رئیس کل پست برای آذربایجان ۹۰۰۰ ،،

نظر بتصمیم کمیته وزارت خارجه که مأمورین بایستی از سویس
درعوض بلجیك استخدام شوند وزارت تجارت نقشه خودرا باز
گرفت که تجدید نظری درآن بنماید

(نمره ۲۲۳)

مکتوب سرجارج بوکانان بسرادواردگری . — (واصله ۲۷ ژویت)

سنت پطرزبورغ ۲۴ ژویت ۱۹۱۱

آقا افتخاراً اظهار میدارم که روزنامه نیم رسمی موسوم به
روسیه درتاریخ ۲۲ شهر جاری مقاله اساسی در باب وقایع ایران
طبع ونشر نمود خلاصه آن بقرار ذیل است : —

در روزنامجات روسی و خارجه اخیراً مطالب بسیار در باب
ورود ناگهانی شاه مخلوع که ازسال ۱۹۰۹ برحسب تصویب دولت
روس درادسا سکونت اختیار نموده طبع ونشر گردیده است از
قرار اطلاعات ازمنابع موثقه شاه مخلوع تا آخر ماه اکتوبر ۱۹۱۰
در ادسا اقامت داشت و آنوقت برای معالجه بجاهای دیگر رفت در
ششم (۱۹) آوریل سال جاری بادسا مراجعت نمود وپس ازقدری
توقف در ۲۸ مه (۱۰ ژون) باتفاق زن وبچها ودوسه نفر ازاجزاء
خود بعزم کارلس باد حرکت نمود دولت روس از حرکات وی
پس از آن ازهیچ منبعی اطلاعی نیافته وظهور ناگهانی او در ایران

کاملاً اسباب حیرت دولت امپراطوری گردیده است

ظاهر است که آن اعلیحضرت بلباس مبدل و بایك تذکرهٔ جعلی درخاك روسیه مسافرت نموده است تا مادامیکه در ادسا اقامت داشت ودرجا هـای دیگر مسافرت مینمود مکرراً شهرت داشت که مشغول انتریك درایران میباشد ودولت ایران وزارت امورخارجهٔ روس‌را ازاینمسئله مستحضر داشت بدون‌آنکه حقیقت این اشتهـارات واقعاً مشهود گردد باوجود این دولت روس مکرراً وبطور بسیار سخت جلب توجه محمد علی‌را بلزوم احتراز ازهرگونه تحریکی نمود ودرهمین تازکی نظر باغتشاشاتی که درایران رخ داده و کشف اینـکه عده طرفدار شـاه مخلوع میباشند آندولت قصـد نمودند که باتفاق دولت انگلیس دفعه دیگر آن اعلیحضرت را متنبه نمایند که در این کشمکش با دولت حاضره ایران خودرا شریك نکرداند

این اقدامی که درنظر داشتند بعلت حرکت غیر مترقبهٔ محمد علی زوینه بانجام نرسید (امضاً) جارج بوکانان

(نمره ۲۳٤)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادواردگری . — (واصله ۲۷ ژویت)

طهران ۲۷ ژویت ۱۹۱۱ —

بدولت ایران اخبار رسیده که دسته از ترکمنها از همراهان شاه مخلوع شاهرود را چپاول نموده اند

آن اعلیحضرت در استراباد است وازقراریکه همکار روسی من اظهار میدارد آنشهر باو تسلیم شده است

(نمره ۲۲۵)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادواردگری . — (واصله ۲۸ ژویت)

طهران ۲۸ ژویت ۱۹۱۱ —

هرگاه مجلس تعیین ماژور استوکس را تصویب میکنند دولت ایران ممکن است باو امر دهند که بجنك شاه مخلوع برود

(نمره ۲۲۶)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادواردگری . — (واصله ۲۸ ژویت)

طهران ۲۸ ژویت ۱۹۱۱ —

تلگراف ذیل دورخه ۲۶ ژویت ازجنرال قونسول گری مشهـد رسیده است : —

درانجا شورشی بوقوع رسیده ظاهراً این‌شورش برضد ادارات دولتی است ولی درمعنی بتقویت محمد علی میرزا است اهـالی شهر نسبت بشاه مخلوع احساسات همدردی دارند

(نمره ۲۲۷)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادواردگری . — (واصله ۲۸ ژویت

طهران ۲۸ ژویت ۱۹۱۱ —

مراجعت شاه مخلوع بایران جنرال قونسول اعلیحضرتی مقیم مشهد در ۲۷ ژویت بقرار ذیل تلگراف کرده است : —

از قرار اطلاعات واصله محمد علی میرزا باچهار صد نفر از ترکمنها شاهرود را قبضه نموده است واز آنجا استعـداد زیادی به طهران میفرستد وخودش درشرف حرکت بطرف مازندران میباشد

برای رئیس تلگرافخانه ورئیس قشون ومتولی باشی و ایلات و بزرك بجنورد از محمد علی تلگرافات رسیده خطا های گذشته آنها را عفو نموده و آنها را تهدید کرده است که در آتیه هرکاه مخالفت نمایند بمجازات سخت بآنها خواهد داد شاه مخلوع تعهد به بر قراری مجلس وایجاد مجلس اشراف مینماید برحسب امر وزیر تلگراف از افشای تلگرافات مذکوره جلوگیری شده است

(نمره ۲۲۸)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری (واصله ۲۸ ژویت)

طهران ۲۸ ژویت ۱۹۱۱ —

دولت ایران مکتوبی بسفارتین نوشته شکایت دارد از اینکه مأمورین محلی روس ازقبول و انجام درخواست کار گذار ایران مقیم عشق آباد برای توقیف دونفر از جاسوسان شاه مخلوع که چنانچه در تلگرافات ۱۲ و ۱۷ ژویت راپورت دادم مأمورین محلی بادکوبه ازآنها جلوگیری نموده و از طرف عشق آباد میخواستند بایران بروند امتناع ورزیده است

(نمره ۲۲۹)

تلگراف سرادوارد گری بسر جارج بارکلی

وزارت خارجه ۲۸ ژویت ۱۹۱۱ —

راجع بتلگراف ۲۸ ژویت شما — باید بطور واضح بماژور استوکس فهمانید که قبل از آنکه داخل خدمت شود یاموظف بوظیفه از طرف دولت ایران‌شود باید ازشغل خود درقشون هندی

استعفا نماید

آیا با مشاغلی که او درتحت خزانه داری کل میخواهد بعهده گیرد چطور میتواند درنظام داخل شده وبجنك برود

(نمره ۲۳۰)

تلگراف سرادوارد گری بسرجارج بارکلی

وزارت خارجه ۲۸ ژویت ۱۹۱۱ —

مراجعت شاه مخلوع — مسودّه اظهارنامه را که میخواهیم برای دولت ایران بفرستیم من به کنت بنکندرف داده‌ام :—

از آنجائیکه شاه مخلوع برخلاف تعهداتی که بدولت ایران نموده ومخالف نصایحی که دولتین انکلیس وروس مکرراً باو داده‌اند که ازهرگونه انتریك در ایران احتراز نماید عمل کرده است دولت انکلیس حق وی را بحقوقی که برحسب پروتکل برای او مقرر شده مسلوب میدانند از طرف دیکر دولت انکلیس تصور میکنند که چون شاه مخلوع فعلاً درخاك ایران است نمیتوانند مداخله نمایند علیهذا دولت انکلیس اظهار میدارند که دراین کشمکش که بدبختانه در ایران بوقوع رسیده هیچ نوع دخالتی نخواهند کرد

هرکاه همکار روسی شما هم حاضر است که از طرف دولت روس این اظهار بشود شماهم از طرف دولت اعلیحضرتی دراینکار اقدام نمائید

(نمره ۲۳۱)

مکتوب سرادوارد گری بسرجارج بوکانان

وزارت خارجه ۲۸ ژویت ۱۹۱۱ —

آقا کنت بنکندرف امروز با نهایت تشویش درباب احتمال شرکت ماژور استوکس در اعمال نظامی در ایران صحبت داشت، هر گاه اینمسئله بعمل آمد صاحب منصبان روس، هم ممکن است داخل خدمت طرف مقابل شوند ونتیجه ظهور نقص عهود بسیار بدبختانه مابین انگلستان و روسیه درمورد پولتیك آنها درایران خواهد شد

من اورا از تلگرافیکه میخواستم امروز برای سرجارج بارکلی بفرستم مستحضر داشتم ازقراریکه فهمیدم که هنوز برای ماژور استوکس مأموریتی تعیین نشده بود و موافقت داشتم با اینکه خوب نیست او دراعمال نظامی در ایران شرکت نماید یا آنکه هر روبائی دیگری اینطور عمل نماید ولی صاحب منصبان فرمانده ژاندارمری ایران بلا شك دراعمال نظامی برضد سارقین راههای جنوب شرکت خواهند داشت ومشکل است حدی برای اینکار قرار داد من فکرمیکنم ببینم چه میتوانم بکنم (امضاً) گری

(نمره ۲۳۲)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادواردگری . — (واصله ۲۹ ژویت)
طهران ۲۹ ژویت ۱۹۱۱ —

کفیل قونسولگری شیراز راپورت میدهد که در ۲۷ ژویت یکی ازسواران مستحفظ قونسولخانه هنگامیکه بالباس رسمی از بانك مراجعت مینمود یك نفر ازتفنکچیان قشقائی بفاصله صد زرع عمداً باو شلیك نمود ولی گلوله ازنزدیك او گذشت

من مکتوبی بدولت ایران نوشته اصرار نمودم که جلو گیری از اجحافات ایل قشقائی شود

(نمرهٔ ۲۳۳)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادواردگری (واصله ۲۹ ژویت)
طهران ۲۹ ژویت ۱۹۱۱ — اوضاع کرمانشاه — در تعقیب تلگراف ۲۱ شهر جاری خود افتخاراً راپورت میدهم که شاهزاده سالارالدوله روز ۲٤ شهر ازصحنه بطرف کرمانشاه حرکت نمود قونسول اعلیحضرتی مقیم کرمانشاه تلگراف میکند که داودخان رئیس ایل کلهر باشاهزاده همدست شده‌است

مأمورینی که در تلگراف فوق الذکر خود ذکر کردم هنوز درقونسولخانهٔ اعلیحضرتی میباشند مأمورین دیگر ازکرمانشاه خراج گردیده اند

(نمرهٔ ۲۳٤)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادواردگری . — (واصله ۲۹ ژویت)
طهران ۲۹ ژویت ۱۹۱۱ — راجع بتلگراف ۲۸ ژویت من — تلگراف ذیل ازجنرال قونسول خراسان واصل گردیده است . — شورش بسیار سخت — عدهٔ کثیری در مقامات متبرکه تقاضای برهمزدن کلیهٔ ادارات دولتی ورجعت بترتیبات قدیم را مینمایند تیراندازی هم گاهگاهی میشود چندنفری مقتول ومجروح گردیده‌اند

(نمرهٔ ۲۳۵)

(مکتوب سرادواردگری بسرجارج بوکانان)

وزارت خارجه ۲۹ ژویت ۱۹۱۱ — آقا سفیر کبیر روس روز ۲۵ شهر جاری از سر آرتر نیکلسن استفسار نمود که آیا عمل تعیین ماژور استوکس بالاخره فیصله شده است

سر آرتر نیکلسن جواب داد که او نمی‌داند ولی دولت اعلیحضرتی بماژور استوکس اعلام نموده که هرگاه این‌کاررا قبول میکند بایستی از مأموریت خود درقشون هندی استعفا نماید

کونت بنکندرف گفت که مسیو نراتوف امید وار است که دولت اعلیحضرتی بعلاوه که بدولت ایران بگویند که باتعیین‌وی هیچ کارنخواهند داشت وهرگاه دولت‌روس درمقابل تعیین ماژوراستوکس تقاضای تعیین‌کس دیگررا بکنند آن دولت‌باتقاضای دولت‌روس همراهی خواهند نمود مسیو نراتوف گمان میکرد خوب است دوسه نفر معلمین نظامی روسی اگر لازم باشد درتحت ماژوراستوکس قرار دهند — کنت بنکندرف اظهار داشت روسها باید در مقابل تعیین یك‌نفر انگلیسی بریاست کل ژاندارمری تمام ایران که منطقهٔ نفوذ روس هم جزو آن باشد جبرانی تحصیل نمایند

(نمرهٔ ۲۳۶)

تلگراف سرجارج‌بارکلی بسرادواردگری (واصله ۳۰ ژویت)

طهران ۳۰ ژویت ۱۹۱۱ — راجع بتلگراف ۲۸ ژویت شما — ماژوراستوکس تصمیم نموده است که از عهدهٔ خود در قشون هندی استعفا نماید وامید وارست که نظر به آنکه خزانه دارکل اوراجداً لازم دارد شماکاری بکنید که آنهائیکه مربوط بکار هستند از

ترتیبات ومرسومات معموله صرف نظر نموده وتلگرافاً وی را از قبول استعفایش اطلاع دهند

او نیز درخواست میکند که نظر بخدمت شانزده سالهٔ او به اندازهٔ که سزاواراست حقوق تقاعدی به او اعطا گردد ولی هرطوری که در باب این مسئله تصمیم نمایند استدعا دارد که تأخیری در مخابرهٔ تلگراف قبولی استعفای او نشود

(نمره ۲۳۷)

مکتوب سرجارج‌بارکلی بسرادواردگری (واصله ۳۱ ژویت)

طهران ۲۸ ژون ۱۹۱۱ — آقا افتخاراً رابورت میدهم که در جلسهٔ ۲۴ شهر جاری مجلس بوزیر مالیه پیشنهاد نمود که چهارنفر امریکائی دیگر استخدام شوند که درتحت مسترشوستر دراداره مالیه مشغول کار گردند وکنترات آنها مثل آنهائیکه استخدام شده‌اند سه ساله باشد

مجلس بدون مذاکره با این پیشنهاد موافقت نمود ودر واقع بالاتفاق در این‌باب رأی داده شد حقوق این چهار نفر بقرار ذیل خواهد بود

یك نفر محاسب بجای مستر هیلز ۴۰۰۰دولار

یك‌نفر معاون برای مستر شوستر ۳۵۰۰دولار

یك‌نفر منشی برای مسترشوستر ۱۸۰۰

ایضاً یکنفر منشی برای مستر شوستر ۱۶۰۰

فعلاً چهارنفر مخصصین مالیه بقرار ذیل درطهران هستند:—

مستر مورکان شوستر خزانه‌دار کل ازقرار سالیانه ۲۰۰۰ لیرا
مستر کنز مدیر مالیات از قرار سالیانه ۱۲۰۰ لیرا
مسترمکاسکی مفتش عایدات ایالات وولایات ازقرار سالیانه ۱۰۰۰
مستر دیکی مفتش مالیات ازقرار سالیانه ۱۰۰۰

مستر هیلز محاسب با اهل خانه خود وارد شد ولی بواسطهٔ علت مزاج یکی از بچهایش عزم نمود که فوراً به امریکا مراجعت نماید وظاهراً دیگر مراجعت نخواهد کرد از چهار نفری که فعلاً تسمیم شده است استخدام شوند یکی بجای وی خواهد بود

(امضاء جارج بارکلی)

(نمرهٔ ۲۳۸)

مکتوب سرجارج‌بارکلی بسرادوارد گری .— (واصله ۳۱ ژویت) طهران ۱۰ ژویت ۱۹۱۱ — آقا در مراسلهٔ غرهٔ شهر جاری خود در خصوص مناقشه مابین مستر شوستر خزانه دار کل امریکائی ومسیو مرنارد مدیر کل گمرکات بلجیکی راپورت دادم که مستر شوستر مکتوبی بمسیو مرنارد نوشته جلب توجه اورا بقانونیکه اختیارات خزانه داری کل را مشخص مینماید نموده و اظهار میدارد که تمام وجوهاتیکه از گمرکات واصل میشود بدون وضع مصارف و تمام و جوهاتیکه در بانك شاهنشاهی و بانك روس موجود است بایستی بحساب او (خزانه داری کل) منتقل گردد در ۳۰ شهر ماضی چون مسیو مرنارد به تعلیمات خزانه داری کل اعتنائی نمود شورای وزرا کاغذیرا که مستر شوستر بمسیو مرنارد نوشته بود

تصویب نموده وتصمیم نمودند که ویرا باطاعت قانون مزبور دستور العمل دهند وزیر امور خارجه تعلیمات مذکوره رادره شهرجاری برای مسیو مرنارد نوشت و مسیو مرنارد هم باز بحساب گمرکات چك بحواله بانك شاهنشاهی میداد

از آنوقت تاکنون درامورات بهبودی حاصل شده است

در ۷ شهر جاری وزیر امور خارجه ازمستر شوستر دعوت نمود که روز بعد در اجلاس کابینه وزرا حاضر باشد ولی همینکه شنید می خواهند اورا بامسیو مرنارد روبرو نمایند مستر شوستر بوزیر امور خارجه جوابداد که حاضر نخواهد شد بعلت آنکه نمیتوانست درباب اینمسئله بامستخدمی که آشکارا باقانون اخیر مخالفت نموده است مذاکره کند وزیر امور خارجه مکرراً از او دعوت نموده واظهار داشت که مسئله بی اطاعتی مسیو مرنارد بقانون در میان نیست وعلتی ندارد که مذاکره و مباحثه بشود مستر شوستر بنا براین اطمینان درآن اجلاس حضور یافت ومسیو مرنارد همحاضر بود وزیر امور خارجه این دونفر را بیکدیکر معرفی کرده وپس از قدری صحبت ظاهراً رفاقت کاملی مابین آنها پیدا شد و از یکدیگر جدا شدند واز آنوقت تاکنون هردو ازنتیجه این ملاقات اظهار رضایت میکنند بنابراین من اعتماد دارم که ممکن است تصور کنیم اینکار اصلاح شده است

اینك سواد مراسله وزیر امور خارجه بمسیو مرنارد مورخه ۵ ماه ژویت را که درفوق اشاره به آن شد لفاً ایفاد میدارم و نیز

سواد اطمینان کتبی که مستر شوستر ببانك شاهنشاهی داده و در
تلکراف ٥ ژوئن خود مذکور داشتم ایفاد میشود اطمینانانی
که ببانك روس داده‌شده هم بهمین طریق است

(امضاء) جارج بارکلی

ترجمه ملفوف یك نمره ۲۳۸

مکتوب وزیر امور خارجه ایران بمسیو مرنارد

٥ ژوئن ۱۹۱۱ — آقای مدیر کل — افتخار دارم بنام دولت
علیه مفاد قانون ۲۳ جوزا ۱۳۲۹ را که راجع به تشکیل خزانه کل
برای مملکت است لفاً ایفاد دارم تا اندازه که بشما مربوط است
روابطی که بایستی مابین اداره شما واداره خزانه داری کل بر قرار
باشد بموجب این قانون معین میکردد

الحال توجه شمارا بمواد قانون مزبور درخصوص تعلیمات
خزانه داری کل جلب مینمایم و از شما استدعا میکنم مقرر دارید
برحسب قانون آنچه ازبابت کمرکات وصول میشود درحساب خزانه
داری کل پرداخته شود واو دستور العمل دارد که مقدم از همه
آنچه از بابت محاسبات خارجه باید پرداخته شود و پرداخت آن
تا کنون ازوظایف اداره شما بوده بدهد

یقین دارم شما باتشکیل اداره مالیه جدید دولت علیه که
برحسب قانون تاسیس شده همراهی کامل خواهید داشت

در اینموقع بنام دولت علیه ازخدمات عالیه شما در اداره‌ایکه

باین خوبی اداره نموده‌اید اظهار رضایت تام مینمایم

(امضاء) حسین

ملفوف دو نمره ۲۳۸

مکتوب مستر شوستر ببانك شاهنشاهی ایران

٤ ژوئن ۱۹۱۱ — آقا — درباب مذاکره که سابقاً در
خصوص طریقه اداره کردن محاسبات صرافی دولت علیه در تحت
قانون ۲۳ جوزای ۱۳۲۹ مجلس باهم نمودیم افتخار دارم که
اظهارات خود را بطریق ذیل تصدیق نمایم :—

تمام وجوهاتیکه ازبنادر جنوب واصل میشود بدون وضع
مصارف بحساب خزانه داری کل دربانك شاهنشاهی امانت کذارده
خواهد شد و دردفاتر من بدون کم وکسر ثبت خواهد کردید تاآنکه
تمام پولهائی که برآن وجوهات تحمیل شده بالتمامه پرداخته شود و
ازبابت این عایدات حواله داده نخواهد شد مکر آنچه برای مصارف
حقیقی لازمه ادارات کمرك که بموجب کنترات اخیر قرضه تجویز
شده لازم باشد بهمین طریق تمام وجوهاتیکه ازشمال وصول میشود
بدون وضع مصارف دربانك استقراضی بحساب من امانت کذارده
خواهد شد ودردفتر من بدون کم وکسر ثبت خواهد کردید تا آنکه
تمام پولهائی که برآن وجوهات تحمیل شده پرداخته کردد

قصد من‌این نیست که بهیج طریق این عایدات مخصوصه را
باوجوهات دیکر دولت علیه مخلوط سازم ولی برعکس قصد دارم
که بطور دقت اینهارا بطور رهن مخصوص برای پرداخت وجوه

تحمیلاتی که بر آنها شده برقرار و محفوظ دارم

من حاضر ومشتاق بوده و هستم که تمام آنهائیکه مثل شما بانکار مربوط هستند از تمامیت و مصونیت وثیقه‌ها وضمانات که دولت علیه درمقابل محاسبات مختلفه داده اند مطمئن سازم و قصد من این است که نه فقط مواظب باشم که این ضمانات صحیحاً برقرار بوده وتمام وجوهات مدیونی سروقت پرداخته شود بلکه بعلاوه مواظبت نمایم که کلیه امورات مالیه دولت علیه طوری اداره شود که بر این وثیقه ها مع اعتبار عمومی مملکت افزوده شود

خیلی خوشوقت خواهم بود که شما باآنهائیکه مثل شما مربوط بانکار هستند هروقتی که میخواهند کسیرا ازطرف خود فرستاده دفاتر و طریقه دفترداری مرا که بواسطه آن امورات مالیه دولت اداره میشود امتحان نمایند .

(امضاء) مرگان شوستر

(نمره ۲۳۹)

مکتوب سرجارج بارکلی بسرادواردگری . ــ (واصله ۳۱ ژویت)
طهران ۱۱ ژویت ۱۹۱۱ ــ

مستر مرگان شوستر دو ماه بیش نیست که در طهران است ونفوذ او در اوضاع یکی ازقوای عامله است مجلس الحال بکلی فرمان بردار او است وپیشنهاداتی که ازطرف او میشود در واقع باتفاق آراء تصویب میشود

جرأت و جدیتی که یکدفعه بخرج داده و درصدد اصلاحات

برآمده قابل تمجید است ولی نتایج پیشرفت بی باکانهٔ که او میکند قابل تردید است

در همان یکدفعه که ازشوستر ملاقات نمودم او کار خود را بکلی مربوط بمالیه دانسته ودر اینباب بیشتر سخن رانده و اظهار میکرد من داخل درسیاسیات نیستم اگر مقصوداو ازاین الفاظ این است که در امورات پلتیکی مداخله نخواهد کرد بایستی مقاصد اورا تحسین نمود ولی باینطریق ساده که بااداره کل گمرکات داخل کشمکش شده و متعاقب آن ماژور استوکس را برای ژاندارمری خزانه تعیین نموده ودر هردو این اقدامات خود را درمعرض مخالفت روس قرار داد از ادعای وی بعدم ارتباط بمسائل پلتیکی یك معنی تهدیدآمیزی تعبیر میشود ونشان میدهد که مشار الیه بعضی جزئیات پلتیك را که بهتر است درتحت ملاحظه آورد مراعات نمینماید

(نمره ۲۴۰)

مکتوب سر جارج بارکلی بسرادوارد گری . ــ (واصله ۳۱ ژویت)
طهران ۱۱ ژویت ۱۹۱۱ ــ

آقا رجوع به مکتوب ۸ ماه گذشته من درباب وضع امنیت راههای جنوبی افتخار دارم راپورت دهم که کارج‌را که در راپورت آخری خود شرحی ازخطرناك بودن آن نوشتم جون ملاخورشید خان سابق دوباره بمقام اولی خود درکارج منصوب گردیده از نهم ژون باینطرف دیگر خطرناك نیست واو از مقاصد غارتگری خود صرف نظر نموده وبه بستگان خود اوامر مؤکده داده است که

بهیچوجه به بسته یا قوافل دستبردی نزنند فرمانفرما قصد دارد دو باره ملا خورشید را ازکار خارج نماید ولی چون از ایل قشقائی کسیرا ندارد که بتواند بر آن اعتماد نماید جناب معظم الیه گمان کرد شرط عقل آنست که ملا خورشید را بجائی آنجا بشناسد وظاهراً کسیرا که خود فرمانفرما نامزد نموده بود در ۷ ژون چهار لنگه قماش متعلق باداره مستر ژلیو نیکستن را سرقت نموده است و باینطریق القای ملا خورشید بالمضاعف اسباب رضایت است

بنا براپورتهای هفتگی ۱۷ و ۲۴ ژون وغره ژویت که از جنرال قونسول اعلیحضرتی مقیم اصفهان رسیده معلوم میگردد که ایاب وذهاب قوافل مابین شیراز و اصفهان بتدریج رو بازدیاد است عموم دوباره اعتماد و اطمینان پیدا میکنند وبعلت تاخیر زیادی که در راه بختیاری واقع میشود تجار ترجیح میدهند که از راه جنوب مال التجاره خود را حمل نمایند علت این تأخیرات بواسطه کمیابی حیوان باری است انجا درصدد هستند که از اهواز قریب ششهزار حیوان بدست بیاورند که برای حمل مال التجاره زیادی که از اینراه حمل میشود کافی باشد و مال التجاره که بعلت احتیاجات خود بختیاریها محض کشمکش های خانه خراب کن آنها حمل آن از آن طرف امکان ندارد از اینطرف حمل شود

سرقتهای راه ازبوشهر الی اصفهان که بوقوع پیوسته از قرار ذیل است : —

در ۹ ژون چهار بار قماش ویك صندوق تریاك قریب ۲۰ میلی

شمال کازرون هفت الاغ بابار محمول قند وغیره در ۱٤ ژون نزدیك پل سیوند بسرقت رفت ویك قافله محلی در ۲٤ همانجا حمله شد

همانروز در ۸ میلی بیرون شیراز قافله بسرقت شد سوارهائی که فرمانفرما فرستاد باسارقین چند تیر رد و بدل نموده و قسمتی از اشیاء غارتی را مسترد داشتند بموجب تلگراف ۶ ژویت که از جنرال قونسول اعلیحضرتی مقیم اصفهان رسیده معلوم میشود که کمپانی دیکسن راپورت داده اند که قافله محمول بارهای آنها در محلی قریب ۳۰ میلی جنوب اصفهان بواسطه حضور سارقین در راه توقیف شده است در ۵ و ۶ ژویت قوافل بزرك محمول محصولات محلی درحدود نزدیك شیراز سرقت شد نظام السلطنه سوار بعقب آنها فرستاده سواران مذکور منهزم وفرمانده آنها بطور سخت مجروح ویکی دونفر مجروح گردیدند در ۶ ژویت چند نفر سوار درنزدیکی قمشه هفت قاطر وبارهای آنها را بردند

من وزارت امور خارجه‌را ازسرقتهای مهمه مستحضر داشته ام وبقرار معمول وعده میدهد که اقدامات لازمه خواهد شد این مسئله ظاهر است که اقتدار نظام السلطنه هم دردلخل وخارج شیراز رو به ضعف است

راه مابین اصفهان وطهران درمحلاتی که خارج ازایالات اصفهان است یعنی درجاهائی که نفوذ وحکمرانی حکومت اصفهان مشکوك است هنوز ناامن میباشد

(امضا) جارج بارکلی

(نمره ۲۴۱)

مکتوب سرجارج بارکلی بسرادواردگری . — (واصله ۳۱ ژویت)

طهران ۱۲ ژویت ۱۹۱۱ —

آقا افتخار دارم که خلاصه وقایع ماهیانه ایرانرا برای چهار هفته گذشته بطریق معمول لفاً انفاد دارم (امضا) جارج بارکلی

(ملفوف نمره ۲۴۱)

(خلاصه وقایع ماهیانهٔ ایران از ۱۵ ژون)

(الی ۱۲ ژویت ۱۹۱۱)

(طهران)

کابینهٔ وزرا — در ۱۵ ژون سپهدار صدر اعظم بدون انتظار ازطهران حرکت نمود و بطرف رشت رهسپار گردید شرح مفارقت و مراجعت ویرا بطهران در نهم شهر جاری علیحده راپورت داده‌ام در ۱۲ ژویت کابینه سپهدار استعفا نمودند

مستخدمین امریکائی و غیره برای ادارهٔ مالیه . —

مجلس پیشنهادات مستر شوستر را برای استخدام مستخدمین ذیل تصویب نموده است :—

معاون رئیس ادارهٔ عایدات ازقرار سالیانه ۴۰۰۰ دولار

معاون رئیس ادارهٔ عایدات ازقرار سالیانه ۴۰۰۰ دولار

معاون رئیس ادارهٔ عایدات ۱۸۰۰ دولار

معاون مفتش اداره عایدات ۱۶۰۰ دولار

مؤسس ژاندارمری برای ادارهٔ خزانه ۵۰۰۰ دولار

صاحب‌منصب عایدات ۳۰۰۰ دولار

حقوق اروپائیانیکه حالا در طهران هستند ۱۵۰۰ دولار

(تبریز)

ویس قونسول اعلیحضرتی در ۶ ژویت تلگرافاً راپورت میدهد که طوایف شاهسون و قراداغی تا یکماه مشغول چپاول دهات و غارت قوافل و در این چندروزهٔ اخیر راه‌های میانه و اردبیل مسدود و قوافل عبور و مرور می‌نمودند مأمورین محلی بواسطهٔ عدم پول و جدیت وبالاتر ازهمه عدم تقویت معنوی دولت اقدامی نمیکردند از منابع دیگر راپورت داده شده که مجلال السلطان یکی از اجزاء معتمد شاه مخلوع که باوی تبعید گردید الحال با شاهسونها است اکنون ۱۸۰۰ نفر عساکر روس دراردبیل هستند و قشونیکه برای سر کوبی اشرار فرستاده شده بود درنزدیکی آستارا بعساکری که در اردبیل بودند ملحق گردیده‌اند علاء الدوله که برای ایالت آذربایجان انتخاب شده هنوز در طهران است وظاهراً از حرکت بسمت تبریز بی‌میل است

(رشت)

طوایف شاهسون و اهالی طالش با یکدیگر متحد شده و حاکم طالش‌را بیرون کرده یکصد نفر از قشون اورا خلع اسلحه نموده‌اند سردار افخم بجای ظفر السلطنه بحکومت استراباد تعیین شده است طوایف ترکمن هنوز مشغول غارت و چپاول میباشند و از قرار معلوم مامورین محلی و اولیاء امور در مرکز هیچ

اقدامی نمیکنند

ترکمنها اخیراً پست شاهرودرا سرقت نمودند و معادل صدو چهل لیرا و پستچیرا برده‌اند و چهار نفر از دهاتیان را مقتول و شش نفر را مجروح نموده اند دهاتیان‌هم چهار نفر از ترکمنها را مقتول نموده اند

سپهدار صدر اعظم در اواسط ژون برشت وارد شد و ستارخان و باقرخان باوی ملحق‌شدند او در اوایل ژویت بطرف طهران مراجعت نمود

(مشهد)

نیرالدوله بایالت خراسان تعیین شده ولی هنوز درطهران است و ظاهراً میل ندارد مشاغل خودرا بعهده گیرد اوضاع این ایالت که درتحت صاحب اختیار رو به بدی میرفت تا اندازهٔ بهتر شده محمد علی یاغی نیشابوریرا قشونیکه برای‌سر کوبی وی اعزام شده بود محاصره نموده ومقتول داشته‌اند رشید السلطان که سیصد نفر دور خود جمع آوری نموده ادارهٔ تلگرافخانهٔ سبزواررا قبضه و دور و حوالی آنجارا غارت کرد عسا کردولتی ویرا مابین دامغان وشاهرود شکست داده دوازده نفر ازآنها تلف‌شد معتقدند که‌او بطرف مازندران فرار کرده‌است

(سیستان)

در اوضاع عمومی این ایالت تغییری حادث نشده راه ها از قرار مذکور عموماً نا امن میباشند و مقدار زیادی مال التجاره

در کوه ملك سیاه معطل شده و منتظر یك موقع امنی است که بطرف شمال حرکت داده شود راپورت هجوم سخت بلوچیها هم از قسمت جنوبی قائنات نزدیك نه در هفتم ژویت داده شد که همان‌روز مابین أجزاء حکومت و بعضی از اهالی دهات که‌از ترس بلوچها بشهر پناهنده شده بودند نزاعی واقع شد دو نفر مقتول و متجاوز از سی نفر مجروح گردیدند طرفداران حشمة الملك محرك این شورش بودند

(اصفهان)

اوضاع عمومی این ولایت بلاتغییر است در خود اصفهان علما هیجان مذهبی جدیدی در مردم انداخته‌اند و بیکی ازمقامات متبرکه نسبت وقوع معجزه دادند مقصود آنها این‌استکه نفوذی که بر مردم داشتند و ازدست داده بودند دوباره بدست بیاورند و ظاهراً اقدامات آنها در مورد طبقات پست مردم پیشرفت زیادی نموده است راههای یزد و سلطان آباد ظاهراً امن میباشند دزدان هنوز راه طهران را از اصفهان بکاشان اشغال مینمایند روز ۱٦ ژون بسته در نزدیکی جفر بسرقت رفت و ده قاطر بابار در ٤ ژویت مابین طرق و نطنز بسرقت برده شد و راپورت داده شد که بختیاریهای نطنز راه قافله رو از روی تنکه قهرود را مسدود نموده یکی از مستحفظین راه را مقتول و دو نفر دیگررا مجروح گردانیدند دویست رأس قاطرراهم در قهرود توقیف نمودند

دیگر خبری از جنك ماین بختیاریهای چهار لنك و هفت لنك بدست نیست و از اغتشاشات اخیره نتیجهٔ معلومی بروز نکرده است طوایف هفت لنك میکویند که چهار لنك‌ها تسلیم شده‌اند

(قم)

در ۵ ژویت قافله در راه سلطان آباد نزدیك قم سرقت شد در راه مستحفظی نیست وحکومت نمی‌تواند از طهران وجه برای کرفتن مستحفظ تحصیل نماید شش نفر سوار بختیاری پسته‌را در ۳۰ ژون در دم نار که در راه کاشان واقع است بسرقت بردند

(یزد)

فخرالملك حاکم جدید در ۳۰ مه وارد شد تا کنون چیزی که دلیل برقابلیت او باشد از او مشهود نگردیده است از قرار راپورت در اوایل ژون چند فقره سرقت درراه نائین الی اردستان ویزد الی مشهد ویزد الی فارس بوقوع رسیده حکومت سعی دارد که اختیار مستحفظین راه را بدست خود کیرد ولی اینرا میتوان حمل بمیل او کرد که میخواهد پول زیادتری بوی رجوع شود

(لرستان)

حاکم که چند صدنفر سوار بختیاری باخود دارد ظاهراً پس ازقدری جنك که برای استحکام اقتدار خود باالوار نمود برآنهافایق آمده وقشون امدادی که خواسته بود امر داده‌است حرکت نکنند

(کرمان)

قشونی که ایالت برای نظم بلوچستان فرستاده بود در دوازدهم ژون بدون آنکه بتوانند کاری‌ازپیش ببرند بکرمان مراجعت کردند عساکر مزبور بهرامخان را تامدتی در قلعهٔ قهرج محاصره نمودند ولی ورود سعید خان و رؤسای مکران باتفاق یکهزار نفر باعث کردید که ترك محاصره اورا نموده وبکرمان مراجعت نمایند بواسطه عدم موفقیت این قشون بجزئی اهمیت واقتداری هم که‌دولت ایران در بلوچستان داشت ضربت شدیدی وارد آمده است

سردارمحیی که سال کذشته دخیل به اغتشاشات طهران بود به ایالت کرمان تعیین شده است

(کرمانشاه)

یکی از جاسوسان مرتجعین علی‌قلی نام تازکی در کرمانشاه دستکیر کردیده وبطهران فرستاده شده است

داودخان کلهر صمصام‌الممالك سنجابی را حمله نمود ولی همراهان صمصام‌الممالك در دوقلعه از خود دفاع نموده و براو فایق آمدند از همراهان داودخان یکصد نفر تلف شده‌اند پس از تخریب یکمقدار اراضی باندازه پانزده میل مربع داودخان یکنفر را نزد سنجابیها فرستاده قرار صلح‌را داده ودورئیس مذکور برای تصدیق امرصلح خود بایکدیکر ملاقات نمودند داودخان وعده داده‌است که حکومت قصر شیرین‌را بعداز این بصمصام‌الممالك بدهد

دراوایل ژون اکبرخان برادر معین‌الرعایای مرحوم باهمراهان

خود عسکر سلیم یکی از سرکردگان حزب مخالف حکومت را بقتل
رسانیدند این مسئله باعث موقع سختی درکرمانشاه گردید وبرای حمله
بیکدیگر جمع میشدند کفیل حکومت به استقرار انتظامات موفق گردید
وبازارها پس از سه روز که مسدود بودند مجدداً مفتوح گردیدند
اوضاع به همین طور مغشوش بود وچند نفر بقتل رسیدند در
٦ ژویت سوء قصدی نسبت بسید اکبرشاه که یکی از علماء است
شد و چندین نفر مجروح گردیدند در ٨ بازارها دو باره
مسدود گردیدند

جمعی ادارات پلیس وعدلیه وتحدید تریاک وتلفون خانه را غارت کردند
اهالی بطهران تلگراف کردند که هرگاه اقدامی ازطرف دولت نشود قهراً داخل
یکی ازقونسولخانه‌ها خواهند شد که آنها مجبوراً مداخله نمایند در این
منوال الوار در حدود کرمانشاه هجوم آورده وراههای سلطان آباد
وماهی دشت ناامن بودند ازقراری که راپورت داده شد مستحفظین
راه از تمام قوافل بناحق پولهای زیاد میگرفتند

(شیراز)

واقعهٔ که بواسطهٔ سربازهائی رخ داد که میخواستند در قونسولخانه
اعلیحضرتی پناهنده شوند به این منجر گردید که فرمانفرما ازتمام
آنها خلع اسلحه نموده وتمام افراد فوج‌را به اوطان خود معاودت داد

(خلیج فارس — بندر عباس)

در اواخر مه راپورت داده شد که راه کرمان امن است
ولی راه لار درنزدیکی لار ناامن ست

(اهواز)

قونسول اعلیحضرتی در ٢٨ ژون راپورت داد که ازقرار
قرار خبر موثق او شنیده بود که پسر والی پشتکوه امان‌الله خان
اورا عزل و در دهبالا محبوس نموده است پشتکوه آرام است

(نمرهٔ ٢٤٢)

مکتوب سرجارج‌بارکلی بسرادواردگری .— (واصلهٔ ٣١ ژویت)
طهران ١٢ ژویت — آقا راجع بمکتوب ٢٨ ژون‌خود افتخار دارم
راپورت دهم که در ششم شهر جاری مجلس بهیئت اتفاق پیشنهاد وزیر
مالیه را برای استخدام سه‌نفر خارجی دیگر که درتحت خزانه داری
کل امریکائی باشد تصویب نمود

یکی از این سه نفر بایستی تشکیل قوهٔ برای ژاندارمری
خزانه بدهد ومواجب او برای این کار سالیانه پنجهزار دولار
خواهد بود وچنانچه درتلگراف ٧ ژویت خود راپورت دادم مستر
شوستر ماژور استوکس را برای این عهده انتخاب نموده است

وظایف معینهٔ دونفر دیگر مذکور نشده است مواجب آنها
یکی سه‌هزار ودیگری هزارو پانصد دولار میباشد (امضاء جارج‌بارکلی)

(نمره ٢٤٣)

مکتوب سرجارج‌بارکلی بسرادواردگری — (واصله ٣١ ژویت)
طهران ١٢ ژویت ١٩١١ — آقا سپهدار روز یکشنبه گذشته از
رشت بطهران مراجعت نمود ولی بحرانی که بواسطهٔ حرکت ناگهانی
وی در روز ١٥ ماه گذشته بوقوع رسید هنوز تمام نشده است

در دهم شهرجاری نایب السلطنه نمایندگان حزب اکثریت ومخالف را ملاقات نموده از آنها استدعا نمود. اختلافات میان خودرا رفع کنند اکثریت اظهار داشتند میخواهند سپهدار صدر اعظم باشد — والا حضرت از آنها درخواست نمود که خودشان کابینه را تشکیل بدهند ولی دید که اکثریت بکلی درانتخاب اعضای آن مخالفت آراء داشتند وبالاخره از والا حضرت خواهش نمودند که کابینه را برای آنها انتخاب کند ولی او از اینکار سر بار زد

دیروز وزراء استعفای خودرا عرضه داشتند

حرکت سپهدار از رشت رفع تشویش خیال دوستداران حکومت حالیه را نمود چرا که اینطور احساس میشد که تا زمانیکه او در رشت توقف دارد واملاك واموال او باعث ازدیاد نفوذ وی در آنجا است ممکن است از خشم وتغیر برضد مجلس اقدامی نموده و بطرفداری وتقویت ارتجاع تحریك باغتشاش نماید بحران مطول کابینه وقصور حکومت در ابراز اقتدار در ایالات وولایات اسباب تقویت هیجان ارتجاعی شده ودراین تازگی صحبت و گفتگوی بکار بودن طرفداران محمدعلی درمیان وحتی علامت آن هم مشهود گردیده است

ازقرار معلوم همین تازگی نظمیه یك انجمن ارتجاعی مخفی در طهران کشف نمود اسم آن انجمن اتحاد اسلامی است نظمیه درمحلات آن داخل شده وثبت اسامی دو هزار نفر را یافت وبسیاری از آنها

از اشخاص معروف بودند — مجلل السلطان محبوب بزرك شاه مخلوع که با آن اعلیحضرت تبعید شد از قرار راپورتی که رسیده بایران مراجعت نموده وحالا با طوایف یاغی شاهسون میباشد و مکتوباتی ازطرف محمدعلی شاه به آنها تسلیم نموده است،

ممکن است که ماموریت مجلل السلطان مربوط با قدامات سالار الدوله برادر شاه مخلوع باشد که جنانچه از خلاصه وقایع ماهیانه معلوم میشود درصدد تحریك هیجان و انقلاب در کردستان بوده است دربین این اوضاع بطور قطع مراجعت سپهدار بطهران اسباب تسکین خاطر اعتدالیون ودموکراتها میباشد و اینجا بهتر می توانند از وی جلو گیری نمایند

(امضاء) جارج بارکلی

(نمره ۲۴۴)

مکتوب میرزا مهدیخان بسراد وارد گری .—

(واصله ۳۱ ژویت)

طهران ۲۴ ژویت ۱۹۱۱ — آقا دولت متبوعه من مرا تعلیم داده است که جلب توجه دولت بریطانیای عظمی را بورود محمد علی میرزا شاه مخلوع ایران بکمش تپه درخاك ایران بنمایم و بایستی آنجناب را بوقایع تابستان سال ۱۹۰۹ که منجر به پناهنده شدن شاه مخلوع درسفارت روس و پروتکلی که سر جارج بارکلی و سفیر روس در ۲۵ ماه اوت همانسال (۱۹۰۹) امضا نمودند متذکر سازم دولت متبوعه من لازم نمیدانند جنابعالی را از مواد

مختلفه این پروتکل متذکر سازند ولی میخواهند جلب توجه
مخصوص شمارا بماده ۱۱ بکنند که بواسطه آن دولت بریطانیای
عظمی ودولت روسیه تعهد نموده اند که اوامر مؤکده بشاه بدهند
که برای همیشه از هر گونه تحریکات سیاسی بر ضد ایران احتراز
نماید دولت امپراطوری روسیه از طرف دیگر بموجب این پرو تکل
متعهد گردیدند که اقدامات موثره نموده نگذارند شاه مخلوع چنین
تحریکاتی بنماید

من بایستی دولت بریطانیای عظمی را از اظهارات مکرره
سال گذشته دولت ایران به آندولت ودولت روسیه درباب حرکات
شاه مخلوع وتحریکاتی که اوبرضد حکومت حالیه مینماید متذکر سازم
دولت متبوعه من بی اندازه متاسف هستند که اظهارات آنها
بطور بی اعتنائی پذیرفته شده ونه دولت بریطانیای عظمی ونه دولت
روسیه اقدامی نموده اند که ازاین تحریکات جلوگیری شود درعرض
ماه گذشته توجه دولت متبوعه جنابعالی ودولت امپراطوری روسیه
باقدامات روز افزون محمد علی میرزا و ورود فرستادگان او از راه
روسیه بایران جلب گردید بازهم اقدامی بعمل نیامد نتیجه این
شد که محمد علی میرزا خود درکشتی روسی روز ۱۹ شهر جاری
بایران وارد شد

نظر بواقعات فوق الذکر دولت متبوعه من مرا تعلیم
داده اند که بدولت بریطانیای عظمی پروتست نموده اظهار بدارم
که بروفق پرو تکل مذکور حقوق محمد علی میرزا را ازاین تاریخ

دیگر نخواهند داد و مسئولیت هرگونه خسارات یا صدماتی که
بواسطه این واقعات وارد آید باید بادولتین باشد من بعلاوه برحسب
تعلیمی که دارم عرض میکنم که نظر به آنچه بوقوع بپیوسته ماده
دهم پروتکل (که راجع بمسئله بعضی بناهندگان است که درموقع
تسطیر پروتکل درسفارت روس بودند برحسب ماده نهم پروتکل)
اجرا خواهد گردید

(امضاء) مهدی

(نمره ۲۴۵)

تلگراف سرجارج بارکلی بسراد وارد گری .—
(واصله ۳۱ ژویت)

طهران ۳۱ ژویت ۱۹۱۱ — اوضاع مشهد — در تعقیب
تلگراف ۲۹ شهر جاری خود قونسول جنرال اعلیحضرتی مقیم
مشهد در ۳۰ ژویت قرار ذیل تلگراف میکنند —

شهر دوباره آرام است قشون شاهرود که عده آنها بچهار
صد نفر میرسد بمحمد علی میرزا ملحق شده اند

(نمره ۲۴۶)

تلگراف سرجارج بارکلی بسراد وارد گری .—
(واصله غره اوت)

طهران غره اوت ۱۹۱۱ — حاوی مفاد مراسله ذیل
مورخه ۳ اوت میباشد :—

آقا افتخاراً سواد مراسله که درتاریخ سی و یکم ماه گذشته

برحسب تعلیمات مندرجه در تلکراف ۲۸ ماه گذشته شما بدولت ایران نوشته ام لفاً ایفاد میدارم همکار روسی من هم در هانروز مکتوبی بهمان مضمون پس از بعضی جرح وتعدیل برای آندولت فرستاد . .

چنانچه ملاحظه خواهید فرمود من دراین مکتوب ذکری از تعهدات شاه مخلوع بدولت ایران ننمودم علت اینکه از ذکر انمسئله صرف نظر کردم این بود که در تعلیماتی که برای همکار روسی من رسیده بود ذکری از آن نرفته بود

(ملفوف نمره ۲٤٦)

مکتوب سرجارج بارکلی بمحتشم السلطنه

طهران ۳۱ ژویت ۱۹۱۱

بر حسب تعلیماتیکه از طرف دولت اعلیحضرتی برای من رسیده افتخار دارم مطلب ذیل را خدمت جنابعالی عرض کنم : —

چون شاه بر خلاف نصایح مکرره دولتین انکلیس و روس که از هر گونه آنتریك در ایران احتراز نماید عمل کرده و بایران مراجعت کرده است .

دولت انکلیس قبول دارند که شاه مخلوع حق خود را بحقوقیکه بر حسب پروتکل برای او تعیین شده از دست داده است از طرف دیگر دولت انکلیس تصور میکنند که چون شاه مخلوع در خاك ایران است نمیتوانند مداخله نمایند علیهذا دولت انکلیس

اظهار میدارند که در این کشمکشی که بدبختانه در ایران بوقوع رسیده بهیچوجه دخالت نخواهند کرد .

(امضاء) جارج بارکلی

(نمره ۲٤۷)

تلکراف سرجارج بارکلی بسرادوارد کری . — (واصله غره اوت)

طهران غره اوت ۱۹۱۱

(اوضاع کرمانشاه)

در تعقیب تلکراف ۲۹ ژویت خود

قونسول اعلیحضرتی مقیم کرمانشاه در ۳۱ ژویت بقرار ذیل تلگراف میکنند .

افتخار دارم رابورت بدهم که سالار الدوله باتفاق قریب دو هزار نفر که قریب چهار هزار نفر هم از اهل انجا با آنها ملحق شده اند دیشب وارد کرمانشاه شد وامروز تمام طبقات مردم را پذیرائی مینماید .

(نمره ۲٤۸)

تلکراف سرجارج بارکلی بسرادوارد کری . — (واصله غره اوت)

طهران غره اوت ۱۹۱۱

(اوضاع شیراز)

از قرار اطلاعاتی که از شیراز رسیده معلوم میشود که جنك غیر منظم و غارت طوایف قشقائی در شهر ودور و حوالی دوام دارد .

تلگراف ذیل مورخه ۳۱ ژویت امروز از قونسول اعلیحضرتی رسیده است .

دیروز کارگذار مرا اطلاع داد که نظام السلطنه را متنبه نموده است که هرگاه بخواهد آن قسمت شهر را که یاغی شده‌اند غارت نماید بهانه برای مداخله دولت اعلیحضرتی خواهد بود .

فرمانفرما در جواب گفته است که اینمسئله مربوط باو نیست

(نمره ۲۴۹)

تلگراف سر ادوارد گری بسرجارج بارکلی

وزارت خارجه غره اوت ۱۹۱۱

شما باید بدولت ایران اطلاع دهید که از ماژر استوکس درخواست شده است که قبل از آنکه مشاغل خود را در تحت خزانه داری کل بعهده گیرد باید از شغل خود استعفا نماید تعیین او بدون رجوع بدولت اعلیحضرتی بعمل آمده و لازم بود که ابتداً در این باب با آنها مشورت شود و باید بدولت ایران اشعارشود که استخدام ماژر استوکس در نظام در اقدامات نظامی عملی درشمال ایران ممکن است متضمن ملاحظات پلتیکی باشد و دولت اعلیحضرتی نمیتوانند اعتراضاتی را که بر آن میشود رفع نمایند .

(نمره ۲۵۰)

مکتوب سر ادوارد گری بسر جارج بارکلی

وزارت خارجه غره اوت ۱۹۱۱

آقا سفیر ایران مکتوبی بسر آرتر نیکلسن در روز ۲۵

ماه گذشته داد (سواد آن در جوف است) و مجدداً اصرار نمود که دولت اعلیحضرتی باید قبول نمایند که لا اقل بمناسبت مراجعت شاه مخلوع تقویت معنوی بدولت ایران بنمایند .

بایشان گفته شد که دولت اعلیحضرتی از تجدید جنگ داخلی ایران اندوهگین میباشند ولی سر آرتر نیکلسن نمیداند آن دولت چطور میتوانند مداخله مؤثری بنمایند یا آنکه حق اینکار را داشته باشند سر آرتر نیکلسن بعلاوه اظهار داشت که دولت اعلیحضرتی در باب موقع با دولت روس در مذاکره میباشند .

مهدی خان اصرار داشت بر اینکه چون شاه مخلوع در خاک روس پناهنده شده و از آنجا فرار نموده بود و از آنجائیکه بریطانیای عظمی و روس هردو پروتکل ۱۹۰۹ را امضا نموده اند هردو معناً وظیفه شان این است که اورا از تحریک باغتشاش باز دارند .

دولتین بعقیده من وقتیکه شاه مخلوع درخاک روسیه بود ممکن بود اینکار را کرده باشند ولی الحال که او در ایران است و بسر کردگی همراهان خود مستقر میباشد بازداشتن او چندان فایده نخواهد داشت .

(امضاء) گری

(نمره ۲۵۱)

مکتوب میرزا مهدیخان بسر ادوارد گری . — (واصله ۲ اوت)

سفیر ایران سلام بوزیر امور خارجه رسانیده افتخار دارد که خاطر آن جناب را باظهارآنیکه اخیراً چه شفاهی و چه کتبی

در باب مراجعت شاه مخلوع بایران بوزارت خارجه کرده است متذکر
سازد .

سفیر ایران مجدداً از دولت متبوعه خود تعلیم یافته است
که بسر ادواود گری اظهار نماید که دولت مشار الیها کاملا بدولت
بریطانیای عظمی اعتماد دارند که مراقب اجرای تمام شرایط ماده
۱۱ پروتکل ۲۵ اوت ۱۹۰۹ باشند واز جمله مسائل دیگر در آن پروتکل
مذکوراست که سفرای دولت بریطانیای عظمی وروسیه خودرا مقید میدانند
اوامر مؤکده به محمدعلی میرزا بدهند که برای همیشه از اعمال هر گونه تحریك
برضد ایران احتراز نماید دولت روس بطور وضوح وعده دادند
که اقدامات لازمه نموده نگذارند محمد علی میرزا متشبث باین گونه
تحریکات سیاسی شود

سفیر ایران در مراسلات سابقهٔ خود مفصلا در باب ماوقع
و طریقهٔ سلوك دولت متبوعه خود اشاره نموده است سرادواردگری
فهمیده است که شاه مخلوع از روسیه عبور کرده و در یك کشتی
روسی وارد ایران شده است با وجود آنکه دولت ایران مکرراً هم
از بابت در کار بودن شاه مخلوع و ورود فرستادکان وی بخاك
ایران بدولت امپراطوری روسیه اطلاع داده اند دولت بریطانیای
عظمی هم توسط سرجارج بارکلی و سفیر ایران مقیم لندن ازین مراتب مستحضر
گردید دولت روس به عنوانات و اظهارات دولت ایران اعتنائی نمودهبر
خلاف آن اقدامات مامورین محلی روس باعث تشویق حرکات شاه
مخلوع شده است .

درعوض آنکه بنا براستدعای دولت ایران طرفداران و فرستادکان
شاه مخلوع را هنکامیکه درخاك روسیه توقف داشت توقیف نمایند
پس از ورود بایران آنهارا جبراً مستخلص مینمایند و مامورین محلی
ایرانی آنهارا دستکیر میکنند سفیر ایران ترجمه تلکرافاتی که از دولت
متبوعه وی باو رسیده است برای سراد وارد گری فرستاده است

از تلکرافاتیکه سفیر ایران درتبریز و دومی وضع سلوك
جنرال قونسول روس مقیم گیلان وسومی در خصوص رفتار عساکر
روس درتبریز بانها اشاره نموده اولی درباب رشیدالملك درتبریز وچهارمی
در موضوع پیغامی که ویس قونسول روس مقیم اردبیل برای نایب
الحکومه ورئیس نظمیه آنجا فرستاده

ثابت میشود که تا چه اندازه که اسباب تحیر است برمداخله
روس در ایران افزوده شده است اینمسئله لازم بعذا کره نیست که
این اقدامات باعث تشویق یاغیان وتضعیف دولت ایران خواهد بود
با اطلاع از همه این ترتیبات آیا برای دولت ایران امکان دارد که
اهالی را ازاین عقیده که انقلابات سیاسی که حالیه در ایران درکار
است بدون همدردی دولت روسیه است باز داشت در صورتیکه
مامورین محلی روس اینطور آشکارا چنین اعمال را تشویق مینمایند

دولت ایران صمیمانه از دولت بریطانیای عظمی استدعا
مینمایند که اولا مراقب باشند ماده ۱۱ پروتکل ۲۵ اوت ۱۹۰۹
جزءً وکلاً اجرا شود ثانیاً آنکه بدولت روس اصرار شود که از
مداخلات بسیار مهم مامورین خود در ایران جلوگیری نمایند

سفارت ایران لندن ۳۱ ژویت ۱۹۱۱

ملفوف نمره ۲۵۱

ترجمه تلگرافاتی که از وزیر امور خارجه ایران رسیده است

(۱)

۲۸ ژویت ۱۹۱۱ — ایالت آذربایجان رشید الملك حاکم سابق اردبیل را که مقصر خیانت بدولت بود توقیف نموده است سفیر روس شفاهاً اظهار داشت که چون رشید الملك دارای نشان دولت روس است بایستی محترماً درحبس نگاهداشته شود واز وی تحقیق وتفتیش نشود ما جوابدادیم که رشید الملك محترماً درحبس خواهد بود تا آنکه بطور دقت از او محاکمه شود اینکار بانجام رسید ولی امروز تلگرافی از تبریز رسید مشعر براینکه جنرال قونسول روس مقیم آنشهر از نایب الایاله ملاقات کرده وازاو درخواست استخلاص رشید الملك را نموده است نایب الایاله جواب داده است که چون رشید الملك بحکم دولت توقیف شده او نمیتواند وی را بدون اجازه دولت مشار الیها مستخلص نماید جنرال قونسول از منزل نایب الحکومه خارج شده وکمی بعد از آن قریب سیصد نفر سرباز وقزاق روس داخل عمارت ایالتی شده با تفنگ های خود نایب الایاله را تهدید کرده ورشید الملك را بردند

اسباب تعجب است که دولت روس دراین موقع باریك مهم ازیکطرف اظهار بیطرفی نموده و اظهار بیمیلی بمداخله و تصرفات در داخله مملکت مینمایند ازطرف دیگر بدون عنوانی

بما بمیل خود درایران رفتار مینمایند و اقداماتی میکنند که مخالف استقلال ایران وقوانین بین المللی میباشند لطف نموده دولت بریطانیای عظمی را از اینمراتب مستحضر دارید

(۲)

۲۹ ژویت ۱۹۱۱ — از قرار راپورت های تلگرافی که از تبریز رسیده سربازان و قزاقان روس مزاحم عابرین کوچه ها شده و ظاهراً قصدشان این است که با اهالی طرف نزاع وجدال شوند —

(۳)

۳۰ ژویت ۱۹۱۱ — ازطرف کمیته ایالتی گیلان تلگراف مفصلی رسیده خلاصه آن ذیلاً مذکور میگردد . —

ایالت گیلان بکلی امن وآرام است باوجود این قونسول روس اتصالا مداخله نموده وتولید فساد مینماید و بایالت گیلان رسماً اطلاع داده است که هرشخصی را که تصور میکنند تبعه روس است درهرجا که باشد و باهرلباسی که باشد هرگاه نسبت باو سوء ظن داشته باشد دستگیر و محبوس خواهد نمود — قونسول دو مقصود دارد اول آنکه اتباع ایرانیرا بدون آنکه دولت ایران مداخله نماید ببهانه اینکه تبعه روس میباشند دستگیر ومحبوس نماید ثانیاً آنکه این را وسیله دخول در خانهای مردم و تولید نارضایتی عامه واغتشاش قرار دهد او بعلاوه یکی یا دونفر از طرفداران شاه مخلوع را (که تامدتی درتحت حفاظت او بوده اند) تحریك نموده

است که اسباب فساد فراهم آورند

تمام اهالی گیلان نسبت بمحمدعلی میرزا اظهار مخالفت مینمایند

کمال غرابت را دارد که دولت روس در ظاهر بتمام دنیا و کلیه پارلمانها اعلان میکند که پلتیك آن مبنی بر مداخله و تصرفات در ایران نیست و از طرف دیگر با فعالیت تمام مداخله میکند و عمال دولت مشارٌ الیها در تمام نقاط مملکت تولید فساد مینمایند .

(٤)

۳۱ ژویت ۱۹۱۱ — بر حسب راپورت تلگرافی که از اردبیل رسیده ویس قونسول روس مقیم آنشهر تاجر باشی روس را نزد نایب الحکومه ورئیس نظمیه فرستاده پیغام داده است که محمدعلی میرزا با قشونی مرکب از ۱۲۰۰۰ نفر بمسافت یکمنزلی طهران رسیده است و قریب بیست ملیون پول نقد دارد و اعلان عفو عمومی نموده و استقرار انتظامات طهران را بسپهدار اعظم واگذار نموده و اوهم قبول کرده است این پیغام نیز مشعر است براینکه چون برای خود ویس قونسول تعلیمات رسیده که مواظب نظم شهر باشد او بنا بر این میخواهد بنایب الحکومه و رئیس نظمیه اصرار نماید که بعضی اقدامات نمایند مبادا نتایج آن مضر به حال خود آنها باشد .

نظر باظهار بی طرفی که دولت روس مینمایند هیچکس نمیداند این اقدامات‌را بچه بایستی تعبیر نمود لطف نموده این مطالب‌را فوراً به

استحضار سر ادوارد گری رسانیده و خواهش جدی نمائید که دولت بریطانیای عظمی بدولت روس اصرار نمایند که از عمال خود جلوگیری نمایند که باینطریق رفتار نمایند

(نمره ۲۵۲)

ترجمهٔ مکتوب مسیو سو استوبولو ۳ اوت ۱۹۱۱

اظهاراتیرا که دولت ایران در موضوع آنتریکهائیکه بتقویت محمد علی میرزا میشود بادقت در تحت ملاحظه آورده‌ایم و شاه را باکمال سختی بلزوم احتراز از هرگونه اقدامی مخالف حکومت حالیهٔ ایران متنبه نموده‌ایم این اظهارات را نه فقط درموقع توقف شاه در روسیه نموده‌ایم بلکه در وقتی که‌او خارج از روسیه بود اگرچه بنا بر پروتکل ۱۹۰۹ دولت امپراطوری مجبور نبود که درصورتیکه او از خاك روسیه خارج باشد اینطور اظهاری بوی نماید

دولت ایران تا کنون دلایلی برای اثبات مدعای خود ارائه نموده و محمد علی شاه همواره بعدم ارتباط خود با هرگونه تحریکی اصرار داشته است بنا بر این ظاهراً این مسئله معلوم بود که اشخاص دیگری که منافع اورا در نظر داشتند بدون اطلاع وی این تحریکات‌را بعمل میاوردند

درهر صورت لزوماً وظیفهٔ دولت‌ایران ونه دولت دیگری است که بر علیه هرگونه تحریکی مخالفت و مقاومت نماید؛ دولت ایران اقدامات خودرا منحصر به شکایت بدولت امپراطوری نمودند بدون آنکه خود در حدود داخلهٔ مملکت اقدامی نمایند

این کاررا لااقل درمورد تحریکات در میان طوایف ترکمن نمودند
و هرگاه این تحریکات کاررا بجای رسانیده که قصد شاه مخلوع را
بتصرف تاج و تخت امکان پذیر نموده است تقصیر خود دولت
ایران است

دولت امپراطوری بنا براظهارات دولت ایران در باب حضور
عمال محمد علی میرزا در بادکوبه مخصوصاً اقدامات فوری نمودند
اظهارات دولت ایران در خصوص اینکه عمال مذکوره را مأمورین
محلی دستگیر نموده اند از طرف مامورین محلی تصدیق نشده و
از تفتیشات نظمیه محرکین مزبوره کشف نکردیده‌اند

اما از بابت مسافرت شاه از روسیه که در این اواخرمدتی
زیاد در خارجه توقف داشت ودولت امپراطوری نمی‌توانست مراقب
حرکات وی باشد این مسئله مشهوداست که از قوهٔ دولت امپراطوری
خارج بود طوری مواظب او باشد که این‌مسافرت‌را بدون مقدمه و
با لباس مبدل را بنماید

بهمین طور باید اظهار شود که دولت ایران هم اقدامی
نمودند که از ورود شاه بخاك ایران جلوگیری شود اگرچه در
واقع ظهور وی در خاك ترکمنها ظاهراً اسباب بیم و وحشت بود
دولت امپراطوری نمی‌توانند این مسئله‌را از مد نظر دور
بدارند که در عرض دو سالی که از زمان حرکت محمد علی
گذشته دولت‌ایران هیچ اقدامی برای استقرار نظم وامنیت مملکت
نموده اند بحرانهای اتصالی کابینهٔ وزراء وکشمکش تأسف انگیز

پارتیها واموارات ومشاغل بی‌نتیجه مجلس که در عرض این دو ساله
درکار بوده بدون تقویت و تهیه علل انتریکهای شاه مخلوع
ومراجعت وی گردیده است

با این اوضاع امکان ندارد دولت امپراطوری دولت ایران را
از مسئولیت خساراتی که ممکن است بعلت ظهور محمدعلی شاه به اتباع
روس وارد آید معاف بداند وآن دولت‌را همواره مسئول هرگو
خسارات که بواسطه اغتشاشات داخلی ایران به منافع عمومی یا
خصوصی روس وارد آید مسئول خواهند دانست

(نمره ۲۵۳)

تلگراف سرجارج بوکانان بسرادوارد گری — (واصله ۳ اوت)
حاوی مضمون مراسله ذیل است که مورخه سیم اوت میباشد :—

آقا افتخار دارم راپورت دهم که روزنامهٔ نوورمیا امروز
مقاله درباب ماژور استوکس که پیشنهادشده‌است برای فرماندهی ژاندارمری
جدید خزانهٔ ایران انتخاب شود طبع و منتشر نموده است عنوان
این مقاله این است « یك درهم پیچیدگی غیر مطلوب » در ابتدای
این مقاله شرحی درباب پیشنهاد مستر شوستر مذکور گردیده وسپس
موقع رئیس ژاندارمری‌را باموقع صاحبمنصبان روسی که دراستخدام
دولت ایران میباشند تطبیق نموده است روزنامهٔ مذکور تصور
می‌کند انتخاب ماژور استوکس برای سرکردگی قشونی که بایستی به
جنگ شاه مخلوع اعزام شود برای ادامه مناسبات حسنه مابین‌انگلیس
وروس بدون تطبیق خطر ناکتر از شرکت صاحبمنصبان روسی در

وقایع دو سال قبل طهران میباشد درآن موقع کسی صاحبمنصبان روسی را مخصوصاً دعوت ننموده بود که برضد مخالفین پلتیکی بجنگ روند همین که اغتشاش بوقوع رسید وظیفه شناسی وملاحظه شرف آنهارا مجبور نمود که درمقامات خود جا گرفته و بدون ملاحظات پلتیك یکی از دو طرف متنازع از آنجاها خارج نشوند ولی ماژور استوکس مخصوصاً استخدام میشود که بسرکردگی افواج یك فرقه برضد فرقه دیگر قیام نماید

این اقدامی که اومیخواهد بکند کاری نیست که یکنفر صاحب منصب انگلیسی بایستی بکند زیرا که اودر این مورد بطور . . . بعلاوه صاحبمنصبان روسی فقط میتوانستند در منطقه که برحسب معاهده روس وانگلیس درتحت نفوذ روس قرار داده شده اقدامات بنمایند وحال آنکه ماژور استوکس خارج ازمنطقه که برحسب معاهده درتحت نفوذ انگلیس قرار داده شده اقدامات مینماید تا مدتیکه معاهده ۱۹۰۷ روس وانگلیس مجری میباشد دولت روس خود را مجاز نمیداند که در واقعاتی که در منطقه انگلیس بوقوع میرسند خودرا دخیل سازد بهمین طور دخالت صاحبمنصبان انگلیسی دراقدامات نظامی درشمال‌ایران قانونی نبوده وتحمل کردنی نیست

دولت روس نمیخواهد دولت ایران را از استخدام یکنفر آوانتوریر مانع شود ولی بشرکت ودخیل بودن یك دولت دوستی دراین تعیین اعتراض مینماید اگرچه این دخالت بطور غیر مستقیم باشد

روزنامه نوورمیا باز مینویسد ماژراستوکس آدم غیر مهمی نیست و آتاشه میلیتر انگلیس در طهران است و او نمیتواند بدون رضایت وزارت جنگ انگلیس از شغل خود استعفا نماید

باینطریق دخول ماژراستوکس دراستخدام دولت ایران بلاشك بکلی بسته بمیل دولت انگلیس است هرگاه دولت انگلیس تصویب نمیکند آتاشه میلیتری که در استخدام او است داخل یك کار مهمی شود که تهدید مظلم نمودن مناسبات حسنه موجوده مابین انگلستان و روس نماید ماژر استوکس پس بایستی استعفای خودرا مسترد دارد هرگاه از طرف دیگر استعفای او قبول شده است دولت انگلیس بایستی نشان دهند که از قبول استعفای او تعهد آن دولت بعدم مداخله سیاسی در منطقهٔ نفوذ روس حسب الشرط تغییر میگردد

در این مقاله اشعار شده است که دولت روس فقط . مقام رسمی ماژور استکس و موافقت دولت انگلیس با تعیین جدید او اعتراض میکند، وگرنه در مقام عدم رسمیت برای آن دولت ابداً فرق نمیکند که او باین عهده تعیین شود یا دیگری

روزنامهٔ نوورمیا در انتهای مقالهٔ خود اهمیت بسیار باتحاد انگلیس و روس داده و اجرای شرایط آنرا با احتیاط تمام لازم میداند جملهٔ آخری این مقاله این است « حادثهٔ ماژور استوکس تا آن اندازه که مربوط بمعاهدهٔ ۱۹۰۷ میباشد ممکن

است باعث تحدید حدودی در مناسبات مابین انکلیس وروس گردد
که بالتساوی مضرت بحال طرفین باشد (امضاء) جارج بو کانان

(نمره ۲۵۴)

تلگراف سرادوارد گری بسرجارج بو کانان

وزارت خارجه ۳ اوت ۱۹۱۱ —

(ژاندارمری خزانه)

لطف نموده رجوع بتلگراف ۳ اوت خودتان کنید —
هرگاه ماژور استوکس از شغل خود استعفا کند برای ما مشکل بل
غیر ممکن است اورا از استخدام در تحت دولت ایران مانع شویم
ولی من موافقت دارم که دولت روس حق آنرا دارند که هرگاه
او در منطقهٔ شمال ایران داخل کاری شود اعتراض نمایند هرگاه
دولت روس بخواهند در باب تعیین اوبنقطهٔ ازشمال ایران بدولت
ایران اعتراض نمایند بسفیر اعلیحضرتی مقیم طهران دستور العمل
داده خواهد شد که بدولت ایران اطلاع دهند که دولت انکلیس هم
از آنجائیکه این اعتراض مناسبی است و انتظار آنمیرفت نمی توانند
آنرا رد نمایند

(نمره ۲۵۵)

تلگراف سرادوارد گری بسرجارج بارکلی

وزارت خارجه ۱۴ اوت ۱۹۱۱ —

راجع بتلگراف ۲۰ ژویت شما در باب سرقتهای راه شیراز الی
اصفهان — من تصور میکنم شما دولت ایران را مسئول قرار

داده‌اند

(نمره ۲۵۶)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری . — (واصله ۵ اوت)

طهران ۵ اوت ۱۹۱۱

شیراز — فرمان فرمارا از طهران خواسته‌اند و رئیس قشون شیراز
به‌نیابت حکومت تعیین شده است
کفیل قونسولگری شنیده است که فرمان‌فرما از قبول این
اوامر سر باز زده است

(نمره ۲۵۷)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری . —
(واصله ۵ اوت)

طهران ۵ اوت ۱۹۱۱ —

ازقراریکه راپورت داده شده شاه مخلوع در اشرف که در راه
ساری پای‌تخت مازندران است میباشد نمیدانم استعداد او
چقدر است ولی ازقراریکه جنرال قونسول اعلیحضرتی مقیم مشهد
شنیده است او عده کثیری از ارازل و اوباش را دور خود جمع
نموده است

(نمره ۲۵۸)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری . —
(واصله ۵ اوت)

طهران ۵ اوت ۱۹۱۱ —

راجع به تلگراف ٤ اوت شما — من فوراً بدولت ایران اطلاع داده استدعای فرستادن تعلیمات فوری برای استرداد اجناس کمپانی ذیکلر نمودم و شرط کردم که درصورتیکه مسترد نشود وجه قیمت آنها را بدهند

(نمره ۲۵۹)

تلگراف سرجارج بارکلی بسر ادوارد گری (واصله ٥ اوت)

طهران ٥ اوت ۱۹۱۱ —

راجع بتلگراف ۲٤ ژویت من — شیراز —
صولة الدوله اوامر مؤکده بایل خود داده است که از غارت احتراز نمایند

(نمره ۲٦۰)

تلگراف سر جارج بارکلی بسر ادوارد گری (واصله ٦ اوت)

طهران ٦ اوت ۱۹۱۱ —

راجع بتلگراف ٥ اوت من — شاه مخلوع به ساری وارد شد

(نمرهٔ ۲٦۱)

تلگراف سر ادوارد گری بسر جارج بارکلی

وزارت خارجه ٦ اوت ۱۹۱۱

راجع بتلگراف ۲۳ ژویت شما — من با اینکه جوابی برای نوت مذکور لازم نیست داده شود موافقت دارم

(نمره ۲٦۲)

تلگراف سر جارج بارکلی بسر ادوارد گری (واصله ۷ اوت)

طهران ۷ اوت ۱۹۱۱ —

افتخار دارم ملاحظات ذیل‌را درباب تعیین ماژر استوکس و احتمال مداخله روس در ایران بنمایم :—

اگر محمد علی میرزا بطهران بیاید بحتمل عده از ترکمنها یا سایر طوایف یاغی همراه‌او خواهند بود و خطر آنها بیشتر از خطر بختیاریها در موقع رولوسیون خواهند بود هر گاه دولت روس در این اوضاع لزوم اعزام عساکر خودرا بپای تخت‌اصرار نمایند من عرض میکنم که خواه ژاندارمری آنوقت وجود داشته یا نداشته باشد برای ما مشکل خواهد بود که مدلل داریم جان و مال اروپائیان بدون آنها مأمون خواهد بود

(نمره ۲٦۳)

تلگراف سر ادوارد گری بسر جارج بارکلی

وزارت خارجه ۷ اوت ۱۹۱۱ —

واضح است که هر گاه ماژور استوکس برای کنترل ژاندارمری شمال ایران تعیین شود مسئله مهم پلتیکی تولید خواهد شد بایستی دولت ایران را متنبه نمود که باید مسئله تعیین ویرا موقوف بدارند مگر آنکه قصد کنند اورا در شمال ایران بکار وا ندارند و دولت اعلیحضرتی حق دولت روس را خواهندشناخت که منافع خویش را در شمال حفظ نماید در صورتیکه دولت ایران

با این شرایط در تعیین وی اصرار نمایند

(نمره ۲۶۴)

تلگراف سر ادوارد گری بسرجارج بارکلی

وزارت خارجه ۷ اوت ۱۹۱۱

مازوراستوکس را اطلاع دهید از انتباهی که شما تعلیم دارید بموجب تلگراف امروز من بدولت ایران بدهید هرگاه دولت روس مداخله نماید دولت ایران بهیچوجه نمیتوانند برای تعیین استوکس اصرار نمایند و مگر آنکه تعیین وی برای نقاط شمالی محصور گردد ما نمی‌توانیم از مداخلهٔ آن‌دولت برای جلوگیری این کار ممانعت نمائیم همانطوریکه درصورتیکه کنترل طرق جنوبی بروسها واگذار شود ما حق ایراد داریم اگر کنترل ژاندارمری شمال ایران باو واگذار شود آنها همان حق را خواهند داشت

(نمره ۲۶۵)

مکتوب سرجارج بوکانان بسر ادوارد گری (واصله ۸ اوت)

سنت پطرز بورغ ٤ اوت ۱۹۱۱ —

آقا — راجع بتلگراف دیروز من افتخار دارم راپورت دهم که روزنامه نوورمیا مقاله دیگری در موضوع مازوراستوکس در روزنامه امروز صبح خود بطبع رسانیده است در ابتدای مقاله نویسنده خوانندگان را متذکر میگرداند که در ماه مه گذشته شاهزاده ایرانی شاهرخ داراب میرزا که در استخدام دولت روس بود و فرماندهی یك ستنیه در یکی از رژیمانهای قزاقرا داشت تصمیم

نمود که در امور پلتیکی ایران داخل گردد واجازهٔ مرخصی گرفته ستنیهٔ خودرا در قزوین گذارد استعفا نامهٔ خودرا فرستاد و علم طغیان برضد دولت مرکزی برافراشت ولی دولت روس بنا بر تعقیب پلتیك عدم مداخله درامور ایران ازقبول استعفای او امتناع ورزیده و حتی قشون بعقب او فرستاد که ویرا مجبور بمراجعت نمایند و استعفای او تا زمانیکه بهمراهی مستحفظین شخصی در خاك روسیه وارد شد (که حالاهم آنجا است) قبول نکردید دولت روس باین طریق باشاهزادهٔ ایرانی که در استخدام وی بود ومیخواست در امور پلتیکی ایران دخالت نماید رفتار نمود ولی مازوراستوکس آتاشه میلیتر سابق مقیم طهران یك نفر صاحب منصب انکلیسی است و شاهزادهٔ ایرانی نیست و بنابراین عمل نمودن باو خیلی سهل‌تر و ساده‌تر است اگر دولت انکلیس نصف آن‌قدریکه دولت روس معاهده ۱۹۰۷ را مراعات مینمایند بان اهمیت بدهند آنوقت میتوان انتهای بازیهای ماژوررا بطور صحت پیش بینی نمود واورانمیگذاردند از کار کناره گیرد وباو اطلاع میدادند که نباید در امریکه مربوط بخوداو نیست مداخله نماید هرگاه باوجود این ترتیبات از کار کناره میگرفت قشون هندی که درسفارت انکلیس طهران میباشند بایستی همانطوریکه قزاقان ایرانی با شاهزاده مذکور عمل نمودند با اوهم رفتار کنند و او را دستگیر نمایند ولی البته کار باینجاها نمیکشید فقط یك کلمه ازطرف سفیر انکلیس کافی بود که صاحب‌منصب مذکوررا از دخول در استخدام دولت ایران بمقامیکه باروح و

مفهوم معاهدهٔ انکلیس وروس مباینت دارد منع نماید روزنامهٔ نوورمیا
اظهار امیدواری می‌نماید که دولت اعلیحضرتی هر قدر بتوانند از
این اقدام جسورانهٔ مضحك جلوگیری نمایند در انتهای مقاله
اینطور مرقوم است هرگاه محمد علی ماژور استوکس‌را دستگیر و
شقه نماید دولت انکلیس چه خواهند کرد بحتمل آن دولت
آنوقت بیاد خواهند آورد که او یکی از اتباع دولت انکلیس است
ولی آیا بهتر نیست که این مسئله را حالا بخاطر بیاورند

(امضاء) جارج بوکانان

(نمره ۲۶۶)

تلگراف سر جارج بارکلی بسر ادوارد گری (واصله ۸ اوت)

طهران ۸ اوت ۱۹۱۱ —

ازقراریکه راپورت داده شده شاه مخلوع فعلاً یك هزار نفر
و سه عراده توپ در ساری همراه خود دارد قشون دیگری در
تحت سردار ارشد از راه شاهرود بطرف طهران درحرکت است
قونسول روس مقیم استراباد راپورت میدهد که دستهٔ قشون دوم
پس از جنك سختی با یك دسته از قشون دولتی وارد دامغان
گردیده است

(نمره ۲۶۷)

تلگراف سرادوارد گری بسرجارج بوکانان

وزارت‌خارجه ۹ اوت ۱۹۱۱ —

ماژور استوکس — شما باید کفیل وزارت امورخارجه‌را

از آنچه من دیروز درمجلس مبعوثان اظهار داشتم مستحضردارید
و علاوه نمائید که تا زمانیکه جوابیهٔ دولت ایران نرسیده تعیین وی
بعهدهٔ تعویق خواهد بود و بحتمل نظر باظهارات آخری‌مابکلی
تعیین وی موقوف شود شما ممکن است اظهار نمائید که اگر
موقوف نشد ما در صورتیکه دولت روس تقاضا نماید که ژاندارمری
شمال ایران باید در تحت صاحب منصب روسی یا تبعهٔ یکی از دول
صغار که خود آندولت معرفی نماید قرار داده شود با تقاضای
آنها تقویت خواهیم نمود اگرچه تعیین یك نفر صاحب منصب که
تبعهٔ یکی ازدول صغار باشد برای فرماندهی تمام ژاندارمری‌بعقیدهٔ
من بهترین‌راهی برای حل مسئله خواهد بود

(نمره ۲۶۸)

تلگراف سرجارج بارکلی بسر ادوارد گری .— (واصله ۸ اوت)

طهران ۹ اوت ۱۹۱۱

راجع بتلگراف غرهٔ اوت شما — بنا بر تعلیمیکه در
دوم اوت داده بودید اظهارات لازمه را بطور یادداشت بوزیر
امور خارجه نمودم جناب معظم الیه وعده جواب کتبی داد وجوابیهٔ
مزبور حالا بمن رسیده است

جوابیه مشعر است بر اینکه دولت ایران قصد ندارند ماژور
استوکس را در اقدامات نظامی بکار وادارند

اما در باب شمال ایران که من مذکور داشتم در جواب
میگویند که وصول مالیات همان اندازه که درجنوب ایران لازم

است در شمال هم لازم میباشد و در نظر دولت ایران مابین این
دوقسمت مملکت فرقی نیست

(نمره ۲۶۹)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادواردگری . — (واصله ۱۰ اوت)

طهران ۹ اوت ۱۹۱۱ —

مازور استوکس وژاندارمری خزانه — درجواب تلگراف ۷
اوت شما افتخار دارم راپورت دهم که بر طبق تعلیمات شما مطالب را
بطور یاد داشت بوزیر امور خارجه رسانیدیم ووعده جواب کتبی
دادند .

درضمن صحبت من بوزیر امور خارجه ارائه طریق نمودم که
هر گاه خدمات ماژور استوکس محصور بجنوب ایران شود حل‌مشکل
تواند شد جناب معظم الیه در جواب اظهار داشت که دولت ایران
نمیتوانند این ارائه طریق را بپذیرند

واضح است که دلیل مطالب ایشان این است که محصور نمودن
مشاغل او مثل شناختن مناطق نفوذی است که در معاهده انگلیس
و روس مذکور است

(نمره ۲۷۰)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادواردگری . — (واصله ۹ اوت)

طهران ۹ اوت ۱۹۱۱ —

اوضاع شیراز در تعقیب تلگراف ۵ اوت من افتخار دارم
راپورت دهم که دولت ایران حالا تصمیم نموده اند که نظام السلطنه

را ازشیراز باز نخواهند وبنا براین او بمقام فرمانفرمائی شیراز باقی
خواهد بود

(نمره ۲۷۱)

مکتوب سرادواردگری بمیرزا مهدیخان

وزیر امور خارجه دولت اعلیحضرتی بسفیر ایران سلام رسانیده
و افتخار دارد وصول مکتوب ۳۱ ماه گذشته اورا درباب مراجعت
شاه مخلوع بایران اطلاع دهد

درباب اشاره که دراین مراسله باجرای ماده ۱۱ پروتکل ۲۵
اوت ۱۹۰۹ شده است سرادواردگری افتخار دارد اشعار نماید که
شرایط آن کاملاً منظور گردیده تا آنقدریکه مکرراً بمحمدعلی‌میرزا
امر داده شده است که ازهرگونه آنتریك برضد دولت حالیه ایران
احتراز نماید الحال که شاه مخلوع درحقیقت وارد خاك ایران شده
مسئله اعمال واقدامات او جزو مسائل پلتیکی داخلی ایران شده که
دولت اعلیحضرتی هیچ دلیلی برای مداخله در دست ندارند وحتی
اکر ممکن بود که بواسطه انتباه جدیدی او را از اینکار باز دارند
درمحلی که الحال ورود نموده است اینکار مثل مداخله درامور داخلی
ایران است

درباب اقداماتیکه نسبت بمامورین محلی روس داده شده است
دولت اعلیحضرتی تصور مینمایند که اینمطالب خارج از وظایف آنها
است ونمیتوانند درآن باب اقداماتی نمایند دولت اعلیحضرتی را
اطلاع داده اند که بوکلا و عمال خود مقیم ایران دستور العمل

داده اند در این کشمکش مابین دو طرف متخاصم بیطرفی صرف
اختیار نمایند   وزارت خارجه ۱۰ اوت ۱۹۱۱

(نمره ۲۷۲)

مکتوب کمپانی لاید بوزارت خارجه . — (واصله ۱۱ اوت)
اداره صرافی دواق ۱۰ اوت ۱۹۱۱ —

آقا بنا بر تعلیمی که دارم استدعا میکنم که اظهارات ذیل کمیته
لاید را درباب سرقتهای متوالی اجناس که در طرق جنوبی ایران
بوقوع رسیده بعرض وزیر امور خارجه برسانید

کمیته من دریافته اند که چندی قبل دولت انکلیس متعهد گردید
که مستحفظین برای حفظ اجناس که در راه های مزبوره حمل
میشود برقرار دارد و تجار منچستر قبول نمودند که مخارج این
مستحفظین را بواسطه تأدیه اضافه مالیات در بنادر خلیج فارس
بپردازند از قراریکه حالا مذکور میگردد این قرار داد بانجام نرسیده
وعلیهذا غالباً سرقت اجناس بوقوع رسیده وتجار بنا بر این شرط
عقل ندانسته اند اجناس خود را بداخله مملکت حمل نمایند و نتیجه
این شده است که مقداری زیاد مال التجاره ورودی دربنادر مختلفه
خلیج فارس جمع شده است

ازقراریکه کمیته من مطلع گردیده اند دراوایل هفته گذشته
اخبار تلگرافی دیکر ازبابت سرقتهای جدیده درطرق جنوبی واصل
گردید وسارقین نودونه لنکه اجناس تجارتی‌را بسرقت برده اند
وقوع این سرقتها نه فقط تجارت انکلیس‌را فلج نموده بلکه

متضمن خسارات عظیمه تجار انکلیسی و کمپانی‌ها بیمه انکلیسی
است وکمیته لاید از سرادوارد گری استدعا مینمایند ملاحظه نمایند
آیا وقت آن نرسیده که اقدامات دیگری در اینباب بشود

(امضاء)   ادوارد بوتك

(نمره ۲۷۳)

تلگراف سرجارج بوکانان بسرادوارد گری . — (واصله ۱۱ اوت)
سنت پطرزبورغ ۱۱ اوت ۱۹۱۱ —

حاوی مضمون ملخص مکتوب ۲۲ اوت میباشد : —

درباب تلگراف ۹ شهر جاری شما افتخار دارم راپورت دهم
که درضمن صحبتی که روز دهم شهر جاری با کفیل وزارت امور
خارجه داشتم من جناب معظم الیه را از اظهاراتی که شما دو روز
قبل از آن در مجلس مبعوثان نموده بودید مستحضر داشته توضیح
نمودم که تا زمانیکه جواب اظهارات سرجارج بارکلی بدولت ایران از
طرف دولت مشار الیها نرسیده مسئله تعیین مازور استوکس بعهدهٔ
تعویق خواهد بود من علاوه نمودم که هرگاه دولت ایران برخلاف
انتظار شما تن درندهند دولت اعلیحضرتی تقویت خواهند نمود
دولت روس را اگر تقاضا نماید که ژاندارمری شمال ایران درتحت
امر یکنفر صاحبمنصب روسی یا تبعه یکی ازدول صغار که دولت
روس معرفی نماید قرار داده شود چون مسیو نراتف اظهار داشت
من نکفتم دولت اعلیحضرتی چه خواهند کرد هرگاه تعیین مازور
استوکس بجنوب ایران محصور نشود من اشعار نمودم که اگر دولت

روس کنترل ژاندارمری شمال ایرانرا برای خود تحصیل نمایند
طبعاً ازماژور استوکس جلوگیری خواهد شد که در منطقه روس
تخطی نماید (امضاء) جارج بوکانان

(نمره ۲۷۴)

تلگراف سر جارج بارکلی بسرادوارد گری .—(واصله ۱۲ اوت)
طهران ۱۲ اوت ۱۹۱۱

راجع بتلگراف ۸ شهر جاری من — اخبار ذیل بسفیر
روس رسیده است :—

سردار ارشد و رشید السلطان باهم متحد شده‌اند و سردار
ارشد فعلاً بسمنان که در صدو بیست میلی طرف مشرق طهران
واقع است رسیده است

یك دسته از عساکر دولتی قریب ۱۴۰۰ نفر که بطرف
فیروز کوه در حرکت است احتمال دارد با قشون طرف
مصادف شود

محمد علی ببارفروش رسیده است و قصد دارد که در ۱۲
اوت بطرف طهران حرکت نماید او قشون زیادی با خود دارد و
ازقرار معلوم نقدینهٔ وافرهم همراه دارد

سالار الدوله از کرمانشاه حرکت نموده است پس از آنکه
مبلغ زیادی جبراً از مردم گرفته با عدهٔ کثیر از همراهان خود
بطرف کرمانشاه رهسپار گردیده است

(نمره ۲۷۵)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری .— (واصله ۱۲ اوت)
طهران ۱۲ اوت ۱۹۱۱ —

مراتب ذیل مفاد جوابیهٔ دولت ایران بیادداشتی است که در
تلگراف ۹ اوت خود ذکر نموده‌ام :—

دولت ایران مقاصد و روش دولت اعلیحضرتی را راجع به
تعیین ماژور استوکس نمی‌توانند بفهمند

حتی اگر فرض شود که دولت انگلیس بخواهند اساس
اعتراضات خودرا معاهدهٔ انگلیس و روس قرار دهند که دولت
ایران در مراسلهٔ دوم نوامبر ۱۹۰۷ وضعیت خودرا نسبت بآن
تعیین نموده‌اند یك کلمه که اعتراضات آنها را تصدیق نماید درآن
یافت نمیشود

برخلاف شرایط مندرجه درمقدمهٔ آن معاهدهٔ که با عبارات
صریحه استقلال و تمامیت ایران‌را مراعات نموده نقطهٔ نظر دولت
ایران‌را تقویت می نماید

در مقدمه بعلاوه اظهار شده است که دولتین خواهان نظم
ایران هستند ومیل دولت ایران این است که اقدامات لازمه برای
وصول مالیات بنمایند که بدون آن استقرار نظم در هر مملکتی
کمال اشکال را دارد

دولت ایران اطمینان دارند که دولت اعلیحضرتی واسطه
خواهند شد که این مسئله‌را باملاحظهٔ شئونات ومنافع حیاتیهٔ دولت

ایران حل نمایند

وزیر امور خارجه همینکه این جوابیه را بمن داد ارائهٔ طریق نمود که برای حل مشکل تعیین ماژور استوکس ممکن است بسه سال محدود گردد و شرط شود که تعیین وی برای بعدها سابقه نخواهد شد در انتهای این مدت ژاندارمری خزانه به ایرانیان یا اتباع یکی از دول صغار سپرده خواهد شد و اظهار داشت که هر گاه این شرایط موجب رضای دولت روس نمیباشد او تصور میکند که اگر دولت روس باظهارات اخیرهٔ وی جواب مساعد بدهند ممکن است اظهار نماید که اگر تعیین استوکس بهانه و دست آویزی برای هر گونه تقاضا از طرف دولت روس نشود اورا شخصاً برای اقدامات نظامی در شمال ایران نخواهند فرستاد که با مشاغل وی در طهران مباینت داشته باشد

(نمره ۲۷٦)

تلگراف سرجارج بارکلی بسر ادوارد گری .— (واصله ۱۳ اوت)

طهران ۱۳ اوت ۱۹۱۱

درموقع شام دیشب که مخصوصاً برای دعوت مستر شوستر ترتیب داده شده بود من و همکار روسی اول دفعه بود که بامستر شوستر مذاکرات شفاهی بطور آزاد نمودیم سفیر امریکا هم حضور داشت

همکار روسی من لزوم عمل نمودن شوستر را بر وفق روح و مفهوم معاهده انگلیس و روس اصرار نمودیم و باو اطمینان دادیم

که با این شرایط ازاو تقویت کامل خواهیم نمود و سعی نمودیم باو بفهمانیم که تعیین ماژور استوکس بفرماندهی ژاندارمری مالیهٔ ملی مخالف روح معاهده میباشد و اورا متذکر ساختیم از اتنباهاتی که در باب استخدام مستشار از اتباع دول معظمه بدولت ایران داده ایم

شوستر مارا اطمینان داد که در تعیین استوکس باین مقام او بهیچوجه تصور نمیکرد که این کار مورد قبول دولتین واقع نخواهد شد واطمینانات کامل میداد که بر وفق معاهده عمل خواهد نمود و بانهایت اصرار برای تعیین استوکس استدعا نمود که مشاغل او بجنوب محصور نشود واظهار داشت میتواند مارا اطمینان دهد که اورا در اقدامات نظامی در شمال بکار وا نخواهدداشت و مشغول تشکیل ژاندارمری درطهران خواهد بود و اشعار داشت که مدد وهمراهی استوکس در این کار تا مدتی برای او بسیار لازم میباشد و فعلاً کسی دیگر پیدا نمی شود که ازعهدهٔ انجام این کار بتواند بر آید بعلاوه اظهار داشت که هر گاه ما بخواهیم تقاضای ویرا برای استخدام استوکس رد نمائیم وضعیت او با مجلس که صریحاً بما اطلاع داد آنرا طوری بکار خواهد بود که مناسبات حسنه بر وفق معاهده فیمابین دولت ایران و دولتین منظور گردد با شدت تمام متزلزل خواهد گردید و وعده داد که تا مادامیکه استوکس در تحت امر اوباشد او از تمایلات ضد روسی خود کاملاً جلوگیری خواهد نمود و مکرراً و از صمیم قلب بسفیر روس اصرار نمود

که سعی نموده بر مخالفت دولت روس فایق آید

سفیر روس بینایده سعی نمود بشوستر بفهماند که چنین اقدامی نتیجه نخواهد داشت و با کمال ادب و استقامت امتناع نمود از اینکه بدولت متبوعهٔ خود نصیحت نماید وضع سلوك خود را تغییر دهند

شوستر برما معلوم نمودکه استخدام استوکس آنقدر برای‌او لزوم داشت که هرگونه تقاضائیرا که دولت روس در عوض نمایند تقویت خواهد نمود ولی سفیر روس اشعار داشت که کدورتیکه از فشار دولت روس برای پیشرفت تقاضاهای خود حاصل خواهد شد اسباب پیشرفت کار محمد علی خواهد گردید بنابراین شرط عقل این است که از تعیین استوکس بکلی صرف نظر شود

صحبت ما چون نتیجه از آن گرفته نشد ومارا هماره مشکوك داشت از اینکه آیا شوستر درباب تعیین استوکس چه رویهٔ را اتخاذ خواهد نمود همینقدر اسباب این شد که مناسبات فیمابین‌ما و شوستر بیك اساس مطلوبی مستحکم گردید و تا اندازهٔ رفع نگرانی مارا از اقدامات بی باکانهٔ او نمود

(نمره ۲۷۷)

تلگراف سر جارج بارکلی بسر ادوارد گری .— (واصلهٔ ۱۳ اوت)

طهران ۱۳ اوت ۱۹۱۱

دیروز مراسلهٔ ازطرف نایب السلطنه در مجلس قرائت و باتفاق آراء تصویب گردید

نایب السلطنه در مراسلهٔ خود اشعار میدارد که تا کنون اختلاف آراء و آمال و آرزوهای موهومی وعدم حکمت عملی چرخ حکومت و ادارهٔ مملکت را از کار باز داشته بطوریکه کابینهٔ وزرا اتصالاً تغییر نموده و وزرای یك روزه نتوانسته اند برای مملکت کاری بکنند اوضاع حالیه نتیجهٔ این بی ثباتی است هرگاه تجربیات گذشته اسباب عبرت نشود در همین نزدیکی اسباب پشیمانی برای مملکت خواهد بود

درباب مناسبات خارجی نایب السلطنه تاسف دارد از اینکه هیچ کاری برای بهبودی آن بعمل نیامده باوجودیکه او مکرراً در این باب توصیه‌نموده است و اقدامی ننموده‌اند که‌از اظهارات‌دوستی نمایندکان خارجه که در موقع ورود او مشهود میداشتند استفاده شود والاحضرت اصرار دارد براینکه بایستی فوراً اقدامات‌مجدانه برای اصلاح این غفلت کاریها بشود و بعهدهٔ کابینه است که پروگرام مفصلی برای انجام این‌مقصود پیشنهاد نمایند

نایب السلطنه در انتهاء مراسلهٔ خود آنها را متنبه مینماید که هرگاه‌موقع حالیه و اهمیت مطالب اورا در تحت مداقهٔ جدی قرار ندهند از کار کناره خواهد گرفت و بهیچنوع او نمی‌تواند ناظر این اوضاع حزن انگیز که مملکت بآن دوچار گردیده است باشد

(نمره ۲۷۸)

تلگراف سر جارج بارکلی بسر ادوارد گری .—(واصله ۱۳ اوت)

طهران ١٣ اوت ١٩١١

حرکات شاه مخلوع — لطف نموده بتلگراف ١٢ اوت من رجوع فرمائید

یکدسته ازقشون محمد علی میرزا چنانچه جنرال قونسول اعلیحضرتی مقیم مشهد رابورت میدهد از طرف قشون دولتی در فیروز کوه شکست خورده و شصت نفر از ایشان مقتول گردیدند و رشیدالسلطان سر کردهٔ آنها مجروح ودستگیر گردید

(نمره ٢٧٩)

مکتوب سرجارج بوکانان بسر ادوارد گری . — (واصلهٔ ١٤ اوت)

سنت پطرزبورغ ٩ اوت ١٩١١

آقا در مراسلات سابق افتخار داشته‌ام درخصوص مطالب مطبوعات روسی در موضوع تعیین ماژور استوکس برای فرماندهی ژاندارمری که دولت ایران خیال دارند برای مقاصد خزانه تشکیل دهند رابورت دهم حتی روزنامهٔ نوورمیا دولت اعلیحضرتی را سخت تنقید میکنند برای اینکه میگذارند کسیکه آتاشه میلیتر بوده از شغل خود استعفا نماید برای آنکه بفرماندهی قشونی منصوب گردد که اقدامات آن تا منطقهٔ نفوذ روس منبسط خواهد بود و یا آنکه در جنگ داخلی که خارج از منطقهٔ نفوذ انکلیس در کار است شرکت نماید تعیین وی که ناقض معاهدهٔ مذکور است روزنامهٔ نوورمیا میترسد بطور سخت منافی با پیشرفت معاهدهٔ انکلیس و روس بطور توافق باشد سایر مطبوعات که نماینده عقائد مراکز مستبده و

ضد آلمان میباشند آشکارا اظهار داشته اند که الحال که دولت انکلستان ورقهای بازی خودرا نشان داده است دولت روس بطور آزادی میتواند عمل نماید و مختار است که بقوهٔ قهریه برای حفظ منافع خود در شمال ایران مداخله نماید در مراکز رسمی هم بهمین طور از این تعیین مذمت نموده اند اگرچه کاملاً معلوم است که دولت اعلیحضرتی از اعمال این نقشه‌هائیکه بدولت مشارالیها نسبت میدهند که میخواهند از دولت روس جلو افتاده وپایگاهی در منطقهٔ نفوذ روس در شمال ایران برای خود بدست آرند بری میباشند

در وقتیکه مستر شوستر دراوایل ماه ژوییت تصمیم نمود تشکیل ژاندارمری خزانه را بعهدهٔ ماژور استوکس واگذار نماید که برای تمام ایران ژاندارمری تشکیل دهد من فواید عمدهٔ که محتمل است از ایجاد چنین قوه حاصل گردد برای مسیو نراتف توضیح نمودم و بهمین‌طور صفات و خصوصیات ماژور استوکس‌را برای تشکیل و فرماندهی این قشون برای وی اظهار داشتم مسیو نراتوف درجواب با عقیده تشکیل چنین ژاندارمری موافقت داشت ولی اعتراض داشت براینکه در تحت امر یک نفر صاحب منصب انکلیسی قرار داده شود و ارائهٔ طریق نمود که فرماندهی آن بایستی یا تقسیم شود باین قسم که یک نفر صاحب منصب انکلیسی ویک‌نفر روسی فرماندهی آنرا داشته باشند و یا آنکه به تبعه یکی از دول صغار مثل سوئد واگذار شود و بعلاوه از آنجائیکه مستر

شوستر میخواست ماژور استوکس را تعیین نماید و او بواسطهٔ بد رفتاری با مدیر کل گمرکات (بدون آنکه با دولت انگلیس یا روس مشورت نموده باشد) خودرا مورد بیمیلی او قرار داده بود جناب معظم الیه نمی‌توانست با مقاصد وی همراهی نماید

شکل و وضع غیر مترقبهٔ که امورات ایران بواسطهٔ مراجعت محمد علی پیدا کرد تا مدتی توجه مسیو نراتوف را بمسائل دیگر منعطف نمود و جناب معظم الیه ابتدا اینطور فهمیده بود که بحران مهم داخلی که دولت ایران‌را دچار نموده بود باعث خواهد گردید که مسئلهٔ مناقشه مابین مرنارد وشوستر در باب اداره نمودن گمرکات و مسئلهٔ ژاندارمری خزانه بعهدهٔ تعویق خواهد افتاد وقتیکه از تصمیم مجلس در باب حقوق ماژور استوکس معلوم گردید که دولت ایران تصمیم نموده اند که بهر طریقی که باشد اورا استخدام نمایند و بحتمل اورا در اقدامات نظامی که بنا بود بر ضد شاه مخلوع بشود در شمال ایران بکار وا دارند جناب معظم الیه توسط سفیر کبیر روس مقیم لندن بدولت اعلیحضرتی در این باب مذاکره نمود

در دوم همین ماه مسیو نراتوف مجدداً درضمن صحبت بامن در این باب اشاره کرده پس از آنکه استفسار نمود آیا من میتوانم بایشان بگویم که در آن مسئله تاچه اندازه پیشرفت حاصل گردیده جناب معظم الیه بمن اظهار داشت که سفیر روس مقیم طهران دولت ایران را اطلاع داده است که در صورتیکه تشکیل ژاندارمری به ماژور استوکس واگذار گردد دولت‌روس هم تقاضائی شبیه

بآن پیش نهاد خواهند نمود .

چون تلگراف غرهٔ شما بسر جارج بارکلی همان روز برای من رسید من برای مسیو نراتف توضیح نمودم که تعیین ماژر استوکس بدون مراجعه بدولت اعلیحضرتی بعمل آمده و دولت مشار الیها لازم میدانستند در این باب قبلا با آنها مشورت شده باشد و اظهار داشتم که بسر جارج بارکلی الحال تعلیم داده شده است بدولت یران اطلاع دهد که از ماژر استوکس درخواست شده بود که قبل از قبول این کار از شغل سابق خود استعفا نماید و بآنها اشعار نماید که از آنجائیکه بکار بردن او در هر گونه اقدامات نظامی در شمال ایران ممکن است متضمن ملاحظات پلتیکی باشد دولت اعلیحضرتی نمیتوانند هر گونه اعتراضیکه بر علیه آن بشود رد نمایند و بعلاوه مذکور داشتم که هر زمان که ماژر استوکس از شغل خود استعفا نماید دولت اعلیحضرتی دیگر نمیتوانند بکار او مداخله نمایند

این توضیحات بهیچوجه مسیو نراتف را متقاعد نمود وازوضع صحبت او معلوم بود که تعیین استوکس را او فعلا بی موقع میداند اما درباب اینکه صاحب منصب مذکور برای اقدامات نظامی بر ضد شاه مخلوع بکار برده شود جناب معظم الیه توجه مرا باقدامیکه دولت روس سال گذشته در مورد شاهزاده داراب میرزا که آنوقت در قشون روس داخل و بفرماندهی یك ستنیه قزاق در قزوین منصوب بود جلب نمود و گفت که چون خواست از

کار خود استعفا نماید و سعی نمود که بر ضد دولت حاضره قیام کند دولت روس اورا دستگیر و بروسیه فرستادند جناب معظم الیه میخواست ظاهراً بمن بفهماند که بهترین طریقهٔ که خوب است دولت اعلیحضرتی در مورد ماژر استوکس اتخاذ نمایند این است که از قبول استعفای وی امتناع نموده و اورا بانگلستان احضار نمایند

پس از طبع مقاله مزبور در روزنامهٔ نوور میا که ترجمه آنرا در مراسلهٔ ۳ شهر جاری برای شما ارسال داشتم من مجدداً از مسیو نراتف ملاقات نموده و بر وفق تعلیمات تلگرافی ۳ شهر جاری شما توضیح نمودم که برای دولت اعلیحضرتی مشکل بل غیر ممکن است اگر ماژر استوکس از کار خود استعفا نماید او را از قبول استخدام در تحت دولت ایران منع نمایند و عقیده شما بر این است که دولت روس می توانند اعتراض بر علیه بکار بردن او در شمال ایران بنمایند و هر گاه آندولت بخواهند شما این اعتراض را بنمائید شما بسر جارج بارکلی دستور العمل خواهید داد بدولت ایران اطلاع دهد که دولت اعلیحضرتی نمیتوانند اعتراض دولت روس را رد نمایند و خوب است دولت ایران اعتراضاتشان را منظور دارند .

درحالیکه برای اظهار مطالب شما اظهار تشکر مینمود مسیو نراتف اظهار داشت می ترسد هرگاه دولت روس چنین پروتستی بنماید دولت ایران جواب دهند که ابداً خودرا مربوط بمعاهده انگلیس وروس که بموجب آن ایران بمناطق نفوذ انگلیس و روس منقسم گشته

نداند واو دراین باب فکر خواهد کرد به بیند ممکن است فورمولی برای حل مشکل پیدا کرد که دولت متبوعهٔ او آنرا تقویت نماید

مسیو نراتف روز بعد مرا خواسته ودوباره درباب تشویش خیالی که از این مسئله برای او حادث شده بود مذاکره نموده تأسف داشت از این که تعیین استوکس با اصولی که دولتین تا کنون از روی آن عمل نموده‌اند مباینت دارد که نگذارند تبعه یکی از دول معظمه مقام مهمی را در استخدام دولت ایران اشغال نماید و اشعار داشت به اینکه در موقعی که دولت مشغول کشمکش برای حیات خود میباشند آنها چندان درباب ژاندارمری که بایستی تشکیل شود تفکری نموده و استوکس را باهرقدر استعدادی که بتواند تشکیل دهد برای جنگ باشاه مخلوع بشمال ایران خواهند فرستاد و عقیده او این بود که بایستی بهرقسمی که ممکن باشد از این کار ممانعت نمود و ارائه طریقی را که روز قبل نموده بود تکرار کرد که بایستی دولت اعلیحضرتی ماژور استوکس را موقتاً بلندن احضار نمایند

و بتصور او قبل از آنکه بتواند خود را از استخدام در قشون خارج نماید بایستی بعضی مراسم و ترتیبات را طی کند و همین مسئله بهانه و دست آویزی برای این اقدام خواهد بود .

هر گاه دولت اعلیحضرتی نمیتوانند بر وفق ارائه طریق عمل کنند مطلقا لازم خواهد بود که دولتین یك اقدامی بکنند که هم اسباب رضایت عقاید عامهٔ این مملکت را فراهم آورده و هم باعث استحکام منافع آنها در ایران باشد .

جناب معظم الیه سپس مسوده دو مراسله را که سواد آن
در جوف است برای من قرائت نمود و ارائه طریق نمود که
سفرای روس و انگلیس مقیم طهران علیحده برای دولت ایران
بفرستند دولت روس در مراسله خود بر ضد تعیین ماژر استوکس
پروتست خواهد نمود و اظهار خواهد داشت که دولت روس این
اقدام را یک قسم رفتار مخالف دوستی دانسته و حق اعمال هر گونه اقدامیکه برای
حفظ منافع خود در ایران لازم بداند برای خویش محفوظ خواهد داشت

دولت انگلیس در مراسلهٔ خود موافقت تامه با پیشنهادات
مراسله روس اظهار کرده و حق روس را برای اعمال اقدامات
لازمه در راه حفظ منافع آندولت خواهد شناخت .

من اشعار نمودم ممکن است برای دولت اعلیحضرتی اشکال
داشته باشد که با مکتوبی که در واقع تهدید بمداخلهٔ مسلح نماید
موافقت کامل نمایند و پیشنهاد نمودم که دولت روس خوب
است بر علیه استخدام ماژور استوکس در شمال ایران
پروتست نموده و بدولت ایران اظهار دارند که حاضرند یک نفر
صاحب منصب روسی را در استخدام دولت ایران داخل نمایند
که برای حفظ انتظامات ایالات و ولایات شمالی ژاندارمری تشکیل
دهد مسیو نراتف اصرار داشت بر اینکه مکتوب دولت روس
بهمان عبارتی باشد که نوشته شده است و اشاره نمود که هر گاه
منافع روسها تهدید شود دولت امپراطوری مجبور بمداخله خواهند بود
همینکه تلگراف شما بسفیر اعلیحضرتی مقیم طهران که

مورخه ۷ اوت بود بمن رسید مسیو نراتوف را اطلاع دادم که
بسر جارج بارکلی تعلیمات داده شده است که دولت ایرانرا متنبه نماید
در استخدام ماژر استوکس نباید اصرار نمایند مگر بشرط آنکه
اورا در نقاط شمالی ایران بکار وا ندارند و هر گاه باین قسم اصرار و
ابرام نمایند دولت اعلیحضرتی حق دولت روس را خواهند شناخت
که هر گونه اقداماتیرا که برای حفظ منافع خود لازم بدانند بعمل
آرند و بعلاوه مذکور داشتم که نظر بفشاریکه سال گذشته به
دولت ایران وارد آوردیم که قوه در تحت صاحب منصبان انگلیسی
برای حفظ راههای تجارتی جنوب تشکیل دهند ما نمیتوانیم ضد
تعیین ماژور استوکس برای ایالات و ولایات مذکوره باشیم ولی
هر گاه دولت اعلیحضرتی تعیین ویرا برای شمال ایران تقویت نموده
و یا آنکه بر ضد هر گونه ایرادات روس در اینمورد اعتراض
نماید شما آنرا مخالف روح معاهدهٔ انگلیس و روس خواهید
دانست

درضمن صحبتی که در میان آمد مسیو نراتوف اظهار
داشت میترسد دولت ایران بشرایط کنترات اولی که با ماژر استوکس
نمودند متکی شوند چیزیکه در اینموقع بسیار مایل بود از دولت
اعلیحضرتی بدست آرد یک قسم اظهار وعنوانی بود که معناً اسباب
رضایت خاطر عقاید عامهٔ روس گردیده و تاثیر نامساعدی که این
قضیه در اذهان آنها تولید نموده بود برطرف گرداند
بفرض هم که دولت ایران قبول نمودند که خارج از نقاط جنوبی

ماژور استوکس را بکار واندارند هیچ وثیقه بدست نیست که ژاندارمری که او بایستی در آن نقاط تشکیل نماید آخر الامر بطرف شمال اعزام نشوند وجناب معظم الیه استفسار نمود که آیا دولت اعلیحضرتی چنین اظهاری خواهند کرد که از اینکار مانع شوند من درجواب کفتم که دولت اعلیحضرتی بحتمل اطمینان بد هند که ماژور استوکس را درشمال ایران بکار وانخواهند داشت ولی هیچ قسم تعهدی نمیتوانند بکنند درباب ژاندارمری که او تشکیل خواهد داد مسیو نراتف اظهار داشت که اینمسئله کافی نخواهد بود و چیزی که ایشان میخواهند این است که اطمینانی داده شود که ژاندارمری که یك قوه ثابت محلی است نباید ازجنوب بشمال حرکت داده شود من اشعار نمودم که برای شما امکان نخواهد داشت درپارلمان طرفدار دادن این اطمینان باشید که دولت ایران‌را نکذارند درصورتیکه موقع اقتضا نماید قشونیکه‌درجنوب‌بکار وامیدوارند بطرف شمال نفرستند جناب معظم الیه اذعان داشت که اینکار البته مشکل خواهد بود وبعد ارائه طریق نمود که درصورتیکه فرماندهی ژندار مری جنوب به ماژر استوکس سپرده شود شما باید اظهار نمائید حاضر بودن خودرا دراینکه تقویت نمائید دولت روس را اکر آندولت تقاضا نماید که تشکیل قوهٔ ژندار مری درشمال ایران بیك نفر صاحبمنصب روس یاتبعه یکی ازدول صغار که خود دولت‌روس اورا معرفی نماید سپرده کردد من اظهار داشتم این ارائه طریق را بیش از ارائه طریق سابق او می پسندم ولی نمیتوانم از طرف

دولت اعلیحضرتی چیزی دراینباب بکویم

مسیو نراتف بعد اظهار داشت که در صورتیکه جنانچه انتظار میرود دولت ایران اصرار نمایند ماژر استوکس بفرماندهی ژاندارمری ملی برای تمام ایران منصوب شود امید وار است شما وعده خواهید داد که هرکاه دولت روس تقاضا نمایند یك شغل شبیه بآن بیك نفر صاحبمنصب روسی داده شود با تقاضای دولت مشار الیها تقویت خواهید نمود من از ایشان استفسار نمودم آیا شغل مخصوصی درمد نظر دارید که بصاحبمنصب روسی واکذار شود درجواب کفتند که تعیین یك صاحبمنصب روسی بمقام ریاست ارکان حرب شاید اینمقصود را حاصل نماید من اشاره نمودم کمان میکنم خیلی کم احتمال دارد دولت ایران بااین اوضاع باین تقاضا تن در دهند مسیو نراتف بنا براین توضیح نمود که دولت روس در اینموقع قصد جنین استدعائیرا از دولت ایران ندارند و او فعلاً آنقدریکه درباب دولت اعلیحضرتی در فکر است ازبابت دولت ایران خیالی ندارد آنچه او میخواهد این است که شما یا بواسطه اظهاری در پارلمان یا اعلان رسمی در مطبوعات بنمایانید که دولت اعلیحضرتی حاضر هستند هر کونه تقاضائیرا که دولت روس آخر الامر پیش نمایند که هم جبرانی شده باشد وهم معناً اسباب رضایت عقاید عامه روس کردد تقویت خواهند نمود

(امضاء) جارج بوکانان

ملفوف یك نمره ۲۷۹

مراسلهٔ که پیشنهاد شده است از طرف سفیر روس برای دولت ایران فرستاده شود

در خصوص اظهاری که در ۱۵ ژویت (۲۸) همین سنه بوزیر امور خارجه نمودم بر حسب امر دولت متبوعه خود افتخار دارم دولت ایرانرا مستحضر دارم که دولت امپراطوری روس بجهاتی که درهمانوقت برای دولت ایران توضیح گردید تصور مینمایند که استخدام ماژر استوکس از طرف دولت ایران برای ایجاد یك قوه مسلح موسوم بژاندارمری برای وصول مالیاتهای دولتی وسایر اقدامات در شمال ایران با منافع دولت مشارٌ الیها ناموافق بوده ومن تعلیم دارم برضد تعیین تبعه انگلیسی مذکور بمقام ریاست کل این قوه پروتست نمایم هرگاه با وجود این اخطار تعیین وی بانجام رسید دولت امپراطوری آنرا یك قسم رفتار مخالف دوستی از طرف دولت ایران دانسته وحق اینرا که در موقع لزوم برای تامین منافع خود درشمال ایران اقداماتیرا که لازم میدانند نمایند برای خود محفوظ خواهند داشت

ملفوف دوم نمره ۲۷۹

افتخار دارم دولت ایرانرا برحسب امر دولت متبوعه خود مستحضر دارم که دولت اعلیحضرتی مراسلهٔ را که سفیر دولت روس بدولت ایران نوشته وسواد آنٔ درجوف است ملاحظه نموده وبامندرجات مراسله مذکور از هرحیث موافقت دارند

دولت اعلیحضرتی درحالیکه تاسف دارند از اینکه قبل از آنکه بادولت اعلیحضرتی مشورت شود بماژر استوکس پیشنهاد شده که داخل استخدام دولت ایران شود اظهار میدارند که حق دولت روس را خواهند شناخت در اینکه اقداماتیرا که برای تامین منافع خود درشمال ایران لازم میدانند بعمل آرند

(نمره ۲۸۰)

مکتوب سر جارج بوکانان بسراد وارد گری . — (واصله ۱٤ اوت)

سنت پطرز بورغ ۱۹ اوت ۱۹۱۱ — آقا افتخار دارم راپورت دهم که روزنامه نوورمیا وسایر روز نامجات با حرارت زیاد وبالسان طعنه آمیز درباب موقعی که بواسطه پیشنهاد تعیین ماژر استوکس از طرف دولت ایران برای تشکیل ژاندارمری خزانه پیش آمده مذاکرات مینمایند

روز نامه نوورمیا شکایت دارد از اینکه معاهده انگلیس و روس مثمر ثمرات بسیار بشکل اظهارات و اطمینانات گردیده ولی در مواقعی که اقدامات جدی لازم است بعمل آید متاسفانه فایدهٔ از آن حاصل نمیگردد

اگر دولت انگلیس نمیتواند یکنفر از اتباع خود را مانع آید که درمقام تحقیر دولت خود برآمده وبمیل خودهر کاری بخواهد بکند که مخالف بامیل و اراده بین آندولت باشد پس معاهده ۱۹۰۷ چه قدر وقیمتی خواهد داشت و اگر اینمسئله راست باشد

که دولت انگلیس اظهار نموده است حاضر است پروتست روس
را بدولت ایران تقویت نماید پس اهمیت مقام ونفوذ دولت انگلیس
کجا رفته است آیا حقیقتاً لازم است که دولت انگلیس
در کشمکش که بایکنفر از اتباع نافرمانبردار خود دارد از حکم
فرمایان یك دولت بیقدرت آسیائی استمداد نماید هرگاه این
طور است پس بایستی بعد از این هرزمان که ما با دولت انگلیس
عقد معاهده مینمائیم باید در ذهن خود داشته باشیم که رضایت
و موافقت عده فلان ملك ها ودوله‌ها وسلطنه هارا تحصیل نمائیم

روز نامه نوورمیا درتاریخ نهم اوت تلگراف روترا بطور
سخت انتقاد میکند که از طهران مخابره شده ومشعراست بر اینکه
درحالتیکه صاحبمنصبان روسی و آلمانی و ایطالیائی در استخدام دولت
ایران هستند حتی یکنفر صاحبمنصب انگلیسی هم دراستخدام دولت
مشارٌ الیها نیست وتعیین ماژر استوکس اعاده موازنهٔ را میکند
که برای دولت انگلیس صرفه دارد او این تلگراف را توهین
نسبت بسرآرتر نیکلسن که درماه اوت ۱۹۰۷ معاهده انگلیس و
روس را امضا نمود میداند که بموجب ماده سوم آن تمام امتیازات
موجوده بایستی برقرار بوده و دولت روس متعهد میگردد که در
منطقه نفوذ انگلیس مداخله ننمایند ودولت انگلیس هم درخصوص
منطقه نفوذ روس همینطور تعهد مینماید

مقاله مزبور باینطور ختم میشود مذاکره در باب
صاحبمنصبان روسی و آلمانی و ایطالیائی خارج از موضوع است این

صاحبمنصبان قبل از عقد معاهده بمقام خود منصوب بوده اند و
هنوز هم نصب آنها بامقامات بتقویت همان معاهده است و مخالف
آن نمیباشد ماژر استوکس قبول تعیین یك عهده پلتیکی نموده
است که مستقیماً او بدون گفتگو متباین باشرایطی است که در ماده
سوم معاهده مقرر گردیده است چنان بنظر مامیرسد که سر آرتر
نیکلسن راست که مراکز دیپلوماسی انگلیس مقیم طهران را بمفاد
ماده سوم معاهده مذکوره متذکر سازد یعنی همان معاهده که
او درمقام سفارت کبرای دولت انگلیس درسنت پطرز بورغ بمعیت
مسیو ایسو لسکی بامضا رسانید

(امضاء) جارج بوکانان

(نمره ۲۸۱)

تلگراف سرادوارد گری بسر جارج بوکانان

وزارت خارجه ۱۴ اوت ۱۹۱۱ — کفیل وزارت امور
خارجه را از جوابیه دولت ایران که سرجارج بارکلی در تلگراف
۱۲ اوت خود راپورت داده بود مستحضر داشته اظهار نمائید
تاپیش آمد جدیدی بعرصه ظهور نرسد استعفای ماژر استو کس
را قبول نخواهیم نمود ولی هرگاه اوضاع شکل دیگر پیدا نماید
گمان میکنم آنچه بتوانم بکنم این است که اخطار و انتباهی که در
تاریخ ۷ اوت بسرجارج بارکلی تسلیم دادم نماید تکرار کنم

(نمره ۲۸۲)

تلگراف سرجارج بارکلی بسراد وارد گری — (واصله ۲۵ اوت)

طهران ۱۵ اوت ۱۹۱۱ — صاحبمنصبان سوئدی برای ژاندارمری وارد شده‌اند

(نمره ۲۸۳)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری .— (واصله ۱۵ اوت)

طهران ۱۵ اوت ۱۹۱۱ — جنرال قونسول اعلیحضرتی مقیم اصفهان راپورت میدهد که دو لنگه از محمولات کمپانی ذیکلر درسرقت دیگری که در راه بختیاری واقع شده از میان رفته است

او بعلاوه راپورت میدهد که کاروانسرای سرخون که در راه بختیاری است بکلی غارت شده و تمام مال التجاره که در آنجا انبار شده بود با نضمام مقداری متعلق بکمپانی لنچ بسرقت رفته است

(نمره ۲۸٤)

تلگراف سرجارج بوکانان بسرادوارد گری .— (واصله ۱٦ اوت)

سنت پطرز بورغ ۱۵ اوت ۱۹۱۱ — حاوی مضمون ملخص مکتوب ۲۲ اوت است که ذیلاً نگاشته میشود :—

در موقعیکه روز ۱۵ اوت از مسیو نراتف ملاقات نمودم که جوابیه دولت ایرانرا درباب تعیین ماژر استوکس باطلاع او برسانم آنجناب را برخلاف معمول مشوش یافتم راپورتی از مسیو پوکلیو سکی درباب اینمسئله برای او رسیده بود پس از آنکه با کمال تاکید درخصوص اهمیت این قضیه که بدبختانه بظهور رسیده شرحی مذکور داشت جناب معظم الیه بیان نمود بچه طریق تعیین ماژر

استوکس باپیشرفت موثر معاهده انکلیس و روس متضاد خواهد بود

و استفسار نمود هرگاه یکنفر صاحب منصب روسی به این عهده منصوب وبه او حق تشکیل وکنترل قوه ژاندارمری درجنوب ایران داده میشد در انکلستان چه میگفتند

من درجواب اظهار داشتم که جناب معظم الیه گویا فراموش کرده‌اند اظهارات مختلفه‌را که شما درپارلمان نموده بودید ودر ضمن یکی از آنها در باب همین مسئله مخصوص ووعده تقویت بروس در موضوع ژاندارمری شمال واظهارات سختی که بدولت ایران نموده‌اید متذکر شده‌اید وبعلاوه استعفای ماژور استوکس هنوز مورد قبول واقع نگردیده قبول نخواهد گردید ومنتظر پیش آمد کار خواهیم بود بنا براین نمی‌دانستم شما دیگر چه میتوانستید بکنید و نیز نمیتوانستم باور کنم که پس از آنچه شما گفته وبه انجام رسانیده‌اید بهیچوجه لطمه به معاهده انکلیس وروس وارد آمده باشد

مسیو نراتف اظهار داشت که مسئله تعیین ماژور استوکس آن قدر مهم است که او نمی‌تواند شخصاً مسئولیت تصفیهٔ آنرا بعهده گیرد وبایستی در این باب به شورای وزرا رجوع نماید قبل از آنکه این کاررا صورت بدهد از شما استدعای آخری خودرا خواهد نمود که حالا من به او اظهار داشته‌ام که استعفای ماژور استوکس قبول نگردیده است بنظر او میرسد برای دولت اعلیحضرتی امکان‌خواهد داشت که یا اورا موقتاً بلندن احضار نمایند ویا آنکه یك شغلی

در هندوستان به وی بدهند

(امضاء جارج بوکانان)

(نمره ۲۸۵)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری . — (واصله ۱۶ اوت)

طهران ۱۶ اوت ۱۹۱۱

در تعقیب تلگراف ۱۲ اوت خود افتخار دارم راپورت دهم که عساکر سالارالدوله همدان را بدون اینکه کسی با آنها مخالفت کنند قبضه نموده اند

شاهزاده معظم الیه خود در کرمانشاه توقف خواهد نمود

(نمره ۲۸۶)

(تلگراف سرادوارد گری بسرجارج بوکانان)

وزارت خارجه ۱۶ اوت ۱۹۱۱

تعیین ماژور استوکس — راجع بتلگراف پانزدهم اوت شما مسیو نراتف طوری صحبت میکنند مثل اینکه تعیین او به انجام رسیده و مثل اینکه ما نه فقط در مورد آن ساکت بوده بلکه خودمان اسباب تعیین او شده باشیم این طور نیست من بدولت ایران اظهار داشته‌ام نبایستی در تعیین استوکس اصرار نمایند استوکس بکلی مستقلاً وبدون مشورت باکسی عمل نموده وتعیین او بدون رجوع بما شده مسیو نراتف بایستی این مسئله‌را خوب درك نماید من حاضرم اظهار خودرا تکرار نموده دولت ایران‌را متنبه سازم که نظر بحقانیت اعتراض دولت روس استعفای استوکس را نمی توان قبول کرد واصرار بنمایم

که شخص بیطرفی بجای او تعیین شود

من هیچوقت شرط نکرده‌ام که قزاقان ایرانی که در تحت صاحب منصبان روسی درطهران تعلیم یافته اند بجنوب ایران اعزام نشوند وگمان میکنم عقاید دولت روس وکفیل وزارت امور خارجه آن دولت زیاده از اندازه از بابت تعیین استوکس بهیجان آمده اند فسوس میخورم که جناب معظم الیه ظاهراً آنقدر کم ملتفت شده‌اند که من اعتراض دولت روس را قبول کرده وهرقدر توانسته‌ام برای منع تعیین وی سعی کرده‌ام چراکه ببودن توافق آراء واتفاق در عمل مابین دولتین اهمیت وافر میدهم

مسیو نراتف بایستی بعموم ملت روس توضیح نمایند که فقط بواسطهٔ اقدامات ما است که تعیین وی انجام نپذیرفته ودراین موقع همان کاریرا که من انجا نموده وعقاید عامه در مقابل حضور قشون روس درشمال ایران و اقدامات کلنل لیاخف در سالهای گذشته نگذاشته‌ام بهیجان آید ایشان هم در آن مملکت بنمایند

من تاکنون چندین دفعه با این اوضاع مصادف شده ودر مقام مدافعه آن بر آمده‌ام وهرگاه دولت روس بطوری که دراین گونه موارد سختی میکنند من هم می کردم مناسبات حسنه مابین بریطانیای عظمی ودولت روس مدتی قبل بانتها رسیده بود

(نمرهٔ ۲۸۷)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری . — (واصله ۱۷ اوت)

طهران ۱۷ اوت ۱۹۱۱

اوضاع شیراز — راجع بتلگراف ۱۲ مه من — تلگرافی
از کفیل قونسول انگلیس مقیم شیراز رسیده پیشنهاد میکند که
بهمین زودیها لازم میشود که برعده مستحفظین قونسولگری اضافه
شود که او بتواند خانهای اروپائیان مقیم شیراز را محافظت نماید
بدون آن که از عده مستحفظین حالیه کسر شود مستر ناکس
بدلایل ذیل عقیدهٔ خودرا تقویت مینماید

عده ایلیاتیها که روز بروز درشهر زیاد میشوند و نزدیک
بودن ورود صولةالدوله وعدم احتمال اینکه نظام السلطنه مایل یا قادر
برجلو گیری از این عناصر آشوب واغتشاش باشد تزئید مستحفظین
را لازم میدارد بعلاوه خانهائیکه در حدود قونسولخانه واقع میباشند
دوخانه دیگرهم دربیرون شهر و چهار ادارهٔ تجارتی هم در خود
شیراز میباشد ازقراریکه فهمیده ام اینجایکنفر هم تبعه آلمان هست
که یحتمل از قونسول خانه اعلیحضرتی درخواست محافظت مینماید

برای محافظت وقراولی این خانها یك دسته قشون امدادی
زیاد یحتمل قریب یکصدو پنجاه نفر لازم خواهد بود و جنرال
قونسول اعلیحضرتی مقیم بوشهر اشعار میدارد اعزام چنین قوه مثل
این است که اقدامی برضد فرمانفرما و صولةالدوله بعمل آمده باشد
محتمل نمی نماید که اقدام یا حمله عمدی برضد اروپائیان بشود ولی
البته در هر ساعت ممکن است غارت وچپاول واقع شود وفرقی مابین
اتباع خارجه ودیگران گذارده نشود با وجود این گمان می کنم
احتمال وقوع این قبیل اتفاقات هم چنین اقدام مهمی مثل اعزام

یك قوه به این بزرگی را که لازم شمرده میشود تضمین نماید

ازطرف دیگر از زمان ورود قوام الملك بقونسول خانه
لازم بوده است که مستحفظین زیاده بر آنچه وظیفهٔ آنها است
مشغول قراولی و حفاظت باشند و از قراریکه فهمیده‌ام و نسبت به
قلت عدهٔ که فعلاً در شیراز میباشند کار زیادتر بانها رجوع شده
و از آنجائیکه هیچ احتمال نمیرود قوام الملك از قونسول خانه خارج
شود تصور میکنم اعزام یك دسته قشون امدادی بشیراز مطلوب
میباشد با این اوضاع توصیه مینمایم که برای رفع این اشکال
خوب است از حکومت هندوستان درخواست شود بیست ودو نفر
قشون امدادی که کاری بانها رجوع نباشد بشیراز اعزام نمایند
عدهٔ که حالیه انجا هستند چهل و دو نفراند و شانزده نفر آنها
شب و روز بایستی کشیك بکشند

(نمره ۲۸۸)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری . — (واصله ۱۷ اوت)
طهران ۱۷ اوت ۱۹۱۱ —

ماژور استوکس ژاندارمری خزانه — لطف نموده رجوع
بقسمت آخر تلگراف ۱۲ اوت من فرمائید وزیر امور خارجه
که دیروز از ایشان ملاقات نمودم مجدداً اشاره باراٸهٔ طریق خود
برای فیصلهٔ امر استوکس نمود من جواباً جناب معظم الیه را
مستحضر داشتم که تصور نمیکنم پیشنهاد ایشان حل این مسئله‌را
نماید و علاوه نمودم که بهتر این است که دولت ایران یا تعیین

استوکس را بکلی موقوف بدارند ویا آنکه آنرا بنقاط جنوبی محدود سازند

(نمره ۲۸۹)

تلگراف سر جارج بارکلی بسر ادوارد گری .—(واصله ۱۷ اوت)

طهران ۱۷ اوت ۱۹۱۱

سه نفر صاحب‌منصب سوئدی برای ژاندارمری امروز صبح آمده ازمن و سفیر روس ملاقات نمود و بما اثرات خوب کردند

(نمره ۲۹۰)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادواردگری . — (واصله ۱۸ اوت)

طهران ۱۸ اوت ۱۹۱۱ —

حرکات شاه مخلوع — رابورت داده شده است که محمدعلی میرزا از بارفروش حرکت نموده و حالا در ناحیهٔ سواد کوه قریب سی میلی شمال شرقی فیروز کوه متوقف است

اخبار ورود شعاع السلطنه هم در میان طوایف شاهسون داده شده است — عساکر شاه مخلوع سمنان را می‌چاپند

(نمره ۲۹۱)

تلگراف سرادواردگری بسرجارج بارکلی

وزارت خارجه ۱۸ اوت ۱۹۱۱ —

دولت روس پیشنهاد وزیر امورخارجه را درباب استخدام مازور استوکس نمیتوانند قبول کنند

دولت روس پروتست جدید بدولت ایران خواهند کرد و پس از آن شماهم اظهارات سابق خودرا بدولت ایران تکرار نموده و اظهار دارید که دولت اعلیحضرتی اعتراضات دولت روس را بر علیه تعیین مازور استوکس مستحکم و متقن دانسته و بنا بر این استعفای وی را نمیتوانند قبول کنند و بدولت ایران اصرار می‌نمایند که یکی از اتباع دولت بیطرفی را استخدام نمایند

(نمره ۲۹۲)

تلگراف سر ادوارد گری بسر جارج بوکانان

وزارت خارجه ۱۸ اوت ۱۹۱۱

راجع بتلگراف ۱۷ اوت سر جارج بارکلی — اوضاع شیراز

دولت روس را ازبابت تزئید عدهٔ مستحفظین قونسول‌خانهٔ شیراز که پیشنهاد شده است مستحضر داشته و جهة این اقدام را برای آن‌دولت توضیح نمائید

(نمره ۲۹۳)

تلگراف سرجارج بوکانان بسر ادوارد گری .— (واصلهٔ ۱۹ اوت)

سنت پطرزبورغ ۱۹ اوت ۱۹۱۱

تزئید مستحفظین قونسول‌خانهٔ شیراز که پیشنهاد شده

راجع بتلگراف ۱۸ اوت شما مسیو نراتوف اعتراضی ندارد

(نمره ۲۹٤)

تلگراف سرجارج بوکانان بسرادوارد گری .— (واصله ۱۹ اوت)

سنت پطرزبورغ ۱۹ اوت ۱۹۱۱ —

تعیین مازور استوکس — حاوی مضمون ملخص مکتوب مورخهٔ ۲۲ اوت میباشد :—

چون هنگام وصول تلگراف ۱۶ شهر جاری شما مسیو نراتف مشغول بود و نمی‌توانست مرا ملاقات نماید مطالب مهمهٔ آن تلگراف را در جزو کاغذ شخصی در روز ۱۷ شهر جاری برای جناب معظم الیه نوشتم درضمن صحبتی که دو روز بعد از آن باایشان داشتم من بعلاوهٔ مطالبیکه درطی آن مراسله بایشان رسانیدم بایشان فهمانیدم که دولت اعلیحضرتی ابداً با مسئلهٔ تعیین مازور استوکس مربوط نبوده و جناب معظم الیه را متذکر ساختم از وضع سلوك و رفتاریکه شما اتخاذ نموده بودید درموقعیکه در پارلمان در خصوص اقدامات کلنل لیاخوف و ابقای عساکر روس در ایران مذاکرات نا مساعد درمیان بود و اظهار داشتم اطمینان دارم که جناب معظم الیه هم درهر موقعی مثل حالیه که رفتار دولت اعلیحضرتی مورد استفادات نا مناسب واقع شود عقاید عامهٔ روس را تسکین خواهند داد

جناب معظم الیه در جواب اظهار داشت دولت روس همینطور خواهد کرد چرا که او چیز دیگری را خواهان نیست مگر آنکه دولتین همیشه متفقاً درهر کاری عمل نمایند مخصوصاً در این موقعیکه امور ایران بچنین نقطهٔ باریکی رسیده است و ایشان بمسیو پکلوسکی تعلیم داده‌اند که مکتوبی بمضمون مراسلهٔ که کنت بنکندرف بشما ارائه نموده است برای دولت ایران فرستاده و

باتفاق سرجارج بارکلی بدولت ایران اصرار نمایند تشکیل ژاندارمری مالیه را بیکی از صاحب منصبان سوئدی واگذار نمایند

ایشان ازمن خواهش می‌نمایند ازشما اظهار تشکر قلبی بنمایم برای اینکه بسر جارج بارکلی دستور العمل داده‌اید اظهار نماید که دولت اعلیحضرتی استعفای مازور استوکس را نمیتوانند قبول نمایند

(امضاء) جارج بوکانان

(نمره ۲۹۵)

تلگراف سرجارج بارکلی بسر ادوارد گری .— (واصله ۲۰ اوت)

طهران ۲۰ اوت ۱۹۱۱

راجع بتلگراف ۱۸ اوت شما — مازور استوکس —

سفیر روس و من دیروز علیحده مکتوب خودرا برای دولت ایران فرستادیم

(نمره ۲۹۶)

تلگراف سر جارج بارکلی بسر ادوارد گری (واصلهٔ ۲۱ اوت)

طهران ۲۱ اوت ۱۹۱۱

استوکس ازمن استفسار نموده است که نظر باظهاراتیکه بدولت ایران کرده‌ام و باو اطلاع‌داده‌ام اینطور مفهوم میگردد که استعفایش قطعاً رد شده است و هرگاه اینطور است بچه سبب و جهة انکار را کرده اند او اشعار میدارد که از زمانیکه استعفا کرده است سه هفته میگذرد و تا کنون جوابی باو داده نشده واظهار میدارد که شوستر بسیار مایل است او شروع بکار کند

(نمره ۲۹۷)

تلگراف سر جارج بارکلی بسر ادوارد گری .— (واصلهٔ ۲۱ اوت)

طهران ۲۱ اوت ۱۹۱۱

کفیل قونسولگری تبریز راپورت میدهد که شجاع الدوله در تبریز اعلام نموده است که ازطرف محمد علی میرزا بایالت آذربایجان منصوب گردیده شجاع الدوله حاکم مراغه قبل از رولوسیون در محاصرهٔ تبریز شرکت مهمی نمود و فعلاً در سراب است وازقرار مذکور عدهٔ زیادی همراه خود دارد

(نمره ۲۹۸)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری .— (واصله ۲۱ اوت)

طهران ۲۱ اوت ۱۹۱۱

همکار روسی‌ومن‌روز ۲۰ اوت بدولت ایران نصیحت‌نمودیم که بجای ماژور استوکس صاحب منصبان سوئدی برای تشکیل ژاندارمری خزانه تعیین نمایند

بنظر ما باین‌طریق ممکن است حل مشکل حالیه‌را نمود

چیزیکه لازم است این است که تشکیل ژاندارمری بهر قسمی که باشد شروع شود بعلاوه عقیدهٔ من بر این است که ژاندارمری خزانه که مستر شوستر در مد نظر دارد بیشتر احتمال ترقی دارد تا آنکه قوهٔ دیگری در هماوقت تشکیل شود حتی در صورتیکه برای هر دو قسم قوه وجوهات برسد گمان من این است همینکه تشکیل ژاندارمری شروع گردید ما در هر موقعیکه

لازم شود میتوانیم تقاضا نمائیم یك قسمتی از ژاندارمری ازوظایف راجع بخزانه منفصل و برای کارهای عمومی دیگری در مملکت بکار برده شود

چنانچه راپورت داده شده صاحب منصب ارشد سوئدی اظهار داشته است که دوازده ماه برای او لازم است تا آنکه بتواند کار مؤثری ازپیش ببرد هر گاه این مطلب صحت داشته باشد اوبکار خزانه دار کل که تصور میکنند تشکیل ژاندارمری او بفوریت لازم است نخواهد خورد

(نمره ۲۹۹)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری .— (واصله ۲۱ اوت)

طهران ۲۱ اوت ۱۹۱۱

اوضاع شیراز — دولت ایران اخیراً سعی داشتند که نظام السلطنه را ترغیب نمایند باقوامیان اصلاح نماید ولی مساعی دولت مشار الیها منتج نتیجه نگردیده است

مستر ناکس راپورت میدهد که اوضاع سخت‌تر میشود در عرض دو سه‌روز آخر اتصالاً جنك در کار بوده و بلا ممانعت غارت اموال میشود و تجارت موقوف و نواحی دوردست بیك حال مغشوش تری از سابق میباشند مستحفظین قشقائی در جلو معابر بقونسولخانه چاتمه زده اند مستر ناکس بعلاوه بطریق ذیل اظهار میدارد :—

« راه اصفهان نا امن است و اگرچه اوضاع راه‌بوشهر

فعلاً خوب است تجار اطمینان ندارند و تمام حمل و نقل اجناس
خودرا موقوف داشته اند »

من مفاد تلگراف کفیل قونسولگری‌را بدولت ایران نوشته
و تقاضا نموده‌ام که قشقائیها که دور قونسول خانه مواظب هستند
از آنجاها بروند و آن دولت را از مسئول بودن برای جان و
مال اتباع انگلیس متذکر ساخته‌ام

(نمره ۳۰۰)

تلگراف سرجارج بارکلی بسر ادوارد گری .—(واصله ۲۲ اوت)
طهران ۲۲ اوت ۱۹۱۱

شیراز — کفیل قونسولگری راپورت میدهد که با محلهٔ
باغیان باب مذاکرات مفتوح گردیده و به متارکهٔ موقتی منتهی
گردیده است

(نمره ۳۰۱)

تلگراف سرادوارد گری بسر جارج بارکلی
وزارت خارجه ۲۳ اوت ۱۹۱۱

تازگی سفیر ایران بما شکایت میکنند که‌روسها ازمراجعت
شاه مخلوع پرده پوشی میکنند و شش نفر از صاحب منصبان
بحری روس اورا در یکی از کشتیهای روسی از بادکوبه بسرحد
وارد نموده اند و چنانچه قونسول دولت مشار الیها مقیم عشق آباد
خبر داده است خان بنادر سرحد که در جزو هیئت ارکان حرب
روس درجهٔ کلنل را داراست از آنجا حرکت کرده ظاهراً بقصد

آنکه آن اعلیحضرت راکمك نماید ودر بانك روسی پول برای‌او
جمع آوری شده است و یکی از اجزاء جنرال قونسولگری روس
در طهران خیلی با مقاصد او عملاً طرفداری مینماید و بریکارد قزاق
بمعاذیر متعذر میشوند که بایالات و ولایات اعزام نشوند و ازاطاعت
و امر وزیر جنك دولت ایران امتناع مینمایند

آیا بنظر شما این نسبتهای غیر معلوم که داده شده‌است
اساسی دارد

(نمره ۳۰۲)

تلگراف سر ادوارد گری بسرجارج بارکلی
وزارت خارجه ۲۳ اوت ۱۹۱۱

راجع بتلگراف ۳۱ اوت شما — صاحب منصبان سوئدی

واضح است‌که باید فوراً اقدامی‌نمود که ادارات معتبر انگلیسی
تجارت خودرا در خلیج فارس مقطوع و متروك ندارند و اگر
این کار را بکنند برای ایران خیلی خسارت وارد خواهد آمد و
خطر حقیقی چنین اقدامی مشهود است

اگر دولت ایران بخواهد تمام صاحب‌منصبان سوئدی را
برای ژاندارمری خزانه بکار وادارد راههای‌جنوبی چطور محافظت
خواهند شد اگر کسی بجای ماژور استوکس استخدام شود ممکن
است دیگران‌را دستورالعمل‌داد که اگر بتوانند فوراً بطرف بوشهر
حرکت کرده و مستحفظین موقتی تشکیل دهند تا آنکه قوهٔ‌منظمی
تنظیم شود و تشکیل قوه منظم دروقتیکه مالیه مرتب ومنظم شود

ممکن است آیا این کار مفید واقع خواهد شد و آیا اگر صاحب منصبان سوئدی با تجار ترتیبی بدهند ممکن است راه بین بوشهر و شیراز را امن نمایند مثلاً محمول خودرا همراه قاطر داران مسلح بفرستند چنانچه کمپانی لینچ همین کار را درراه بختیاری میکنند و اجناس خودرا حمل ونقل مینماید

(نمره ۳۰۳)

تلگراف سر جارج بارکلی بسرادوارد گری (واصله ۲٤ اوت)
طهران ۲٤ اوت ۱۹۱۱

درتعقیب تلگراف ۱٦ اوت خود افتخار دارم راپورت دهم که سالار الدوله در ۲۳ اوت از کرمانشاهان بطرف همدان حرکت نمود

(نمره ۳۰٤)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری.— (واصلهٔ ۲٤ اوت)
طهران ۲٤ اوت ۱۹۱۱

تلگراف ذیل را جنرال قونسول اعلیحضرتی مقیم بوشهر فرستاده است تاریخ آن ۲۱ اوت است :—

قونسول اعلیحضرتی مقیم اهواز مرا اطلاع داده است که راه لرستان برای ایاب و ذهاب قوافل کاملاً امن است و تجار خرم آباد مایل اند قاطر داران را ترغیب بایاب و ذهاب در این راه نمایند

از زمانیکه کمپانی لینچ امتیاز این راه را گرفته‌اند اول

دفعه‌ایست که اوضاع باینطور مناسبی پیش آمده و عرض میکنم خوب است به لینچ اصرار شود هرقدر زودتر که امکان دارد کسیرا ازطرف خود درراه بفرستند که اقدامات لازمه برای اتمام راه بنماید قبل از آنکه مدت مهلتی که داده شده است منقضی گردد

من وکیل لینچ را که در طهران است باین مسئله متذکر نموده‌ام و او بمهندس کمپانی دستور العمل داده است بطرف سلطان آباد حرکت نماید هرگاه اوضاع بهمین‌طور مساعد باقی‌باشد مهندس مزبور راهرا بازدید خواهد نمود

ولی دوام امنیت راه لرستان درست معلوم نیست چرا که دولت ایران بامیر مفخم بختیاری که بهبودی اوضاع بواسطه حکومت اواست فشار میاورند که با سالار الدوله در ناحیه کرمانشاه جنگ نماید .

(نمره ۳۰٥)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری .— (واصله ۲٥ اوت)
طهران ۲٥ اوت ۱۹۱۱ — افتخار دارم راپورت دهم که دولت ایران شکایاتی را که شما در تلگراف ۲۳ اوت خود اشعار نموده بودید باطلاع من رسانیده اند بانضمام شکایات دیگر که از زمینه آنها معلوم میشود قونسولهای دولت روس مقیم ایران طرفدار محمدعلی میرزا بوده و ارتجاعیون بسیاری که در زرگنده سکونت اختیار نموده‌اند مشغول انتریك میباشند

در باب انتریك هائی که بجنرال قونسول روس نسبت داده
شده وجمع آوری پول برای محمدعلی میرزا نمیتوانم باور کنم بتوان
این نسبت هارا مدلل ساخت چراکه دولت ایران خود این شکایات
را بسفیر روس نموده اند

درخصوص نسبت بی اطاعتی که به بریگاد قزاق داده اند
من غالباً شنیده ام شکایت کرده اند که کلنل و اد بولسکی توپ و
مهمات جنگی نمیدهد وقزاقهای تحت امر خود را بایالات و ولایات
نمیفرستند ولی من تصور میکنم این شکایات مقرون بصحت نیست
وکلنل مذکور قبل ازمراجعت شاه مخلوع هرقـدر قزاق وتوپ و
مهمات جنگی که میتوانست بدهـد بطوریکه بشکل و قوه بریگاد
صدمـه وارد نیاورد برای دولت ایران حاضر مینمود که بخـارج
طهران بفرستند فعلاً علاوه برمستحفظین مختلفه سفارتخانه‌ها زیادتر
از چهار صد نفر درطهران نیستند

وقتیکه مسئله همراه بودن صاحبمنصبان بحری روسی را با
شاه مخلوع ومدد رسانیدن یکی از صاحبمنصبان ارکان حرب را بهمکار
روسی خود ذکر نمودم خیلی بنظرش مضحك آمـد مسئله عبور
اورا از بحر خزر دریك کشتی مجهول ازپطروسك عموم تصـدیق
دارند ونیز در روز نامـه موسوم به بحر خزر که درباد کوبه طبع
میشود رابورت ملاقاتی باکاپیتان یك کشتی شراعی که از کار افتاده
وکشتی مجهول آنرا نجـات داده است داده شـده کاپیتان کشتی
شراعی مذکور اظهار میدارد که چند نفر مسافر از اعیـان ایرانی

و اروپائیان ملبس بلباسهای خوب درآن کشتی دیده شد — ویس
قونسول اعلیحضرتی مقیم رشت اظهار میدارد که از قراریکه رابورت
داده شده هفتاد صندوق که اکثر آنها محتوی اسلحه و مهمـات
جنگی بود بامحمد علی میرزا از کشتی مذکور پیاده شد

(نمره ۳۰۶)

تلگراف سر جارج بارکلی بسراد وارد گری . —
(واصله ۲۵ اوت)

طهران ۲۵ اوت ۱۹۱۱ — ایلات ترکمن تا مسـافت ۲۵
میلی ارادان در راه مشهد پیش آمده اند

(نمره ۳۰۷)

تلگراف سرجارج بارکلی بسراد وارد گری . — (واصله ۲۵ اوت)

طهران ۲۵ اوت ۱۹۱۱ — نایب حسین اردستان را قبضه
نموده وبطرف کاشان درحرکت است که آنجارا هم قبضه نماید

(نمره ۳۰۸)

مکتوب وزارت خارجه انگلیس به کمپانی لابد

وزارت خارجه ۲۵ اوت ۱۹۱۱ — آقا برحسب تعلیم سراد
وارد گری وزیر امور خارجه وصول مراسله ۱۰ شهر جاری شمارا
درباب عدم امنیت راه های تجارتی جنوب ایران اطلاع میدهم

من بایستی شمارا مستحضر بدارم که سراد وارد گری بخوبی
از اوضـاع سخت امورات درنواحی مزبوره و خسارات تجـارت
انگلیس که بدنواسطه وارد میگردد واقف میباشند

دولت ایران قرار داده اند هیئت ژندارمری در تحت صاحب منصبان اروپائی که بطهران آمده اند مشاغل خود را بعهده گیرند تشکیل دهند و سراد وارد گری لزوم تسریع تشکیل این قوه را بدولت ایران اصرار مینمایند

در صورتیکه در تشکیل ژندارمری زیاده از اندازه تعویق روی دهد و یا آنکه مقاصد منظوره از آن بعمل نیاید دولت اعلیحضرتی برای حفظ تجارت انگلیس اقدامات دیگر خواهند نمود و دولت ایران مسئول خساراتی هستند که بعلت سرقت اجناس باتباع انگلیس وارد میآید

(امضاء) لویس مالت

(نمره ۳۰۹)

تلگراف سرجارج بارکلی بسراد وارد گری .— (واصله ۲۶ اوت)

طهران ۲۶ اوت ۱۹۱۱ — ماژر استوکس و ژاندارمری خزانه — افتخار دارم راپورت دهم که خزانه دارکل خیال میکنند که تشکیل یك قوه ژاندارمری برای هرمقصودی مکفی خواهد بود ومن هم باعقیده او موافقت دارم اوتصور میکنند که ژاندارمری خزانه برای هر گونه احتیاجات مناسب ومکفی خواهد بود

(نمره ۳۱۰)

تلگراف سرجارج بارکلی بسراد وارد گری .— (واصله ۲۶ اوت)

طهران ۲۶ اوت ۱۹۱۱ — راجع بتلگراف ۱۲ ژویت من مجلل بدون اینکه کسی اورا ممانعت کند باردبیل وارد شده است

(نمره ۳۱۱)

تلگراف سرجارج بارکلی بسراد وارد گری .— (واصله ۲۷ اوت)

طهران ۲۷ اوت ۱۹۱۱ — راجع بتلگراف ۱۲ اوت من — از قراریکه راپورت داده شده قشون ارشد الدوله استعداد کمی از دولت را در نزدیکی ارادان شکست داده و وارد ارادان شده است .

(نمره ۳۱۲)

مکتوب سرجارج بارکلی بسراد وارد گری .— (واصله ۱۰ اوت)

طهران ۲۸ ژویت ۱۹۱۱ — آقا افتخار دارم راپورت دهم که مطالب دو قسمت آخری تلگراف ماه مه گذشته خود را که بشما مخابره نمودم مکرراً برای جنرال قونسول اعلیحضرتی مقیم بوشهر مخابره نمودم مطالب مذکوره درباب اوضاع طرق جنوبی و وضعیت احصائیه گمرکات جنوب نسبت باآن اوضاع میباشد .

الحال مکتوبی از کلنل کاکس برای من رسیده محتوی یادداشتی است که از روی آن معلوم میگردد عایدات گمرکی (چنانچه من مذکور داشتم در تلگراف فوق الذکر خود) در حقیقت دلیل بربهبودی تجارت انگلیس میباشد

ولی حتی اگر مبلغ عایدات گمرکی که من بشما راپورت دادم از آنچه مستر چیك ارائه میدهد کمتر اسباب سوء تفاهم درباب تجارت انگلیس باشد آنچه من ذکر نمودم که ازدیاد واردات از راه

محمره جبران کمی واردات بوشهر را نموده است الحال که اغتشاشات
جدید الوقوع راه اهواز الی اصفهان — رجوع بتلگراف ۱۳ و ۱۹
شهر جاری من کنید — مانع است که در عوض راه شیراز از
اینطرف اجناس باصفهان حمل شود ازقوت بحث من کاسته میشود
و با تجدید وقوع سرقتهائیکه در قسمت راه شیراز الی اصفهان
بوقوع میرسد اوضاع را نمیتوان امید بخش دانست .

(امضاء) جارج بارکلی

(نمره ۳۱۳)

مکتوب سرجارج بارکلی بسر ادوارد گری . — (واصله ۱۰ اوت)

طهران ۲۸ ژوئیت ۱۹۱۱

آقا در مکتوب ۱۲ شهر جاری خود راپورت دادم که در
این تازگی صحبت بسیار در میان و شواهدی هم در خصوص بکار
بودن طرفداران محمد علی میرزا موجود بوده است .

هنوز سواد آن مکتوب را ننوشته بودم که معین الوزراء
رئیس کابینه وزیر امور خارجه از من ملاقاتی نموده از طرف وزیر
امور خارجه پیغامی آورد مشعر بر اینکه یکی از محبوبان شاه‌مخلوع
مجلل السلطان که با آن اعلیحضرت در سفارت روس تحصن اختیار
نموده بود و همراه آن اعلیحضرت تبعید گردیده بود از طرف
محمد علی میرزا مشغول ملاقات طوایف شاهسون بوده و سردار
ارشد محبوب دیگر آن اعلیحضرت با دو نفر از همراهان خود
ببادکوبه وارد شده و شهرت داده اند که محمد علی میرزا تا دو

هفتهٔ دیگر بایران مراجعت خواهد کرد همینکه پیغام دیگری شبیه
باین بهمکار روسی من داده شد ما هر دو تصمیم نمودیم بدولتین
متبوعتین خود تلگرافاً توصیه نمائیم شاه مخلوع را که از اطلاعات
دولت ایران در وینه توقف داشت متنبه سازند در ایران آنتریك
نماید بد بختانه اطلاعی که دولت ایران بما داد خیلی دیررسید
و چندان مفید فایده نبود زیرا درهمانروزیکه این اطلاع داده شد
شاه مخلوع بایستی از وینه حرکت کرده باشد ،

در ۱۷ شهر جاری شاه مخلوع در گمش تپه وارد شد
با چند نفر از همراهان خود و شعاع السلطنه برادر او با امیربهادر
و سعد الدوله همراه او بودند .

از زمان ورودش بخاك ایران اطلاع کمی در خصوص
اقدامات او دارم ولی سفیر روس بمن میگوید که قونسول روس
راپورت داده‌است که اعلیحضرت روز ۲۰ شهر جاری وارد‌استراباد
گردیده و اهالی اورا با شوق و ذوق تمام پذیرائی نمودند .

در موقع نوشتن این مکتوب از طرف دولت ایران خبر
بمن رسید که یك دسته از پیروان ترکمن او شاهرودرا قبضه و غارت
نموده بودند .

ازقرار راپورتهائیکه ازایالات وولایات رسیده واضح میگردد
که مراجعت شاه مخلوع بهیچوجه مورد عدم قبول عامه واقع نشده
در شمال ایران طوایف ترکمن و شاهسون را میتوان
همراه و مقوی محمد علی دانست اهالی مازندران که از زمان شورش

مذکوره در راپورت آخری سالیانه تقریباً بکلی از تحت انقیاد دولت مرکزی خودرا خارج نموده بودند از قراریکه راپورت داده شده بکلی طرفدار آن اعلیحضرت میباشند و از قرار مذکور امیر مکرم و همدستان یاغی او مثل رشید السلطان واسمعیل خان با او مشغول مراوده و مکاتبه میباشند .

از طرف مغرب هم بدولت ایران خبر رسیده که ایلات کلهر و طوایف دیگر وبهمینطور والی پشتکوه خودرا طرفدار سالار الدوله اعلان نموده اند .

طوایف قشقائی هنوز اعلان طرفداری نداده اند ولی تلگرافیکه از نظام السلطنهٔ بدولت مرکزی مخابره شده و شاید میتوان تصور کرد حاکی عقاید صولة الدوله باشد بکلی رفع اضطراب وضع رفتار این طایفه را نمیکنند و بهمچنین وضع رفتار رقبای بختیاری آنها هم مایهٔ تشویش است اگرچه خانواده سردار اسعد طرفدار دولت است ووعده اعزام قشون برای مقابله با شاه مخلوع داده اند و آیا میتوان یقین حاصل نمود که شعبهٔ دیگر طایفهٔ بختیاری که در موقع رولو سیون از جانب محمد علی جنگ کردند با آنها خواهند بود .

در شهرهای معظمه مردم متمایل به تغییر اوضاع میباشند و اغتشاشاتی که مخصوص به سلطنت سابق بود دیگر در اذهان مردم تازکی ندارد و اوضاع ایالات و ولایات امروزه بهیچوجه بهتر از زمانی که محمد علی بر تخت سلطنت جالس بود نمیباشد حتی در

تبریز که مولد رولو سیون ۱۹۰۹ می باشد چنانکه کیفیل قونسولگری راپورت میدهد هنگامیکه خبر ورود آن اعلیحضرت که هنوز درشهر منتشر نشده به طبقه عالی شهر رسید اسباب تسکین خاطر آنها گردید در پایتخت تا اندازهٔ که من میتوانم تشخیص بدهم احساسات طور دیگری است .

عقیدهٔ من بر این است که محمد علی علاوه بر چند نفری که از میان آنها اجزاء دولتی طبقه عالی سلطنت فاسده قدیم در کار بودند کسی دیگر با اوهمراه نیست اوضاع نظم وامنیت پای تخت از زمان مشروطیت بهتر از زمان شاه مخلوع بوده و نمیتوان آنهارا باهم تطبیق نمود و میتوان باور نمود که غیر از آنهائیکه از فساد عمومی و کلی سلطنت محمد علی استفاده مینمودند و عناصر بد نام و نشانیکه در تحت مراحم و مهربانی آن اعلیحضرت بعیش و عشرت میگذرانیدند همه مراجعت اورا بنظر یأس و نومیدی مینگرند در هر صورت احساسات اعضاء مجلس بر ضد او است و بخوبی میتوان تصور نمود که اگر سپهدار دست جلو را نگرفته و روز ۲۳ شهر جاری استعفا نموده بود مجلس در همان روز رای عدم اعتماد در حق او میداد .

در عرض مدت کمی که بر سر کار بود اودر منزل خارج شهر خود در حدود زرگنده که در تحت حکمفرمائی دولت روس است متوقف بوده و در مراکز پلتیکی از بی اعتنائی و مشکل تراشی او نسبت به تهیاتی که برای مقابله با محمد علی دیده میشد

متغیر و خشمکین بودند .

امروز درمیان اعتدالیون ودموکراتهای مجلس اختلافی نیست همه آنها ظاهراً طرفدار کابینهٔ دموکرات جدید التشکیل میباشند کفتکوی اعزام قشون برای رفع سالار الدوله خیلی در میان است که در تحت امر سردار ظفر و سردار جنك بختیاری و دستهٔ هم در تحت امر یفرم برای دفع محمد علی فرستاده شود ولی نمیتوانم زیادتر از این چیزی در این باب بنویسم تا آنکه آثار و علائم فعلیت دادن باین امر معلوم و مشهود کردد .

(امضاء) جارج بارکلی

(نمره ۳۱٤)

مکتوب سرجارج بارکلی بسرادوارد کری . — (واصله ۲۸ اوت)

طهران ۵ اوت ۱۹۱۱

آقا افتخار دارم راپورت دهم که از کفیل قونسولگری شیراز برای من مکتوبی رسیده از آن مشهود میگردد که تا کنون در تشکیل ژاندارمری تحت جنرال مالتا پیشرفتی حاصل نشده جنرال مالتا ناخوش بود و گذشته از این بهم خوردکی کلی امورات در این سه ماهه اخیر برای هر گونه اصلاحات از قبیل تشکیل ژاندارمری کارآمدی نا مساعد بوده است .

ملاحظهٔ اینمسئله مرا مانع آمده است بدولت ایران فشار وارد آورم که بواسطهٔ پرداخت هشتاد هزار تومانیکه برای ژاندارمری فارس تخصیص شده کار جنرال مالتا را تسریع نمایند و بلا شك

هر کاه این پول فرستاده میشد در این موقع باریك تماماً تلف میشد بواسطهٔ نا معلومی و ابهام موقع امروزه فهم میزان قوه و استعداد ژاندارمری که دولت ایران تشکیل بدهند مشکل است ولی هر کاه سلطنت حالیه دوام کند من نا امید نیستم از اینکه دولت بتواند یك قوهٔ مؤثری بر قرار نماید

صاحب منصبان سوئدی نزدیك است به ایران وارد شوند و هرکاه وجه کافی به آنها برسد بایستی بتوانند خدمات خوب بکنند

(امضاء جارج بارکلی)

(نمره ۳۱۵)

مکتوب سرجارج بارکلی بسرادوارد کری . — (واصله ۲۸ اوت)

طهران ۱۵ اوت ۱۹۱۱

آقا در باب مراسلهٔ ۱۲ ماه گذشته من افتخار دارم راپورت دهم که به مجرد وصول تلگراف ۲۱ ماه گذشته شما خزانه داری کل را اطلاع دادم که ماژور استوکس قبل از اینکه قبول فرماندهی ژاندارمری خزانه را نماید باید از شغل خود در قشون هندی استعفا نماید . وقتی بطوریکه شما دستور العمل داده بودید باو اطلاع دادم باکمال شدت استعفای ویرا از شغل خود تقبیح نموده به او اشعار داشتم که تعیین او به این مقام که میخواهند بوی تفویض نمایند ومشاغل آن بنقاط جنوبی محصور نخواهد بود یقیناً باعث اعتراضات دولت روس خواهد شد واعتراضات آندولت که ما ممکن است نتوانیم باآن مخالفت نمائیم یحتمل باعث نسخ کنترات

او گردد و اگر این طور شود برای او خیلی نا گوار خواهد بود ولی چنانچه بر من معلوم گردید او مصمم استعفا میباشد درصورتیکه شرط موافق دلخواه وی در کنترات بشود که پس از انقضاء مدت کنترات یا نسخ استخدام او حقوق تقاعدی در حقش بر قرار گردد درموقعیکه مستر شوستر مختار گردید که از طرف مجلس ماژر استوکس را استخدام نماید شرطی برای برقراری حقوق تقاعدی درحق وی بعمل نیامد وبنا براین لازم بود که در اینباب با مجلس مذاکره ثانوی شود کابینه قدری مردد بود که چنین کاریرا بکنند سفیر روس بوزیر امور خارجه رسانیده بود که دولت روس از تعیین او که پیشنهاد شده بسیار بی میل میباشند ووزیر امور خارجه البته از این مسئله آگاه میباشند وجناب معظم الیه لازم دانسته بود که مسئولیت تعیین وی را ازخود رفع نماید

واظهار داشت که تعیین وی بدون اطلاع کابینه پیشنهاد گردیده بود

مستر شوستر بکابینه فشار وارد آورد که ترتیبات تعیین حقوق تقاعدی اورا از مجلس بگذرانند ولی اصرارهای او تازمان بر سر کار آمدن کابینه دموکرات حالیه مثمر ثمری نگردید کابینه مزبور در ۲۵ ماه گذشته مشغول بکارشد وروز ۲۹ ماه گذشته شرایط حقوق تقاعدی ماژر استوکس رأی گرفته شد ماژر استوکس روز بعد همان روز استعفای خود را عرضه داشت

بر حسب تعلیمات شما من بوزیر امور خارجه در ۲۹

ماه گذشته اظهار داشتم که شنیده‌ام هرگاه ماژر استوکس قبول مقامی که به او اعطا شده نماید ممکن است ویرا بر اقدامات نظامی برعلیه شاه مخلوع بکار وا دارند و بجناب معظم الیه اشعار نمودم که هرگاه اورا به این طور بکار وا دارند ممکن است بهانه بدست صاحبمنصبان روسی داده شود که با طرف مخالف همراهی جدی نمایند در دوم شهر جاری بوصول تلگراف روز قبل شما من اورا بطور رسمی از این مسئله متنبه نمودم من جناب معظم الیه را اطلاع دادم ویاد داشتی بایشان دادم — که ماژور استوکس لازم است قبل از آنکه در استخدام دولت ایران داخل شود از شغل خود استعفا نماید و جناب معظم الیه را متذکر ساختم که تعیین وی بدون مراجعه بدولت اعلیحضرتی صورت انجام گرفته ودولت مشار الیها صلاح میدانستند که با ایشان قبلاً در این باب مشورت شود و جناب معظم الیهرا متذکر ساختم که تعیین ماژور استوکس برای هرگونه اقدامات نظامی شمال ایران ممکن است متضمن ملاحظات پلتیکی باشد و دولت اعلیحضرتی اعتراضاتی را که بر عایه آن ممکن است بشود نمیتوانند رد نمایند

(امضاء جارج بارکلی)

(نمره ۳۱۶)

مکتوب سر جارج بارکلی بسر ادوارد گری . — (واصله ۲۸ اوت)

طهران ۸ اوت ۱۹۱۱

آقا — افتخار دارم ملخص مکتوبی که ویس قونسول اعلیحضرتی مقیم رشت برای من فرستاده و بعضی اطلاعات درباب

پیاده شدن محمدعلی‌شاه ومخصوصاً در باب طوایف ترکمن داده‌است لفاً ایفاد دارم ازاین اطلاعات میتوان فهمید که تا چه اندازه محتمل است طوایف مذکوره بشاه مخلوع تقویت نمایند

(امضاء جارج بارکلی)

(ملفوف نمرهٔ ۳۱۶)

(از طرف ویس قونسول رابینو بسرجارج بارکلی)

رشت غره اوت ۱۹۱۱

افتخار دارم آنچه اطلاعات توانسته ام بدست آورم در باب مراجعت شاه مخلوع به ایران وطوایف ترکمن و رؤسای آنها و کوهستانیهائی که محمدعلی بلاشك برای تصرف تاج وتخت سلطنت بر آنها متکی است نوشته بعرض شما برسانم

۱ — حرکت شاه مخلوع بطرف گمش تپه

محمدعلی میرزا روز ۱۷ ماه ژویت بگمش تپه پیاده شد از قرار مذکور غفلتاً از وینه برای بتروسك باسم جعلی حرکت کرده ویك جهازی مخصوص خود کرایه نموده که خود و دوازده نفر از همراهانش را مستقیماً بگمش تپه که بندر استراباد است ببرد

از قرار مذکور او ۷۰ لنگه بار که اکثر آنها محتوی اسلحه ومهمات جنگی بوده اند دراین کشتی حمل نموده است

۲ — ترکنها

طوایف ترکمن همیشه طرفدار سلطنت استبدادی بوده‌اند حاکمی که طرف میل آنها است علاءالدوله‌است که هنگامی که درمیان

آنها بودند دونفر از آنهارا دم توپ گذارد باوجود آنکه میگفتند تبعه روس میباشند

وقتیکه درماه دسامبر ۱۹۰۹ طوایف ترکمن را ملاقات نمودم آنها بمن اظهار تعجب مینمودند از اینکه محمد علی میرزا بس از واقعات ۱۳ ژویت درمیان آنها بناهنده نشد

بعضی از جوانان آنها فریاد میزدند ما تمام مملکت را از انجا تا پای تخت منهدم وویران نمودیم

واضح بود که چون این طوایف سنی بودند باین زودیها مطیع و منقاد پارلمان نمیشدند و بعقیده آنها مجلس درتحت نفوذ و اوامر چند نفر از مجتهدین شیعه میباشد

محمدعلی میرزا بزودی از احساسات و خیالات آنها باخبر شده و باب مراسلات را با رؤسای آنها مفتوح وعکس خود را با انعامات مختلفه برای آنها فرستاد

انجمن استراباد و حکومتهای مختلفه که از زمان سلطان احمد شاه بدانجا فرستاده شده کاری نکرده اند که یا باترکمن ها اصلاح نمایند ویا آنکه بغارت های آنها خاتمه دهند

ترکمن ها علی هذا آنقدر جسور گردیدند که شبانه داخل شهر شده و اسبهای حاکم را از طویله خودش میدزدیدند و بطور آشکار شهرت یافت که آنها بنا بر دعوت انجمن اینکار را میکردند .

ایلات جعفربای و آقابای یموت از سایر ایلات یموت باتمکنت‌تر

وسواره ایشان بهتر است و اگر چه طایفه خان بخماز ازهمه وحشی‌تر میباشند ولی سارقین وراه زنان جسور تر ازهمه درمیان دو طـایفه که قبلاً مذکور گردید یافت میشوند که چون ازخود وسیله معیشت ندارند مجبور اند برای فراهم آوردن اسباب تعیشات خود از قبیل تعمیر الاجیق (چادر) وخرید زن برای خود بواسطه حمله و هجوم بر محلات حدود خود تحصیل وجه نمایند

طوایف جعفر بای و آقا بای آنطور آزادی که سابق داشتند ندارند که از دادن جبران مصون باشند از سی سـال قبل تا کنون محلاتی که درآنجاها بطور ثابت سکونت اختیار نموده اند هم در عده وهم در وسعت زیاد شده است گمش تپه و خواجه نفیس و اومکالی وپاش بورخه تمام محلات عمده ایست که درآنجا هـا عمارات چوبی در خارج وانبارهای مال التجاره دیده میشود

حال هرگاه طوایفی که مکنتشان زیادتر است بخواهند دسته از خودشان برای جنك بفرستند برایشان ممکن نیست چادرهای‌خود را از سواحل جنوبی رود خانه اترك بجای دیگر نقل نمایند

بنا براین تصور میکنم عده زیادی از آنها امتناع خواهندورزید از اینکه از دشت گرگان حرکت کنند وهزار و پانصد نفر زیادترین عده ایست که ممکن است انتظار داشت محمد علی بتواند از ترکمن ها بدست آرد واگر چه دربدو کار این قشون امدادی ممکن است برای شاه ممدی برای تخویف وتهدید مردم باطاعت باشد ولی آخرالامر غارت ها وچپاول آنها حتماً اسباب شورش رعایای بیچاره باعـال‌شده

خواهد گردید هر گاه این طور بشود برای محمد عـلی میرزا تحصیل آذوقه اشکال خواهد داشت وهمین مسئله ابتدای تفرقه قشون او خواهد بود

یك نقص دیگر ترکمن ها درموقع جنك وتنظیمات طایفکی آنها است وهنوز رسم داشتن بزرگتر وسرکرده درمیان آنها بطور بسیار قدیم مجری ومعمول است ومامیتوانیم آنرا به شسیالیزم جدید تشبیه نمائیم هیچیك از آنها بر دیگری تفوق و برتری ندارد

این اصول تنظیمات تااندازهٔ درمیان آنها رسوخ دارد که برای هرگونه تقصیری مجازات حقیقی درکار نیست (مگر آنکه طرفی که مظلوم واقع شده قوی تر باشد) چرا که ریش سفیدان ایل قدرت اینکه بتصمیم خود فعلیت دهند ندارند مگر آنکه دو فرقه متخاصمه آن تصمیم را تصویب نمایند

(نمره ٣١٧)

مکتوب سرجارج بارکلی بسرادواردگری . — (واصله ٢٨ اوت)

طهران ٩ اوت ١٩١١ —

از وقتیکه مکتوب ٢٨ ماه گذشته خود را ارسال داشتم شـاه مخلوع تاساری که پایتخت مازندران باشد پیش آمده ودر آنجا شعاع‌السلطنه برادر وی که در استراباد مانده بود که پول و اسلحه ومهماتی که در شهر بدست میآمد جمع آوری نماید باو ملحق شده است از قرار مذکور شاه مخلوع هزار نفر که اکثرشان ترکمن هستند باسه عراده توپ کوهستانی همراه دارد عده قشون دیگری قریب ششصد نفر

وبه عراده توپ درتحت سردار ارشد از راه مشهد بطرف طهران
در حرکت وحالا شهر دامغان را پس ازقدری جنك قبضه نموده اند
يك دسته قشون دولتی قريب هزارو چهارصد نفر درتحت امرسردار
محيي که درزمان رولوسيون يکی از سرکردکان سپهدار بود ازطهران
اعزام شده که کردنهای کوههای مازندران را درحدود فيروز کوه
قريب هفتاد ميلی مشرق طهران تصرف نمايد واو آنجاها را قبل از
آنکه رشيد السلطان که شاه مخلوع اورا از طرف شمال فرستاده بود
بتصرف خود درآورد قبضه نمود ازقراريکه فهميده ام دولت چندان
باين قشون اعتماد ندارند که با محمد علی طرف شود و منتظر قشونی
هستند که يفرم رئيس نظميه فعلاً در طهران تشکيل ميدهد که
در تحت امر خود و سردار بهادر حرکت کنند باکمال اطمينان
اميد است که وقتيکه اين قشون حاضر ميشود سرکردکان آن بهمان
مظفريتی که درجنك رحيم خان در آذربايجان زمستان سال کذشته
تحصيل نمودند نائل کردند

سالار الدوله الحال کرمانشاه را درتصرف دارد و شش هزار
نفر همراه خود دارد امير مفخم حاکم بختياری بروجرد را تعليم
داده شده است که بجنك او برود او قشون معتبری همراه دارد چرا
که همين تازکی مشغول آرام نمودن الوار بود و از قراريکه راپورت
داده شده بانکار فايق آمده ولی آثار و علائم حرکت او بطرف
کرمانشاه معلوم نيست او يکی از اعضاء خانواده حاجی ايلخانی است
کهدر زمان رولوسيون ازجانب محمد علی ميرزا جنك ميکرد و هرکاه

ازجنك باسالار الدوله امتناع ورزد اسباب تعجب نخواهد بود

(امضاء) جارج بارکلی

(نمره ۳۱۸)

مکتوب سرجارج بارکلی بسرادوارد کری . — (واصله ۲ اوت)
طهران ۹ اوت ۱۹۱۱ —

آقا درباب مکتوب ۱۱ ژويت من در خصوص اوضاع امنيت
طرق جنوبی افتخار دارم راپورت دهم که نه فقط راه شيراز الی
اصفهان هنوز امن نيست بلکه آنقدر سرقت در راه بختياری واقع
شده که کمپانی لنج حمل ونقل مال التجاره را موقوف داشته اند
قاطر داران که عده قاطر آنها برای حمل ونقل مال التجاره که جمع
شده کافی نميباشد و وکيل اداره بمن اظهار ميدارد که حمل آنها
دو سال وقت ميخواهد امتناع دارند از اينکه خود وقاطر های خود
را درمعرض حملات طوايف کهکلويه وبهمئ قرار دهند

برای مأمورين اداره تلگراف هند واروپا مقيم شيرازهم اشکال
داشته است قاطر دارانرا ترغيب نمايند که برای تفتيش راه حرکت
کرده وخودرا درخطر بکذارند مکر آنکه برای هرکونه خساراتی
که ممکن است بدانها وارد شود قبل از وقت ضمانتی داده شود

جنرال قونسول اعليحضرتی مقيم اصفهان در ۸ ژويت راپورت
داد که بهبودی موقتی اين اوضاع چنانچه در مکتوب فوق الذکر من
اشاره بدان شده چندان دوامی ننموده در عرض هفته قبل راپورت
سرقتها تقريباً تمام راه های درخاك اصفهان رسيده در ۱۵ ژويت

مستر کریهم جنرال قونسول راپورت داد که راه بسته شیراز بکلی
متروك مانده وهر قافله که وارد میشود ازراههای بیراهه و دور
مسافرت نموده است این تأمین امنیت را نمینماید چرا که بموجب
تلگرافی که در ۲۹ ژویت ازشیراز رسیده ان قافله که محمول نقدینه
بانك بوده وازراه سرحد از اصفهان میآمده چند صندوق محتوی
هزار و پانصد تومان درخسرو شیرین که مقر تابستانی صولت الدوله
است سرقت شده است

مستر کریهم در مکتوب ۲۹ژویت خود اظهار میدارد که
باستثنای راه یزد راه دیگری که برای حمل ونقل مال التجاره امنیت
داشته باشد نیست

خساراتیرا که به کمپانی ذیکلر وارد آمده و اقداماتیکه من
در آن باب نموده‌ام تلگرافاً بشما مخابره نمودم ولی الحال افتخار
دارم سواد مراسلات جنرال قونسول اعلیحضرتی مقیم اصفهان را
که حاکی تفصیلات دیکر راجع بسرقتهای اخیره در راه بختیاری
و طرق جنوبی میباشد و اشعارات و کیل کمپانی ذیکلر مقیم آن
شهر در باب نکث تجارت انکلیس که بعلت عدم امنیت راهها واقع
شده که در صورت مامون بودن راهها ازطرف جنوب مال التجاره
برای اصفهان حمل میشود لفاً ایفاد میدارم

در خاتمهٔ مراسلهٔ خود اظهار می‌نمایم که بواسطهٔ حضور
آدمهای نایب حسین امنیت راه اسفهان الی طهران تهدید شده
وکمپانی لینچ حمل ونقل مال التجاره را در آن راه موقوف داشته‌اند

و مال التجارهٔ خودرا همراه قوافل مخصوص که سعی خواهند کرد
از بیراهه بطهران برسند حمل نموده‌اند (امضاء) جارج بارکلی

(نمره ۳۱۹)

مکتوب سر جارج بارکلی بسر اداورد کری . —

طهران ۹ اوت ۱۹۱۱ —

آقا افتخار دارم خلاصهٔ وقایع ایران را برای چهار هفتهٔ
گذشته بطریق معمول ماهیانه ایفاد دارم (امضا) جارج بارکلی

(ملفوف نمره ۳۱۹)

(خلاصهٔ وقایع ایران برای چهار هفته)

(از ۱۳ ژویت الی ۹ اوت ۱۹۱۱)

(طهران)

کابینه — در ۱۹ ژویت سپهدار کابینه را تشکیل داد
اعضاء آن بقرار ذیل است : —

صدراعظم	سپهدار
وزیر داخله	وثوق الدوله
وزیر جنك	صمصام السلطنه
وزیر امور خارجه	محتشم السلطنه
وزیر عدلیه	قوام السلطنه
وزیر مالیه	معاون الدوله
وزیر پست وغیره	مشیر الدوله
وزیر معارف	حکیم الملك

این کابینه زیادتر از پنج روز دوام نمود و در ۲۴ زویت
سپهدار استعفا نمود و نایب السلطنه استعفایش‌را قبول کرده در ۲۶
زویت صمصام السلطنه ایلخانی بختیاری بصدارت منصوب و کابینهٔ
ذیل‌را تشکیل و بمجلس معرفی نمود

صدر اعظم و رئیس الوزراء	صمصام السلطنه
وزیر امور خارجه	وثوق الدوله
وزیر داخله	قوام السلطنه
وزیر مالیه	حکیم الملک
وزیر عدلیه	مشیر الدوله
وزیر پست وغیره	دبیر الملک
وزیر معارف	علاء السلطنه

در غرهٔ همین ماه دبیر الملک استعفا نموده و بطرف اروپا
رهسپار گردید یکی از وکلا موسوم بمعاضد السلطنه که‌تا کنون برای
وزارت انتخاب نگردیده بود در سوم شهر جاری بجای وی
منصوب گردید

دستگیریهای پلتیکی .— کمی پس از آنکه مجلس قانون
نظامی‌را تصویب نماید چندین دستگیری پلتیکی بعمل آمد از آنجمله
حاجی مجد الدوله که دارای نشان ک سی ام جی انکلیس است و
امین الدوله و ظهیر الاسلام دستگیر گردیدند در موقع دستگیری
مجدالدوله قدری خونریزی بوقوع پیوست

مجلس .— کابینهٔ وزرا در جلسهٔ فوق العادهٔ ۱۹ زویت

مجلس از آن هیئت درخواست نمودند که قانون نظامی را تصویب
نمایند تا آنکه درطهران و ایالات و ولایات درصورت لزوم اعلان
شود مجلس باتفاق آراء این قانون‌را تصویب نمود

ورود شاه مخلوع در ۱۷ زویت بایران که باعث اعلان‌قانون
نظامی درطهران گردید منتج باتحاد موقتی دو پارتی عمدهٔ مجلس که
اعتدال و دموکرات باشد گردید

مجلس در جلسهٔ ۲۹ زویت باتفاق آرا تصویب نمود که
بقاتل یا شخص دستگیر محمد علی میرزا یکصد هزار تومان و بقاتل
یا شخص دستگیر سالار الدوله و شعاع السلطنه دو برادران شاه‌مخلوع
هریك بیست وپنجهزار تومان داده شود در همان جلسه‌مجلس باتفاق آرا
تصویب نمود که‌حقوق تقاعدی سالیانه ۲۵۰ لیرا درحق‌مازوراستوکس
مقرر گردد درصورتیکه پس‌از انقضای سه سالی که کنترات شده‌است
کنترات او تجدید نگردد

مجلس در این اواخر بیشتر مشغول مذاکرات راجع بقانون
انتخابات بوده است که درعوض اینکه انتخابات دو درجه بعمل آید
چنانچه در انتخاب عمومی دو سال قبل بعمل آمد بطور مستقیم
انتخاب بشود

مطبوعات .— ایران نو یکی از روزنامجات یومیهٔ طهران
ده روز بود توقیف شده بود و بواسطهٔ حملهٔ شدیدی که بسپهدار
و کابینهٔ وی نموده بود ولی روز هشتم شهر جاری دوباره طبع
گردید و مقالهٔ در باب مراجعت شاه مخلوع بایران مندرج داشت و

انکلستان و روسیه را متهم بهمراهی با محمد علی نموده بود

(تبریز)

ایالت تبریز موقتاً باشاهزاده امان‌الله میرزا است وتا کنون کسی برای این عهده از طهران حرکت نموده اگرچه شاهزاده عین الدوله برای این مقام نامزد گردیده است

(رشت)

شهر آرام است اگرچه بواسطهٔ ورود شاه مخلوع بایران در میان مردم قدری هیجان تولید گردیده است

یمین الممالك حاکم گیلان ازقرار مذکور استعفا نموده است

(مشهد)

صاحب اختیار ایالت خراسان در اواخر ژون از مشهد بسمت طهران رهسپار گردید تاکنون کسی بجای‌وی انتخاب نشده رشید السلطان از سبزوار حرکت کرده وحالا درمازندران است و ظاهراً بمنافع شاه کار میکند

(اصفهان)

جنرال قونسول اعلیحضرتی درموقعیکه راپورت هفته‌کی خود را در ۸ ژویت ارسال داشت جلب توجه بتجدید وقوع سرقتها در تقریباً تمام راهها که در جزو قلمرو حکومت اصفهان است نموده و ازوضع بد اداره شدن امور آن ولایت شرحی نوشته است

در ۲۳ ژویت معین همایون برادر سردار محتشم بختیاری از اصفهان بسمت طهران با ۱۳۵ نفر بختیاری و چند نفرسوار

دیگر حرکت نمود سردار محتشم و سردار بهادر ازقرارمذکور در شرف حرکت بطهران با تمام بختیاریهائیکه حاضر هستندمیباشند حاکم اصفهان تخمین عدهٔ که‌در تحت امر دو نفر از خوانین‌میباشد بدوهزار نفر میزند ولی چنانچه تصورمیشود این اغراق باشد

کمپانی لینچ راپورت سرقتهای واقعه در راه از اهواز الی اصفهان را داده‌اند و بعلت آن ایاب و ذهاب قوافل موقتاً بتعویق افتاده است

(یزد)

فخر الملك حاکم جدید پس از ورود خود فوراً بطرف کوهستان حرکت نموده و حاجی قوام دیوان‌را بجای‌خود گذاشت و او بطهران فرار نموده و ظاهراً یزد دوباره بدون حکومت‌است

نایب حسین یاغی معروف از قراریکه راپورت داده شده با دویست و پنجاه سوار بطرف اردستان‌درحرکت است

(شیراز)

اوضاع غیر مطلوب امور شهر شیراز که در خلاصهٔ آخری خود شرح آنرا مفصلاً نگاشتم تاکنون بهمانطور باقی است نظام السلطنه بفرمانفرمائی باقی‌است اگرچه هنگامیکه صمصام‌السلطنه صدر اعظم شد عموم اینطور تصور مینمودند که قصدوی این بود نظام السلطنه‌را فوراً از کار معزول نماید بلوردیها هنوز میخواهند با حکومت از در مجادله داخل شوند و اوهم سعی دارد آنهارا از محلهٔ که در تصرفشان است خارج نماید ولی تاکنون باین‌امر لایق

نگردیده است از ۸ ژوئیت تا کنون شلیك گاهگاهی بوقوع میرسید و در دو موقع نظام السلطنه تهدید نمود که محلات یاغیان را بمباردمان نماید در ۳۰ ژوئیت بهادرالملك یکی از اشخاص عمدهٔ که قوام‌الملك را نگاهداشته بود از طرف همراهان عطاء الدوله مقتول گردید قشقائیها دسته دسته بشیراز وارد میشوند ودهات و خانه‌هارا غارت نموده‌اند بدون آنکه مجازاتی در کار باشد قوام‌الملك درقونسول خانه متوقف است

(سیستان)

ماژور اکنور از بیرجند مینویسد که طوایف بلوچ بتحریك حشمت الملك بقائنات هجوم آورده اند عربهای آن ناحیه به بیرجند ورود نموده و در چادرهای سیاه خود سکونت اختیار نموده‌اند تجار معتبر برای استعانت آنها وجوهات جمع آوری مینمایند

دستهٔ کوچك مرکب از سه چهار نفر قزاق روسی که از حدود قائنات بطرف تربت بهمراهی یك خانم روسی مراجعت مینمودند سارقین بلوچ آنهارا حمله نموده و آنچه داشتند ازقبیل اسب و تفنك بردند

راههای تمام این ایالت نا امن میباشند

(کرمان)

سردار محیی که درخلاصهٔ آخری راپورت داده شد بحکومت کرمان منصوب گردیده الحال بسر کردگی عساکر بر ضد شاه مخلوع فرستاده شده و شاهزاده امیراعظم بحکومت کرمان منصوب

گردیده است

در ۱۲ ژوئیت بعلت اذیت و آزاری که بکبرها میشد قریب یکصد نفر آنها در قونسول خانهٔ اعلیحضرتی پناهنده گردیدند در ۱۵ ژوئیت ازدهام کارخانه‌های نساجی را تهدید نموده و نساجان هم در قونسول‌خانهٔ اعلیحضرتی بست اختیار نمودند در ۱۷ ژوئیت یکی از پناهندگان کبر که برای خرید آذوقه بشهر رفت بضرب گلوله مقتول گردید و قاتل او هنوز معلوم نشده است

(کرمانشاه)

سالار الدوله در ۲٤ ژوئیت از کردستان برای کرمانشاه حرکت نموده روز ۳۰ ژوئیت بدانجا وارد گردید دراینوقت تمام مامورین طهران ازشهر اخراج گردیدند و کسی با شاهزاده مقاومت ننمود

(همدان)

قونسول اعلیحضرتی مقیم کرمانشاه روز غرهٔ شهر جاری تلگرافاً خبر داد که آژانس مقیم همدان راپورت اغتشاشات بزرك در شهر را داده است و اظهار داشت که قتل اشخاص وغارت اموال در کار بوده و همکاران وی اتباع خارجه و بیرقهای آنهارا محافظت مینماید به آژانس مذکور قونسول اعلیحضرتی تعلیم داده است که هر اندازه که بتواند اتباع انگلیس را محافظت نماید و با پسته بیرقی برای وی فرستاده شد

(بوشهر)

اوضاع این ناحیه ظاهراً بطریق معمول است و خبریکه قابل ذکر باشد نیست

(نمره ۳۲۰)

تلگراف سرجارج بارکلی بسراد وارد گری . — (واصله ۳۰ اوت)

قلهک ۳۰ اوت ۱۹۱۱ — حرکات شاه مخلوع — از قراریکه فهمیده ام یکدسته از عساکر شاه مخلوع در فیروز کوه از طرف عساکر دولتی شکست خورده است از قراریکه راپورت داده شده یکصد نفر از قشون شاه مخلوع مقتول گردیده اند

راپورت غلبه دیگر عساکر دولتی در نزدیکی بلده در پنجاه میلی شمال شرقی طهران (درمازندران) داده شده است از قراریکه مذکور گردیده خصم بکلی منهزم گردیده است

(نمره ۳۲۱)

تلگراف سرجارج بارکلی بسراد وارد گری . — (واصله ۳۱ اوت)

طهران ۳۱ اوت ۱۹۱۱ — تلگراف ذیل از کرمان واصل گردیده است :—

طرق مابین کرمان و بندر عباس بکلی ناامن میباشد و مقداری زیاد قالی در کرمان موجود و حاضر برای حمل میباشد کفیل حکومت مستحفظ همراه میفرستند ولی مسئولیت بعهده نمیگیرد قریب دوازده نفر اروپائیان قصد دارند از کرمان بطرف بندر عباس دراین پائیز حرکت کنند حرکت بسیاری از آنها

لازم است ولی نمیتوانم با آنها اطمینان احتمال تغییر اوضاع بدهم وهم نمیتوانم از حاکم تحصیل اطمینان بنمایم که بطور مکفی از آنها محافظت شود انتظار خطر نه فقط از فارس میرود بلکه از قرار مذکور بلوچها هم در تهیه میباشند که بنرمه شیر و جیرفت هجوم آورند و ایلات ایالت کرمان هم محتمل است از موقعی که بواسطه اغتشاشات عمومی مملکت حادث گردیده استفاده نمایند

(نمرهٔ ۳۲۲)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری . — (واصله ۳۱ اوت)

طهران ۳۱ اوت ۱۹۱۱ — بتلگراف ۲۴ اوت من رجوع فرمائید — از ویس قونسول مقیم سلطان آباد برای من اطلاع رسیده که قریب ده هزار نفر همراه سالار الدوله میباشند و اینها مرکب هستند از ایلات مختلفه ازقبیل ایل کلهر وغیره عقیده عموم براین است که قصد او این است پس از قبضه همدان بطرف قزوین حرکت کنند

بعلاوه راپورت داده شده است که امیر مفخم حاکم بختیاری ولرستان الحال از بروجرد بطرف همدان حرکت نموده است دولت ایران مکرراً ایشان را امر داده اند که بجنگ سالار الدوله برود

نمره ۳۲۳

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادواردگری :— (واصله ۳۱ اوت)

طهران ۳۱ اوت ۱۹۱۱

تلگراف ذیل از جنرال قونسول اعلیحضرتی مقیم بوشهر رسیده است :—

یکدسته از ایلات غارت گر بهارلو از قرار مذکور دو عراده‌توپ کوهستانی دارند (و آنهارا خودشان قبضه نموده اند) وفعلاً بندرعباس‌را تهدید نموده‌اند کشتی اعلیحضرتی موسوم به‌پرسیس امروز به بندرعباس وارد میشود وسی‌نفر برای محافظت قونسولخانه در آن هستند که در صورت لزوم آنها را بکار وادارند وچنانچه در موارد سابق اقدامات نموده اند هرگونه اقدامیرا که برای حفظ اجانب لازم بدانند بعمل خواهند آورد تعلیمات داده شده است که بسرکردکان آنها انتباهات لازمه داده شود من اینمسئله را تصویب نموده ام

(نمرهٔ ۳۲٤)

تلگراف سرجارج‌بارکلی بسرادوارد .— (واصله ۲ سپتامبر)

طهران ۲ سپتامبر ۱۹۱۱

راجع بتلگراف ۳۱ اوت — راه بندر عباس الی کرمان

دو فقره سرقت دیگر راپورت داده شده در یکی از آنها خساراتی که بتجار انگلیسی وهندی وارد آمده بهفت هزارتومان میرسد در دیگر ۱۹۷ لنکه قالی وغیره متعلق باداره کاسنلی و دیگران بسرقت برده شده یکی از رؤسای محلی تمام آنهارا به استثنای ۳۳ لنکه مسترد داشته وقبل از آنکه اجناس مسترده را تحویل بدهد یك ثلث قیمت آنهارا مطالبه مینماید

(نمره ۳۲٥)

تلگراف سرجارج‌بارکلی بسرادوارد گری .— (واصله ٤ سپتامبر)

طهران ٤ سپتامبر ۱۹۱۱

سالارالدوله — رجوع بقسمت آخری مکتوب نهم اوت من نمائید از قراریکه مسیو پکلوسکی از قونسول‌روس مقیم کرمانشاه اطلاع یافته است الوار با سالارالدوله متحد شده و شاهزاده مذکور حکومت بروجردرا بنظرعلی (سردار اکرم) که یکی از رؤسای ایل است وپدر زن او میباشد واگذار نموده است

قونسول روس بعلاوه راپورت میدهد که امیر مفخم از بروجرد حرکت کرده ولی معلوم نیست که آیا قصد دارد باسالارالدوله جنك کند یا آنکه بوی ملحق گردد او حالا درناحیه ملایر میباشد وفعلاً تامحل سالارالدوله فاصلهٔ بسیار کمی‌دارد

(نمرهٔ ۳۲٦)

(تلگراف سرادوارد گری بسرجارج‌بارکلی)

وزارت خارجه ٤ سپتامبر ۱۹۱۱

راجع بتلگراف ۳۱ اوت‌شما — تازمان تشکیل ژاندارمری چه اقدامات موقتی میتوانید برای حفظ طرق جنوبی ارائه طریق نمائید

(نمره ۳۲۷)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری . — (واصله ٥ سپتامبر)

طهران ٥ سپتامبر ۱۹۱۱ —

حرکات شاه مخلوع — راجع بتلگراف ۲۷ اوت من — ازقراریکه
بمن اطلاع رسیده دیروز درخار که در مغرب آرادان واقع است
جنگی واقع گردید وبختیاریها که ازقرار راپورت واصله تلفاتی نداشتند
ارشد الدوله‌را شکست داده عده زیادی ازعساکر ویرا بقتل‌رسانیدند

(نمره ۳۲۸)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری . — (واصله ۷ سپتامبر)
طهران ۷ سپتامبر ۱۹۱۱ —

طرق جنوبی — درجواب تلگراف ٤ سپتامبر شما افتخار دارم
راپورت دهم که الحال با صاحبمنصبان قونسولخانه اعلیحضرتی مشغول
مذاکره هستم تلگراف ذیل همین حالا از کرمان رسیده است :—

متأسفانه راپورت میدهم که اوضاع ایالات کرمان حالیه بسیار
مهم است از اطراف راپورت سرقتهای متوالیه داده میشود وحمل و
نقل مال التجاره در راه های تجارتی کرمان الی بندر عباس بکلی
موقوف گردیده است درخود شهر مقدار زیادی قالی جمع گردیده
ویکی ازدو ادارات بزرگ قالی بافی اروپائی دیگر قالی بافان را بکار
وا نداشته اجرت بآنها نمیدهند چهار روز دیگر قریب پنج یا شش
هزار نفر آنها بیکار خواهندبود بااین وضع اداره دیگر هم نمیتواند
دستور العمل بافتن قالی بدهد در صورتیکه حمل آن میسر نشود و
چهار هزار نفر بافنده دیگر بیکار خواهند شد قیمت نان و گوشت
گران است وبعلاوه کمیاب میباشند اهالی را بیم فرا گرفته مأمورین
محلی ایرانی بکلی ازرفع این اشکال عاجزند و ازوضع رفتار و گفتار

آنها عقیده آنها براین است که علاج کار امکان ندارد وبهترین رویه که
بنظر آنها صلاح میآید تعقیب نمایند این است که قبل از آنکه کار
بجای سخت تری منجر شود آنچه میتوانند بعمل آورند

بوصول این تلگراف من بحکومت مرکزی اصرار نمودم که
بمأمورین محلی کرمان تعلیم دهند برای حمل قالیها مستحفظ تعیین
نمایند که کمپانی مسترزکاستلی بتوانند دنباله کار خودرا گرفته وبرای
بافندگان کار تهیه نمایند

(نمره ۳۲۹)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری . — (واصله ۸ سپتامبر)
طهران ۸ سپتامبر ۱۹۱۱ —

راجع بتلگراف ۲۱ اوت من — شجاع الدوله فعلاً از
باسمنج تبریز را تهدید مینماید

(نمره ۳۳۰)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری . — (واصله ۸سپتامبر)
طهران ۸ سپتامبر ۱۹۱۱ —

عده از رؤسای ایل عرب وبهار لو پس از قدری جنگ در
حدود شیراز داخل شهر شده اند همراهان زیادی دارند وقسمت
معظم آنها درخارج شهر مشغول جنگ غیر منظم با قشقائیها میباشند
چنانچه اظهار میدارند آمده اند که انتقام قتل نصر الدوله را نموده
وخانواده او را حفظ نمایند وقصد دارند درصورتیکه فرمانفرما بآنها
تسلیم نشود اورا دستگیر نمایند ولی میگویند انتظامات ایالات را بهم

نخواهند زد

(نمره ۳۳۱)

تلگراف استوتز قونسول بسرادواردگری . — (واصله ۹ سپتامبر)

باطوم ۹ سپتامبر ۱۹۱۱ —

کفیل ویس قونسولگری مقیم بادکوبه اطلاع میدهد که از قراری که شهرت دارد شاه مخلوع ایران روز ۷ سپتامبر بآنجا وارد شده ورفت ولی نفهمیده است بکجا رفته .

(نمره ۳۳۲)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادواردگری . — (واصله ۱۰ سپتامبر)

طهران ۱۰ سپتامبر ۱۹۱۱ —

راجع بتلگراف ۸ سپتامبر من — وزیر امور خارجه مرا اطلاع میدهد که جنرال قونسول روس بمامورین محلی تبریز اعلام نموده است که از آنجائیکه قشون نظامی روس حفظ اتباع خارجه را بعهده گرفته است واستقرار نظم بعهده آنها است مأمورین محلی ایرانی واهالی شهر نباید سنگر درست نموده ویا داخل شهر جنگ نمایند اگر میخواهند بجنگند باید بیرون شهر جنگ کنند

سفیر روس مرا اطلاع میدهد که اوامر کنونی مأمورین نظامی روس در ایران این است که از غارت اموال ممانعت نموده و درجاهائیکه عساکر مجتمعند ازجنگ جلوگیری نمایند

(نمره ۳۳۳)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادواردگری . — (واصله ۱۱ سپتامبر)

طهران ۱۱ سپتامبر ۱۹۱۱

راجع بتلگراف ۱۰ سپتامبر من — جنرال قونسول روس مقیم تبریز راپورت میدهد که اخطاری مشابه آنکه بمأمورین محلی تبریز نموده برای شجاع الدوله فرستاده است

(نمره ۳۳٤)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادواردگری . — (واصله ۱۱ سپتامبر)

طهران ۱۱ سپتامبر ۱۹۱۱ —

راجع بتلگراف ٤ سپتامبر من — ویس قونسول مقیم سلطان آباد راپورت میدهد که عساکر سالارالدوله امیر مفخم را شکست داده واو بطرف سلطان آباد حرکت نموده است وسردار ظفر بسر عموی وی بانصد نفر بختیاری آنجا دارد

(نمره ۳۳۵)

مکتوب اداره امور خارجه هند بوزارت خارجه . — (واصله ۱٤ سپتامبر)

معاون وزیر هند معاون وزیر امور خارجه سلام رسانیده وبرای استحضار خاطر وزیر امور خارجه سواد تلگراف ۹ سپتامبر فرمانفرمای هند را درباب اوضاع امور بندرعباس لفاً ایفاد میدارد

اداره امور خارجه هند ۱۱ سپتامبر ۱۹۱۱

ملفوف (نمره ۳۳۵)

تلگراف حکومت هندوستان به مارکس اف کرو

۹ سپتامبر ۱۹۱۱ — قریب چهار صدنفر ازایلات بهارلو تازکی غفلتاً بناحیه بندر عباس ورود نموده ودهات را غارت نمودند —

هفده‌نفر از تجار هندوی بندر عباس بعنوان پروتست بر علیه اغتشاش مزمن طرق تجارتی و بواسطه عدم حصول جبران سرقتهای متوالیه مال التجاره خود حجرات خودرا بسته و بقونسولخانه آمدند عدد مستحفظین قونسولخانه بندر عباس زیاد شده و با آنهائیکه در تحت یکنفر صاحبمنصب از جاشك رسیده اند عده آنها به پنجاه‌نفر میرسد

دویست نفر از عساکر ایرانی بهمین زودیها از بوشهر بطرف بندر عباس خواهند رفت وفعلاً درحوالی آن نقطه از غارتگران کسی یافت نمیشود تا زمانیکه عساکر نرسیده‌اند کشتی اعلیحضرتی موسوم به اسپیکل در بندر عباس توقف خواهد نمود و پس ازورود آنها کشتی مزبور بامستحفظین اضافی بجاشك خواهد رفت .

(نمره ۳۳۶)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری » — (واصله ۱۲ سپتامبر)

طهران ۱۲ سپتامبر ۱۹۱۱

حرکات شاه مخلوع — ازقرارمعلوم شورش مازندران بیك حال بدی است —

قونسول روس مقیم استراباد راپورت میدهد که محمد علی میرزا مجدداًباهفت‌نفر از همراهان‌خود به کمش تپه وارد شده است .

امیر مکرم در بار فروش در ویس قونسولگری روس اختیار کرده است .

(نمره ۳۳۷)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری .— (واصله ۱۲ سپتامبر)

طهران ۱۲ سپتامبر ۱۹۱۱

راجع بتلگراف ۸ سپتامبر من — تلگراف ذیل ازکفیل قونسولگری تبریز رسیده است : —

در عرض دو هفته گذشته تجار دو دفعه شجاع الدوله را ملاقات نموده اند که اورا از حمله بشهر ممانعت نمایند او اجازه میخواهد وارد تبریز شود و اظهار میکند هرگاه نتواند اینکاررا بکند راه ورود آذوقه را بشهر مسدود خواهد نمود .

تمام خطوط باستثنای راه جلفا مسدود می باشند — قیمت ارزاق بسرعت گران میشود .

ملتیان در تهیه اقدام مهمی برای جلوگیری شجاع الدوله میباشند و در خارج شهر سنگرها تعمیر نموده و چهار هزار تفنك در میان قشون خود تقسیم نموده اند .

(نمره ۳۳۸)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری .— (واصله ۱۳ سپتامبر)

طهران ۱۳ سپتامبر ۱۹۱۱

راجع بتلگراف ۸ سپتامبر من — تلگراف ذیل از جنرال قونسول اعلیحضرتی مقیم بوشهر رسیده است : —

بواسطه طول توقف قوام در قونسولخانه منافع ما بیاندازه تضیق شده و دعوت نمودن اهل خانه او این دسیسه کاران را و منزل دادن بایشان در خانه خویش (از قراریکه راپورت داده شده رؤسای ایلات عرب و بهارلو در خانه قوام میباشند)

بنظر من میرسد دلیل خوبی است برای آنکه اگر بتوانیم بطوریکه خطر مهم جانی برای او متصور نشود اورا از قونسولخانه خارج نمائیم – آیا نمیتوانیم بفرمانفرما بگوئیم اگر شما و صولة الدوله بدولت ایران تلگرافاً بطور صحیح تعهد نمائید که آرام بوده و حفظ جان او را منظور بدارید ما قوام را بهمراهی مستحفظین قونسول خانه تا هر محلیکه مقرر شود فرستاده واو را در آنجا برؤسای ایلات خمسه خواهیم سپرد در صورتیکه قوام هانوقت بدولت ایران تلگراف کنند که بمسافت زیادی از شیراز خود و ایلاتش بطور آرامی توقف خواهند نمود تا آنکه از دولت مرکزی برای بعد اوامر برسد .

من با این پیشنهاد موافقت دارم و سعی میکنم که باین شرایط امر را فیصله دهم ولی برای فرستادن قسمتی از مستحفظین قونسول خانه بهمراهی وی لازم است شما تصویب نمائید .

(نمره ۳۳۹)

تلگراف سر جارج بارکلی بسرادوارد گری . – (واصله ۱۳ سپتامبر)

طهران ۱۳ سپتامبر ۱۹۱۱

(شیراز)

فرمانفرما مشغول بمبارده قسمت شرقی شهر که خانهٔ قوام الملك در آنجا است میباشد .

(نمره ۳٤۰)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری . – (واصله ۱۳ سپتامبر)

طهران ۱۳ سپتامبر ۱۹۱۱

مطالب مشروحه ذیل مفاد پیغامی است که از وزیر امور خارجه رسیده .

قشون دولتی که در فیروز کوه بودند تمام عساکر شاه مخلوع را که در سواد کوه بودند متفرق ساختند شاه مخلوع از قره تپه نزدیك اشرف بواسطه کشتی به گمش تپه وارد شد فقط راهیکه برای استخلاص خود از دستگیری دارد این است که درخاك روسیه یا کشتی روس پناهنده گردد هر گاه در هریك از این دو محل پناه باو داده شود ماده دهم پروتکل نقض خواهد شد و نیز مخالف اعلان عدم مداخله خواهد بود بموجب ماده دهم حق پناه دادن به بستیهای سابق مسلوب و در مورد شاه مخلوع این شرط بطریق اولی معمول میباشد هر گاه در صورتیکه شاه مخلوع دچار اشکالات شود در خاك روسیه باو پناه داده شود و موقعی بدست آرد که آنجارا مرکز قرار داده شروع بتحریك اغتشاش و خونریزی نماید که برای دولت ایران باعث مخارج و مصارف خانه خراب کن شده و برای اینکار اورا دو دفعه از خاك ایران قهراً خارج نموده اند اصول عدم مداخله بطور واضح نقض گردیده است .

دولت ایران بعلایل مذکوره با کمال اعتماد از دولت روس استدعا مینمایند که نگذارند شاه مخلوع خودرا بخاك روسیه رساند و اگر اتفاقاً از تحت نظر مامورین محلی روس خودرا بگریزاند او و همراهانش را دستگیر نموده و بدولت ایران تسلیم نمایند .

(نمره ٣٤١)

تلگراف سر جارج بارکلی بسرادوارد کری . (واصله ١٤ سبتامبر)
طهران ١٤ سپتامبر ١٩١١

(اوضاع شیراز)

راجع بتلگراف ١٣ سپتامبر من — نظام السلطنه به کفیل قونسولگری اطلاع داده است که بیشتر مایل است قوام الملك در قونسولخانه بماند عوض آنکه بایلات خود تسلیم کردد چرا که او نمیتواند باطمینانات قوام الملك اعتماد کند

بنا بر این حالا چارهٔ دیگر بنظر نمیرسد مگر آنکه او در قونسول خانه توقف نماید .

(نمره ٣٤٢)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد کری . — (واصله ١٤ سپتامبر)
طهران ١٤ سپتامبر ١٩١١

راههای جنوبی — در جواب تلگراف ٤ سپتامبر شما افتخار دارم راپورت دهم که کلنل کاکس بطوریکه ذیلاً نگاشته میشود برای اقدامات ارائه طریق میکند و بنظر من اوضاع هرج و مرج حالیه مستوجب چنین اقداماتیست که باعث بهبودی فوری امور خواهد گردیدبدون آنکه مداخله لازم گردد .

نقشه که پیشنهاد شده بعلاوه رفع میکند احتمال وقوع نتایج و عواقب وخیمه را که مستلزم اشغال طرق جنوبی توسط عساکر انکلیسی خواهد بود .

آنچه ذیلا مذکور می کردد خلاصه پیشنهادات کلنل کاکس است : —

یك صد نفر بعدهٔ مستحفظین سواره اصفهان و و بوشهر و کرمان و بندر عباس اضافه شود — دویست نفر به عده مستحفظین شیراز اضافه کردد — در بم ویس قونسولگری تاسیس شود با دویست نفر مستحفظ — کلنل کاکس بعلاوه ارائهٔ طریق مینماید که صاحب منصبان لایق باید برای این مستحفظین معین کردیده و آنهارا بدستجات پنجاه نفری تقسیم کرده و همراه قوافلی که گاه بگاه مال التجارهٔ تجار انکلیس را حمل مینمایند فرستاد و بایستی خوانین و ایلاتیرا که درعرض راه سکونت دارند خبرداد که طول ناامنی راههای تجارتی مارا مجبور باین احتیاطکاریها نموده وما امیدوار بهمراهی آنها هستیم و هرگاه آنها ابراز خصومت نموده ویا دست از همراهی بکشند ترتیبات ما مفصل تر خواهد شد و همینکه قوهٔ ژاندارمری یك استعداد مؤثر کافی شد از عدهٔ مستحفظین کاسته خواهد شد

(نمره ٣٤٣)

تلگراف سر ادوارد کری بسرجارج بوکانان
وزارت خارجه ١٤ سپتامبر ١٩١١

ازقراریکه راپورت داده شده شاه مخلوع دربحر خزرمیباشد و اگر موقعی بدست آورد مهیای پیاده شدن درهریك ازمراکز اغتشاش است اگر این راپورت صحت داشته باشد تصور میکنیم

دولت روس اقدامات لازمه نموده اورا از سوء استعمال پناه گرفتن در تحت حمایت آندولت منع خواهند نمود شما باید از آن دولت تحقیق نمائید که آیا از محل اقامت حالیهٔ محمد علی خبری دارند

(نمره ٣٤٤)

تلگراف سر جارج بوکانان بسر ادوارد گری (واصله ١٥ سپتامبر)
سنت پطرزبورغ ١٥ سپتامبر ١٩١١

من امروز مسیو نراتوفرا ملاقات نمودم و بموجب تعلیمات تلگرافی ١٤ سپتامبر شما ازوی تحقیقات نمودم

جناب معظم الیه اظهار داشت که محمد علی در هیچیك از کشتی‌هائیکه با بیرق روس منظماً در بحر خزر کار میکنند پذیرفته نخواهد شد مگر آنکه بانهـا دستور العمل داده شود اورا بپذیرند ویا آنکه بتواند با لباس مبدل خودرا داخل آن کشتیها نماید ولی برای دولت روس ممکن نخواهد بود شاه مخلوع را مانع شوند از اینکه در کشتی شخص دیگری سوار شده وارد خاك ایران کردد

از تقریر مسیو نراتوف من دریافتم که اگر محمد علی بتواند خودرا بباد کوبه برساند دولت روس یقیناً ویرا بدولت ایران تسلیم نخواهند کرد و جناب معظم الیه اظهار داشت که درچنین موردی نمی‌توان از بست اختیار نمودن او جلوگیری کرد.

من مسیو نراتوفرا باظهاریهٔ خودمان در باب عدم مداخله و شرایط مادّهٔ دهم پروتکل متذکر ساختم جناب معظم الیه

اظهار داشت که دولت متبوعهٔ او مایل ایفا بتعهدات خود بوده و وعـده داد که بان مادّهٔ پروتکل که من بآن اشاره نموده بودم رجوع نماید

(نمره ٣٤٥)

تلگراف سر ادوارد گری بسر جارج بوکانان
وزارت خارجه ١٦ سپتامبر ١٩١١

دولت ایران بما اطلاع داده‌اند که شاه مخلوع در کمش تپه‌است و میترسند در کشتی روسی پناهنده شود و اظهار امیدواری میکنند که پناه باو داده نشود تحقیق نمائید که آیا چنین اظهاری هم بدولت روس شده است وچه اقداماتی در مدّ نظر دارند

(نمره ٣٤٦)

تلگراف سر جارج بارکلی بسر ادوارد گری . —
(واصله ١٧ سپتامبر)
طهران ١٧ سپتامبر ١٩١١ —

راجع بتلگراف ١٢ سپتامبر من — کفیل قونسولگری تبریز راپورت میدهد که شجاع الدوله باردوی دولتی شبیخون زده یك توپ از آنها گرفته چند نفر را باسیری برد جنگ هنوز دوام داشت

(نمره ٣٤٧)

تلگراف سر جارج بارکلی بسر ادوارد گری . — (واصله ١٧ سپتامبر)
طهران ١٧ سپتامبر ١٩١١ —

راجع بتلگراف ۱۳ سپتامبر من — کفیل قونسولگری شیراز راپورت میدهد که در ۱۳ سپتامبر بمباردە ظاهراً بعلت عدم مهمات جنگی موقوف شد و در نقاط نزدیك در تمام شب جنك در کار بوده و ظاهراً نتیجهٔ قطعی از آن حاصل نگردید

(نمره ۳٤۸)

تلگراف سرجارج‌بارکلی بسرادواردگری . — (واصله ۱۷ سپتامبر
طهران ۱۷ سپتامبر ۱۹۱۱

راجع بتلگراف ۱۱ سپتامبر — ویس قونسول انگلیس راپورت میدهد که عساکر سالار الدوله در ۱٤ سپتامبر سلطان‌آبادرا قبضه نمودند بختیاریها بطرف قم باز گشته‌اند سالارالدوله بکرمانشاه تلگراف نموده که از راه سلطان آباد بطرف طهران حرکت خواهد کرد

(نمره ۳٤۹)

مکتوب میرزا مهدیخان بسرادواردگری. — (واصله ۱۸ سپتامبر)

سفیر ایران بوزیر امور خارجه سلام رسانیده و افتخار دارد ترجمهٔ تلگرافیکه از دولت متبوعه‌اش در باب اقدامات آژانس قونسول روس در بندرجز رسیده لفاً انفاد دارد سفیر ایران تعلیم دارد که جلب توجه سرادوارد گری را به نقض شدن استقلال و تمامیت ایران بنماید میرزا مهدیخان از صمیم قلب امیدوار است که وزیر امور خارجه اقداماتیکه اصلح میدانند برای جلوگیری از اینگونه اعمال که توضیح نشدنی است و نتیجهٔ آنها

فقط مغشوش نمودن مملکت است بنمایند بندرجز تاکمش تپه که شاه مخلوع بدانجا فرار نموده فاصلهٔ بسیار کمی دارد

خیلی اسباب تاسف است که در موقعیکه خیلی لازم بود سرحددار دربندر جز بوده و مواظب آنجاها باشد اورا باینطور جبراً از آنجا خارج نمایند

نمیتوان این مسئله‌را انکار نمود که بایستی جبران این اعمال شده و توضیح کاملی بدولت ایران داده شود

(سفارت ایران لندن ۱٦ سپتامبر ۱۹۱۱)

(ملفوف نمره ۳٤۹)

تلگراف وزیر امور خارجهٔ ایران بمیرزا مهدیخان

آژانس قونسولگری روس مقیم بندر جز بمعاونت بعضی از قزاقان سرحددار بندر جز را دستگیر نموده و اورا باسترآباد فرستاده است بعلاوه شانزده سرباز را به بندرجز فرستاده‌اند و بعضی از تجار معتبر را که رئیس ادارهٔ تومانیانس هم جزو آنها بوده دستگیر کرده آنهارا بکشتی جنگی روس برده‌اند من برای این اقدام از سفیر روس استیضاح خواسته‌ام آژانس قونسولگری فوق الذکر بایستی از مقامش معزول گردد

(نمره ۳۵۰)

مکتوب میرزا مهدیخان بسرادواردگری . — (واصله ۱۸ سپتامبر)

سفیر ایران بوزیرامور خارجه سلام رسانیده وافتخار دارد توجه جناب معظم الیه‌را بمذاکرات روز ۱۳ و ۱۵ شهر جاری که

درباب فرار شاه مخلوع بکمش تپه با آن جناب نموده و صحبتی که با سرارتر نیکلسن داشته است جلب نماید

میرزا مهدیخان نمیخواهد برای آن‌جناب درخصوص اهمیت زیادی که‌دولت‌متبوعهٔ‌او باین‌مسئله میدهند شکی باقی گذارد درموقع ملاقاتهای خود در وزارت خارجه او عقائد دولت متبوعهٔ خودرا مفصلاً بیان نموده است و الحال میخواهد درخصوص بعضی نکات تأکید نماید دولت ایران بهیچوجه من الوجوه تصور نمی‌نمایند که در این‌موقع دولت‌روس بگذارند شاه مخلوع درخاك آنها داخل شود اگر بگذارند داخل شود یا آنکه اورا در کشتی روسی پناه دهند این اقدام اولاً پروتکل ۱۹۰۹ را نقض خواهد نمود و ثانیاً برخلاف اطمینانـاتی خواهد بود که دولتین بریطانی عظمی و روس داده‌اند (درجواب پروتستهای دولت ایران زمانیکه محمد علی میرزا بایران مراجعت نمود) که چون شاه مخلوع برخلاف شرایط پروتکل ۱۹۰۹ وارد ایران شده دولتین از او محافظت نخواهند نمود

پس از این وقایع که تاکنون رخ داده است اگر بشاه مخلوع در خاك روسیه یا کشتی روسی پناه داده شود باعث تولید اثرات بسیار بد در ایران خواهد بود بعلاوه این کار اسباب تشویق یاغیان‌دولت شده وموجب تضعیف حکومت مرکزی خواهد گردید و شاه‌مخلوع را قادر میسازد که آنتریکهای خودرا ازسر گرفته باطمینان اینکه هرکاه کار براو سخت شود در روسیه میتواند ملجای حاصل نماید

همه گونه اقدامی برضد دولت ایران خواهد کرد

سفارت ایران لندن ١٦ سپتامبر ١٩١١

(نمره ۳۵۱)

تلکراف سر جارج‌بارکلی بسرادواردگری .— (واصله ۱۹ سپتامبر) طهران ۱۸ سپتامبر ۱۹۱۱ —

دولت ایران دوباره نظام‌السلطنه‌را احضار نموده‌اند ظاهراً اکنون کسی‌ازطرف‌دولت درشیراز نیست زیراکه کارگذاردرجواب خواهش کنید قونسولگری برای محافظت خانه‌های اروپائیان جواب داده است که نظام السلطنه از دخالت در امور شیراز امتناع نموده وکسیکه بنیابت ایالت تعیین شده است که تازمان ورود فرمان‌فرمای جدید امورات بعهدهٔ وی باشد ظاهراً از شهر خارج شده وخود کار گذارهم نمیتواند با ایلات مراوده و مکاتبه نماید من ازدولت ایران درخواست نموده‌ام که‌بفوریت اعلام نمایند مامور دولتی که‌مسئول انتظامات محلی آنجا باشد کی است که کفیـل قونسولگری بتواند با او در این باب مذاکره نماید

کفیل قونسولگری راپورت میدهد که اوضاع بسیاراسباب اضطراب است و اخراج فوری صولة الدوله رئیس ایل قشقائی را توصیه مینماید

من حاضر نیستم این طریقه را توصیه نمایم چراکه دولت ایران باسدراعظم بختیاری حالیه هرکاه خودرا مقتدر میدانستند عمل خود این کاررا میکردند

در این موقع باریك من اصلح چنان میدانم که ازهر گونه نصیحتی بدولت ایران در باب منازعات فارس احتراز نمایم

(نمره ۳۵۲)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادواردگری . — (واصله ۱۹ سپتامبر) طهران۱۹ سپتامبر۱۹۱۱ —

چنان ظاهر میگردد که سالار الدوله حالیه خودرا پادشاه قلمداد مینماید و تلگرافاتی بکابینه و مجلس مخابره نموده خود را اعلیحضرت ما خطاب نموده است و خبر داده است که تا سه روز دیگر بقم وارد خواهد شد

(نمره ۳۵۳)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری . — (واصله۱۹سپتامبر) طهران ۱۹ سپتامبر ۱۹۱۱ —

کفیل قونسولگری شیراز امروز راپورت میدهد که صولت الدوله با قریب هزار نفر بباغی که یك میل از قونسولخانه فاصله دارد وارد شده‌است همراهان او بیکی از نوکران قونسولخانه حمله نموده و اورا زده‌اند یکی ازبستگان صولت الدوله‌نایب‌الایاله را جبراً برده است کفیل قونسولگری اظهار میدارد که هرگاه دولت ایران یا خود یا صولت الدوله‌را ترغیب بترك‌این‌حدود نمائیم اوضاع که حالا انقدر اسباب اضطراب میباشد بزودی بدتر خواهد شد در خاتمهٔ تلگراف او مطلب ذیل مندرج است :—

حالیه دو ماهو نیم است بواسطهٔ هرج ومرج کلی بر منافع ما

خسارات بسیار زیاد وارد آمده و کار حالابیك نقطهٔ رسیده‌است که از آنجائیکه نماینده دولت متبوعهٔ خود میباشم باید اعتراف نمایم که فعلاً مامور دولتی در شیراز نیست که بتواند برای حفظ جان‌و مال اتباع انگلیس اقداماتی نماید با این وضع امور غیر قابل تحمل من راه چارهٔ دیگری بنظرم نمیرسد مگر آنکه بصولت‌الدوله بنویسم که هرگاه خودو همراهانش از حدود شهر خارج نمیشوند ودولت ایرانرا نمیگذارند برای اعاده انتظاماتیکه مناسب میدانند آزاد باشد دولت اعلیحضرتی فوراً اقدامات برای حفظ منافع ما خواهند کرد

من بطریق ذیل باو جواب داده‌ام :—

شما باید بصولت الدوله اطلاع دهید که‌حضوراو با ایلاتش در شیرازفقط اسباب‌اغتشاش میشودوهرگاه هر گونه‌صدمه بجان ومال اتباع انگلیس مداخله‌را لازم بدارد عواقب آن برای خوداو وخیم خواهد بود

(نمره ۳۵۴)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری .— واصله ۲۰ سپتامبر)

طهران ۲۰ سپتامبر — ۱۹۱۱ سالار الدوله بااستعدادی که بچهار هزار نفر تقریباً تخمین شده حالا در نوبران است ظاهراً قصدش این است که از راه ساوه بسمت طهران برود

(نمره ۳۵۵)

تلگراف سرجارج بوکانان بسراد وارد گری .— (واصله ۲۰سپتامبر)

سنت بطرز بورغ ۲۰ سپتامبر ۱۹۱۱ — من بر وفق تعلیمات تلگرافی ۱۶ سپتامبر شما از مسیو نراتف تحقیق مطالب را نمودم وجناب معظم الیه بمن اظهار میدارند که دولت ایران در باب مسئله پناه دادن بمحمدعلی بادولت روس مذاکره نموده اند و دولت مشار الیها جواب داده‌اند که محتمل نیست شاه مخلوع نزد روسها پناهنده شود چراکه در کمش تپه یا نزدیك آن قونسولخانه روس نیست ولی هرگاه اوبست اختیار کند آنها نمیتوانند از او ممانعت نمایند مسیو نراتف بعلاوه اظهار داشت که فقط قونسولخانه روس که محمدعلی بتواند بطور امکان در آنجا پناهنده شود قونسولخانه استراباد میباشد

من اشعار نمودم که هرگاه‌شاه‌مخلوع بتواندخودرا بخاك روسیه برساند بحتمل آنجا که میرسد بهیچ‌وجه دیگرپول‌نداشته‌باشد وسئوال نمودم آیا دولت روس درآن صورت چه خواهند کرد مسیونراتف در جواب گفت هروقتیکه این طوریکه تصور میکنید واقع شود مسئله مزبور درتحت ملاحظه خواهد آمد

(نمره ۳۵٦)

تلگراف سرجارج‌بارکلی بسرادوارگری .— (واصله ۲۱ سپتامبر)
طهران ۲۱ سپتامبر ۱۹۱۱

مجلس استخدام هفت نفر صاحب منصبان سوئدی‌را برای ژاندارمری ونظمیه تصویب نموده است

(نمره ۳۵۷)

(تلگراف سرادواردگری بسرجارج بارکلی)

وزارتخارجه ۲۱ سپتامبر ۱۹۱۱

رویه عملی‌را که نسبت به امورفارس اتخاذ نموده‌اید چنانچه در تلگراف ۱۹ سپتامبر خود اطلاع داده اید تصویب میکنم

(نمره ۳۵۸)

(تلگراف سرادواردگری بمستر اوبرن)

وزارت خارجه ۲۱ سپتامبر ۱۹۱۱

درباب مسئلهٔ شاه‌مخلوع که موضوع تلگراف دیروز سرجارج بوکانان و تلگراف ۱۸ سپتامبر سرجارج بارکلی میباشد شما باید تحقیق نمائید که آیا درصورتیکه آن اعلیحضرت در صدد تحصیل پناهگاه‌در روسیه شود دولت روس حاضر خواهندبود که‌بدولت ایران اطمینان دهند که محض جلوگیری‌از چنین اقدام جدیدی‌بطور دقت موظب او خواهندبود یا آنکه اورا درخاك بیطرفی که تاسرحد خاك ایران مسافتی داشته باشد محبوس خواهند نمود

(نمره ۳۵۹)

(تلگراف سرادوارد گری بسرجارج بارکلی)

وزارت خارجه ۲۲ سپتامبر ۱۹۱۱

راجع بتلگراف ۱۹ سپتامبر شما — شیراز — پیغامی را که شما توسط کفیل قونسولگری برای صولة‌الدوله فرستاده‌اید ظاهراً برای حالیه کافی است

(نمره ۳۶۰)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری.— (واصلهٔ ۲۲ سپتامبر)

طهران ۲۲ سپتامبر ۱۹۱۱

تلگراف ذیل از کفیل قونسولگری شیراز رسیده است

صولة الدوله اعلانی منتشر نموده مشعر براینکه برای تقویت نظام السلطنه واعادهٔ انتظامات وتنبیه اعراب بشیراز آمده و بزودی بر آنها حمله خواهد نمود وهرگاه هریك از صاحبان خانها که قشقائیها بخواهند از خانه اش عبور نمایند در برای آنها باز نکند قشقائیها جبراً داخل آنجا شده وصاحب خانه خود مسئول اغتشاشی که بعلت آن بوقوع برسد خواهد بود

گمان نمیکنم برای علاج اوضاع معلومه حاضره چاره جز برطرف نمودن صولة الدوله بنظر برسد واگر این کار فوراً به انجام نرسد بحران شدیدتر خواهد شد

تخمین خسارات عظیمه که بواسطهٔ غارت عمومی بازارها وارد خواهد آمد اشکال دارد چرا گذشته از آنکه مقداری زیاد مال التجاره انکلیسی درانجا جمع شده است ما نمی توانیم این مسئله را از مد نظر خارج نمائیم که هر خسارتیکه بتجار محلی وارد آید صدمه آن مستقیماً بتجار خودمان که مال التجاره بتجار محلی میفروشند خواهد خورد و هر روزی که قشقائیها این جا بمانند وقوع چنین اتفاقی هایل تر خواهد بود

کار گذار قشون محلی برای حفظ اتباع انکلیس تعیین

نموده است و چون غیر از اینها مستحفظی بدست نمی آید باید قبولشان نمود ایندوره گردهای گرسنه بکلی بی فایده می باشند وبهیچوجه با ایلیاتیها مقابله نتوانند نمود حق اگر خودشان سرمشق غارتگری برای دیگران نشوند

بنابراین بعقیده من اگر نمی شود قشقائی هارا باین زودی ازانجا خارج نمود بر ماست که مستقیماً اقدام برای حفظ منافع خود نمائیم چرا که تازمانیکه این جا توقف دارند امکان ندارد هیچیك از مأمورین ایرانی بتوانند اقدام مؤثری نمایند

اگر فهمیدم که هرگاه دولت ایران بصولة الدوله امر بدهند از شیراز خارج شود او اطاعت مینماید من حتماً دولت ایران را به اینکار نصیحت خواهم نمود ولی یقیناً او اوامر دولت را نخواهد شناخت وبنا براین عقیده من هنوز این است که بگذاریم امورات در مجرای خود جریان نمایند مگر آنکه چنانچه در آخر تلگراف ۱۹ سپتامبر خود ارائهٔ طریق نمودم بمن اجازه داده شود که اورا تهدید بنمایم وتقاضای اخراج او ومارا بامسئولیتهای غیر مطلوبه تحمیل خواهد نمود اگر دولت ایران باین مطلب رضا دهند و شك دارم از اینکه چنین اقدامی باعث رفع بحران حالیه گردد

بایستی مذکور دارم که کمپانی ذیگلر چهار ماه قبل از این بمن اطلاع داد (اگر درست بخاطرم بیاید) که معادل ۴۰٬۰۰۰ لیرا مال التجاره آن درشیراز جمع شده ومنتظر حمل باصفهان میباشد

(نمرهٔ ٣٦١)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری . — (واصله ٢١سپتامبر)

سنت پطرز بورغ ٢٢ سپتامبر ١٩١١

شاه مخلوع — راجع بتلگراف ٢١ سپتامبر شما — مسیو نراتف امروز بمن گفت که نمیگذارند محمدعلی دریکی ازایالات وولایات سرحد توقف نماید در صورتیکه بخاك روسیه فرار کند او در ادسا خانهٔ دارد و مسیو نراتف تصور میکنند او بحتمل بآن شهر مراجعت نماید اگر این کاررا بکنند احتیاطهای لازمه بعمل آمده و او بکلی در تحت مواظبت و مراقبت خواهد بود و برای دولت روس امکان ندارد ضمانت نمایند که اقدام حالیهٔ او تجدید و تکرار نخواهدشد اگراز آنجائیکه شاه مخلوع در مراجعت بایران یقین کامل داشت که اهالی هر نقطه اورا با کمال ذوق و شوق خواهند پذیرفت وعکس آن برای اوواقع شده است فریبی که خورده است برای او واضح و آشکار گردیده و اقدام آناعلیحضرت برای او سرمشقی بوده و مسیو نراتف اظهار داشت یقین است او اقدام خودرا تجدید نخواهد نمود

در جواب سئوال من از مسیونراتوف که آیا حاضر است بهمانقسمیکه بامن صحبت داشته است بدولت ایران اطمینان دهد جناب معظم الیه جواب داد بانهایت میل حاضر است این کار را بکند

(نمرهٔ ٣٦٢)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد . — (واصله ٢٣ سپتامبر)

طهران٢٣ سپتامبر ١٩١١

راجع بتلگراف ٢٥ اوت من — حرکات شاه مخلوع — نایب حسین در کار حمله بکاشان است

(نمره ٣٦٣)

تلگراف سرجارج بارکلی بسر ادوارد گری (واصله ٢٣ سپتامبر)

طهران ٢٣ سپتامبر ١٩١١

ازقرار راپورتیکه داده شده‌قسمتی ازقشون سالار الدوله ساوه را اشغال نموده‌اند و قسمت معظم قشون وی در نزدیکی زرند که قریب پنجاه میل تا طهران مسافت دارد میباشند

(نمره ٣٦٤)

تلگراف سرجارج بارکلی بسر ادوارد گری (واصله ٢٤ سپتامبر)

طهران ٢٤ سپتامبر ١٩١١ —

راههای جنوبی — راجع بتلگراف ١٤ سپتامبر من — درصورتیکه دولت اعلیحضرتی تصمیم قبول نقشه پشنهادی را نمایند من ارائهٔ طریق مینمایم که وقت را نباید ازدست داد که یك اظهاری درخصوص مقاصدما درفارس بشود

(نمره ٣٦٥)

مکتوب سرجارج بارکلی بسر ادوارد گری (واصله ٢٥ سپتامبر)

طهران ٤ سپتامبر ١٩١١

اقا — درتعقیب مراسلهٔ پنجم ماه گذشتهٔ من در باب میل
مستر شوستر برای تعیین ماژور استوکس برای تشکیل ژاندارمری
خزانه افتخار دارم لفاً نوشتجات ذیل‌را انفاد دارم —

۱ —سواد جوابیه دولت‌ایران‌را بمکتوبیکه بر وفق تعلیمات
تلگرافی غرهٔ اوت شما بانها نوشتم

۲ — سواد یادداشتی که روز ۸ ماه گذشته بروفق تعلیمات
تلگرافی ۷ اوت شما بوزیر امور خارجه دادم

۳ — سواد جوابیهٔ دولت ایران

٤ — سواد مراسلهٔ سفیر روس را که در تاریخ ۱۹ ماه
گذشته فرستاده است

٥ — سواد مراسلهٔ که من در همان روز بر حسب
دستور العمل تلگرافی ۱۸ اوت شما فرستادم

(امضا) جارج بار کلی

(ملفوف ۱ نمره ۳٦٥)

(ترجمهٔ مراسلهٔ دولت ایران)

لازم است که مالیات‌هم در شمال و هم در جنوب ایران
وصول شود و در نظر دولت ایران فرق مابین این دو قسمت
مملکت نیست

اما در باب خدماتیکه دولت ایران ازماژور استوکس انتظار
دارند این صاحب منصب که از اشتغال در قشون انگلیس کناره
گرفته و برای تشکیل ژاندارمری خزانه استخدام شده است دولت

علیه قصد ندارند اورا در اقدامات نظامی بکار وا دارند

٦ اوت ۱۹۱۱

(ملفوف ۲ نمره ۳٦٥)

(یادداشت سرجارج بارکلی بدولت ایران)

بسرجارج بارکلی از طرف وزیر امور خارجه تعلیمات
داده شده که دولت ایران‌را متنبه سازد که نباید در مسئلهٔ تعیین
ماژور استوکس اصرار نمایند مگر آنکه نخواهند اورا در شمال
ایران بفرستند — اگر دولت ایران اصرار بنمایند دولت‌اعلیحضرتی
حق روس را خواهند شناخت که هرگونه اقداماتیکه برای حفظ منافع
خود در شمال ایران لازم بدانند بنمایند

(ملفوف ۳ نمره ۳٦٥)

(پیغام شفاهی دولت ایران)

ازیادداشتی که دولت اعلیحضرتی در تاریخ هشتم شهر جاری
برای دولت ایران فرستاده‌اند معلوم میشود که در صورتیکه دولت
ایران اصرار بتعیین ماژوراستوکس بنمایند و اورا در تمام نقاط
ایران بلا استثنا بکار وادارند با بعضی عواقب غیر مطلوبه مقابل
خواهند شد

دولت علیه از آنجائیکه نمیدانند نقطهٔ نظر دولت انگلیس
مبنی برچیست وچنین قرار ومداری فیمابین داده نشده — نمیتوانند
ازوصول این یادداشت تعجب خودرا اظهار نمایند

حق، درصورتیکه فرض شود دولت اعلیحضرتی بخواهند

اعتراضات خودرا مبنی بر شرایط معاهدهٔ ۳۱ اوت ۱۹۰۷ انکلیس
و روس بدانند (که در موضوع آن دولت ایران بموجب مراسلهٔ
۲۵ رمضان ۱۳۲۵ مشیر الدوله شرحی بجنابعالی نوشته و وضعیت
دولت ایرانرا نسبت بان تشریح نمود) ممکن نیست در آن معاهده
حتی یك کلمهٔ هم پیدا کرد که مقوی بمطالبی باشد که‌دریادداشت فوق
الذکر مرقوم کشته

برعکس قسمت اول این معاهده که باعبارات صریحه‌مراعات
استقلال و تمامیت ایرانرا مشهود میدارد بنظر میآید دلیل محکم
دیگری است که نقطهٔ نظر دولت علیه‌را تقویت مینماید

در قسمت‌اول معاهده‌بعلاوه مذکور است که دولتین‌انکلیس
وروس بی‌اندازه مایل حفظ انتظامات و ترقی با مسالمت ایرانمیباشند
این جمله‌را اگر تعبیر کنیم حامی مقاصد دولت علیه میباشد که
میخواهند اقدامات برای وصول مالیات بنمایند چرا که بدون مالیات
استقرار نظم در هر مملکتی کار بسیار مشکلی میباشد

وثوق الدوله بنا بر این اطمینان دارد که دولت اعلیحضرتی
صحت مطالب مذکوره فوق را خواهند شناخت و طوری وساطت
خواهند نمود که این مسئله بمقتضای شؤنات دولت ایران و بمصالح
منافع حیاتیه آن دولت حل شود .

(ملفوف چهار نمره ۳۶۵)

مراسله سفیر روس بوزیر امور خارجه

در باب اظهاریکه در روز ۱۶ ژوئن امسال بوزیر امور

خارجه‌نمودم برحسب‌امر دولت متبوعه خود افتخار دارم‌که دولت
ایران را مستحضر دارم که دولت امپراطوری روس نظر بجهاتیکه
برای دولت ایران توضیح نموده اند تصور میکنند که استخدام ماژر
استوکس توسط دولت مشار الیها برای سر کردکی استعداد مسلح
موسوم به ژاندارمری برای وصول مالیات با منافع دولت روس
مناسب نیست و من دستور العمل دارم که بر ضد تعیین وی
پروتست نمایم اگر لازم شود دولت امپراطوری حق اعمال هرگونه
اقداماتیکه برای حفظ منافع خود در شمال ایران لازم دانند برای
خود محفوظ خواهند شد .

(ملفوف پنج نمره ۳۶۵)

مراسله سر جارج بارکلی بدولت ایران

سفارت اعلیحضرتی بریطانیای عظمی از طرف دولت
متبوعه خود دستور العمل دارد که اخطار ۸ شهر جاری خود
را مشعر بر اینکه دولت ایران نبایستی در مسئله تعیین ماژراستوکس
اصرار نمایند مگر آنکه او را در نقاط شمالی ایران بکار واندارند
تکرار نماید که اگر دولت مشار الیها اصرار نمایند دولت اعلیحضرتی
حق دولت روس را خواهند شناخت که هرگونه اقداماتیرا که
لازم بدانند برای حفظ منافع خویش در شمال ایران بنمایند .

در ضمن تذکر خاطر دولت ایران بمراسله مذکوره سفارت
انکلیس بایستی بدولت ایران اصرار نماید که بجای ماژر استوکس
تبعه یکی از دول صغار را تعیین نماید و اظهار نماید که دولت

اعلیحضرتی نظر باعتراضات باساس دولت روس بر ضد تعیین وی نمی توانند استعفای ماژر استوکس را قبول نمایند .

۱۹ اوت ۱۹۱۱

(نمره ۳۶۶)

مکتوب سرجارج بارکلی بسرادوارد کری . — (واصله ۲۵ سپتامبر)

طهران ٤ سپتامبر ۱۹۱۱

آقا افتخار دارم خلاصه وقایع ماهیانهٔ ایران را برای چهار هفته اخیر بطریق معمول ایفاد دارم ،

(امضاء) جارج بارکلی

(ملفوف نمره ۳۶۶)

خلاصه وقایع ماهیانه ایران از ۱۰ اوت لغایت ٤ سپتامبر

(طهران)

مامورین اروپائی — در عرض چهار هفته اخیر مامورین ذیل بطهران وارد شده اند : —

کلنل یالمارسن

ماژر جلد براند

ماژر پیطرسن صاحبمنصبان سوئدی

مسیو دمرنی — مستخدم وزارت داخله

مسیو پرنی — مستخدم وزارت عدلیه

مستر مزیل (امریکائی) اجزاء مستر شوستر

مسیو پریوت (فرانسوی) منشی شخصی مستر شوستر

اقدامات نظامی — قشون دولتی که در ابتدای اوت در تحت سردار محیی از طهران حرکت نموده و معین همایون بختیاری با ۳۰۰ نفر بوی ملحق گردید رشید السلطان را قریب ۹ اوت شکست داد — سردار ارشد که یکی از سرکردگان محمد علی میباشد با استعدادیکه تخمیناً بدو هزار یا سه هزار نفر میرسید ازراه مشهد از شاهرود بطرف دامغان و سمنان و آرادان پیشقدمی نمود .

قشون بختیاری در تحت امر ضیغم السلطنه در آرادان از او جلوگیری نموده قریب ۲۵ اوت شکست خورد پس از آن امیر مجاهد بختیاری با قشون امدادی فوری فرستاده شد سردار محتشم و سردار بهادر روز ۳۱ اوت با هزار و دویست نفر از خاك بختیاری وارد طهران شدند .

سردار بهادر با یفرم و قشون معظمی در ۳ شهر جاری حرکت نمود که با سردار ارشد مقابله نماید در ۲۶ مه گذشته عساکر دولتی یك دسته از عساکر طرفدار محمد علی را در فیروز کوه شکست داده و عده باسیری گرفتند و پنجاه و چهار نفر از آنهارا تا کنون بطهران فرستاده اند بعضی از اسبها وتفنگهایشان را هم قبضه نمودند .

(مجلس)

پروگرام کابینه متضمن تجدید نظر در قوانین اساسی و بهبودی مناسبات خارجی بود در جزو دستور یومیه در جلسه ۲۶ اوت بمجلس عرضه گردید همینکه بواسطه اختلاف آراء رأی

کرفته شد پروکرام مزبور تصویب نکردید ولی تصمیم شد که آن
را بیك کمیتهٔ مخصوص رجوع نمایند این اقدام از طرف مجلس
تقریباً اسباب بر همخوردن کابینه صمصام السلطنه گردید وزیرامور
خارجه و وزیر داخله استعفای خودرا تقدیم نمودند نایب السلطنه
واسطه شد و نتیجه این شد که روز ۲ شهر جاری اکثریت
اعضاء مجلس با جرح و تعدیل غیر قابل اهمیت چند پروکرام
مزبوررا تصویب نمودند

مطبوعات — روزنامهٔ ایران نو دوباره توقیف شده است
و استقلال ایران هم بواسطهٔ عدم وجه دیگر بطبع نمیرسد فقط
روزنامهٔ مهمی که فعلاً منتشر میشود مجلس است

(تبریز)

صمد خان شجاع الدوله حاکم مراغه که در خلاصهٔ وقایع
ژون اشاره بوی نمودم اعلام نموده است که شاه مخلوع اورا بایالت
آذربایجان منصوب نموده است

عین الدوله ایالت جدیدرا که دولت ایران تعیین نموده
هنوز در طهران است و تهیهٔ حرکت می‌بیند

اوضاع ایالت ازقرار معلوم بحال معمولی است

(رشت)

سردار معتمد که یکی ازملاکین رشت است بجای یمین‌الممالك
بحکومت گیلان در اوایل اوت تعیین گردید ولی مدت کمی بعد از
آن عدم توانائی خود را در ادامه حکومت آنجا اظهار داشت

اگر چه ورود شعاع السلطنه ودیگران بمنافع شاه مخلوع اشتهار
دارد تاکنون حرکتی از جائی بروز نکرده و ولایت نسبتاً بحال
آرامی و سکون باقی است

(قزوین)

سردار همایون یکی دیگر ازملاکین شهر از حکومت قزوین
استعفا وبرشت مراجعت نموده است

(مشهد)

اغتشاشاتی که در اواخر ژویت درمشهد واقع شده ودرخلاصه
ماهیانه راپورت آنرا دادم باعث آن اداره نظمیه بوده است که
میخواسته است یکی از متولیان را که متهم به مغلطه کاری بوده‌است
دستگیر نماید ماژر سایکس مینویسد که هرگاه شورشیان دست بالا را
بگیرند شکی نیست که خودرا طرفدار شاه مخلوع اعلان خواهندنمود
او گمان میکنند که اکثریت اهالی آنقدر ازظلم وتعدی ایرانیان جوان
خسته شده اند که در صورتیکه شاه مخلوع تخت سلطنت را دو باره
تصرف نماید اورا باکمال میل خواهند پذیرفت

در ۲۵ ژویت تلگرافات از طرف شاه مخلوع برای مأمورین
مختلفه مشهد رسید — این تلگرافات مشعر بر اظهار تأسف از
اغتشاشات و اشکالات ایران و وعده عفو خطاهای گذشته و اظهار
اینمطلب بود که درآتیهٔ هرکسی ازدر مخاصمت داخل شود تنبیه‌سخت
خواهد شد ونیز وعده استقرار مشروطیت وایجاد مجلس سنا راهم
داده بود

از قراریکه راپورت داده شده راههای معظم خراسان را
سارقین اشغال نموده اند

(اصفهان)

اوضاع اصفهان که حکومت آن با سردار اشجع بختیاری است
تغییر نکرده است شهر و ولایت بخوبی آرام بوده اگر چه از زیاد
رویهای بختیاریها اهالی قدری شکایت داشتند در ۱۶ اوت سردار محتشم
وسردار بهادر با متجاوز ازیکهزار نفر بشهر وارد شدند که بسمت
طهران بروند وبا جنرال قونسول اعلیحضرتی دید و بازدید نمودند
در راه طهران شنیدند که نایب حسین بطرف کاشان در حرکت
است وسردارین مذکور ازقم ۲۵۰ نفر از بختیاریها را درتحت امر
ضیاء السلطان وشهاب السلطنه فرستادند در ۲۲ اوت نایب حسین
اردستانرا قبضه نموده وبطرف کاشان پیشقدمی نمود درغره و دوم
سپتامبر یکدسته ازقشون بختیاری نایب حسین را اول در خالد آباد
وسپس درخفر حمله نموده (در راه کالسکه رو نطنز مابین کاشان و
اصفهان) واورا شکست داده چهل نفر ازهمراهانش را مقتول نمودند
بختیاریها خصم را که درحال فرار بود تعاقب نکردند چرا که
خیلی مشغول بردن غارتی هائی بودند که او باقی گذارده بود

(یزد)

دراین ولایت تازگی چند فقره سرقت بوقوع رسید در
۲۳ اوت سارقین بهفتاد نفر از زوار زده تمام متعلقات آنهارا بردند
این سرقت درگدار جگند واقع گردید وعده سارقین ۱۸ نفر بودند

قلیل مدتی بعد از آن مسترفن از اجزاء اداره تلگرافخانه را سارقین
از راه بدر کرده ودر خط اردکان اموال اورا سرقت نمودند سارقین
مستر فن را تفتیش نموده وحتی با ته تفنگ های خود اورا مضروب
نمودند سفیر اعلیحضرتی مکتوبی در اینباب بدولت ایران نوشته است
سیصد و پنجاه نفر از ایلات بهارلو واینالو بدهات رفسنجان در
اواخر اوت هجوم آورده وآنجارا غارت نموده معادل پنجاه هزار تومان
اموال اهالی را بردند

(شیراز)

اوضاع شیراز در ۲۱ اوت خیلی بدتر شد اگر چه اتصالا
مذاکرات صلح درمیان بود قشقائیها که عده زیادی از ایشان درشهر
بودند خانهای مردم را غارت نموده و آشکارا غارتی های خودرا
بعمارت دولتی میبردند عده زیادی از آنها دور قونسولخانه اعلیحضرتی
بکشیك مشغول گردیده وتیر اندازی هم شبانه درکار بود نواحی
اطراف ازهمیشه مغشوش تر بود ورعایارا باکمال بیرحمی می چاپیدند
راه اصفهان مسدود واگر چه راه شیراز مفتوح بود تجار اطمینان حمل
مال التجاره خود را ازآن راه نداشتند وتجارت بحالت سکون کامل
باقی بود در اواخر ماه اقدامات دیگر برای اصلاح مابین صولت الدوله
وقوام که هنوز درقونسولخانه اعلیحضرتی توقف داشت بعمل آمد

(سیستان)

قائنات بکلی آرام است ولی درسیستان حشمة الملك ایلات آنجا
دراوایل اوت ظاهر میداشت که بسیار مشغول تهیات نظامی میباشند

ولی مقصود او معلوم نبود قونسول اعلیحضرتی راپورت میدهد که
تمام راه های دور سیستان دراوایل اوت ناامن بودند

(کرمان)

شاهزاده امیر اعظم ایالت جدید التعیین آنجا در ۱۲ اوت از
طهران برای کرمان حرکت نمود ایالت وشهر ازقرار راپورت واصله
آرام است اگرچه راه ها کما فی السابق ناامن میباشد

(کرمانشاه)

شاهزاده سالار الدوله در ۲۳ اوت از کرمانشاه حرکت کرده
بطرف همدان بهمراهی داود خان و سردار مظفر رئیس ایل کلهر
رفت عده قشون مخلوط ازطوایف کلهر وسایر اکراد که همراه شاهزاده
میباشند ازقرار مذکور بده هزارنفر میرسد شاهزاده برادر کهتر
خود عضد السلطان را بحکومت کرمانشاه ومحتشم الدوله بنیابت وی
معین نموده وفرید الملك را برای کارگذاری آنجا قبول نمود

(لرستان و عراق)

بامیر مفخم که ازچند ماه باینطرف درلرستان بود باعاده انتظامات
آنجا موفق گردید امر داده شد که باقشون بختیاری تحت امر خود
باسالار الدوله مقابله نماید ازقرار مذکور او دوهزارنفر باخود دارد و
ازخاك بختیاری هم قشون امدادی درتحت مرتضی قلیخان پسر صمصام السلطنه
فرستاده شد و باسردار ظفر در اوایل اوت برای سلطان آباد
که حکومت نشین عراق باشد حرکت کردند — مطیع بودن امیر
مفخم وسردار ظفر قدری مشکوك است از قراری که مذکور است

مرتضی قلیخان بملایر رسیده ولی اطلاعات صحیحه از بابت حرکات
وی فعلاً در دست نیست

بوشهر

موقر الدوله حاکم بوشهر مقام کلانتری را که سالیانه مبلغ
پانزده هزار تومان بحکام بوشهر عاید میداشت موقوف داشته اظهار
داشته است که چون این مبلغ در دفتر مالیاتی دولت ثبت نیست او
صلاح نمیداند بدون اجازه دولت این طور اجحاف غیر مشروع را
بمردم نماید .

بندر عباس

یکدسته از بزرك ایلات غارت گر بهارلو از قرار مذکور
دو عراده توپ که قبضه نموده اند باخودداریند و دراواخر اوت به
بندر عباس وارد شدند و از قراریکه راپورت داده شده قصد هجوم
بشهر را دارند بکشتی اعلیحضرتی موسوم به پرسیس امر داده شده
که بآنجا برود وبنا بود در ۳۱ اوت بدانجا رسیده وسی نفر به عده
مستحفظین قونسولخانه آنجا اضافه نماید که درموقع لزوم جان ومال
اتباع انگلیس وسایر دول خارجه را حفظ نماید

(نمره ۳۶۷)

مکتوب سرجارج بارکلی بسرادوارد گری . — (واصله ۲۵ سپتامبر)
طهران ٤ سپتامبر ۱۹۱۱ — آقا — از زمان ارسال مکتوب
۹ ماه گذشته خود پیشرفتی درکشمکش حالیه که نتیجه قطعی از آن
حاصل شود پیدا نشده ازجمله جنك هائی که مابین قشون دولتی

وباغیان واقع شده وراپورت های آنها داده شده است من فقط بعضی
از آنهائیرا که بحت آنها بتصدیق رسیده مخابره نموده ام و الحال
ذیلاً شرح آنهارا تکرار میکنم :—

قریب نهم ماه گذشته قشون دولتی در فیروز کوه مظفریت
حاصل نموده ویکی ازحامیان عمده شاه رشید السلطان که چنانچه
بخاطر داریم سال گذشته بامیر مکرم درطغیان وی درمازندران همراهی
نمود دراین جنك مقتول گردید

چند روز بعد ازان درده نامه جنب راه مشهد مابین قشون
ارشد الدوله وبختیاریها درتحت امر ضیغم السلطنه جنکی واقع شده
وضیغم السلطنه مغلوب و ارشد الدوله وارد آرادان شد

در ۲۲ ماه گذشته قشون سردار محیی با نضمام قشون
بختیاری درتحت معین همایون ازجمله ترکمن ها و دیگران جلوگیری
نموده تلفات زیادی بآنها وارد کرده ٥٤ نفررا اسیر و ۳۰۰
قبضه تفنك وصد اسب از آنها گرفتند

هفته گذشته هم ۳۰۰ نفر قشونی که یفرم تجهیز نموده و
بیشتر آنها ارمنی بودند دربلده مازندران به یکدسته از قشون شاه
که ازقرار مذکور عدهٔ آنها هزار نفر بود شکست دادند

اوضاع حالیه ظاهراً بقراری است که ذیلاً مذکور میگردد

شاه مخلوع در ناحیهٔ سواد کوه است ولی راه پیشقدمی ویرا
بطرف پای تخت سردار محیی و معین همایون بختیاری در فیروز کوه
مسدود نموده اند ازقرار مذکور خود اعلیحضرت در قلعهٔ که

بر روی کوه بنا شده و موسوم بقلعهٔ دیو سفید میباشد توقف
نموده است

قشون ارشد الدوله که از راه مشهد بجلو میامد از قرار
راپورت واصله بمسافتی از جادهٔ بطرف مغرب آرادان میباشد و
مسافت از آنجا تا طهران زیاده بر ٤٥ میل نیست پس از شکست
خوردن ضیغم السلطنه امیر مجاهد برادر سردار اسعد بسر کردگی
عدهٔ از بختیاریها فرستاده شد که ارشد الدوله را حمله نماید ولی
او حالا تلگراف کرده است که قوه‌اش کافی نیست و عدهٔ قشون
ارشد الدوله سه‌هزار نفر است و قشون او بالغ بر هزار نفر نمیباشد
سردار بهادر پسر سردار اسعد که مشروطیین باو ویفرم امیدواری
کامل دارند و با کمال بی صبری منتظر ورود او از خاك بختیاری
میباشند الحال با ۱۲۰۰ نفر بختیاری بطهران ورود نموده و قرار
شده که فوراً باتفاق یفرم برای الحاق بقشون ضیغم السلطنه وجنك
با ارشد الدوله حرکت نمایند

قشون ارمنی در مازندران پس از مظفریت هفتهٔ گذشته
در بلده بآمل ورود نموده اند و امیدواری چنان است که بتوانند
بمیسره شاه مخلوع در سواد کوه حمله نمایند

از آذربایجان اخبار کمی در دست است از قراریکه راپورت
داده شده شجاع الدوله حاکم مراغه قشون زیادی از شاهسونها و
قراداغیها جمع آوری نموده است که برای محمد علی جنك کنند
و محمد علی اورا بحکومت آذربایجان تعیین نموده است

درطرف غرب سالار الدوله در۲۳ ماه گذشته با نه عراده
توپ و ده هزار نفر که اکثر آنها از اکراد جف و کلهر و
سنجابی بودند از کرمانشاه حرکت نمود قبل از حرکت برادر خود
عضد السلطان‌را بحکومت کرمانشاه منصوب کرد و تلگرافی بمجلس
مخابره نمود و چون قابل ملاحظه است سواد آنرا جوفاً ایفادمیدارم
ازقراریکه رابورت داده شده او فعلاً در حوالی دولت آباد است
و بایستی تا محل امیر مفخم که بالاخره به بروجرد رفته است مسافت
کمی داشته باشد ولی مسئلهٔ اینکه آیا امیر مفخم قصد مخالفت باسالار
الدوله‌را دارد یانه مشکوك است وقتیکه سالارالدوله‌از کرمانشاه
حرکت نمود تصور میشد بهمدان که همدستان وی آنجارا قبضه
نموده بودند خواهد رفت ولی فعلاً بطرف جنوب حرکت نموده
و دولت ایران ظاهراً مترصد این هستند که امیر مفخم بوی حمله
نماید اگر امیر مفخم اورا مغلوب نماید فعلاً فقط ۵۰۰ نفر
بختیاری در تحت سردار ظفر در سلطان آباد مابین سالار الدوله و
پایتخت میباشد ولی نمیتوان باورنمود که قشون ایلیاتی‌او درصورتیکه
بخواهد بطرف طهران حرکت نماید ازهم متفرق نخواهندشد

درحالتیکه اینرا می‌نویسم دریافته‌ام که رابورتی ازقونسول
روس مقیم کرمانشاه برای همکار روسی من رسیده مشعر براینکه
از زمان حرکت امیر مفخم از بروجرد الوار خود را حامی
سالار الدوله اعلان نموده و اوهم سردار اکرم پدرزن خود را که

رئیس الوار است بحکومت لرستان منصوب نموده است

(امضاء) جارج بارکلی

(ملفوف نمره ۳۶۹)

(ترجمهٔ تلگراف سالار الدوله بمجلس)

مجلس محترم — من از کردستان بشما تلگراف نمودم
جوابی نفرستادید عوض اینکه تلگراف مزبوررا درك نموده و
اوضاع مملکت را درتحت ملاحظه آورید وبعلاج امراض آن بپردازید
نقشهٔ قتل مرا کشیده و برای قتل من انعام میدهید من برای
کشته شدن در این مملکت آمده‌ام و شما نمیفهمید که ایرانیان
خدا ترس متدین محبت و مهربانی ۱۵۰ سالهٔ قاجاریه را مخصوصاً
پسران مظفر الدین شاه مرحوم‌را فراموش نخواهند نمود و بنابراین
هیچ نوع مقاصد شریرانه در دل نخواهند پرورانید ایرانیان برادران
و پسران شاه هستند و او ظل‌الله و ازطرف حق تعالی برآنها
تعیین شده و گمان نمیکنم برخلاف همدیگر اقدامی نمایند
بله اجازه بهمجنسان خود برای قتل‌من داده‌اید مطلبی نیست دعاهای
سی کرور ایرانی حافظ ما است آیا از قتل من امراض مملکت
معالجه میشود وظیفهٔ خدا ترسی شما این است که منازعات و
جلب منافع شخصی خودرا کنار گذارده و نقشه برای نفع مملکت
و رعایای بیچارهٔ آن بریزند چنانچه در مجلس اول گوش بنصایح و
ارادهٔ محمد علی شاه نداده و وکلای آنزمان بمنافع خود عمل‌نموده
و دچار اشکالات گردیده تا دو سال تمام ایران منقلب و بسیاری

مقتول و بیخانه شدند تا آنکه محمد علی را معزول نمودند پس از
خلع وی تصور میشد که تمام نقایص مرفوع خواهد گردید ولی
امروزه نه فقط اروپا و آسیا و امریکا شهادت میدهند بلکه شاید
حتی وحشیهای افریقاهم انکار نمایند که امورات صد مرتبه بدتر از
سابق است الحال مستقیماً مینویسم چند نفر سوار بختیاری
و مقداری ارازل و اوباش طهران اعادهٔ نظم در ایران نتوانند
در این سه ماههٔ اخیر دو هزار نفر سوار بختیاری نتوانسته‌اند یك
دسته از ایل بیرانوندرا در تحت انتظام آورند و بالاخره به بروجرد
فرار نموده‌اند بعلاوه خود بختیاریها میدانند که گرفتن طهران
آنها بواسطهٔ آن بود که ما همه از دست محمد علی شاه ناراضی
بودیم وگرنه ایران چنین چیزیرا قبول نمی‌نمود

ای وکلای محترم قسم بخدا شما مسئول خونریزی بوده
وخواهید بود آیا آخر الامر نتیجه چه خواهد بود محمد علی شاه
همین روزها بطهران خواهد رسید من‌هم خواه باور کنید یانکنید
با سی هزار نفر از دروازه‌های کرمانشاه گرفته تا نوبران با قشون
در حرکت میباشیم — در آذربایجان شاهسونها و در
گروس شجاع الدوله با سه هزار سوار و همانقدر پیاده حرکت
کرده‌اند و بآنها امر داده شده است از راه زنجان بطرف طهران
حرکت نمایند ملاحظه نمائید این جمعیت و سوارها تا طهران
چقدر خرابی ها خواهند رسانید وبراهالی چه ها واقع خواهد شد
قدری برای حال مردمیکه در راه منافع شما تصدیه جان مینمایند

غصه بخورید قسم بخدا نفعی از اینکار نخواهید برد بحرفهای مزخرف
شرارت کاران گوش ندهید تدبیری بنمائید که ایرانرا ازاین اوضاع
خرابی وویرانی رهائی دهید بگذارید مملکت یك شاه ویك مجلس و
یك طرز حکومت صحیحی داشته باشد از رفتار شما فائدهٔ حاصل
نخواهد شد امورات تا ده روز دیگر بدتر خواهد شد اگر اینطور
بماند کار بانتها خواهد کشید خداوند مملکت تاج و تخت‌را تصرف
نموده وحال ملك و مجلس را اصلاح خواهد نمود خوب است
توسط شما اینکار بانجام رسد و این قشون که ده روز است مشغول
حرکت میباشد بخانه‌های خود معاودت نمایند تمام ایران مال
من نیست از خود گمرکات یا بانك ندارم که اتصالاً وجه مخارج
این قشون را تحصیل نمایم مخارج این قشون بر اهالی تحمیل
خواهد شد چرا میخواهید این فقرا در صدمه و اذیت باشند
اگر میخواهید بتلگراف خانه آمده و من باشما مذاکره خواهم
نمود و بایك هزار یا دوهزار سوار نزد محمد علی‌شاه رفته وامورا
بطریق دلخواه ترتیب خواهم داد شاه قسم خورده است که نسبت
بایران اظهار مهربانی پدرانه نماید وپس از آنکه بپای‌تخت رسید
اینطور عمل خواهد کرد اگر جوابی از شما نرسد معلوم
میشود که حرف مرا قبول ندارید شما درخیال هستید کسیرا
بقصد کشتن من بفرستید یا آنکه شجاع السلطنه یا سردار محیی را
تعیین نمائید بامن بجنگند خدا میداند اینکار حقه بازی شما
است و باعث اضمحلال ایران خواهد گشت چرا شما بر ضد

اراده و نقشهٔ خدا کار میکنید آنچه می‌نویسم از صمیم قلب است
اگر دشمنی را کنار بگذارید بر تمام شما حقانیت مطالب من
مکشوف خواهد گشت

بنابراین این تلگراف را برای تجربه مخابره نموده و سواد
آنرا برای قونسولهای کرمانشاه فرستاده‌ام اگر امروز صبح از
طرف شما جوابی نرسد فردا صبح حرکت خواهم کرد

حال بسته باختیار شما است میل من این است که مطبوعات دنیا
این تلگراف را ملاحظه نموده و بدانند که من باعث خونریزی
نشده‌ام و شما سبب آن بوده‌اید سواد دیگری هم نزد علمای
کربلا فرستاده‌ام (امضا) سالار الدولهٔ قاجار

(نمره ۳۶۸)

مکتوب سر جارج بارکلی بسرادوارد گری . — (واصله ۲۵ سپتامبر)
طهران ۵ سپتامبر ۱۹۱۱ —

آقا — افتخار دارم ترجمهٔ اخطاریهٔ نایب السلطنه را بمجلس
که در تلگراف ۱۳ ماه گذشتهٔ خود راپورت دادم که روز دوازدهم
قرائت و باتفاق آراء تصویب گردید لفاً ایفاد دارم

. من نیز ترجمهٔ پروگرام کابینه را که دراخطاریهٔ نایب السلطنه
اشاره بدان شده بود لفاً ایفاد دارم این پروگرام بنا بود در
۲۶ اوت بمجلس عرضه گردد ولی همینکه رئیس مجلس اعلام
نمود میخواهد آنرا جزو دستور آنروز قرار داده و طرفداران
آنرا خواهش بقیام نمود فقط دو نفر از وکلا قیام نمودند

رئیس مجلس اهمیت تقویت کابینه را تاکید نموده و دوباره رأی
گرفت و مثل سابق رد شد

البته اینمسئله خیلی اسباب رنجش کابینه شد وصدر اعظم تهدید
باستعفا نمود وگمان میکنم وزیر امور خارجه و وزیر داخله استعفای
خود را تقدیم نمودند ولی روز بعد عده از وکلا صدر اعظم را
ملاقات نموده و باو اصرار نمودند بمقام خود باقی باشد ووعده دادند
ترتیب کار را بدهند .

در ۲۸ ماه گذشته نایب السلطنه وکلای معتبر مجلس را
بقصر سلطنتی احضار نموده ونطق سختی برای آنها ایراد نمود
ونتیجه این شد که پروگرام مذکور مجدداً بمجلس عرضه گردیده
در دوم ماه جاری باکثریت آراء تصویب گردید

درباب ماده اول ممکن است مذکور دارم که مجلس قانون
جدیدی برای انتخابات تدوین نموده بموجب آن انتخابات در عوض
دو درجه بطور مستقیم بعمل خواهد آمد

قبل از اینکه این قانون جدید درمجلس تصویب شود بمجلس
مشاورهٔ که وزراء و سایر اعیان در آن عضویت خواهند داشت
رجوع خواهد شد

چنانچه ملاحظه میفرمائید بموجب ماده دوم پروگرام
مذکور بوکلای مجلس جدید از طرف ملت حق اصلاح قوانین
اساسی داده خواهد شد

تاکنون از اینمسئله غالباً شکایت کرده‌اند که قوانین اساسی

که درسال ۱۹۰۶ و۱۹۰۷ تدوین‌شده ومخصوصاً درتدوین آن‌تضعیف شاه‌درمدنظر بوده ازاقتدارات سلطان مملکت بسیار کاسته واقتدار کامل بمجلس داده است و سلطان حتی حق انفصال مجلس را نداشته است .

مواد سوم و چهارم وپنجم ونهم بطریق زیاده بر معمول مبنی بر تزئید اختیارات کابینه میباشد چنانچه بخاطر داریم اقتدارات کامله بکابینه سپهدار داده شد ودرهمین اواخر مجلس اعلان اجرای قانون نظامیرا در طهران تصویب نمود تاکنون علائمی از اعمال اقتدارات مذکوره مشهود نگردیده و خیلی قابل ملاحظه است ببینیم کابینه حاضره الحال که تقاضاهای دولت بیشتر از سابق بطور وضوح درپروگرام مذکور گردیده بیشتر از اسلاف خود اقتدارات مذکوره‌را اعمال خواهد نمود یاخیر

ماده هشتم درپروگرام های سابق هم قید شده بود ولی حالا که مسیو پرنی فرانسوی را که دولت ایران استخدام نموده اند وزارت عدلیه را معاونت نماید وارد شده است شاید اقدامی برای علاج نقایص حزن انگیز ادارهٔ عدلیه درایران بشود که هم اسباب یاس و نومیدی خارجیهای مقیم این مملکت و هم ایرانیان شده است

مادّهٔ دهم مربوط بمناسبات خارجی است ومشعر بر میل کابینه است که طوری عمل نمایند که معاونت و اطمینان دول خارجه را جلب نمایند و بطور واضح تصریح نموده اند که همراهی

و اطمینان بریطانیای عظمی و روس لازم میباشد تا اندازهٔ که من میتوانم تمیز بدهم وثوق الدوله ظاهراً ازصمیم قلب مایل بانجام این پلتیک میباشد وشاید بهمان اندازه که برای وزیر امور خارجه دیگری احتمال دارد برای اوهم محتمل است تحصیل تقویت و حمایت مجلس را بنماید

(امضا) جارج بارکلی

(ملفوف ۱ نمره ۳۶۸)

مرقومه نایب السلطنه بمجلس

(مجلس شورای ملی)

مشروحه از هیئت وزرأ عظام مبنی برتصمیم خودشان در پلتیک خارجه وداخله باینجانب رسیده که دارای منتها درجه اهمیت است وچنانکه بتفاریق ایام مکرر خاطر نمایندگان محترم را متذکر مسائل اساسی داشته‌ام اینجانب را باعقیده که اظهار داشته اند کمال موافقت حاصل است دراین موقع هم باز ایفای وظیفه خیرخواهی‌را واجب دیده مشروحه مزبور را فوراً بمجلس شورای ملی ارسال وتوجه کامل نمایندگان محترم‌را بمندرجات آن جاب می‌نمایم ومخصوصاً درخواست دارم نصایح خیرخواهانه سابقه اینجانب را بخاطر آورند که دراین مدت چه درباب پلتیک داخله و چه در باب پلتیک خارجه اظهار داشته وهمیشه آرزومند بوده‌ام که این مقاصد حسنه اساسی بدست هیئت دولت جاری شده اهالی مملکت را از افوید مشروطیت کاملاً بهره‌یاب کنند ومتأسفانه صورت پذیر نشده اینک نتایج وخیمه بواسطه غفلت از مقتضیات حال مملکت بظهور رسیده ومضرات و

مخاطرات آن طوری محسوس است که حاجت بهیچگونه توضیح ندارد
والبته تصدیق خواهند فرمود که در این حالت حالیه نه مجالی برای
تسامح وغفلت باقی است ونه فرصت برای تحقیق علت غفلتهای سابق
وفقط آنچه دراین موقع واجب است این است که هرچه زودتر نمایندگان
محترم باموافقت وزرای عظام برای پلتیك داخله سبك و رویه اتخاذ
نمایند که دوام حکومت مقتدره منصفه امکان پذیر بوده و بتواند
مصالح حقیقی وفواید عموم را درنظر گرفته مقاصد ملت را بموقع
اجرا بیاورد والبته فراموش نخواهند فرمود که دراین مدت اختلافات
ومداومت درنظریات وغفلت ازعملیات قدرت دولت‌را طوری ضعیف
نموده که غالباً قوه اجرائیه یادچار بحران بوده یادر زمان قلیل بقای
خود هم قوه نداشته وبکلی از وظایف خود باز مانده و امر منتهی
بحالت حالیه گردیده ودوام آن منتج مضرات ومخاطرات است واگر
هرچه زودتر ازتجربه گذشته تنبه حاصل نگردد و موافق مقتضای
حال مملکت تغییری درسبك ورویه داده نشود بلاشك موجب ندامت
کلی خواهد شد هکذا درباب پلتیك خارجه که نهایت ارتباط را با
پلتیك داخله دارد وتفکیك آن بهیچوجه ممکن نیست همینقدر اجمالاً
خاطر نشان میکنم که باز بر خلاف نصایح خیر خواهانه متوالی اینجانب
رویه وسبکی که مناسب حال مملکت و مقتضیات حالت حالیه ما است اتخاذ
نشده ودر ازدیاد وتکمیل حسن مناسبات بادول متحابه اهتمامی که
لازم بوده بظهور نرسیده وبعد از ورود اینجانب ازحسن مساعدتی
که ازطرف دول متحابه اظهار شد و اینجانب تشکر آن را نمودم

بطوری که سزاوار بوده استفاده بعمل نیامده بنابراین اکیداً زحمت
میدهم که تدارك این غفلت و مراقبت در تکمیل حسن روابط و
استقرار اعتماد در مراودات با دول متحابه نهایت اهمیت را دارد و
چون مندرجات این مشروحه مبنی برکلیات مسائل است البته وزرای
عظام طرحی را که برای حصول این هردو مقصود مهم درنظر
گرفته اند بتفصیله بمجلس شورای ملی پیشنهاد خواهند نمود امیدوارم
که نمایندگان محترم اهمیت موقع را درنظر گرفته درتدارك مافات جد
وافی نمایند زیراکه پیشرفت امور هیچ مملکتی خصوصاً این مملکت
درحالت‌حالیه بدون حسن‌روابط خارجه امکان‌پذیر نیست واگر خدای
نکرده از اهمیت موقع واهمیت این مسائل که تاکنون بکرات خاطر
نشان شده صرف نظر شود صریحاً اظهار میدارم که موقع اینجانب
نیز دچار نهایت اشکال شده ودیگر وجهاً من الوجوه مقدور نخواهد
بود که شاهد این حال ناگوار مملکت باشم

(ملفوف دو نمره ۳۶۸)

(پروگرام وزراء)

نظر بلزوم شرکت دولت در مذاکرات راجع به قانون
انتخابات که بایستی در مجلس تصویب شود وزرا در محاسن و معایب
آن مداقه تامه نموده و مجلس را از نظریات قطعی خود مستحضر
خواهند داشت .

۲ — از آنجائیکه در قوانین اساسی که حالیه مجری است
فرازی مبنی بر جرح و تعدیل قوانین مذکوره شامل نیست و از

آنجائیکه از طرف دیگر دولت جرح و تعدیل آنرا لازم میدانند قوه مجریه در موقع انتخابات جدیده اعلانی صادر خواهد نمود که در صورتیکه ملت با دولت در اینموضوع توافق حاصل نمایند اختیارات اعضاء جدید الانتخاب آنهارا مجاز میدارد قوانین اساسی را جرح و تعدیل نمایند برای آنکه دولت بتواند میل ملت را از این بابت دانسته باشد همینکه دو ثلث تمام اعضاء جمع شدند دولت این عده‌را کافی خواهد دانست که صلاحیت جرح و تعدیل را بآنها اظهار نماید و در موضوع لزوم یاعدم لزوم جرح و تعدیل رای مثبت یا منفی آنها قطع عمل را خواهد نمود در صورتیکه اکثریت دو ثلث تمام اعضاء که جمع شده‌اند جرح و تعدیل را تصویب نمایند مثل این است که ملت آنرا تصویب نموده باشند و شروع بمذاکره در آن خواهد شد.

۳ — بملاحظه آنکه بایستی اختیارات کافیه بدولت داده شده واقتداراتی که بامسئولیت هائی که برخود گرفته مناسبت داشته باشد دارا باشد بطوریکه بتواند منافع مملکت را درمد نظر داشته و درتزئید آنها بکوشد بهیچوجه من الوجوه نباید در معرض مداخلات اشخاص یاهیئت های غیر مسئول واقع شود

درصورتیکه این قبیل مداخلات بدون اطلاع اولیاء امور صورت فعلیت حاصل نموده یا بشکل اخبار جعلی جلوه گر شود یا آنکه بطریق اجتماعات سری بعمل آمده وباعث مشتبه نمودن مر بعامه مردم یا بی اعتبار نمودن دولت شود دولت مختار خواهد بود که از اینگونه انتریك ها جلوگیری نموده و مقصرین را

تنبیه نماید .

٤ — دولت اقدامات فوری برای تزیید قوای حکومت مرکزی وممانعت از عدم مرکزیت وهرج و مرج خواهد نمود برای حصول اینمقصود لازم است قوانین انجمن های ایالتی و ولایتی بنا بصوابدید مستشاران اروپائی که دراستخدام دولت هستند جرح وتعدیل شود وتازمانیکه این جرح وتعدیل بعمل نیامده وصورت قانونیت پیدا نکرده نظر بآنکه قوانین راجعه بتشکیل انجمن های ایالتی و ولایتی اختیار انفصال آنهارا بدولت نمیدهد دولت مختار خواهد بود که درصورت لزوم اعمال این اقدام را بنماید

٥ — دولت مختار خواهد بود اشخاصی را که یا بواسطه آنکه شرح قوانین اساسی تا کنون نوشته نشده و یابواسطه استخراج معانی متعدده از این قوانین استفاده و انتظامات و امنیت عمومی را متزلزل نمایند و یا آنکه پای بند قوانین مبهم شده و باعث عدم پیشرفت اقدامات دولت شوند .

و یا آنکه در تعقیب منافع شخصی خود پای بندی به قوانین خارجه نمایند در مورد مؤاخذه قرار دهد دولت بایستی مختار باشد که از سوء استعمال قوانین که از سوء تعبیر آنها میشود جلوگیری نماید .

٦ — برای استقرار نظم و امنیت مملکت که از مقاصد مهم هر دولتی است ایجاد یك قوه کافی منظم و بهمینطور تشکیل قوه ژاندارمری در تحت صاحب منصبان سوئدی لازم است وظیفهٔ دولت است که برای انجام این مقصود هر گونه اقداماتیکه لازم است

نموده و هر نقشه را که برای تسریع و تکمیل این اقدامات مفید
میدانند بایستی بمجلس عرضه دارند تا تصویب گردد .

۷ — دولت کم کردن و یا موقوف داشتن اداراتی را که
من غیر لزوم از عدم تجربه ایجاد گردیده و برای احتیاجات حقیقی
فایده ندارند پیشنهاد نموده و موقوف داشتن آنها را نظر بمنافع
اقتصادی وپشرفت امور لازم میدانند .

۸ — دولت مشغول تحقیق در مسئله اصلاح اساسی
وزارت عدلیه میباشند و لایحه قانونی در این موضوع بمجلس عرضه
خواهند داشت. تا زمانیکه این لایحه صورت قانونیت پیدا نموده به
دولت باید اختیار داده شود که هرگونه اقدامی که مناسب دانند در
مورد اداره عدلیه بنمایند .

۹ — تا زمانیکه قانون جزائی از مجرای قانونی نگذشته
دولت باید اختیار کامل داشته باشد که بر حسب مواد قانون موقتی
که شوری وزرا آنرا تصویب نمایند از جنایات جلوگیری نماید .

۱۰ — این مسئله واضح است که پلتیک داخلی هر مملکتی تا
اندازه بسته و مربوط به پلتیك خارجی و مناسبات بین المللی آن
می باشد و هرگاه یك طریقه و روش ساده و دور اندیشی اتخاذ
نشود دولت حتی در پلتیك داخلی خود هم دچار اشکالات خواهد
شد بنا بر این دولت باید در مناسبات خود با دول متحابه و
مخصوصاً با آنهائیکه مناسباتش مهم تر میباشد پلتیکی اتخاذ نماید
که همراهی و اطمینان آنها را جلب نماید — شرط اول پیشرفت

این اقدامات دولت تقویت و قبولی عقاید عامه است .

(نمره ۳۶۹)

مکتوب سرجارج بارکلی بسرادوارد گری . — (واصله ۲۵ سپتامبر)
طهران ۵ سپتامبر ۱۹۱۱

آقا در باب مراسله ۹ اوت من درخصوص اوضاع طرق
جنوبی افتخار دارم راپورت دهم که جنرال قونسول اعلیحضرتی
مقیم اصفهان در ۵ اوت راپورت داد که اوضاع راه شیراز الی
اصفهان بهمانطور خوب نیست و پستی که بشیراز میرفته در معبار
سارقین آنرا زده و چند روز قبل از این واقعهٔ هم در همین جا
سرقتی بوقوع رسید و پستی که از شیراز باصفهان میآمده در محل
دیگر سارقین بآن حمله نموده اند مستر گریهم اظهار داشت که
اگرچه دزدیهای اخیر جزئی بوده اند ولی اثری که بر قاطر داران
باقی گذارده اند آنقدر اسباب بیم و وحشت آنها شده که گوئی
سرقتهای مهم واقع گردیده است .

یك قافله مرکب از ۱۵۰ حیوان که مدتی از حرکت آن
بتاخیر افتاده و محمول مال التجاره برای کمپانی ذیقلر بودند در ۵
اوت از شیراز باصفهان ورود نمود اگرچه سارقین در راه متعرض
آنها نشده بودند ولی قاطرداران از وجوهاتیکه مستحفظین راه از
آنها گرفته بودند شکایت داشتند .

اخبار ثانوی از مستر گریهم مورخهٔ ۱۲ و ۱۹ ماه مشعراست
بر اینکه سارقین راه شیراز را مابین اصفهان و قمشه اشغال نموده‌اند

و قوافل محمول مال التجاره انکلیسی بواسطهٔ عدم مستحفظین (که بنا بر خواهش جنرال قونسول یك دسته از آنها فرستاده شدند) معطل مانده بودند سایر قوافل از بیراهه راه سرحد باصفهان وارد شدند .

اما درباب راه بوشهر الی شیراز عبور و مرور قوافل مابین کنارج و کازرون بعلت جنك مابین کنارجی ها و قشقائیها در واقع موقوف شده است .

اوضاع راه اصفهان الی طهران بدتر از همیشه بنظر میآید علت عمده اغتشاش این راه حضور نایب حسین راهزن مشهور در حدود کاشان است که بختیاریهائیکه از اصفهان حرکت کرده اند با او طرف میباشند .

عبور ومرور قوافل درراه اهواز هم موقوف میباشد و غارت کاروانسراهارا تلگرافاً بشما راپورت دادم امیدواری هست که ترتیباتی که فعلا برای حفظ قوافل داده شده که یا بواسطه مستحفظین اضافی از طرف خوانین بختیاری و یا بواسطه مسلح نمودن خود قاطرداران حفظ شوند اسباب بهبودی اوضاع این راه خواهد شد .

راپورتهای اخیره از طرف قونسول اعلیحضرتی مقیم کرمان در خصوص اوضاع وحشت انگیز راه کرمان الی بندر عباس و سرقتهائیکه در آنجا بوقوع رسیده است تلگرافاً بشما اطلاع دادم .

مکتوبی از جنرال قونسول اعلیحضرتی مقیم بوشهر رسیده راپورت میدهد که در عرض راههای تجارتی جنوب بانواع و اقسام راهها و اسم ها ازقبیل راهداری وغیره ازمردم پول گرفته میشود من مطالب را شفاها باطلاع دولت ایران رسانیده ام و وعده اقدامات لازمه داده اند نباید اینمطلب را در پرده بداریم که هم دولت مرکزی و هم مامورین محلی فعلاً قدرتی ندارند که اینکار را اصلاح نمایند من از ارسال پروتست رسمی برای دولت ایران استنکاف نموده ام مبادا اینطور تصور کنند که بغیر از مسئله راهداری ما ازبابت اوضاع راههای تجارتی شکایت دیگری نداریم

(امضاء) جارج بارکلی

(نمره ۳۷۰)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری .— (واصله ۲۵ سپتامبر)

طهران ۲۵ سپتامبر ۱۹۱۱ — راجع بتلگراف ۲۳ سپتامبر من — نایب حسین کاشان را قبضه نموده است

(نمرهٔ ۳۷۱)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری .— (واصله ۲۵سپتامبر)

طهران ۲۵ سپتامبر ۱۹۱۱

وزیر امور خارجه مرا اطلاع میدهد که فرمانفرما بایالت فارس تعیین شده و تا زمان ورود ایالت حکومت سپرده به یك کمیتهٔ محلی خواهد بود

الحال کسیکه صاحب قدرت باشد در شیراز نیست و علائمی

از موافقت صولة الدوله و نظـام السلطنه با تصمیم دولت مشهود نمیباشد

مابین ایلیات هر روز مجادله واقع میشود وقشقائیها مرتکب هر گونه افعال تجاوز کارانه در شهر و حدود آن میشوند

عدهٔ ایلیاتیهای قوام الملك و سایر همراهان مسلح او در شهر بدوهزارنفر میرسد   عدهٔ همراهان طرف مخالف هزارو سیصد نفر است

(نمرهٔ ۳۷۲)

تلگراف سرادوارد گری بمستر اوبرن

وزارت خارجه ۲۵ سپتامبر ۱۹۱۱

جنرال قونسول اعلیحضرتی مقیم بوشهر ارائهٔ طریق نموده است که درضمن اقدامات دیگر ما در بم ویس قونسولگری تاسیس و عدهٔ کافی مستحفظین در انجا نگاه خواهیم داشت و مستحفظین سایر نقاطرا که اصفهان هم کهجزو منطقهٔ نفوذ روس است جزو آن باشد زیاد خواهد شد

هر قدر زودتر ممکن است بدولت روس اطلاع دهید که این اقدامات ممکن است لازم باشد و امیدواریم دولت مشار الیها اعتراضی بر افزایش مستحفظین اصفهان که برای پیشرفت نقشه لازم است نخواهند داشت

روی‌هم رفته دویست نفر مستحفظین اضافی برای بم و شیراز و یکصد نفر برای سایر نقاط خواهد بود

دولت اعلیحضرتی مایل میباشند ازهر گونه تصرفات نظامی در ایالات و ولایات جنوبی که متضمن اعمال قشون زیاد باشد احتراز نمایند و اقدام فوق الذکر کمترین اقدامی است که بنمایند فقط مقصود ما این است تجارت انگلیس را که خسارت زیاد بدان وارد آمده حفظ نمائیم

(نمره ۳۷۳)

مکتوب سر ادوارد گری بمستر اوبرن

وزارت خارجه ۲۵ سپتامبر ۱۹۱۱

آقا — در باب تلگراف امروز خود بایستی بشمـا اطلاع دهم که امروز به کنت بنکندرف اظهـار نمودم تاکنون ازبابت توقیف مال التجارهٔ انگلیس در جنوب ایران شکایات بسیار رسیده دولت روس در نقاط شمالی ایران قشون فرستاده و راههای انجارا مفتوح داشته‌اند و بحتمل تجارت روس منـافعی حاصل نمود که ما بواسطهٔ مسدود بودن راههای تجارتی جنوب ازدست دادیم

من باوجود این مایل باعزام قوهٔ نظامی بایران نبودم ما مثل دولت روس این کاررا بآسانی نمی‌توانستیم بکنیم قشون ما بایستی از راه دریا برود   ولی من در خیـال بودم بر عـدهٔ مستحفظین قونسولخانه‌های جنوب بیفزائیم و این کاررا هم در اصفهـان که در منطقهٔ نفوذ روس است بانجام رسانیم   من مشغول تلگراف نمودن به سنت بطرز بورغ و توضیح موقع میباشم

کنت بن کندرف اظهار داشت تصور میکنند ما در خیال هستیم بر

عدهٔ مستحفظین موجوده دراصفهان اضافه نمائیم ومن اظهار داشتم
بله همینطور است (امضاء) گری

(نمره ٣٧٤)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری . – (واصله ٢٦سپتامبر)
طهران ٢٦سپتامبر ١٩١١ —

راجع بتلگراف ٢٥ سپتامبر من — نایب حسین ده نفر
از قزاقان روسی را اسیر نموده و آنها را درکاشان توقیف نموده
است و آنها را بطور گروی نکاه‌داشته است تا آنکه دولت ایران
بعضی از تقاضای اورا قبول نماید

(نمره ٣٧٥)

تلگراف سرجارج بارکلی بسر ادوارد گری (واصله ٢٦ سپتامبر)
طهران ٢٦ سپتامبر ١٩١١

از چند روز باینطرف شهر یزد در تصرف شورشیان
بوده چندین نفر از مامورین دریس قونسولگری بست اختیار
نموده اند

دولت ایران منتظر اقدامات ایالات جدید برای اعادهٔ نظم
درحین عبور خود از یزد میباشند

(نمره ٣٧٦)

تلگراف مستر اوبرن بسر ادوارد گری . – (واصله ٢٦ سپتامبر)
سنت پطرزبورغ ٢٦ سپتامبر ١٩١١

ایران – مسیو نراتوف امروز درضمن صحبت اشاره

بمسئلهٔ تعیین ماژر استوکس نمود

جناب معظم الیه اشعار داشت که اعتراضات دولت متبوعهٔ وی
بر علیه تعیین استوکس برای تشکیل هر قسم قوهٔ ژاندارمری
در طهران طوری است که رفعش ممکن نمیباشد حتی اگر مدت
تعیین وی‌هم قلیل باشد تعیین استوکس لزوما فرماندهی موقتی عدهٔ
زیادیرا درخود مرکز باو خواهد داد

در این ضمن من دریافتم که درصورتیکه نقشهٔ استخدام
صاحبمنصبان سوئدی برای تشکیل ژاندارمری بانجام رسد ممکن است
دولت روس اعتراضی نخواهند داشت که استوکس یک قوهٔ ژاندارمری
دراصفهان یا درحوالی آنجا تشکیل دهد البته بشرط آنکه فرماندهی
هر قسمتی از آن قوه که بایستی بسمت شمال ایران اعزام شود بصاحب
منصبان ایرانی یا یک دولت بیطرفی واکذار شود من حالا
نمیتوانم عقیدهٔ خودرا در باب پیشرفت عملی چنین نقشهٔ اظهار نمایم

(نمره ٣٧٧)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری . – (واصله ٢٧ سپتامبر)
طهران ٢٧ سپتامبر ١٩١١

شیراز — بانک محلی بنا باجازهٔ من از صولت الدوله درخواست
نمود مستحفظ همراه نقدینه که در اصفهان جداً لازم داشتند
بفرستد صولت الدوله در جواب کفت که قبل از قبول انکار
بایستی صبر کرده به بینند اوضاع حاضره بر کیفیت راه چه اثری
خواهد بخشید و علاوه بر این اظهار داشت که او کلیهٔ مسئولیت

راه بوشهررا از دوش خود برداشته — کفیل قونسولگری
راپورت میدهد یکی از رؤسای قشقائی که تازه طغیان نموده راه
مذکوررا اشغال نموده است

(نمره ۳۷۸) :

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری . — (واصله ۲۷ سپتامبر)

طهران ۲۷ سپتامبر ۱۹۱۱ —

لفتنان ویلس پس از انجام مشاغل خود بشیراز رسیده
سارقین قشقائی که در پل فسا آنچه داشته برده و باو بطور بد
سلوك نموده اند — او یك شب آنجا توقیف بود وپس
ز رجوع بصولت الدوله او امر داد تمام متعلقات اورا که برده
اشده بود مسترد گردد و تقریباً تمام آن مسترد شد و قشقائیها تا
قونسولخانه همراه او آمدند ازقراریکه مذکور میدارد در منزل
آخری راه قشقائیها دهاتیانرا با کمال بیرحمی غارت کرده وهر گونه
زیادرویها درحق آنها معمول میداشتند من در باب جبران اینها
با کفیل قونسولگری اعلیحضرتی مشغول مشورت میباشم

(نمره ۳۷۹)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری . — (واصله ۲۷ سپتامبر)

طهران ۲۷ سپتامبر ۱۹۱۱

کفیل قونسولگری شیراز راپورت میدهد که صولت الدوله
فعلاً با فرمانفرمای جدید در عمارت حکومتی هم منزل میباشند

(نمره ۳۸۰)

مکتوب سر ادوارد گری بمیرزا مهدیخان
وزارت خارجه ۲۷ سپتامبر ۱۹۱۱

آقا — در جواب مکتوب ۱۶ شهر جاری شما در
خصوص دستگیری سرحددار در بندر جز افتخار دارم شمارا
مستحضر بدارم که مامور مذکور و همراهان او از قراریکه سفیر
روس مقیم طهران اطلاع داده به بعضی از اتباع روس حمله نموده
و آنهارا غارت نموده اند و مامورین محلی استراباد که آنها را
برای تحقیق مطاب احضار نموده اند از حضور بهمرسانیدن در
آنجا سر باز زده اند آژانس قونسولگری روس برحسب امر
قونسول روس مقیم استراباد شخص مقصر را دستگیر و بماموربن
محلی استراباد سپرده است سفیر روس علاوه برآن اظهارمیدارد
که دستهٔ سر حد دار که از تجار معتبر نمیباشند به آشوراده فرستاده
شده‌اند که در آنجا توقیف باشند تا تحقیق بعمل آید

(امضا) گری

(نمره ۳۸۱)

مکتوب ادارهٔ خارجهٔ هند بوزارت خارجه. — (واصله ۲۹ سپتامبر)

معاون وزیر هند بمعاون وزیر امورخارجه سلام‌رسانیده
وبرای استحضار خاطر جناب وزیر امور خارجه سواد تلگراف
مورخهٔ ۲۸ سپتامبر ۱۹۱۱ فرمانفرمای هند را راجع به تزئید

مستحفظین قونسولخانه شیراز ایفاد میدارد

ادارهٔ هند ۲۹ سپتامبر ۱۹۱۱

(ملفوف نمرهٔ ۳۸۱)

تلگراف حکومت هند بمارکس اف کرو

۲۸ سپتامبر ۱۹۱۱ —

(تزئید مستحفظین قونسولخانهٔ شیراز)

تلگراف ۲۵ ماه گذشتهٔ خود را ملاحظه نمائید

به قونسول مقیم بوشهر بروفق تعلیمات شما دستور العمل داده شد که در صورتیکه یکدستهٔ کوچکی بتوانند بامنیت حرکت کنند ترتیباتی داده شود که ۲۲ نفر دیگر همراه کلنل نوئل معاون دوم قونسولخانه بشیراز اعزام شوند قونسول آنجا هنوز صلاح ندانسته است این‌دسته حرکت نمایند بعلت ناامنی راه و اوضاع شیراز — با این اوضاع ما بنا بر موافقت قونسول تصمیم نموده‌ایم که نصفهٔ دستهٔ هفتم را جیوتها در تحت‌صاحب منصب انکلیسی ببوشهر بفرستیم که در حدوث موقع حاضر برای برقراری بجای مستحفظین شیراز باشند چرا که تمام مستحفظین شیراز در آخر ماه دیگر مدت خدمتشان سپری شده و بایستی آنها را از خدمت معاف نمود

(نمره ۳۸۲)

تلگراف سر جارج بارکلی بسرادواردگری . — (واصله ۲۹ سپتامبر)

طهران ۲۹ سپتامبر ۱۹۱۱ —

شیراز — صولت الدوله محل قوامیها را در ۲۷ سپتامبر

بمبارده نمود — جنك سختی در گرفت و از قرار معلوم صدمات زیادی بقشقائیها وارد آمد

(نمرهٔ ۳۸۳)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادوارد گری . — (واصله ۲۹ سپتامبر)

طهران ۲۹ سپتامبر ۱۹۱۱ اوضاع شیراز — راجع بتلگراف ۱۹ سپتامبر من

مستر ناکس راپورت میدهد که صولت الدوله در جواب انتباه نامهٔ من اظهار مقاصد مسالمت آمیز و بستگی خودرا بدولت اعلیحضرتی نمود و خواهش کرد که فیمابعد توسط کار گذار با او مراسله و مکاتبه شود

بمستر ناکس اطلاع موثق رسیده است که صولت الدوله مراسلهٔ مرا بطور تحقیر پذیرفته است

(نمره ۳۸٤)

تلگراف سرجارج بارکلی بسرادواردگری . — (واصله ۳۰ سپتامبر)

طهران ۳۰ سپتامبر ۱۹۱۱

راجع بتلگراف ۲۹ سپتامبر من — کفیل قونسولگری راپورت میدهد که هزارو پانصد نفر بکمک دستهٔ قوامیان آمده‌اند و تمام قشقائیها را از سنگرهای خود در خارج شیراز بیرون کرد و بعضی از محلات مستحکمهٔ شهر آنها را هم قبضه نموده‌اند صولت الدوله نزد قوام فرستاده است که قرار ومداری برای صلح بدهد

طهران خیابان ناصریه مطبعه «برادران باقراف»

خاتمة

چون در دیباچهٔ کتاب سهواً نگارش رفته که جناب آقای تمدن الملك بترجمهٔ تمام این کتاب پرداخته‌اند لهذا محض استحضار خاطر محترم قارئین عظام عرض میشود که از صفحهٔ یك الی ص۱۰۵ و پنجاه و پنج ترجمهٔ جناب مشار الیه و از آنجا تا آخر ترجمهٔ اینجانب میرزا حسن خان اصفهانی است

صفحه	سطر	غلط	صحیح
٩	٥	باعتبار عودت تمای صولة الدوله وارد آورد	باعتبار یکه مجدداً صولت الدوله تحصیل نموده بود وارد آورد
٢١	٩	منقضی	مقتضی
٣٢	١٠	تما	تمام
٤٣	١١	وضاع	اوضاع
٤٥	١٩	فارس مدان	فارسی مدان
٥٢	٢١	بمناسباب	بمناسبات
٥٦	١٥	اصول	وصول
٥٦	١٥	معظم اله	معظم الیه
٧٤	٦	اعراز	اصرار
٨٠	٣	آنچهرا	آنچه ر
٨٠	١٤	استعلامرا	استعلام مر
٩٧	١٢	دار التجارها	دار التجاره ها
١٠٢	٥	جیره شانرا	جیره شانرا
١١٣	١	و شکست	شکست
١١٣	٥	واسط ماه	اواسط ماه
١١٩	٨	قوم را	قوام را
١٢٥	٤	ارض	عرض

صفحه	سطر	غلط	صحیح
١٢٧	١٨	وضعیت اورادر شیراز	وضعیت اورا در شیراز لطمه میرساند
١٣١	٢٠	که ازراه صواب را	که راه صواب را
١٣٨	٢٠	پسر امیرخان سردار	پسر امیرخان سردار که امیر مرحوم دارای نشان
١٥٠	١٠	یرانی ارا	ایرانی ر
١٥٠	١٠	اجل	عاجل
١٥٠	١٣	بقونسول	بقونسولخانه جلب کند
١٥١	١٩	تلکرام سر جرج بارکلی بسر ادوار گری	تلگرام سر ادوارد گری بسر جارج بارکلی
١٥١	٢١	راجع	رجوع
١٥٦	١٣	نکه	آنکه
١٥٦	١٨	حرب	حزب
١٥٨	٣	٨٧٢	٨٧ یك دویم
١٦٠	١٠	جزوطلب	جزوطلب دولت ایران
١٦٠	١٨	می نماید	می تواند
١٦٣	٢	اروپائی	اروپائی که
١٦٤	٤	گردید	گردد
١٦٥	٣	که دررا بوشهر	که راه بوشهر

صفحه	سطر	غلط	صحیح
١٦٥	٤	مثل علف	مثل موقع علف
١٦٥	١١	متعاقب ببوشهر	متعاقب هم ببوشهر
١٦٦	٢٠	سپهدار نسبت	سپهدار بعلفت
١٦٨	١٣	همراهی	همراهی داشته
١٦٩	١٤	فرمانفرا	فرمانفرمای آن ایالت
١٧٠	٣	وخسارت	خسارت
١٧٢	١٦	شخص وزیر عدلیه	شخصی از اداره وزیر عدلیه
١٧٣	٨	یار محمدرا	یار محمد
١٧٦	٥	چنانچه	خاتمه
١٧٦	٨	در راه تقمین و تامین	در راه تامین
١٧٦	١٣	که اورا	که او
١٧٩	١٣	مخابره ٢٨	مخابره تلگراف ٢٨
١٨٠	٤	مینمودند	مینمود
١٨١	٧	بست را	بست
١٨١	١٣	ایرانی که	ایرانی
١٨٥	٣	دوازهم	دوازدهم
١٨٦	١٦	نوال	نران
١٨٧	٢	جولا	جولد
٢٠٥	١٤	فرمانفرمائی	ایالت

صفحه	سطر	غلط	صحیح
٢٠٥	٢١	فرمانفرمای	ایالات
٢١٠	١	مجادلهٔ مظفریت	مجادلهٔ بر مظفریت
٢١٦	١٢	مجادلهٔ	مناقشه
٢٢٤	٣	درمیان درمیان	درمیان
٢٢٨	٧	مرثی	مرعی
٢٢٨	١٥	مامور	امور
٢٢٩	١٧	بکذارند	بکذراند
٢٤٣	٢	خواهد	خواهند
٢٥٢	٦	کردید	نکردید
٢٥٤	٤	نشده است	نشده‌اند
٢٥٥	١١	و سریر سلطنت	باید بر سریر سلطنت
٢٥٩	٦	مرتجع	ارتجاع
٢٦٠	١	ومسیو نراتف	مسیو نراتف
٢٦١	١٦	مخالفت نشود	مخالفت شود
٢٧٠	٩	مسؤل مراحمت	مسؤل جلوگیری مراحمت
٢٧١	١	موفق مقاصد	موفق بمقاصد
٢٧١	١٢	نماید	نمـاید
٢٧٣	٦	در ایران پیدا شده	زیادی است
		جلوگیری خواهد شد	خوانده نشود

صفحه	سطر	غلط	صحیح
٢٧٧	٢١	یك قسمتی	یك قسمی
٢٨٤	١٠	مکتوبی	مکتوباتی
٢٨٦	٨	که هنوز	هنوز
٢٨٧	١٢	خراج	خارج
٢٨٨	٨	که بدوات	بدوات
٣٠٥	٢	ازقرار قرار	از قرار
٣١٥	٦	ایران در تبریز	ایران اولاد در مسئلهٔ رشید الملك در تبریز
٣١٦	١٦	نایب الحکومه	نایب الایاله
٣١٩	٧	میشود بادقت	میشود نموده بادقت
٣٢٠	١٣	مسافرت را	مسافرت
٣٢١	٢	بدون	باعث بدون
٣٢١	٦	هر کو	گونه
٣٢٣	١٣	فقط مقام رسمی	فقط برضد مقام رسمی
٣٢٨	١٨	درروزنامه	در روزنامه
٣٣٢	٨	رسانیدیم	رسانیدم
٣٣٨	٢٠	همکار روسی من	همکار روسی و من
٣٦٣	١٨	زاتوتف	زاتوف
٣٦٤	١٤	استفادات	انتقادات

صفحه	سطر	غلط	صحیح
٣٧٦	١٤	معین الوزراء	معیر الوزاره
٣٧٧	٣	که از اطلاعات دولتی	که از قرار اطلاعات
		ایران	دولت ایران
٣٧٩	٢٠	ودر مزاکر	و مراکز
٣٨٧	٤	وتنظیمات	تنظیمات
٣٨٩	٢١	سرقتها	سرقتهای
٣٩٥	٢١	لایق	قایق
٣٩٦	١٩	بحکومت	بایالت
٣٩٦	٢١	بحکومت	بایالات
٤٠٦	١٨	ویقونسولگری	ویسقونسولگری
		روس	روس بست
٤١٦	١١	بریطای عظمی	بریطانیای عظمی
٤١٧	٨	خواهش کنید	خواهش کنید
		قونسلگری	کفیل قونسولگری
٤١٨	١٨	دولت ایران یاخود	دولت ایران یاخود ما
٤٢٢	١٥	چرا	چرا که
٤٢٤	١٦	ومسیو زاتف	مسیو زاتف
٤٢٥	٢	بسرادوارد	بسرادوارد گری

صفحه	سطر	غلط	صحیح
۴۲۷	۲۰	بنمایند	نمایند
۴۲۹	۹	خواهندشد	خواهند داشت
۴۳۶	۱۳	محتشم الدوله	محتشم الدوله را
۴۴۲	۱۳	اخر الامر مر	اخر الامر
۴۴۷	۱۹	افوید	فوائد
۴۵۱	۱۲	استفاده	استفاده نموده
۴۵۸	۹	از تقاضای	از تقاضاهای
۴۶۰	۸	قشقائی که در پل فسا	قشقائی در پل فسا